

*C. VII.14.

RA 3842

C. VII.14

R. III.9

Janus
38

Incipit liber de doctrina tacendi
et loquendi. rubrica.

mitio medio ac simili tractatus ad situm gratia spiritus
sancti amen. **B**ut uolum in
dicendo multa erunt. **H**ec enim
est alius q. ad plenum lingua
uiam suam ualeat domare. **S**e
ato iacobo hoc testante q. dicitur.
Nam beator et spes humanae
oluerum et ceterorum natura do
matur et anatura humana
domica sunt. **I**nguam autem
homini nemo domare potest.
ideo ego albertanus breuendo
cittim super dicendo atque pa
cendo. uno ueruculo ostensi
tibi stephano tradere curau
veruculo autem hic est. **B**ut
quid ei dicas. car. quomodo.
quando requiras. veru quia
uerba in hoc ueruculo opere
sa ponderosa sunt et genera
lia. generalitas partis obscuri
tatem. ideo illa exponit ac pr
e modulo mee scientie licet
non ad plenum diluadare. Tu
igitur fili karissime cu loq
desideras ate met ipso incipit

detes ad exemplum galli qui ante
quam cancer se ter peccit cum
aliis. **I**n principio itaq; dicitur cui
ante quam spiritus ad tuum ubi
b; aduocat te ipsum et omnia u
ta in hoc ueruculo requiras
id est iterum querias te ipsum et ate
ipso non solum reprobas sicut et q
as nam istud re reiteratice
denotat ut dicas requiras
id est iterum querias. **S**icut enim
repetit dicitur q. iterum petet ita
require quis dicit id est iterum
querit. **S**uper illa quia re
quiras ergo in animo tuo ate
ipso quis es qui dicit uis. veru
dictum illud ad te pertinet. ampo
ci ad aliis. nam si ad aliis potius
quam ad te dicit illud pertinet.
illud dicto te misere non detes. Si
cuit enim pleges dicitur culpa
est immiscere rei. ad te non pa
nent. ut dicit regula unitatis.
ita culpa est dicere quod se non
pertinet. unde salomon in publico
dicit. **S**icut q. apprehendit aut
bi canem ita qui transit et imp
atiens consideratur alterius.

Et resumere de eadem re que
te non molestat ne certis. Se
condo requiras te ipsum et acce
pero utrum implano et quod se
si pugnare. An vero in tal
iqua perturbatione animi mo
tus existit. Nam si turbat est
spiritus tuus. affectione cessare
rebet. Et motus tuus turbu
lentus in diuinitate. aut null
us est. coibere motus animi
turbati. et appetiones elebien
tes effici rationem. et ideo tunc
debet inveni quia sentiatur
mobilis nisi invenis loquitur. Re
te et caro diligatur de te in
certa contendere noli. Impedit
ita animi ne possit certe uer
et alius pote lev uidet inatu
ratus non uidet illam. inde e
tiam **quidam** vnde animi inan
tuus qui certe invenis. inde etiam
aut nullus. pote absit cuia n
il recte fieri nisi considerare pote
habeat cum cuius aliqua per
urbatione fuit ea nec constant
fieri possit. Neque ab his q ad
sunt apparet. **N**on per alius

dixit. **N**atura hec habet hu
mana ut aiso coacto et perturb
ato inueni falsopie discernendo
distractiois caras euulo. Et si
te uia et uato. atq; incendio
pleni sunt uolucis lege in lib
ro quem copiosum de lege et am
ore et dilectione dei et pueri
et aliaru rex et de forma uite
mititulo de amicicia. **R**esonan
dia hois uiranda. Et certe ci
uere debes ne uoluntas dicen
ti in tam tu te moueat atq; ad
dicendum te inludat. qd appet
itus tuus ratioi non osentiat.
aut **salomon** sicut urbs patet
sine muroz ambitu. ita uir q
no pot cobrib spm sui in locu
to. inde eam clia ostienta
cere nescit qui loq nescit. er
go stultus loqui nescit qd ta
ce non potest. nam qd sap
iens interrogatus sicut cur tan
cum taceret an qd stultus es
set. respondit stultus tacere
non potest. Et alibi **salomon** dicit
auru et argenti osla. et ub
tuis factio statu. Et impone

ori tuo frenos rectos. Et atq;
ende ne forte labaris in ling:
et sic castus tuus insanabilis in
morte. Et iterum idem ait. **G**au
custodire os suum custodit an
imam suam. qui autem inmodera
tus est ad loquendu senecte m
ala. Et etiam catu dicit. Virt
utem pma puto opere linguam
primum ille deo est qd ut ratione
tace. Tertio regni te ipsum et
ate ipso malo tuo recognites. qd
es qualiu rependere uia
aluditere uel. veru de simi
u dico us factio ualeas resp
di. nam dicit beatus paulus
in pladromos neutrabilis est
omnis homo quicunque in quo
ipse uideatur. iudicas te ipsum
et oclempnas. **E**dem ei agis q
uidicas. Et in eadem epistola sub
iat. **E**rgo alii doces te ip
sum non doces. **O**an pdicas
no sumndu similes. **O**l dicas
non mechandis mechans. **O**l
ab omnibus redela et labeg
um facias. et deuili inbomeris
Et catu dicit. **N**on culpare

foles ea tunc ne feceris ipse. **T**unq;
est doctri cum culpa redargu
it ipsum. nam bene dicit et male
opari nichil. aliud est quia se sua
uoce dampnare. **E**t alibi catu.
alterius dicit aut factri ne cu
pseris inquam. **E**xemplio simili
he te deret. alterius.

Quarto requiras ate ipso inua
re. quis es qd ut uel. utri
praeceptis animo doctus. Et qd
dicere uel. balaupus. aliqui bala
dicere non male. nam qd sap
iens interrogatus quoniam optime
possidet. **G**au respondit sitam
dicitis qd scitis. Et yesu sine
dicit. **A**libi est in celis respo
de de primo. si non sit manus
tuas qd cui ne inueste capi
arie indisciplinata et oficialeis
Quinto requiras quis erit
pugnans tue locutionis. qd
quidam uenit inuenit hoc
que malu effessi sunt habue*n*
Et resu strac au*m*obis. **K**o*s* du
pliciter mala inuenies. quare no
soli principi*s* qd enim fine et ef
fecuti requiri diles atq; exortatio*n*.

VN PAPILLUS PRINCIPUM FINIQ; SIMIL PRUDENTIA SPETAT. NERI SIMS ET CENIS ET OMNIS DECUS. **E**BY PRINCIPUI FINIS ENYSPICE UBI UT MELIUS POSSIT PREDICATA LO QUI. SANCTUS INUERTIT QUOD E DICIT UEL DUBI APPAREAT UTRI TONUM ESTETI SIC HABITU RUM AN NON SCIRE DELEAS POTI QUAM LOC NAM DIXIT PETRUS ALFONSUS PHILOSOPHUS ET DICIT METIAS UNDE PENITENTIA SEMPER MELIUS EST NON QUAM SIC SAPIENTI ENI MAGIS EXPEDIT TACERE PSE QUAM IEOQ; OTRA SE. Q; NEMINÉ TACENDO MULTOS LOQUENDO INCLIM' CIRCUENTES. **S**HAD LAGUTIS SUT QUASI SIMILIAC ET SCALE EMITTUNT SCALAE EXTRAHUNT. **D**UARE DICAT OSIEUIT. FUOLAS EMISSI SEMEL IN REVOCABILE UERBIS. UNDE INDUBI IS MELIUS TACERE QUAM DICERE. **S**IC ET INFENSIS DUBIBUS MELI EST NON FARE Q; FARE. **V**N AIR TULLIUS. BI PAPUIT Q; UETMT QUICQ; AGERE Q; DUBITES. EQ; AN INIQUITATIS EG; TAS ENI PSE LUET. DUBITATIO UD SIGNIFICATIONE OTINET INUIRE.

Fer alius dicitur si quid dubitas
ne feteris. animi enim uelutio
qd' negatum fuerit fugito. q.
ut seneca dicit. **G**olet esse i
dubio. p. oscilio temeritas. Et
certe ad intelligentiam et ex
positionem huius filiae quis mu
ita notam possit. sed ista quoq;
crempta superi postea breuitas
causa tibi sufficiat. **Super**
Hac syllaba quid. **RUBRICA.**
Predicantis sup hac syllaba qd'
notatis diligenter cog
itis quis sequitur uidere. aliq;
expositiois causa sup hac silla
ba quid. Et certe require de
bet qd' dicatis. in ymis uerum
ueri ul' falsum aut ei resuante
ante omnia opera tua uerbum
uerar procedat te. Et ante om
nem actu tuu consilium stabili
te. sup omnia emi ueritas est
colenda. que sola hoies deo
primos facit. cum ipse deus
ueritas sit. ipso met testante
qui ait. Ego sum uia ueritas
et uita. **E**tergo loq; deus ue
ritatem omnino dicatis. men

datio doloso penitus fugato; **ar**
et salomon in ethiaco. potestili
gendum est sur quam assidius
immendatio. Et alius dicit ac
quiescit ueritati sive ate place
sive tibi oblate. Et etiam **casio**
dicitur pessima osuertudo est de
picere ueritatem. Et intelligo
putram in qua nil immiscatur
falsitas. Nam ut idem aut lo
num est ueni si non aliqd imm
scetur aduersum. intelligo ca
de simplici ueritate. **aut seneca**
oratio ei qui ueritati opam da
t incomposita et simplex esse
debet. Ita ergo ueritatem loq
debet ut dictum tuu habeat
pondus uiris uirandi. et nimir
terit inter tuu simplici astio
nem et ius uirandi. **pa** **seneca**
dicit. dictum eius q non habet
ius uirandi. pondus uile est.
Et iterum idem dicit in libro de
formula honeste uite. nichil
tibi interfit an affirmes amu
res. de religione ci scias agu
cumq de ueritate tractas na
siue uirando deus non iuo

uer qd falso credit. et ideo di
xi super mendacio doloso penit
fugato q; non est iudicandus
mendacio qui dicit falsum q; pu
cat s' uer. q; quamq; est in ipso
non fallit ipse s' fallit. Et eocia
q; dicit ueru q; putat falsum m
titur. nec lib. amendatio quic
nes faciens ueru loquitur. sciens
autem uoluptate mentis. Hec
dicit **beatus agustinus** —

Secondo regius utru qd di
cere ius sit efficac ul' ma
ne. efficacia ei liba semp dice
debet. in anima uero penitus sci
ere. aut ei **seneca** & **formula hoste**
uite. fino tuus nō sit in amiss
sed aut obsoletur. aut deceat.
aut ipsi pat. aut moneat. Et pa
ul' iōn ad amœcū ait. phana ab
et vaniloqua de uita.

Tertio regius an dicas qd
rationabile an iniunctiona
vile. rationabilia ei uerba semp
sit dicenda. mirabilia uero
penitus tacenda. Nam q; ne
carer non pot esse diuertinum
Qui ei rationem seca portat tot

cum mundhi umat. vñ septu
est suis uincere totū mundū
subice te rōni. Nonne ei imen
da est adolescentia. Et etia;
dici ostieut bñ adhibicatio
circuit. qd optimū sit neglec
ta uero multis implicat errorib;
Quarto requiras utru dicas

Quid aspē an dulce et sua
ue. Dulce enim liba sunt. pferre
ea. oraria uero tacenda et pe
nitus emittenda. **Dix ē resus**
frāc. tribue et psalteriu suau
em faciunt meliodiam. Super
utraq; autem lingua suauis
Et iterū idem dicit. **vñ dul**
ce multiplicat amicos. et mi
tigat inimicos. inde etiā di
ci ostieut. Silua tenet lepo
rem. sapientis lingua leporē
Et paphilus excitat et nutrit
faconia dulcis amerē.

Quinto an dicas qd utrum
melle an durū. mollia ei
uerba et non dura dicenda
sunt. aut ei **Salom**. **bellis res**
ponsio siangit uam. fino qd
durus sustinet furorem.

Sexto regias ne ueru sine
instata ul' aleuata. ul' insa
urib; frendentia nec uocis in
manitate resonantia. Nam as
pa frendentib; ul' latib; labo
ris. plati & p̄sim et equi et
leuiter & clare. p̄montata. ut
suis quoq; limite sensi eni
tiens. Et unūq; libū legitimi
mo accentu decorēt. Non in
moderato clamore ueciferēt
nec hostensiois ei stragatur
oratio. veni plectis. rebi. cauis.
et turpib; dispensandus est.
Nam alia simplicitate naran
da sunt. Et alia auctoritate
suadenda. alia cui indigueri
one dep̄menda. alia misericordie
fletanda ita ut uor et oratio
semp sue tāe questant obſu
andū est ut recta sit faties
ne labra detorqit. nec smo
deratius iatus. nec supinus
uult. nec electi uera oculi. n
mechania cuius. nec elevata su
perbia aut deſpīa. La nichil
pot place q; non deceat. et
scim tului cap̄ artis ē dī cē q;

uite sue. si moitaq; tuus nō sit
turpis sed semper ingratia sole
sit oditius. ut scias quomodo
oponeras unicusq; responderem
aut ei leatus paulus in epistola sua
ad Colocenses. sime ut sp̄ ignis sole

Septimo regnas ne quid di
cas obscuri us ambiguius.
Si dicē debes clari et aptū. di
car ei levi⁹ nichil inest ne q̄s
anticeat an obſtare responde
at q̄ntū adhuc ut incertū dim
icat interrogante. septi⁹ est ei sa
craus ē mutri⁹ eſſe q̄ q̄ nemo
intelligat dicere.

Octavo regnas ne quid so
phisticā dicas aut ei resug
sua. Qui sophistice loquitur cel
ibil⁹ est et oīre deſtructabatur.
pone dat⁹ est illi adnō grā
Dono regnas ne quid inum
bus ſatias. Sqt̄ tu⁹ est ei multe
minat q̄m facit inumā. et
ref̄ ſinac dīv. Ois inumē. pri
mū ne meminebis. Et nichila
gas inepib; inumē. Et cassiodor⁹
dīv inumā unī opago totam

oferit. et etiam paul⁹ in epistola ad
Colocenses dīv qui ei inumā
faciat acapier q̄ inq̄ gressit.
Et ſeneca in epistola dicit. ab alio
expecta q̄ alii feceris. et hoc i
telligo de qualib; inumā et m
arime de illa que fit subſim
ulatione boni. aut ei tullius.
Nam nulla capitalio est inumā
quā cor q̄tē cū marie fal
uit id agit ut boni inumā eſſem
deſtit. Et indecretis dī q̄m
elius est cum ſeruitate dilig
gere. quā q̄ leuitate dilig
dere. Nam qui bitangū erat
et freneticā ligat lucet a
bōb; moleſtiū ſit amboſ; eām
amat. inumē nāq; et otumē
ue tam pellime ſit. ut nō ſo
lum cui lib⁹ ſingulare noce
ant. ſed etiam regnū ppterem
deſtructionē et mutationē
quandoq;. Nam ut aut ſyſtuſ patiā
ſimic. Regnum agente ingē
tem transiſt. ppter inumā.
inumācas et otumelias. et
non ſolū eliendo uſ ſatiendo
ali inumā cohilē te clebes

atq; celiſtre. Metam ali uolē
ad huc uſ ſatē inumā obſta
re clebes ſi comeſe potes ait
ei tullius. in libro de oſſitū. p̄m
oduo ſit inumātū grā. uni
cor qui inſerit alter cor ſi
ab quib; inſerit ſpouſit nō
ppulſant inumā. Et tameſt
inumātū qui non obſtat in
uare ſi pōt. q̄ ſi parentes aut
patrī aut amicos deſat ſic
mode potes. Icleo dīt q̄ eadē
q̄ ſci posſe dicent q̄ comeſe
ſci poſſit. ut leymā dīt. Ga
alum ſibi inumā dñeſt tacē
deſtes. Nam ſepſit agusti⁹ mu
bro de ſlīmo bene. Gionos ū
ei inumā tacendo ſugē quā
reſpondendo ſupare.

Deceſt regnas ne quid ſeſt
tiosi dicas. q̄ nichil p̄m
tiosi ſit inumātū quā ſecundo.
Indeſt regnas ne q̄d den
ſorū dicas. neq; de amico
neq; de immic⁹ nec quolibet
allo. Sqt̄ tu⁹ est ei. amici nec
io coluſtē quid deceſt. Et ier
bon⁹ amic⁹ lūſtis grām inaſet.

inumā autem p̄t inſtiones deſe
factas reſiſto adūba puerer.
cui lib⁹ autē inſiſio de ſe facta diſ
plicet ita q̄ amor inter eos min
uit. Et ſeh⁹ regulā amōis ſiam
et minuit aro cleſtā. et raro
oualeſtar. Et cre ppter inſtiones
cito dicent tibi q̄ noles audire
nam dīt ſalom⁹. Valen⁹ temē
maſteſt. uita ſua in treſtū
auct̄ ſimā. Et macalidē den
dens alios nō inderit. ab ibit.

Duodecimo regnas neq̄d dolosū
dicas dīt ei pha. diſpōdat
deus inumā ſlabia dolosa et in
grā magloquā.
Tertiodeſt regnas ne quid
ſupbi dicas. Nam dīt ſalom⁹
abi ſuſt ſupbia ibi et ot
umelia. ubi autē humili
tas ibi ſapiencia q̄i gli. Et iob
dīt. Giaſendit uſq; ad celo
ſupbia et cap̄ ei nubes rengē
rit. quasi ſterquilū inſine pot
et iel⁹ ſinac dīt. Ochibil⁹ eſt co
tam deo et hoib; ſupbia. Et ex
eſtabil⁹ eſt ois inq̄tas. Et ier
oburgatio et inumē amulab

substantiam et domi que d' min
is locuplex est amicabilis supbia
denuq; rectas ne tibi oculos
dicat. sc̄ps est namq; de omni
oculo suo reditum sum rōnē sit
utq; tibi tui uer et efficiat nō
inane. reabile et suave. dulce.
melle et non clurū. pulcrū et nō
turpe ul' malū nō obscurū ul' am
biguum nō sophistici nō inui
nossi nec sediciasli. non insori
um. nō dolosū non supbū. non
otiosū. hoc clemiq; trado tibi p
regula gnāli. q; oſa facta q; pie
tate. extimatione. uereodia et
emisericordia mīrū. ledit. Et
ut genialiter dica. que q̄ta lo
nos mores fuit nec nos facere
posse credendū est ut lex dicit.
Ergo nec ea dīcē debet. ait ei
socr̄t. Due facē turpe est. ea si
dīc honestū puro. honesta iſ
semper dīcē deles. nō solū int̄ er
timēos ſc̄tiā int̄ tuos. Et **salō**
mō. Horib; et honestate fulgē
tes nō ſolū familiarib; uerum
etia alius ſplent uia et matia;
honestatis. Hec eī in honestis

ubis uti inter ſuos debet q;
honestis inter alios uti deſ
derat. Si in omni parte uite ho
nestas p̄ necessaria eſt. Et tē
infinita exempla ſup hoc u
lo quid. ad eī intelligentia
et expositioñē dīci poſſent. Si
hēc ad p̄ſens tibi dicta ſuſti
ant.

Dabitio tractatu ſup hac di
ctione cui p̄ ſup bus du
abi ſillabis quis et quid. ac
cedas ad tractandū ſup hac
diſtione cui. Et certe cu log
deſideris oſiderim dī ſt̄ eſt cui
loquāris. Vtū amico an alu
amico bñ et recte loq; potes.
q; nichil eſt dulci q; brē ami
cum quo tamq; cu te ipo loq
ns. Non tam amico talia di
cas de quib; p̄ palandis tume
as ne inimicus ſt̄. ait ei
ſeneca amphis. Si loqris cu
amicis. tamq; deus audiat. Et
ſic uiuas cu hoib; tamquā
deus uideat. Et aliis dīc ſic
haleas amicū ut non tumeas
ipm ſc̄tiā inimici. Et petr' alſu

ſus dīc. ppter amicos non plu
tos. pude tibi. ſemel de immi
cis et milles de amicis. q; ſo
ſan amicis ſiet inimicus. q; nq;
leminus ſic poſt p̄qre clampn
um cui. Secretū ergo tuū de
quo nō uis ul' non potes brē
oſclui tibi haleas nullipm
amifestes. ait **civ̄r'** ſime. Am
ico et inimico noli naire ſe
ſum tuū. Et ſi eſt tuū deſtitū
noli clemiſcare. Audiet ei te
et respiciet te. Et q; deſtendit
peccati tuū ſubridet te. Et al
ius dīc. Si ſecretū eſte uis
nemini dicas. Et aliis dīc.
vir exiſtēs ab uno celari
ſecretū poſte. oſclui uſſecre
tu tuū abſconditū q; car
cē tuo eſt reclusū ſueſtū
uō te carce ſuo tener reclus
um. Quare divi q; oſclui ſu
um tener incerte ſui uiris
eſt meli eligere. Nam tuū
eſt tācē quā ut taceat alii nq;
ait ei ſenec̄ ſi tibi ipm nō imp
asti ut taceas. quomō ab ali
oſclentū q̄ris. ſin autē deſe

In oculis tuis latenter inimicis
et sündere inimicis et sündere
et quod non satiabit sanguine
tuo. Et per alius dicitur. Non
asceres inimicos tuos. Cui alios
possit repire socios. Quia cima
le egeris notabunt. que uero lo
na fuerint deuiciabunt. Cui qib; de
mique auerba loquens est et fac
enclu. qd multi credunt amicis q
re uera sit inimici. Quare id
dicit. Omnes ignotos qui in
imicos suspicandos. ait enim
non agrediaris uia cui aliquo
mispius cui cognovetis. cui et
quisq; cibi ignotus inimicos
onauit uterque tuum inuestigau
it hic te uile longi ut quid
postulat. Et si detinuerit lanceas
uade adeveris. siensem uade
adimis. ut regas utrum inipi
ent ut sapient loquens ait enim
salomon amibi insipientiū ne
loquaris qd despicient doctrinā
eloquuntur. et iterum sapientissi
cum stulto od contendent si
insuletur sive indeat non inue
nit regem. Et iterū recipier

stultus uba prudentie nisi ei
dixeris que uisit in corde suo.
Et ief. sine dicit. Cum dormie
te loquitur qui natus stulto sap
ientiam et insine narrationem
dicit quis est hic. Item regis
ne cui in sole loquens. Sceptū
est enim cui in sole osorū non
habeas. loquela ei assiduitate
quasi uolca fugias. societas eius
tu laqueus est alnag; asabilit
tas despecto. Et salōndit nolit
guē densorem ne odiat te. sed s
gue sapientē et diliget te. Et se
neca dicit. Qui conspicit in sole
ipse sibi inuicem facit. Itē regis
ne cum litigio ul loquace
cologum habeas ait ei pphā.
vur linguosus non diriget in
ita. Et ief. sine dicit. Terribilis
est iniquitate hominum in suis
et temerari inib; suo horibilis
erit. Et iterū qui odiat loquacitatem
erigunt malitiam. Et alibidē
dicit. Cui uoluntatis non loqr
is nec igne illi struas lingua.
Et alibidē dicit. Nec ei fatius
ostulū habeas non ei poterit

diligē nisi que eis placent. Itē
regis ne cum cincis multus
loquaris. ait ei rul. Ratio cui
iter. pente abituenda est. animos
gratia latrare dī canis. inde ci
nia dicunt latrantes ut canes
de quibus simili. dñs clivit. u
nouice sparge margaritas in
ter porcos. Item regis ne cui
maluolū multi ostendas ait ei
agulnū. sicut ignis quanto m
agnis ligna suscepit. semp imm
acrem flamā erigit. Itē malu
lo quanto magis rōnem aud
iuit semp in maiore malitiam
excitatur. Et in maluolū anima
non intrabit sapientia. Quare
cato. dicit. Comū illos nos
otendere uerbis. Sermo dat
oculis. ai sapientia panis. Itē regis
ne cui de secretis ei ebriosos
ul muliere mala loquens dixit
ei salomon. nulli secretū ubi neg
nat ebrietas. Et aliis dicit. g
Sanitas mulier id solū nou
it celare qd nescit. Deniq; regis
ne quibus audientib; aliquel di

cas. septū est enim pspice re cīci
sūis. pferre simili. ne latit. sed
san qui maledicat idem. Et cī
ulta exempla ad expositionē et i
telligentiā hui dictiōis cui po
m valerent. sed ista insentit
bi sufficiant.

Tunc exposicio sup libe adūbio
cur. Et certe istud cur cām te
qnt. Regis ergo cui dicit cā
nam sic infans fatidis cā ē
reqrenda. dicere seneca. cūcūp
facti cām regre. Et cā initia in
uencis evitis cogitabis. Itaen
am indicis cā est regrenda. Et
sicut sine cā nil agit. nec mun
dus fortunis casib; iplicat. utrat
casador. ita sine cā nil dñe debet
Et sic inqlib; re quadruplex cā
reputur. videlicet causa efficiens.
material. formal. atq; final. Et ita
indicus quadruplex. cā igat tū
dicti sunt. pdei flutio. aut. ph
umano comodo. aut. putoq;
aut forte. pamico. aut etiā poi
bus pdictis. pdei flutio ut fari
uinc frēs pdicatores et mmōs.
phumano comodo ut causidici.

alij ad oratores fuitur. nā sedm agut^m. licet aduocato uendere iustam ad iudicacionē. et uis pī co uenit iustū oculū. Et tūc qñ dicas ubi phumanō comō regias q̄ sit comodū et q̄le debet ē cī pulcrū et non turpe. qñ scđm leges turpia lucia et am ab hīdib; sunt ex torqūda. Quare senea dicit turpe lucrū ut dispendū fugito. Et aliungā dicit. lucrū cū mala fama dāpn um est appellandū. Et alibi sp̄ti est p̄dictus mallē quātū accepisse. cleb̄ ei comodū esse moderatū. Apom̄ ei comodū evit et mō. Nam ut ait cassiodor^s si comodū mensū eq̄litatis excusat uī suū noīs non habbit. cleb̄ etiā cē comodū naturale et q̄si cē id est cū comodū nrō. a te es lev mā. Equi est nemnē al terū iactā fieri locupletiore plū etiā pcedit rūl. dices. Neq̄ timor. neq̄ dolor. neq̄ moris. neq̄ aliqd q̄ exīstet hōi acti de possit tamēst ḡt natam q̄ ex alieno in comō suū augē.

comodū et marie de eriguntate mendicaculli. vñtra om̄es crudelitates est diuitē nelle si en de eriguntate mendici; p̄trop̄. autē id est p̄ dei fuitio et huāno comodo dicunt uba certiores et ali clerici scūlae: p̄ncipaliter p̄ leui fuitio. sed ariō p̄ suo comodo. uiue ei debet de altari qui altari sunt ut decreta clamant. Et etiam paul^r. in ep̄la p̄ma ad corīthior dicit. Vbi dicit qui altari suum. cū altari participat. Ite etiā dñs ordinavit. hūs q̄ eu angliū emittant de euanglo uiue. Quidā tñ clia cām q̄i tunt q̄ p̄ncipalis dicit uba phumanō comodū et p̄b̄is plen dis. et scđm p̄ dei fuitio q̄ sā cē nō detent. Causa nō dicensi. paico te mouē cleb̄. dum tamen sit iusta et pulc̄. levi ei amacie scđm tullui hec est ut neq̄ rogem̄ res turpes neq̄ satiam̄ roget. Non ei p̄ amico facē ul̄ dicit dles q̄ ad peccati p̄meat. Nam scđm regulam-

amoīs. nulla est excusatio p̄ eccl̄ si amici cā peccauēs. aīci cīntia si feris tua facis. plus eaā dī. Quidā bis peccat q̄ peccato obseq̄i parat uulacomodar. Crimen sibi parat q̄nocentes adiuuat. nam sđt̄ sit culpe q̄ nocentē adiuuat. Et marie i re turpi ubi duplē est peccatum. ait ei s̄fēce. inturp̄te peccare. est bis delinq̄re. innoxie ei amici defendere debes ut ner defensor dicas. ait ei cassiodor^s. Ille p̄ defensor est. dicendus. q̄ defendit innoīre. p̄ obi. nō p̄dictis libentū fondas uba utilia. videlicet p̄ dei fuitio et huāno comodo eramia utilitate. Et licet mutata exempla ad exp̄ositionē h̄ adūbi dicti ualeat hec breuitatis cā tibi sufficiat. exp̄positio si q̄^m

Prechens auditis er intellexis super hoc adūbi cur. Ex positione et intellectu auditas hui dictiois quomō. Et certe istud quomō modū regnet regis ergo modū dicendi.

cia. sed ex pessimi et exiliis: et
leuit et clare. primitia. uera
is quoque littere somnis emittien
tur. Et uniusq; libri legimus
accensu dixerit nec immode
to clamore uociferet. nec ho
stantatiois si frangat omnia.
veni. plocis. reb; et tribus. et ca
uisse dispensanda est. Nam alia
simplitatem narranta sit. et alia
autenticate suadendo. alia cum
magnatione deflenda. alia
misericordie deflenda. Ita uer et
etano sepsue cause ouciante ob
suandui est. ut recta sit faties.
nec labia ceterorum. nec im
oderatus ratus. nec superius uul
sus. nec iecu in mea exaudi. inclin
ati cernis. nec eleuata superbia
aut deplora. Nam nichil pot; plac
ere quod non decet. Et secundum cul
ui. Caput iste est diuine q; fatus.
libra libra est. ut desor morte
est deformis. Cum etiam indisti
mendis uerbis modestus. cleb
eat esse eorum motus. Omnes mag
quam labores loquendi est. Dice
da quoque sit submissa leuiter

matata grauit. insleva mode
rate. Cum magna dicunt gran
diter. pferenda sunt. cui parua
clamor superfluerit. cui medietas
temperate. Nam imparus casu
mi grande. nil sublime. cui
cui est secundum ac pedester in
ore loquendi est. mens uero mai
ori. ubi deo et hominum sal
ute restans plus magnificenter
et fulgens evibendum est. In re
panis uero casu ubi mihi agit mis
er auditor delectat. modestia
dicendum est. Si quae de mage
rebus quis dicit non tam sem
per granditer dicit debet. Et autem
aliquid laudat us incepit tem
pe dicit debet. Nam et seneca de
formula hoito uite dicit. Lau
da parte uirtutis par. Sicut ei
reprehendenda est nimia lauda
tio ut immoerata uituperatio.
Hec ei adulatio. illa malitia
suspecta est. insipientia autem
sunt aliquis laudari non debet.
sepius est ei laudare presentem si
icel dect. In uelocitate et tar
ditate silem modum requinas.

Et iterum tam alii indicendo q;
q; inficiendo. Non ei dices et
ueler ad loquendū stolidus cu
moderamine operenti. aut ei
beatus paulus in epistola sua. Esto
ueler ad audiendum tardus no
ad loquendū et tardus ad uam.
Et salomon dicit. Videlicet
uelocem ad loquendū. stolidia
magis famula est illi correctio.
Et iesus dicit. Hoc est regale.
paulus dubio virtus. carde in tua
primum. et celere necessaria se
cure. Sicut inuidicando tardus
debet es. Sicut est ei optimū
iudicem existimo q; caro intel
ligit et tarsus iudicat. delib
erare ei et ueliamon est tunis
sum. inde enī dicit os uenit. ad
penitendum. perit q; caro iudicat.
Competens ei mora intulit. non
est reprehensa. Nam os uenit di
ci. Ecce ois est odiosa. Sicut
sapientia. sicut inosculis regnas
tartitatem et non uelocitatem
ut festinancia. de ostium. q; clu
ctanciā. putu recessum. ve
lor ei ostium sequitur penitentia.

seneca.

plurima respondens pauca ut
quidam p̄hs dicitur. Om̄ib⁹ placet
potis si gressus opt̄ia et locut⁹
fuerit pauca. Iniquitate clementi;
modi dicendi regias eliendo
bñ. Specia ei est p̄nicipiū amicai
cie est bñ loq. Vale uō dice est
evordui immicicari. Et dicente
ei bñ verba leta honesta ducere
lucida simplicia opt̄ia plomo
ore. multu q̄to facie oposita.
sue moderato cada mo clamē
nullo plato de quib⁹ salom̄i
fauis melt uba opt̄ia dulce
clo aie et sanctas est ossu. su
perest temp⁹ oposita dulcedo
aie et sanctas est ossu. Et hoc
ad exp̄itionem et intelligentiam
hui dictiois quomodo dicta sus
citant. Exponit sup̄ lxx ad ubiq̄
Rupes uile demig; de exp̄
ositione et intelligentia
p̄nus ad ubi quando. Et t̄te
istud q̄m t̄ps requirit. ne quis
ergo t̄ps diligenter dicendi
slib⁹ et ordine. aut eiuslī sine
homo sapiens tacebit usq̄
ad t̄ps. lastiuus autē et

et imprudens non suabit
t̄ps. Seruando ergo t̄ps
sebris ubi saloīs. dicēas
temp⁹ tacendi. t̄ps dicendi. exagaū ei res est uo
cis et sc̄lentū t̄pamētum.
ut seneā dñe. sua itaq̄ sc̄len
tū dñcet loq̄ tibi fuit necess⁹
arū. Et non soli tuu sc̄lentū
sua s̄enam aliorū sc̄lentū. Et
pectare ei deles t̄ps dicendido
nec tibi pleat auditus. aut ei
yesus s̄ne. ybi non est audit⁹
nō effundas sinonē et impor
tune nol extollis insipia tua.
Importuna est ei narratio tua
q̄m tibi non pleat auditus. et
est q̄m musica inluctu. nā ut i
ide aut. exusta inluctu impor
tunans narratio. et q̄m narrat ubi
suum nō attendenti q̄m qui evi
tar dormientē agitau sompno.
Et non soli indicendo aliis. sed
etiam inrespondendo t̄ps spectare
debes. Nam sc̄p̄tū est. nō per
es respondē doni fuit sing. in
negotiois. nā aut salomo. p̄s
responder quā audiatur stultus se

esse demonstrat et ostensione di
gnū. sib⁹ q̄ p̄s loq̄tūr q̄ distat
ad oēpā et urisōnē. p̄ter. vñ
iesi s̄ne dicitur. ante uicitū pa
ramūtūm. et ante quā loq̄ris
dīcte. Singula ergo suo ordine
dicenda sūt et q̄p̄t et loco sp̄
stero ordine penitus dimisso. i
nam s̄de felicitatione loq̄ des
deris t̄p̄t egruo p̄s istories
dicas. postea uō alegorīā. t̄cio
ep̄ilogiā. si uō de ep̄lis t̄tēs. p̄
mo loco et t̄p̄t salutationem
ponas. sc̄lo eroribus tuo nam
tionē q̄to petitionē. Quarto rel
usionē. si autē de ḡcionando et
ambivatis fatidens studeas
p̄mo loco et t̄p̄t ut salutacio
nē dicas. Sedgo uō commendati
onem tā illos ad quos ambav
at a dirigit. q̄s sociorū tecū amb
ata portantū. Tercio ambiv
atam sue n. nationē ei q̄m tibi
ipostū fuit. Quartu uō exo
rationē eliendo suspiria uba
ad seq̄ndū id quod p̄stulat.
Quinto modi positionē alegando
modū id q̄m postulat fieri ualeat.

Si autem de legib[us] ut decretis
aut decretalib[us] tunc uolueris.
p[ro]mo tunc et loco h[ab]itu[m] ponas. se
condo casu[bus] eti[am] latere expositio
nem. Quarto similia. Quinto ònia.
Sexto solutiones et sic de quatuor
scilicet q[uod] ad eam pertinet sedim p[ro]pus
et posterius sunt dicenda. hec den
iq[ue] exempla sup[er] hoc ad dubium q[uod]
tibi ad p[re]sentem dicta sufficiat.

Trauertem evinximus tibi ad eos
q[ui] p[ro]ficiuntur super hoc et quoli
m[od]o h[ab]ent scilicet p[ro]p[ri]e uoluita
tis arbitrio peccatis excoigitare.
Nam sicut ab etenaclo septem or
uoluunt[ur] ita sibi hec scilicet
quicq[ue] duci ut taciti debet serp[er]i
si inflati hanc iugur docimam
sup[er] dicendo ut tacendo breuerter
op[er]ans tamen alius eius sibi
utinam scilicet curauit. q[uod] uita lie
ator potius indicendo q[uod] infan
do os[er]vatur. hec testante q[uod]
aut sculta est et minime que
ens iustato uno occupano ever
cendi lacertos et dilatandu[m] iuti
tem. si autem sup[er] fanendo uolue
ris breue doctrina detrahias et tunc

scilicet istud ubi dicas et loco
illius ponas. hec ubi facias.
ut dicatur. **E**uis quid cui fac
as cur quomodo q[uod] re[n]das. Et i
ta fere omnia q[uod] dicta sunt super et
multa alia poteris ad hoc ubi fa
cas. ut inter adaptari. **H**ec de
inq[ui]sitionis teat[ur] p[ro]p[ri]a c[on]ci
tatione intentissima et usu ac
ercentia. Nam exortatio ing
enui et natura semper umcit et
usus omnium magistrorum p[re]cepta sup
er. Et sic potius doctri[n]a dicendi
et patienti[us] imp[er]petuare de
miserere exora qui nichil bona
uit felicitate tibi natare. ut ade
na nos satiat p[re]uenire gaudia
amen. **D**EO GRATIAS.
Ep[er]ic[tor] liber te doctri[n]a
dicendi et tacendi. ab
albertano causidico
brixiensi. de hora sc[ri]ptae
agarte positus et ap[er]ylla
tus sub in carnatio[n]e
oyilesimo ducentesimo
quadragesimo quinto.
De mense Decembrie.

- D**e consolatione. 1
De imp[er]io malicie. 1
De circumspectione mulierum. 1
De laude mulierum. 1
De pruulentia. 1
Quoniam sunt species prudentie. 1
De effectu prudentie. 1
Quoniam aeh[er]tur prudentia. 1
De studio et q[uod] est necessaria studientibus. 1
De consilio. 1
Cynicle dicas osculum. 1
Quoniam oportet osculum. 1
Aquila aquila perendit sit osculum. 1
De osculo postulando adeo. 1
De osculo ate ipso perendo. 1
De ira utanda inosculis. 1
De cupiditate sine uoluptate. 1
ut uandam osculum. 1
De festinancia inuidam osculum. 1
De secreto non palando nisi p[er]petrare necessitatem ut uoluntatem. 1
De non offendenda uoluntate. 1
In osculans. 1
De osculo ab aliis petendo. 1
Quoniam osculum est utandu[m]. 1
De osculo adulator et simulato[r] et ascensor utando. 1
De fortuna. 1
De uitando osculo illor[um] q[uod] sunt. 1
ut iam fuerit immixta et p[re]cautio[n]es redierunt. 1
De uitando osculo illor[um] q[uod] non a[m]ore sed timore reverentia hostendunt. 1
De consilio ebor utando. 1
De osculo illor[um] uitando q[uod] secreto aliqd osculum et palam aliud se uel le ostendunt. 1
De osculo malo ho[mo]s uitando. 1
ut ostendit. 1
De uitando constare uiueniam osculum. 1
suspecto habendo. 1
De exanimando osculo ingredi. 1
Quoniam osculum est aspergendum et comprebendum. 1
Quoniam qualiter osculum est remendig[er]i. 1
Osculum beat ut possit mutari. 1
De errore consili. 1
De exanimacione oscului insperie. 1
De custodia p[er]sonae ingueni. 1
De curia. 1
De supbia. 1
De munitione. 1
De osculo ab aliis petendo. 1
Quoniam osculum est utandu[m]. 1
De q[ui]ntuplici uoluntate dei. 1
De osculo iudicium citata iudicata. 1
De fortuna. 1
De contentiobus. 1

De patientia.
De paritate et diuitus.

De necessitate.

De mendicitate.

De malis guerre.

Mationes de bello uitando.

Sicutum usi predestinatione.

Casus inq[ui]litate pugnare possit.

De bona fama

De uictoria que fit cum indulgentia.

De clementia et putata.

Et misericordia.

In xp̄i nomine amen. Incipuit
rubrice libri solitationis
psalmi. Rubrica.

Queniam multa sit q[uod] in ad
uersitatib[us] et tribulatio
nibus taliter affligunt et def[er]i
muntur q[uod] calme ai[us] perha
cienem h[ab]ent neq[ue] expectant
ab aliis osolationem ita ostendan
tur ut de male impensis cadut
ideo tibi filio meo ioh[ann]i q[uod] mar
te curie medicando te exor
pleriū tales inuenies. Quetā
p[ro]moculo mee se[nti]tē curam
p[ro] que dante dico petis p[ro]dictis
non solum in corpib[us] medelam
ebuere. q[ua]nta p[ro]dicta osculū
et oslationem i[st]partim atq[ue] in
uamē legas utq[ue] similitudinē
instansq[ue] et austeriorates ib[us]
libre notatis atende. ac studio
se piegas. Et uadim fāndre
gutia p[ro]fessi tibi et aliis p[ro]fess
iis ad p[ro]dicta lenti p[ro]uenire.
Similium hoc similitudo. Edā
muesq[ue]. Q[ua]ndo no[n] vir poter[est]
ex diuine reuinq[ui]s intomo v[er]o
ore et sacerdoti quas multi di
ligebat. clauso boshio domi in
ut spatiata sui uō tres viem
et hostes antiqui hec uideentes.

apostolis scat ac p[ro]fenestrar[is] do
mus intuentes. v[er]o melite
no[n]e prudentiam ubermi for
titer et filie illi plagi q[ui] ap
positis videlicet inocul et am
biore et naso ac amnis mamb[us]
illamq[ue] seminiuā relinq[uer]e ab
ies. exelubeus uō p[ro]modi reuulsi.
abierūt hec uicens cepit ma
gno fletu u[er]o lucu flere come
sib[us] dilamare et uestigia suas
quasi more furiosi dilacerare.
v[er]o autem exelubei dicti hec
uicens. ut tacet t[em]p[or]e illi insti
ter amonē ille uō plus semp
damabat at illa distulit aliqu[en]t
utulis recordata de uerbo omniu
de remedio amois q[ui] dicit. Os
matrē nisi mentis inops ifun
ere nati flere uerit. uō hoc lo
co illa monenda est. cui dederit
lacrimas animi p[ro]sp[ec]tus egrū
ille dolorib[us] comoderandus
est. sū autem u[er]o ali asletu ali
q[ui]nulli cessass[et] animi p[ro]egrum
ip[er]clusi. De q[ui]solatione **R**ubrica.
A corpori illi prudenter monē
dicens. Stulte q[ui] cur iſtan

lacrimas funeris prohibitus est: mo-
dus uero astuta inuenientur est
summisq; dicitur ne sciat sine eo
uli tu amissis amico nec fluant
lacrimas: est et non plorandum
ante nō quā amici amicitias rep-
ara ipm si comece pates. nō ut
idem aut. sanci est amici reparare
re q̄stare. adhuc igit̄ ut prudē-
ter uiuas t̄sticā būi sc̄i ab aio
tue oīno repellas. aut iesu sine
multos occidit t̄stica nec ē uti
utras illas: et alibi id dicitur si
mus gaudentis etate floridā fa-
ct sp̄s nō tristis desicat ossa. et
salom̄ dicit. Sicut tineq; inuesti-
to et sumo ligno ita t̄stica necet
bois cordi. Et iterū nō oīstabat
iusti quicq; ei acciderit impi
autē sp̄lebūn̄ malo. et senec̄ in
ep̄lis dicit. nichil est stultus q̄ si
mā captare t̄stiae et lacrimas a-
p̄bare. nichil ei sapienti uiruac
cedit p̄t. q̄ ei oīstret stat recte
sub quolibet ponclē. sic accidit i
beato iob. qui cū om̄is filios om̄i
neq; subam amissis insip̄ etiā
incorpore suo t̄bulatioē sustinē-

semper rectus stetit. ac semper d
gratias agens dicebat. dñs
deedit dñs abstulit. et sicut
dñs placuit ita factū est. Sic
nomen dñi bñdicū exhortū nūc
et usq; in seclm. nō ergo dicit
de filiis dolē nimis v̄l alius
rei amissis ex quo id quod aci-
dit p̄ doloreum mutarūn p̄t.
sc̄i potius detemus gaudente
de habitu. quā dolere de amis-
sis. vnde quidā uolens patrem
de morte filii q̄solari. sic ait. no
lifere q̄ bonū filii amissi. et
potius gaude quod talēm ha-
būsti. Et alibi id sene ait. nūl
la res ad hocū causā uenit q̄
dolor. recens dolor libet ad se
consolationē induat. In uerita-
tis uero tendet nec inmerito.
aut ei simulatus est. aut stultus.
Et certe tristia būi seculi ate-
ideo repelere debet. q̄ uerū est
q̄ teatrus pauli. in ep̄issa adeo
riphios circa mediu m dixit. Se-
culi autem t̄stia morte op̄at.
q̄ ei secundus dei est t̄stia. pem-
tēna et salutē stabile operat.

Et ideo uillante nullo medo re-
pellas. sed potius illam die me-
tuq; studias brē. quia posteaq;
uerē ingaudium ut dñs me-
uangello dixit. vnde salom̄ ait.
dicitur. Cor sapienti ubi tristitia.
et cor stultorū ubi letitia. Et ite-
nū metus est ut ad domū luce
quā ad domū quām. oxibens.
¶ Omnia que dixisti uera sunt
atq; utilia. veritatem animus
mē turbat. tūcum ipellit q̄ qđ
facere elebeam ignorō. At illadi-
xit quicq; phr̄co et fideles.
amicos agnatos simili atq; cog-
itos et aletio sup̄ fidem diligenter
q̄slūm postula. et sc̄i illorū q̄si
lui te regas. dixit ei salomon.
Dixi cū q̄silio fac et non penitebas.
Metibus nō quicauit multatu-
mē hōm̄ copiosi. inter quos
fuerū media de cregia et fisci.
senes quoq; et uuenies. viam
nō multi qui magis illi reue-
rebanū timore quā diligenter
amore. Et ecū quidā de immi-
cas faci qui sit amia et mei
grām redditerit. Oulti et am-

lia. et post multa uba sua auribus
atq; osalui cura medicis artem p
silia sua illipse et alios repudiebat.
Curia uero genitae ac uindicta sic ait.
Dicam q; sciat pfecti genita dñe
sanant. Ita inguena atq; uidicataz
malius rebi dñe genitus curat q
suevit. manu uero et manu qmō
ingrām reddierant. adulatores
queq; ascenitores om̄is q; lacrimā
tes et clorem istate dolorem de
co quæcaderat hostidentes de
uidicata fatienda ingentienti et g
guerū nūlūtēt. comendantes dñi
melitēt ei potentiā atq; diuitias.
numāndā etiā multitudinem ag
tor eiq; cognator affinis queq;
atq; amicor. adulatores insip ei
potentiā uiuēplendendo eorū quoq;
diuitias libis amibilando idem
de iō unus de sapientib; cuiuscl
as de uolūtate alios sivevit et i
fetera dñe negotiū istud ardu
um est rōne inuēt ac malestari
nouerit comissi. et q; multa gū
ora hac exēdūt insitūtū possent q
tungē. arduū est etiā rē uicin
atis et diuitias atq; potentiā

vulgo osueut melior. Et q; dñe penitus
ignorant. vindicta ēt. aut grā
ra que ore evocatamē largabit
erati eruntūt ei cuiuslib; pareat. si
mis illi uero cū magna difficultate
uir aut nūquā recipi. mītūt mītūt
pōtūt nūlūtēt q; ante finē illi
qui multo latēt et enīpīs mītūt
aut fenesit. aut misabilitē uitam
ip̄ter guerūt finēt. O. uare non
est subito neq; festinat. pcedendū
sed ei diligēt. pūtēt et pāratō
ne ac delibētēt manūq; et solua
ta cum eis sit pagēda. Cūquē
ter rōb; dñi sui ap̄bante om̄es
fere q; illi insultare op̄erūt dñi
q; sui frēq; ter intētēt dñtēt.
ue uba sua ei festinatē finēt.
dicnq; enīt fuit ali. vbi nō es. au
ditus non emīdas finōnē. et in
portuna nōt evolli insipia tua.
importuna est ei narratio tua. q; t
non p̄tēt audire. et q; qmūs
mītūt. et ei yesus sicut musica
mītūt iportuna narratio. Cū aut
semorūtūt sibi de negūt audiē
tiā et cognoscēt q; mītūt audite
nōtēt nōtēt referet dñtēt illi iſulta

remittit ne sit expectare osculum
Et tunc osculum quippe mutum dicit
at impudens. vix certe cognosco
ueni qd̄ dia osculetur. semp̄ osculum
tue de cib̄ quando manū opus ē.
et itaq; osculum quasi semper refē
dit. sed et multi ad aures melibus
auter seruio osculetur. quā pāla
dicere uellent īno palam aliud b
mostabat. Tunc uō ex aungens me
libens facta inter eos more solito
partita. Cognovit uiginti partes
ē de partita illorū uicemē fāndē
in quoniam ac grācie uiriliter p
trare. uicel osculum illorū laudau
tū. Cumq; ej; adiūcū tam p̄ma
ret. Dñs prudentia eius uirgo
curtae cibis cognitis etiam q
ordiūnati fuerant atq; postulū
tam dīctū stabilitā dīctū illi. ne
propriez̄ ore spatu; p̄mū pos
co. nam dīctū p̄ter alkansis nō
spes illudē mutuit̄ bōi uel
mali qd̄ dīctū te expectabit̄ am
cas et diuina timebit̄ te inim
cas. Tigit̄ desine ab una dereliqui
que furorem. nō emulari ut
maligne. Dñs mī. nō ne quis

meū h̄b̄ osculum. N̄m̄p̄cio mīlię. Jr.
Onus respondens ait. minime
ut tu osculo p̄fisi multa vō
mibi p̄na qd̄ stultus ab omni re
p̄cuerit. s̄p̄to osculum ut ostendis
mutatum qd̄ est. ac mihi maḡ mul
ti audies hoīm stabilitā. Seconda
ratio est qd̄ qui mulcē male sit uul
laḡ rep̄tur. tonā. Salomonē te
stante qui ait. uir de milē inūre
peri. mulcē erobi non inueni
tercādōne qd̄ si tuo sensu ac os
culao me regerē iam uideret ubi si
per me dare p̄mati. et ita p̄b̄ce te
facerem⁹ mudī ūram. et p̄testa
tem super me ubi darem. qd̄ esse
mūndē deb̄. ait. **ȳs̄is̄** sine. qd̄ mul
er sp̄mati hāt̄ ūra est uro suo.
Et **salomō** dīctū. audite populi et
om̄es gentes et rectores eccl̄ie. A
iuo et mulcē et s̄i et amico ne d
clens potestatē mēli est ei ut si
li tu mīte resp̄tant. quā te respi
cere in manū auor tuor. Quarta uō
rōne qd̄ si uiterē osculum tuo qm̄ op̄
teret ut se aūt̄ habere. donec il
lud patesci foret nec dñm̄. qd̄
att sic̄ non ualer. S̄p̄tu; est ei.

Caritatis mulierū id osculum nouit
et late qd̄ nescit. Dēntadem qd̄ p̄ce
propter p̄bi uerbi quidē malo q
suo semē uincit uiros. **Dēntadem**
Tunc uō dñs prudentia patientē
audius benignus et cognitio q
nūro suo fuerant dicta. Explorata
p̄us respondentia lucentia. Virat
ci p̄me rōnē qd̄ p̄te alegasti p̄ter
respondēi qd̄ non est ita ut ren
uare osculum. nā si p̄dīta etiam
fac̄. p̄mis̄s̄. nō tam dicerens
menam suistā de cā ei uicarē.
S̄p̄tu; est ei sapientis non mūt̄ cā
sui. p̄p̄t̄i comunitatē mīli. ob
stat uō qd̄ dias tuū osculum adiu
stūdūm̄. qd̄ mulcē dīctū. hoīm̄
sore stabilitā. vēt̄as ei. et eu atq;
uilitas semp̄ ap̄uas sapientib⁹
mēli inueni qd̄ p̄multitudinem
clamorū dīctū. **Salomō** et ho
neroſa nī hāt̄ honesti. Seconde
autē rōi quādūt̄. oēs mulieres
cā malas cā qd̄ nulla bona rep̄tur.
Responſio. qd̄ salua reuidentia tua
nō delē ut ignātē despōe mul
cē. ac eā mīprudētā reuō rep̄ba
re. nī qd̄ eos desp̄iat oīb̄ cūp̄t̄.
Et **seneca** de formula honeste uite
dīctū. nulli imprudentia desputat̄
ian p̄mō ip̄e etiam hoc loquendum
patenter severus. ac p̄uis illaris
non aspernos. sūp̄e cupide et deos
qd̄s̄io sine arrogātia postulati
p̄ties qd̄ sc̄t̄is̄ sine occultatōe
ignorātia tibi benigna postula i
p̄m̄. infinita namq; mulcē bōe
sūr qd̄ p̄cē dūina nōne p̄bar. nā
simila bona mulier reperiret.
vībus tūp̄is̄ in mulcē uenīt̄ de
vīgnat̄ fūs̄t̄ et carē būanam
de uingne nō sp̄s̄lī. nā et mul
cē bona et s̄d̄s̄ mulcē cē ne
mo est. qui ignorat̄. Et dīctū mī
p̄kīo tūp̄is̄ dīctū. p̄ter bonitātē
mulcē p̄f̄st̄rēt̄ionē sūa p̄us
dīgnatus est se manifestare mul
cēt̄ qd̄ qd̄. qd̄ p̄us se hostēdit̄
maiē magdalane qd̄ ap̄lis̄ nec ob
stat. ut dīctū **salomonē**. mulcē
uō eyōb̄ non inuenit̄. qd̄ uicet illē
nō inuenit̄. ali multi mulcē bo
nas inueni. ut **salomō** inuenit̄
de mulcēb̄ inūtā boītā oscula
tūtis de quib̄ nulla rep̄it̄. nēmo
ei est inūt̄ p̄f̄t̄ nī p̄f̄t̄ bon̄

misericordia deus ipse met meus
genito dicit. Tercia uero ratione in
qua dicitur. quod si meo glorioso uis-
sensu regeres uideret te mihi
diu occidere finiam et forestat
super mitem puto fruicolarum
ime illam. nam si obitum glo-
rificui habem finiam de omnium
concederem nullus ab aliis glor-
ificui uellet hunc liberum ei balenum
glorificui nobis datur omittit ut sua-
re. Quarta uero ratione ubi christi
benedictus mulierum uero solidus nomic
celare quod nesciat. sicut puto nulla
ne hic loci habet. nam illa libet
ligetur de pessime mulieribus ga-
nitis ut loquatur de quibus dico.
Sicut enim est que expellit hoies
de domo. sicut sum et stolidus
unum et mala uero. et de quibus
dixit salomon. Odelius est habi-
cere mala deinceps. quod cum mulier
robi et uirgina. quod autem non in
uictis talem hanc frequenter expe-
res meam exercitare atque meus
excessum glorificui scilicet. Quare
quarto loco christi videlicet male
suo semine uincit uiros. hinc lo-

cum habet non potest. quod malum glorificui
facit non uis. nam et simili glorificui
lui facit uellet. et multe in hoc
malo glorificui et uicerent glorificui
tibi in bonis non centrum uicende
ime potest laudando. sicut paulus
iepla ad romanos. noli uincere amia-
lo. auerter in bene malum. Autem dicit
quod multe male glorificuerent uirio
uolentibus quod bonum glorificui in
uicerent. hec imputandum est certai-
nis qui dicitur sicut glorificui et possunt
repellere malum glorificui et euge bo-
num. autem paulus iepla prima ad tessalo-
nico insinuat. oia pbar. quod bonum
est tenere ut dicitur istud hic lo-
quacius mulieris et pessime glorificue-
statis. uero hic autem non sicut
de laude mulierum rubrica.

Duis ad excusationem mulierum
auertit. auditas et intelligas
quod alias rationes quibus
ebani possunt mulieres esse bonas et
marie benignas quingens earum
glorificui edendi. et si bonum est
fuerit. prima quod vulgo dicitur glorie
ut glorificui semine. nimis enim in
reliquo carissimum. ut note pbar

supplantas statim et amias deinde
vixit honorum sit amica tunc de-
bet et multe mutantes possunt sunt
quod glorificui est ualle. tamen in
tis optimis uenient glorificui. jacob
en pbar. glorificui marie sue res-
te ad eptus est poteris sui bideret
onem sup seruabu suis christi. sicut
et uult pbar bonum glorificui libera
cuitate in qua ipsa monachus de
mamibz glorificui qui illa obser-
do destruxit uellet. sicut et abigail
psalmi bonum uini sui nabal. abra-
caud regis liberante qui illa me-
ficere uolebat. simili modo et est
psalmi bonum glorificui simul ac marie
hoc in regno asthet regio sublimis
maior. et ita de similes bonis mu-
liibus earum glorificui insinuat posse
reperi exempla. Secunda uero ratio quod
glorificui bona mulier est audiendu
et si bonum fuerit obsequiandum qbar
pro bonum non mulieribus atq; apposi-
tu. nam curiosus feci illi hoies dicitur. fa-
ciam et adiuuam. et sic eveteri costa
de corpore illi fecit euua. et ita uocari
enam ad uicuum. quod hoies adiuuare et
ill' glorificui debet. et hanc uocem possit

De prudencia rubrica.

bene faciendo. et ut bñ parente
interveni illi. Atque ut nō solū illi
osulē valeat. s̄ tñā illi ipare iud
at. Quare adspicerebū dicit q̄stue
ut castigatione parente nro
et qui dñe sunt p̄tē dñis tem
et si aī q̄stilio te regē uolueris
sūlā tuā dante deo ad plenā san
tarē. p̄lueri. et te de hec facio cu
bonit̄ fñmā exire. Tūc mēlitib⁹
hoc audiens exultauit aliquātū
lum fñrū dñat. fñrū mel tib⁹
q̄p̄tū dñleido aīc et sanctis est
osulē. p̄uanamq; bona et fñrū
tib⁹ ac p̄exigentia secundē q̄gn
et fedelem. q̄p̄ dñseruit mēb̄. qd
q̄p̄ mutat. p̄p̄to meo prudent
et cū tuo q̄stilio me regē desider
at illa dñe dñs. si prudentis
uiuer te prudentia op̄oret h̄c.
Dñlibens respondit bene habeo
prudentia ex quo habeo te i p̄p̄
que hoc noīe uocāe. At illa dñs
non sum ego prudentia s̄ s̄lī p̄u
dentia uba. B̄ndē et dñat in
dicaḡ in quā sit prudentia. et
q̄l sit. quor et q̄l sit ei sp̄eo et q̄o
prudentia acq̄uitur. At nō dñe ei.

Prudencia est rex bonar et ma
teriam illi. Atque ut nō solū illi
osulē valeat. s̄ tñā illi ipare iud
at. Quare adspicerebū dicit q̄stue
ut castigatione parente nro
et qui dñe sunt p̄tē dñis tem
et si aī q̄stilio te regē uolueris
sūlā tuā dante deo ad plenā san
tarē. p̄lueri. et te de hec facio cu
bonit̄ fñmā exire. Tūc mēlitib⁹
hoc audiens exultauit aliquātū
lum fñrū dñat. fñrū mel tib⁹
q̄p̄tū dñleido aīc et sanctis est
osulē. p̄uanamq; bona et fñrū
tib⁹ ac p̄exigentia secundē q̄gn
et fedelem. q̄p̄ dñseruit mēb̄. qd
q̄p̄ mutat. p̄p̄to meo prudent
et cū tuo q̄stilio me regē desider
at illa dñe dñs. si prudentis
uiuer te prudentia op̄oret h̄c.
Dñlibens respondit bene habeo
prudentia ex quo habeo te i p̄p̄
que hoc noīe uocāe. At illa dñs
non sum ego prudentia s̄ s̄lī p̄u
dentia uba. B̄ndē et dñat in
dicaḡ in quā sit prudentia. et
q̄l sit. quor et q̄l sit ei sp̄eo et q̄o
prudentia acq̄uitur. At nō dñe ei.

Sextus autem prudentia sunt
sev-iatu-intellectus. p̄udēta.
cor-spectio-eritio-declina. ratiō est
arbit̄ honor et malor. sech̄t aut
rō naturam. Qd est ergo ratiō nacē
unitatio. clausit autē securato dñs
creuia boi et malū luci et illuci. ho
nesti et uolonesti cū electio boi et se
gamali. Idem etiam dñcāt intonati
id est rō mēstrio intellectus ē spe
culano. vñ prudentia ē p̄fere
ntia futuros p̄ficiens euētū. Cirū
spectio est dñor uictor caerulea. Cau
cio est cūdēnē aūtutib⁹ uita sp̄em
lūtutū p̄ferendo. Declina est u
degredi imp̄tos. **N**efectu p̄dēcī p̄.
Effictus autē sine utilitas prud
entie uba. B̄ndē et dñat in
dicaḡ in quā sit prudentia. et
q̄l sit. quor et q̄l sit ei sp̄eo et q̄o
prudentia acq̄uitur. At nō dñe ei.

ca ad beatam uitā fñs est. Qd ergo
bē prudentia h̄o h̄t utilitatis q̄
teatus ē et prudens et oītano et tē
patu et impturbans et sine tñtua
et h̄t etiam om̄s utilitatis q̄ p̄uei
unt eripentes prudentie. et mul
tas alias quas non op̄oreti h̄c no
minari. **Q**uo acq̄it̄ prudentia re
ad studio et studiū so er que
sunt necessaria studiib⁹. **p̄.**

Habatur quippe prudentia et sa
pridentia om̄ieq; sc̄i et doctrinā to
na abono doctore et p̄seuerantiu
lio. Ideo dixit abono doctore. q̄t̄os
doctores medicosq; artifices quoq;
et magis ac op̄atos et m̄gl̄b̄ arte
illius p̄fessionis p̄tiorē s̄p̄ eligere
doctores. cor quaq; q̄stiliū er. aurulū
slopus sueū postulare. nam sicut
boni doctores p̄bñ dñcā p̄stabū ḡ
tiam. Iea malus docto p̄malū dēc̄
nam docer eadē mērorē ac dñstru
et illam. Et sicut boni medici cum bil
los infirmitates citio sanat. Iea mal
medici etiā cum billos infirmitates
incubentes fatig. et ipsa sua p̄m̄l
los labores multos necat. sicut etiam
malis magis artifices et op̄ari m̄lta
bona opera p̄m̄los labores m̄ltasq;
expensas deuastant ac imp̄te dñstru

sis are dat visus b*e* si uixit ar-
tib*u* usum. *V*isus b*e* si uixit ar-
te uia. *E*t *seneca* dicit: *u*il plus p-
clerici impugna et moi, arte qua
etiam*u*. *E*t *Panphilus* Cucitrax
rex prudencia dicit: *u*is*u* visus
et ars deuaut que sapit o*s*is h*o*. *E*t
sforte studiu*p* teneat ad uicale
s*an* deo*u* ad uiuare ai*u* et in
geniu*u* ac mente*u* et memori*u* q*u*
disrupt*u* videlic*u* intent*u* iug-
laci*u*. *A*rg*u* unitate*u* ac frequen-
ti*u* et assidua*u* commemorati*u*. *D*e in-
tent*u* dicit *seneca*. acut*u* ai*u* un-
intend*u*. strang*u* remiss*u*. *D*e
iugulati*u* dicit *casiodes*. *C*res-
cat*u* p*ec*tro ingeni*u* nisi iugulati-
one repar*u*. repar*u* itaq*u* in
geniu*u* debes*u* iugulati*u* ci*u* huili-
tate*u* et mansuetudine*u*. *S*ep*u*ta*u* ei*u*
bon*u* lector*u*. *H*ui*u* deb*u* est*u* et man-
suetus agens*u* mal*u* et uoluptati*u*
i*u* illecebris*u* pr*u*ls*u* alien*u* dilig*u*
et sedulus*u* ne ab o*ib*o*u* l*u*en*u* dis-
car*u*. *N*u*q* de s*an* s*an* p*st* i*u* aliquid
p*u*si*u* dogmatis*u*. auctores*u* q*u* u*ne*
na fugit*u* diu*u* p*ec*cent*u* q*u* qui
dicit*u* cliscat*u* u*ne* do*u*. *D*icta*u*
pieni*u* intelligat*u* et intellecta*u*
gat*u* et ea semper*u* in o*cul*u*u* v*uln*u*u* sui*u* et
ne*u* student*u*. *T*riplex ergo iustit*u*
huile*u* reg*u* deb*u*. *P*rima est*u* u*ne*
lam scient*u* nullam*u* script*u* null*u*
h*ab* u*ne* rep*u*re*u* q*u* que*o*pt*u* script*u* sunt
ad i*an*m*u* clo*ct*u** script*u* sit*u*. *J*ur*u* illud*u*
dict*u* seneca*u* null*u* imprudent*u* d*is*pi-
tas*u*. *S*econd*u* huile*u* est*u* ut a*ne*
m*in*ne*u* d*is*ce*u* aliq*u*ten*u* erubescat*u* i*ux*ta*u*
malo*u* et alien*u* uere*u*conde*u* d*is*ce*u* q*u*ia
mea imprudent*u* ignoma*u*. *T*ertia*u* est*u*
ut c*u* sciam*u* quis ad*pe*pus*u* fac*u*it*u* au-
os*u* non*u* g*em*pn*u*at*u*. *J*ur*u* illud*u* *d*em*u* *seneca*.
*S*ed*u* fac*u*is*u* sine*u* arrogant*u* postula*u*
t*u* i*u* ip*su*. *Q*ue nest*u* sine*u* occu-
tan*u* ignomina*u* t*u* b*en*ign*u* po*st*
stula*u* i*u* p*u*tu*u*. *E*t haec d*ic*er*u* null*u* se*u*
pe*tu* null*u* h*ab*da*u* non*u* tam*u* ins*pe*ct*u*
qui*u* multib*u* est*u* studend*u* u*ne* t*u* p*o* am*u*
iter*u*nd*u*. *n*am*u* pr*u*udent*u* est*u* lector*u*
ne*u* iustit*u* multib*u* op*u*sl*u* ex*er*e*u*
dat*u* et*u* n*ib*ono*u* et*u* util*u* p*o*ito*u* rema-
near*u* rep*u*do*u*. *M*al*u* est*u* ei*u* bon*u* neg*u*
gent*u* age*u* peius*u* est*u* in*an*u*u* multos
labores*u* exp*en*de*u*. *E*t*u* non*u* s*ol*um*u*
lector*u* sc*ia* script*u* repar*u* deb*u* ig*ei*
um*u*. *D*e ruminatio*u* u*ne* frequen-
t*u*

assidua commemoratione dñe mñci
al. descendit modus è dñi te nescire
nudibz. diste sed assidue diste s
non sapias. super par ptest que
mor amitteretur est. bos qui è past
ruminat tecum eadem. Semper ergo di
scendit est qm nemo cui oia scéda
tui sit. Et etiam memoria hóis labil. è
vñler dicit qm hñre memoriæ et
penit' innullo peccare pos' est duu
nitatis quā bñamitatis. ut ergo pl
saat et memoria reuocat sup agnus
hōis legendum est. et distendit et
tecum fecit distes. aut ei senectea. tecu
dis si nihil aduersus erabibz. diste
dum est. scpnz est. c sapientior obv
eris. si ab omni dñste uolentia. nñ
et qui et q. ab obv acaput obv. di
ciores sunt et ita numinanda è ac
cepit. ut ei in pmptr et insulha
beas. Et sicut ei plus pdct spauca
sapie pcpa memoria tenet. et illa
uipmptr et tuis sunt tibi. quāst ml
ta qdem aduersus et illa memoriæ nō
comendauis. quā memoria adiuua
re debet cogitatione et ingenii exer
citatione. aut ei nulli desenectet et
cende memoriæ grā quid cotidie di

me cognoscam non sapientem atque
scilicet super hoc primitum negotio insta-
ter postulo. ad te prudentiam rem
litterarum non sis sapiens sed plenius no-
tamen es stultus non enim potes ne
sapientia quod se stultus intelligit. Nam si
stultus esse alios stultos reputat.
Hoc ei salomonem. In tua stultus am-
bulans cum ipse stultus sit omnibus ali-
os stultos reputat. Et alibi tua
stultura recta est in omnibus enim et ipsi
viro dicitur. Quod si sensus sapientis sibi
stultus habet. At ex quinquebus ergo
sapientiis sapientia posse quod stultus
est inveniens. Vixit ei incederis papu-
a in liberto deceptum multo. Ad mag-
istrum magistrum dubitat. Et tunc in-
debet plus sub sapientia plus sapientiam
parare. Non scire est scire quod nescias.
Vixit et aliquid tam nolle utriusque faci-
le quod perniciem scire. Optendat adiu-
tum nisi forte aliud poteat scire.
Quod nichil nichil scire poteat. Sicut
per nescias sapientibus discere eis
credas. Nam quod nescias nec alius
credat cui toto suo proprio inimi-
catur. De gressu rubrica.
Rubricat quod stultus brevis dissidentia.

Primo videat quid sit osculum. Und
dicat quod opim. qd. postulaciu
sit osculum. quod osculum sit etiam
vii. qd. qd. sit aslendum. qd.
qd. sit remendu. qd. sit mutatio
osculum. pnsi osculum est h ois me
tio. v. pnti qd. h ois h ois tbius.
ut exhibebit boni us malii pnsi aden
to moni pno. sup aliquo faciendo
omittendo. dicit el osculum dari quod
capit cum multis. dicit eis osculum datur li
cer nullum invenire libu qd. seors
pnti opim in maleficio corripendo.
re vere sacramenta comoda mando.
fringendu hostia et similia scire
leges dicit. vñ dñ osculum. 12.
Olet autem osculum a consulo osculis
qd. duas habet significatio. videlicet
vnum qrendi ab alio osculum et tunc
structione ad osculum. alia vero
tandem alii osculum et tunc tunc
osculum ad tamum. vñ usus. Consulo
regro. tibi osculato. **Q**uo osculum
Oponit uero osculum opim. 12.
duplicat pmo ex qd. et sio id est
sentio. qd. cui aliis debet esse id est
oscentur et hoc tibi. et ad hoc utrum
sit osculum. alio uero modo opim osculum

ero et sileo. quia alius alius debet
misereat donec patet si fuerit
necessus ut orationem. q[uod] abz sit
vne uidet am[is]to p[ro]p[ter]e ollui de
tib[us]. Et t[er]re h[ab]entis est perendit.
Primo ab omnipotente deo. secundo at
ipso. Tertio nō ab alio ul[icet] ab aliis. in
deo tebas et ducas et sapientia in te
q[uod] p[ro]p[ter]e in alio ul[icet] alius cautes.
In etiam in ante clister p[ro]muntando
rigidum in assumente deo. etiam in re
tinentio estans in mutando leme.
De g[ra]tu postulando adeo. 12.
Quod ollui adeo p[ro]p[ter]e debet. bea
tus iacobus in pl[an]ta sua c[on]cipi[pi]t
in utero quisque inimicu[m] in digerit la
pientia postuleret adeo qui dat oib[us]
assument et non ipse erat et dabit ei.
ollui ergo et oia q[uod]q[ue] facias in e
lo aut in q[ui]e inno[n]e domini facte debet.
aut ei paulus in pl[an]ta sua ad coleem
ses. oia q[uod]q[ue] facias multo aut in
ope oia inno[n]e domini in d[omi]n[u]m ihu xpi fa
ciatis gratia agentes deo et patri
gloriatur idem paulus dicit. Omne
datu[m] optime et omne donu[m] p[re]fatus
destitutus est descendens ap[er]t[ur] lu[m]ini
ap[er]que no[n] est transmutatio nimis

dignationem. ducere **cato** dicit
quoniam est peccatum quod videtur
honestum. nam statim est periculum
posse esse negari. Cum ergo osi
lum bovis sine diuino auxilio in
firmitate et inescructe et sine ipso
mobilitate ualeamus. ut ipse in
met dicit sine me mobil potes
tis factus. primo quam ab illo gaudi
um et iustitiae et osi bona ad
uident nobis. **De filio atra**
met qd petendo rubrica.

Acer vero secundo loco petere
debet ostium et in te regre
et inde debet prudens esse et a
re atque agilioris eius remo
ueas illa tamen que sit maxime
dia ostium. videlicet non uolup
tate sine cupiditate atque festina
ta. **De ira uitanda in osiliis** 12.

Primo itaque pudentias ne natu
ralibus ostiis petas. Et ecce
multis rationibus prima quae tempora
tus putat plus posse facere quam pos
sit. et ideo posse sui supradictarum est ei. Quod plus posse putat sua
quam natu[m] misteria posse supradictarum est ei. Quod plus posse putat sua
se minime potest. Scilicet non quia

utatis habet nisi criminis aut **seneca**
dicit. Et ita te et alios ab in*te* cito
procurare. nam leui uideruntur
mutatus non uider illa. terciam non
ire. Quia si iudicatur aliud. ut **cato**
dicit. non te re in*te* ostendere no
li. Ira impedit. autem ne possit cre
uer. Inglorius itaque et malus
rebo habere debet mortus. si tra
cos agi. et apertio obediencies
est illi. ut **rullus** dicit. in*te* paul
abstine cum qua nol recte nol ostende
nec fieri potest. que ei alio probante
fuit ea nec ostendit fieri possit in
abibus quod ad fuit approbat. Ira est
ne habet maius non erupens furor et
ipsum occidit his ferre quam potest.
Non autem faciat ostium eum putat. o
dictum est magistris qui uirat. maximi
supradicti hostes. Et si de in*te* uno et
magister plenius facit vis legas i*libro*
de forma uite ad uincendum septem
titulus de amicacia magistri hostis in
tandem. **De uoluptate seu cupidi
tate in osiliis uitanda**. 12.

Prouide etiam deinceps ne cupidi
tas vel uoluptas ostium tuum ipse
abendo te vel osiliare tuorum itatur

rebetur ut nimia uoluntas resum
deuicar. Et hoc in*te* non nobis. prima
quae cupiditas est in*te* omni malo
non ut beatus **paulus** dicit ipsa ad
timocleum. Scilicet id est quae uoluptas
omni uictui lumen extinguit. et
est malum et in*te* in*te* est. **Non dicit**
rullus de senectute nullam capitali
pestem quae uoluptate corporis hominis
anatidat. cum uoluptatis autem
libidinis et temeritatem effrenata ad
potentiam in*te* habet. hinc patet potia
enes. hinc vero publicare est ostendere.
hinc cum hostib[us] nascitur diebat clade
stria coloqua nullum dico. scilicet nol
lum malum faciunt eum ad quod suscipiendu[m]
non libido uoluptatis impuleret.
scrupulus non et adulterium erit est malum
flagitius nullus alias illecebros era
cati nisi uoluptatis. Cuique natu[m] tamen
sue natu[m] sine quo deus nichil me
reprobabiliter dedisset. huic diuino
muneri ac dono nichil tam eum in
mici quae uoluptate. nec ei libidine
dramante leui repente est. neque ei
non in uoluptate regno uictus posse
ostendit. quo deca nichil est tam detesta
bile tamque pestifer quam uoluptate.

mede cupiditas forte sit infer
ni p[er]quisitor immorti quesit ali
ter auctor possip[er]t[er] cuelle
dū cēt. Olta uō rōne non solu
in solis acib[us] tuos ei
no cupiditate expelle ac remoue
teles qu cupiditas nūl amat h[ab]et
nūl uite. Quare **seneca** dicit. s[ecundu]m
sua cupiditas pestis est queso
let ego nos facere quos capiit q[ui]
sine querendū nō uincit. alia enī
cupiditas ex sine altū nascit. Et
hoc est q[uod] cupiditate uincit q[uod]
qui hostē subiicit. Sesta democri
rōne cupiditas oīno mōly ne
gocia obiq[ue] acib[us] remouenda
et fugienda et igne ac fero sicut
calenda et ceteroq[ue] artificio sepa
randā. p[ro]p[ter] infirmitatē vitā
marie. nā si cupiditas sine q[ui]re
di non uincit ut dictū est mi
to eā fugē debet. s[ecundu]m ē indi
cādo h[ab]itu[m] hugomā intitulō quo
legenda sit diuina s[ecundu]m ad cor
rectionem mori. nōl sed iſu[n]ta
nam ubi sine non est re[gi]es cē
nō p[ot]er ubi reges non est. upat
no est deus habicare nō p[ot]er. In
pac inquit. p[ro]p[ter]a fac est
et habitac[us] ei inservit. De
gia uitā in osilis. **D**estinacionam democri
cognoscas. abq[ue] illa a
llo. paul abicias. sicut ei
do criminosa est celestis. v
sicut optumū ineliciunt
q[uod] atq[ue] intelligit. er tande in
eclāto penitentia p[er]petrat q[uod]
dicat ita er d[icit] oīsolus s[ecundu]m
duūtālis d[icit] p[er]puta rectulū
eātā d[icit] oīsueur velox q[uod]
penitentia. non ergo oīsolus
ul[ic] recipe debet subire. vt s[ecundu]m
sed ei dilatāt[er] et mora
ei. **seneca** de formula bo
ce. iōbi tibi subitis sit s[ecundu]m
p[ro]p[ter]a. nā q[uod] p[er]petrat est no
putam. hec scīt q[uod] nō dub
pectat. nō suspicat s[ecundu]m
lub[er] liberatio et operatio
nō sit replandā uno u
gentia. s[ecundu]m ē namq[ue]
utilia mora est turullā
mora oīs ociosā est s[ecundu]m
facit. habitu dilatate s[ecundu]m
uenientibus q[ui] se g[ra]ta ost

Providas etiam ut secretum tuum tu
bulbales si ab alio id est osculum
petas. si postulam aliquem non potes
tuum gloriorum facie melius. aut ei
resum sine alio et immixto nominata
re sensu tuu. et si sicut sensu tuu noli
denudare audierit et te respiciat
et te et quod offendere peccatum tuu
subiret te. aut ei petri absolutionis
meli est tuus que ut tacet alii ro-
gare. aut ei sententia. subi ipsi non
iparisti ut tacet. quod ab alio sci-
lentum quiesce. oia ei alio tuo elec-
teras si potest ipso. De osilio ab aliis
petendo rubrica.

Percurere atque ostium ut te puto
opportunitate quod ut et ab aliis
ab aliis ostium petre videndum est ut
alios osculum petre debeat. impenitentio
namque ab aliis ostium habeat cautelam
sollicit obsecros ut bonos. aicos a
malis ut ab aliis inimicos discernas.
ab aliis igitur aliis et sapientibus ac
piis. probatis et iuentis fideliibus
marie asenibus osculum postulandum

Es. de alias ideo quod ut aut saltem
vnguento et uanis ostendebit de
lectari eorum qui osculum aitate
dulorint. nisi ei dulcis est quia ha-
bere bonum amorem cum quo tamquam
cum te ipso loquaris. id est saltem aut
aico fideles nulla est opacatio si
est digna ponderatio aut usque ar-
genti oecum bonitatem fidei. Et in
amicis si pmales frustis citi tibi
qui exco et indomesticis tuis si
delit ag. Et iterum aico fidei precio
fornicis qui autem inuenier illi inue-
nient thesaurum. inde etiam diaconis
eunt. quae est similia aico corpore talis est
sine amicis bono. Et sapientem gen-
omnes ferit armari cogitat. p
sapientiam suam ac osculum suum tubi
taliis osculent quod si eos credidissent
ingulfare cadere non posse. sepe enim
ei non de ponte cadere qui cum sapientia
prenuntiavit. dephantis vero et in
uentis fideliibus ideo dixit quia
multa dicimus sapientes qmali
cost sunt. et aliis pmales atque
male osculerent. quae non ex omnibus
credendis sed tamquam probatis et
fideliibus reptis. aut ei beatissimis

meplā karissimū nolue dīspiu
cedere si plute spū si ex cleo
sue. Et etā **paul⁹** vepla ad
tēlōmōnōs. Qia pbare id q̄
bonū est tenere ab oī h̄e mala
abstinet uos. Et sapiens ait q̄
credid leuis est corde facilius
c̄i. Aī ad p̄tem stultie p̄met uē
git. Et ali⁹ dixit nelaudes aicū
donec pbancē c̄i. Et **salomō**
dixit. Si possides amicā mēp
tacē posside. Et ei. nūc seco
dū sua q̄p̄ta mēpōre autē tē
praciois ul̄ c̄bulatiois nō p̄ma
nebit. Et quidā pl̄ilosophus
dixit eaq̄ tibi agsalu illi agḡ
salui petis ur sit tibi fidel et p̄
batu. te semb̄ dehinq̄ iclo mē
cionem seu quer. ait sc̄us iob in
antīq̄ sapia. Et ul̄gō ep̄e
prudentia. Et **casiode⁹** ait illi
prudēncois semp̄ sunt h̄i. q̄
multor̄ h̄eūm ḡfūlaciōib⁹ pb̄
tur erudit. Et itū cū multa ē
bis ab antiquis māst̄ place
te. p̄is. asp̄dictus utaq̄ os̄lui
postulando talē adhileas eau
celā ut p̄mo ab uno ul̄ ap̄uacis
os̄lui petis. ait **salon⁹** os̄lui pa
cifia sint ribi. er os̄lariū m̄ de
mille. et nō os̄lui m̄ os̄lui cum
eis facias sed etā multa. **salon⁹**
ait. Vbi non est gubernatio p̄llis
coruet. salus autē ubi m̄la os̄la
lia. Secondo si op̄ fuerit multe
adhileas os̄laios. **salon⁹** dicit
disparant cogitacionē ubi nō ē os̄la
lii. Vbi nō plues os̄lari sit os̄lir
mant. **Quo⁹** os̄lui ē uirādū p̄.
Ciso et diligēt cogitato adh̄ ē
os̄lui postulandū rideamus
quor̄ os̄lui est uirādū. p̄p̄mīc
utq̄ os̄lui stultor̄ semp̄ utabi
stulti et stulta diligūt. et sua os̄l
lia ad stultia th̄t. S̄p̄tu est ei
ap̄u est stultor̄ aliena māta ēnere.
suo autē obliuisci. dī **salon⁹**.
Cor sapientis indebet ei. et cor
stulti insimbra ei. unde alibi di
xit in aurib⁹ insipientiū ne loq̄
ris. q̄ despiciat doctrinā eloquor̄.
et itū via stulti tota ē inoculis
ei sapiens audit os̄lacia. et alibi
vir sapiens si cū stulto ḡdererit
sine māst̄ sine rideat nō mā
ne regem. **D**osilio adulatōr̄ et

Similator et assentator utrūcū
Similiter ueritatem est q̄silium
adulator et simulatōr et a-
sentator nō solum eaā in adūsto-
sed eaā inseconclūsimis rebus.
aut **tulli** eaā inseconclūsimis re-
bus marie uerendū est q̄silus ami-
cor hūdē rēportib⁹ cauerendū ē
ne assentatorib⁹ patēfaciam⁹
aures ne adulari nos simam⁹
In quo falli facile est. tales
enī nos ē p̄tēmus ut uire
laudemur ex quo nascuntur
innumabilia peccata. cum
lōtes inflati iuris oībz cōpīt⁹
irritent et in maximis v̄stant
errorib⁹. Vnde sciendū est
inimiciā pestē ē maioriē
quā adulacionē blandiciā
assentacionē. si licet p̄nicio
sa sit. assentatio tamē nācē
nemini pot̄. nisi ei qui eam
recepit. atq; eate lectatur
ita sit ut hūs assentatorib⁹
patēfiat. aures suas marie
qui sibi asentetur et sic ma-
rie ip̄e delecerit. **inde caro**
dixit. Qā te aliquis lan-

aliquo necessitudinis noīe. **T**o postea ingām redier. **m.**
Secondū ergo tulliū oīulto
melius est de quib; dā actos.
inimicos mētiri quā eos
amicos. qui dulces uterant
illos semp dīcē. Ios nūquā
Quare etiam cato dīxit.
Germones blandos blessoq;
caue mēmēti. Nō ergo blan-
diaris ad blanda uerba dul-
cia ul' opōta. s. ad rem tantū.
ait seneca in epīlis. ad rem
monēcis nō ad iuba opōta-
nā oratio eius qui veritati
opāndat. In opōta debet ēē
et similes et licet forte et et
teret sapientē non tamē
sapie imitari. s. cū q̄silio sa-
piē ab aliis inuestigabis.
errata de constitutiōne ne im-
taris. ait cū cassiodorus.
sapiām queris in alio ap-
quē est sc̄e tue magnitu-
do. dubitatē enī et a sapie-
ribz q̄silio p̄tere nō est in
utile ne uerecondū. **D**e
uitādo q̄silio illoz qui sūt
ul' mansunt inimici et

tuo. et petrus alfonſus
dīxit. ne asces inimici tuī
cū alios possis repire socios.
que enī mala geris notabūt.
que nō bona fuerit temabūt.
Nuitādo consilio illoz qui
non amore sed timore reuer-
tam et dilectionē ostendit. **m.**
rem uitandū est q̄siliū illoz
quindā amore sitimore reuenā
ostendit. nō enīsūt amici-
si odiosi inimici. **a**it tulliū de
offītis omnū autē rezner
quicquā est aptius ad opes
hīndā quā diligi. nichil
alien quā timerr. plecariem
voes qui metūt. oderūt qđ
quisq; autē odi p̄isse expe-
tit. multoz autē odūs nūl-
ias opes obſistere posse et
si ante ignotū fuerat moto
ē cognitū. nō ergo credas
bonū amicū ul' confūmū
p̄metū posse acquiri. Nam
et quidā p̄ylosophus dīx
nemo eiſat fitus est quidā
quē metūt. quare tulliū dīx
odūs custos diuiturnū

Falso ebriosorum iurando. 12.
Iremuntandū ē osilū ebriosorum
quia seceretū osilū celare non
possit. **at enī salomon.**
nullū seceretū ubi regnat ebi-
teras. **D**e falso illoz iurando
qui secreto aliquid osulūt
Per palā aliud ostendit se uelle
Iremuntandū ē osilū et suspec-
tū hīndū illoz qui seceret ali-
quid osulūt. **i**n palā aliud se
uelle ostendit. **A**t enī casio-
toris lesionis genus ē oceu-
lē aliud dicē. aliud uelle
monstrare. **D**e osilio mali lūr
iurando et suspecto habendo. 12.

Similē iurando ac suspectū
hīndū est mali hōis osilūm.
sēptū est enī malus ase nūq
bonū osilū refert. **V**uitādo
osilio uiuenū ul suspicio hīndo
Iremuntandū est osilū. 12.
uiuenū ul saltum suspicione
uiuenes enī maturū sensum
nō hīnt ul uiuenalia diligunt.
et eis in lxrēt non enī potest
meis siccus diuertimus hīn
qui nimis celerit̄ sunt ma-

curitate ad epti. quare salōn
dixit. ve tibi terra cui rey
puer ē. tēu pncipes mane co-
meditūt. **E**t marcial' t̄ dixit
consilio uiuenū fidis.
id est fidis melibee. rumam
expectare potes sine osilio
De examinandis osilis
ingue rubrica.

Sequitur uide. quomō
examiniandū sit osilū.
et certe in examinando osilio
iratibus ē discretus ut in
spicias pncipiu et finē que
sit in examinaciō osilio. uita
et necessaria diligentē. pnci-
pias in examinaciō. itaq;
osilio pmo abicias. et ate. co-
silioris penitus remoueas
ea que supradivū ē gtraria
osilio. uide. et uolupta-
tem siue cupiditatē atq; fe-
stinationē. **S**ed uo ad pncipi-
um negocire resteras vni
cuiq; rey potentissima pars
est pncipiu. rey. lege pri-
mate origi ur. l. i. et etiam
intractib vni cuiq; tract

men et omē deus. **V**erbi
pncipiu finē circūspice uerbi.
ut melius possis pncipiat
loqui. **I**nde etiā seneca in plis dī.
facilius est inicia uicioz pnci-
pib; libere quā impetu regere.
iter facilis ē uicia exolu-
tere quam ad missa qpmere.
Inicia enī in portestate nū sit.
de euentu fortuna uideat.
prudentē ergo et cu magna
discrecione. osilia examina-
bis. prudentis enī. pncipiu
est osilia examinare. nec caro
credulitate ad falsa. plabi-
neraminaciō uo osilio et
inaluis reb; scelintulua osilio
rebus hoc uideat quid in
una qua rey. sinceriq;
sit. quid osentaneū cuiq; rei
sit. quid consequēs exquiri
que. gingant que cuiq; rei
cā sit. quid uerū sit. **C**eo inspi-
cē debemus quia ueritas
sem̄ est colenda que solato-
lois. primos facit cu ipē
deus ueritas sit. ipso restat
qui ait. Ego sū uia ueritas

et uita. **ad. ant adiecat nullus.**
sincerūq; hoc ideo dixit quia
sincera et pura ueritas spectata
est. mendacio deloso penit fugato-
quare dixit casiodorus. bonū est
uerū similem miscere at illū. **Et**
dominus dixit. diabolus
est mendax et pater eius. **Et**
salomon dixit. poeius ci-
ligentius est sur quā asiduus
im mendacio. sup eo uero qd ad
iect osentanciū. statū innegocio
posito tibi inspicē teles. vtrū
negociū ilud v̄l consilii osen-
ta nū sit r̄l nō similis inspicē
teles qui consenctat hunc nego-
et uoluntati tue atq; osiuo et q
contradicat. et quales ut p̄lē
cognoscas uerū negociū v̄l osiliū
placi possit ad effectū. ammūne
similis inspicē i. p̄tē teles utū
uoluntas tua v̄l osiliū tuū osen-
ciat possibilitat tue an nō ecā
impeditis omnib; ut et examinādo
p̄ntreas ut apertus tuus ose-
ciat rationi ueritati ac possibili-
tati. sup tertio uerbo qd subicit
Tullius dicens. quid q̄seq̄is

solicet p̄ntreas examiningo
vtrū ex suo q̄sequaris bonū
animalū. vtrū odiū antimorē
ul' amorē. vtrū ius animumā.
et utrū pacē anguitā. et utrū
damniū an utilitatē. et alia
multa que circa q̄sequenciam
notari possit que comodū
hic enumerari nō ualent. In
quib; omnib; bonū est eligē
clū. et realitas assumētoa.
Exilio. timore. iniuria et guer-
ra. talus malis penitus omi-
nis atq; remotis. sup eo uero
q; quarto loco adiecit. **tulli**
dicens. videlicet exquisi-
queq; gangant' valde pensan-
dum est. vt examines vnu
q; q; ubi osiliū an gangant'
aliquid virtutis an iuicu. v̄l
aliquid qd debeat merito in-
tari. v̄l ex quo utilitas v̄l co-
moditas possit trahi. Sup
quinto deniq; illo tulli vbi
dixit. que cuq; cū ref sit eli-
genter. p̄ntreas examiningo
causas reu. easq; sollicitas re-
quiroento. **aut enī seneca.**

Cuiusq; facti causas require-
et cū initia sueneris eritis
cogitabis. de quo iniecio et
eritisatis tibi supradivī. cām
igāt requiras sicut efficiente
materialē. formalē. finalē.
Itē causam p̄ncipalē atq; acci-
dentalē que p̄tē dici occasio p̄
cūs quā cām. Itē cām. p̄mā
atq; remotā. ad hoc ergo vt
osiliū bñ exstimes. et nego-
tia p̄tractes. Infutura p̄spec-
tum intende. et que possit q̄
tingere. animo tuo getaq; p̄.
Inō solū infatura s̄cēa in-
p̄terita intendere debes. **aut**
enī seneca. ve formula
honeste uite. Si sapiens est
animus tuus trib; temporib;
dispenser p̄fencia ordinatu-
tum. p̄ntre p̄terita recordare.
Nam qui nichil te p̄tent co-
garat peti uita. qui nichil de
futuro p̄meditare inōia incant
meicht; pone autē inādo tuo
et mala futura et bona mala
sustine possis ista moderari.
Qd osiliū est Asumēdo et

49

Cuiusq; facti

dixit seneca. Oraiora
re ne q̄sieris id quere q̄ po-
tes inuenire. id disce q̄ pot-
sciri id opta qd̄ optari coā-
lonis pot. ne altiori re te
imponas. In qua statū tremē-
diū catenclū q̄ sit. **Ite alibi**
dixit. piciendū est ionus
sub quo iniurias deficias. nā
qui uolare satagit apte quā
penas asūsum immutabilē
coruit. et si forte ad bonitatē
ul ad utilitatē. v̄l eciam ad
honore tantummodo respicēs.
inō ad facultatē sine possibi-
litatē cito accidēt tibi q̄ sup-
ditur. qui plus posse putat.
sua quā natura ministrat.
Posse suū supans se minus
ē potest. Si autē dubium
fuerit osiliū sine addictum
sine ad factū p̄tinēar. semp-
tacē ul nō facē debes. et eligē
potius non quā sic. **art emi-**
petrus alfonſus. Si dicere
metuas unde penitus semp-
melius est non. quā sic. Sa-
pienti nāq̄ magis expedīt

racē. pse quā loqui orāsse.
quia neminē tacēto in mīla-
loquendo circuertos ēē in
dimus. v̄ba enī sagittis q̄sī
sunt similia. facile emitūt
difficile extrahunt v̄l emē-
dantur. v̄n dici osiliū.
Euolat emīstū semel in reuo-
bile ubū t̄ inclibus meli-
ē tacē quā dicē. sic et infac-
tis clubus melius est non
facē quā facē. **vt ait tulli.**
v̄n p̄cipiunt qui vertat que
quam agē q̄ clubites eqū
animūtūcē. equitas enī p̄se
lucet. dubitacio autē signē
otiner muriē. et aliud dī. si-
quid clubitas ne feceris
animūtū iudicio q̄ nega-
tū fuerit fugito. quia vt
supra dī. **scđm seneca**
Solet ēē inclubiq̄ posilio
temeritas. in omnibz dī
p̄chetas. ita p̄te ratiōs sic
doctus. vt semp eligas
bonū. ritatē. v̄lilitatē
rōem atq̄ iusticiā oītarus
penitus omīllis. Quādoq̄

qualiter osiliū est
retinendum rubrica.
Tiso et cognito q̄n et
qualiter osiliū sit ca-
piendū sine assimilātū.
v̄neam q̄n et qualit̄ osiliū
sit remēndū. Et c̄tē osiliū
est remēndū q̄n p̄baciōnē
et exp̄riētā apparuerit v̄tile
ac bonū. nāur supra dī.
paulus ait. Diāpbatē qd̄
bonū est tenere. t̄tūne cum
magna ostētā. id retinē
debes. **ait enim cato.**
Constans et leuis ut res
ex postulat esto. Temporibz
mores sapiens sine crūmē
mutat. **Nam et seneca.**
De formula honeste v̄tē
dirit. Mobilis esto non
leuis constis nō p̄tinax.
Constant ḡ osiliū suabis
nō p̄tinacit. **Quando**
osiliū ul p̄missū debeat
mutari ul possit. **12.**

Drīne supēst v̄tere. q̄n
consiliū v̄l p̄missū
mutari possit v̄l debeat.

et certe osiliū mutari pot.
multis ercausis mutari
nāq̄ pot cessante cā v̄l noua
acausas sup̄ueniēt. nā cessat
cā detet cessare. et effectus
et que de nouo emergunt.
nō uo indigent osiliū. vt
leges dicit quare dici osiliū
euit. Non credas stultū cū
te mutare osiliū. **Inde**
etiam seneca dīrit.
Consiliū tuū si audierit ho-
stis osiliū dispositionē p̄mis-
tes. pot ecā t̄ debet immutā
osiliū si errore v̄l et aliqua
causa malū v̄l mutare fuit
captū q̄ freq̄nter accidit.
Nam ut ait seneca.
Sūt quēdā que non uident
bonā ēē. i sūt et sūt que in-
tentur et non sūt. C̄rebro
quid faciē mendacū faciem
retiner. et c̄rebro mendacū
spēm v̄tatis oculitū. nā
sicut aliq̄n t̄tē faciē amīens
et blanda adulator ostēdū.
sic uerisimile coloratur. et
ut fallat v̄l subripiat conat.

Inde ouelius ea dicit.

Impia subdulci melle venena
lactat. Nam inib⁹ bonis dulpi
ciamala inuenies ut supra
dixit. Item mutandū est si
iuuistur p̄fuerit yl ex turpi
ca. Nam si felicis causis ea
pmisio facta ēt ea effectu nō
teneret. quia uul⁹ p̄dare nulla
ēt. v⁹ excepio stra cādaret.
gnāli enī nouimis turpes
stipulatioēs nullus esse mo
met. ut leges dicunt. Item
mutandū est consilii si ad
peccati p̄tineat. quia gnāli
chicē cōsueuit. nullū osiliū est
contradic̄. Et q̄ ch. virib⁹ de
pmisio turpinon suanda in
telligas ea dē pmisio īpo
sibili ul̄ te ea q̄ comode suari
nō potest. v⁹ de ea pmisione
que magis nocet. pmisio
quā p̄fir eten pmisit ul̄ etā
te illa q̄mūlis est. v⁹ l'otiana
ē etiū pmisio facta est. **Ait**
enī rullus. Nec pmisla
suanda sūt que sūt huius q̄b
pmisio inuicta. nec tibi si
plus nocent quā illi p̄sint.

Cui quid pmisis. vnde supra
scripti sapiens nō mentit. cū
suū p̄pōtūm in melius mutar
si nō uiteratur deierare qui ex
ecclia cā defit. ius iurandū.
v̄rler dicit. hec temq̄ fues
p̄ regula gnāli qđ p̄ sapientē
dici osiliū. malū est osiliū.
q̄ mutari nō pot. quare hui
iuramenta q̄ dicunt p̄fisa vi
tentur mala. iamq̄ in aliq̄bz
sūt mutanda p̄diers notatis
ac diligēt cognitis. Ode li
tēsis tandem dicens huc usq;
de osiliū sufficiēt dnā mea
reūra osilia in grē me docu
sti. reūra tamen vt ad specieē
descētento osiliū sup̄ hoc
negocio p̄senti nichil datū
meū examinares ita ut
utilitā p̄uisa cogita q̄ meli
fuerit eligamus. prudētia
iznēt alias ch. vñm̄ m̄rgo
te. vt si forte aliquid divergo
q̄ tibi displaceat ad animū
nō reueces. quia intul̄no
rem atq; vitalitatē. Iuxta dicit
esperans q̄ pacientē sustineb

Nā qui corpit hōiem magis
aput eū grām inueniet quā
qui p̄lungue blanchimētē dēp̄
scias igitur osiliū q̄ dicit tibi
datū non potuit dici osiliū. si
salua pace tua fut quedam
arengacio sue ocionacio in
pūrda et etiā cōsiderata. Nam
in multis capitulis erāto
malū osiliū cepisti. **D**e
errore consili rubrica.
Primo enī errasti in eo
gregacē osiliū. Nam
primo telebat gregare pa
ucos consilii bñdi cā. I p̄tē
si opus fuisse. multos. Tu
statī ap̄imatio cōuocasti m̄
tūchimē longerosam. Scēdo
erasti. quia cū debuisse cō
gregasse bonos amicos et
sapientes ac p̄tos. platos
ac fideles inuentos. i marie
sens. tu cū predicēs cōgre
gasti etiā quoslibet notos. i
etiā malos inuenies inuenies
adstultos adulatores. quaq;
simulatorē. i sentatores. i
uios etiā qui nō amore. Si

timore tibi reuenciā l'ostende
bant q̄ minime facē debuisse.
Terco uero erasti quia cū ua
simul et uoluptate sine cupi
ditate atq; festinaciā tu iurat⁹
osiliū postulasti nō remouēto
p̄dicia ate et osiliū tuis
q̄ttraria sūt osiliū. Quarto
uō erasti. quia cū voluntatē
tuā minime l'ostendē obvīsti.
tuuoluntatē tuā illi ostend
endo magnā effectionē de
uincēta in orīnē facienda
eis demonstrasti. quare osiliū
magis secundū tuā voluntatē
de uincēta in obvīsti. osiliū
facienda tibi consiluerunt.
Quinto erasti. quia unicus osi
lio contentus fuisse cū m̄ra
arduo negotio multa osilia
sūt necessaria. Servo erasti
quia nō examinasti osiliū.
Septimo te in te erasti. quia
faeta partita nō es secundus
voluntatē. i sensu sapientū
et amicor. si pecus sensu ac
voluntatē multitudinis sit
tū atq; erancū. Sieni ad

multitudinē inō ad sensū
respereris nūquā bonum
consiliū inē ualebis. nam
stultos semp̄ incenit plū
iuenes quā sapientes. et
stultis stulta diligūt. et am
mū suū ad stulticiā inclinat.
sapientes nō pauci. paucos
inueniūt sapientes. Quare
in�atis qđ insilīs fieri co
suerūt semp̄ succumbūt.
Inte est qđ in�atis qđ insilīs
ciuitatū fieri osuerat qđ
semp̄ malū sorciunt̄ effectū.
si uoluntatē multitudinē s̄q
nō paucor̄ sapientiā sectār̄.
Orelibens vndit. b̄is sit or
me eras̄ verū quia n̄ sup̄
dixi melicite qđ siū possē p̄t
examinationē. tec̄ia post
captionē mutare licet meli
ab inicio fuisse malū i mē
scritū qđ siū nō cap̄e quam
captū postea mutare t̄ post
examinationē de nouo fac
endā ad tuā uoluntatē sum
mutare parat̄. humānū enī
est peccare. chabolici vero

p̄seuerare angelicū emen
dare. Tunc prudētia res
pondit qđ siū qđ dicit̄ esse
factū nullo ure infectum
fieri pot̄. vt ait lex. facte
autē res nulla qđ stuturō.
infacte fieri possūt. vt trū
ti qđ factū est examinari
pot̄. et errore depulso utili
tas discerni atq; alsumi.

De examinationē qđ siū i sp̄ce 12.

Examinemus itaq;
Uulto quale quale qđ siū
uoluntatē dante dno
assūpturi. vt ergo exami
nacio recte fieri ualeat
a capite inspiciendo singlā
despiciam̄. consiliū quippe
medicor̄ de cirugia rectū
et bonū fuit. Nam ad ilorū
officiū spectat omnibus
p̄dēcē i nulli nocē i artem
suā sollicite p̄sequi. vt
sapientes cliverūt. Remu
neia ḡ largissime illos vt
gaudeat arq; sollicite arte
suā p̄sequētes tam suam
quā rūe filie faciendo uti

uitatē illā uelociter dante
dno ad sanitatē p̄ducant.
uet enī amicitia sunt nich̄
omnīs tamen sunt remū
anti. freq̄nter enī accidit
ut medicor̄ alioq; te artib;
singulis p̄ponant amicitie
utilitatē pecuniarā et
vbi sencuit lucru ibi magis
periret. Et qđ clivide mech
cis cirogie. Idē intelligo
de qđ siū fisicor̄ qui quasi
erate cliverūt. volo tamen
audire qualiter intelligas
uerbū clubū qđ p̄tulerūt
sicut oraria oriarū enī
tantur. Orelibens vndit
intelligo oriarū qđ fecer̄
in inūcī mei posse p̄tū
palūt oriarū qđ eis facē
nolo. Inūria ergo nich̄
factā p̄uindictā oriarū los
facienda et inūria quam
eis faciā curabo. prudēcia
dixit facile credūt hōtēs
qd uolūt. qđ siū suū ad
siū desideriū uelocit̄ incli
nat̄. ego autē illud uerbū
nō intelligo ita. nā malū
non est oriarū malo. nec
inūria inūrie. Nec un
dicit̄a vindicta v̄l inūrie.
S; sūt similia. p̄uindictā
nāq; ul inūriam nō curat̄
inūria v̄l alia inūcīta
immo augmentat̄. sc̄r̄ēt̄
intelligo itaq; malū oriarū
ē bono. pacē guerre. cor
dia discordie frigidū calli
to. ita infinita possēt pom
exempla. Sc̄dm ergo dicit̄
illito oportet oria discordia
oppōnē coriā. Et oria
rrā oppōnere pacē. Et etiā
sc̄dm beati paulum qui
dixit in ep̄la ad romanos.
Polite iuncī amalo. si
iuncīte in bono malū.
Et iterū in eadē ep̄la subīc
itaq; que sūt pacis sectem.
Et supra in eadē ep̄la dixi
rat. nō malū p̄ malo redē
tes. p̄udentes bona non
tantū corā deo. si etiā corā
omnib; hominib; si fieri pot̄.
qđ ex nobis est cū omnib; vobis;

pacē bōnes. Nūc accedam ad
examinationē q̄ exponē
osī qd̄ dederūt tibi causidic
sapientes ac senes qui q̄ si
cat̄ q̄ siluerūt dicentes ut
p̄sonā tuā sup̄ oīā custodias
et domūtā diligēt mūnas
alegantes ecīā non ē ītali
bus subito nec festinante
peccendū. S̄ cū diligēt
pusiēt ac p̄paracēt et tēlibē
merēt maxima sollicitaqz
cūa omnia ēē p̄agēta et
certe cū istud osīlū planū
ac rectū sit. q̄ ab oīb sapien
tib⁹ ualeat. p̄t̄ rōes ibi assi
gnatas merito q̄p̄bar. meo
arbitrio impānctis incliger
examinationē usq̄ expositione
De custodia p̄sonē ingēcta
constitute. 12 rubrica.

Quod enī dixerūt de tue
p̄sonē custodias tene
notandū est. Seire enī dōbes
qd̄ qui querāt̄ s̄t̄ multipli
se custodias debet. In p̄mis⁹
custodiam adeo postulare
simplicēt ac tēuote debes.

aq̄uo est omne datū optimū
et sine eius aurilio nihil
vñ ualeat custodiri. p̄halte
restante qui dicit̄. Nūc dōis
custodierūt ciuitatē frustra
ingilat qui custodit eam.
Sed dō custodiatū omittas
p̄batis. ac notis ac fidelib⁹
amicis ab ilis auriliū si
opus est ad tū custodiam
postulando. **Ait enī catō.**
Auriliū anotis petito si frēt
laboras. Hec quisquāmēt
or mediecius quā fidelis amic.
Tertio custodias te ab oīb
erraneis et ignotis illos
sem̄ suspicanto. **Ait enī**
petrus alfonſus.

ne agrediaris uā cū aliq
nisi cū p̄uis cognoueris
et sibi inua ignotus te
associauerit iter q̄ tuū inue
stigauerit dic te uelle long
ue quād̄ disposeris et sit
tulerit lanceā rate atentis
sensem rate asinistris.
Quarto custodias te saga
cif ab oīb illis quoꝝ tibi

dixi osīlū cē uitandū. Quātū
uō itate custodias rt uili
pendento pūiū inimicū custo
diā tu non omittas. sapies
enī in oīb metuit i marie
inimicos. **Vnde salomon**
dixit. Beatus lō quāfēp
est pauidus. qui uō mētis
est dure coruet in malū. ti
mere igitur debes omnes
insidias. **Dixit enī seneca.**
Qui cēs insidias timerūt
nullas incider. **Et iterū**
item ait. Sem̄ metue
to sapies uitat malū. **Vnde**
alibi idē dixit. nō cito p̄t
ruina qui ruina timer. Et
sicut uideatur tibit bñ q̄
rūtu q̄ intuto loco nichil
omni tamē t̄ caue debes.
Ait enī seneca. Caret
p̄iculō qui ecīā rūtu caue
t̄ timere debes. Non solū
magna. s̄ ecīā modica et
parua. et nō solū magnos
sicut paruos inimicos. s̄cyp
tū est enī inimicū quāuis
humilē dect̄ ē metuere.

Ind ecīā ouidius de remedio

amoris. **dixit.** Parua
necat morsus spacioſū rīpa
thaurū acane nō magno.
ſepe tenetur ap̄. **Et panphil⁹**

Ait. Res tamen inter
clū grandia parua monet.
erminima magis sc̄ntila
nascitur ignis. Et generat
parū grandia principiū.
Et causa pusilla nocet sapie
q̄nocencia inter. **Et marcial**
dixit. Qūc leo nō tetigit
clū mox det aranciale dit. et
nolle nō tantū grandia pua
cane. Sed licet ita timere
debēs nō tamen debes esse
numis timetus. **Et Ait**

seneca. pericula timido
ecīā que nō sunt inter. Et
alibi item ait. cōdile tūpma
tus qui sem̄ timer. et alibi
ſēptū est. quidā fauere docu
erūt clū fauilement. **Et ait**
catō. Timidis et suspecti
ap̄fīlāmōrs est. Serto
deinq̄ te custodire debes. A
ueneno et tosico et omnū.

uris or et malorum consorcio
vulnus coloquio. sc̄ptū est nāq;
cū misere osorū nō lñs
loquele em̄ est. assiduitatē
quasi tosica fugias. sc̄etas
tu eius laq̄is est. altra
estabilitas respectio. similis
q̄ osiluerūt itē sapientes
dicendo ut domū tuam
diligent̄ munias exami
naciō i oppositione incli
get. Quare q̄te nolo audi
re. Quoniam ubū illud in
tellegas. O deliceus rendit
credo illos intellexisse vt
debeat munire domū meā
turrib; et aliis edificiis.
quar u' quor munimē
metueri naleā. Et inimic
timeat offensionis cāultō
accedere. **D**e turrib; rubricā

mala int̄ nascunt que
occō timoris notavitib;
supra incipitulo. de int̄
to osilio illoz qui non
amore s̄ timore reuiciā
ostendit. **Quare salomon**
dixit. Qui altā facit
domū ruinā querit. Et
qui euitat discere incedit
in malo. p̄tere atores cū
magnō labore i infinitis
expen fuit. Et ecī cum
facte fuerint nichil ualēt
nisi cū aurilio prudencū
ac fidelū amicor et cū
magis erpen defendit.
De qua supbia jesus sirac
dixit. **D**e supbia rubrica
Inī supbie omnis
apostolata ateo. **E**m̄
tabeo qui fecit illum
recessit cor eius. Quoniam
inī peccati est omnis
supbia. Et iterū item
dixit. Dabilius est corā
deo et hōib; supbia et
eretabilius omnis ini
quitas. Et iterū item

art Ob iurgacio et iniūc
annullabūt substanciā.
Et tomus que nimis lo
cupler est annullabitur
supbia. **Vnde ecīam**
salomon dixit.
vbi fuerit supbia ibi et
otumelia. vbi autē hu
militas ibi i sapia simul
cū gloria. et iterū item
art supbū sequit humili
tas et humile sp̄m fusi
piet gloria. Et iterū idē
art stricione p̄cedet sup
bia. et ante ruinā exalta
tur sp̄s. **E**t ecīam iob
Si ascenterit usq; dixit.
ad celos supbia et caput
eius nubes tergerit q̄si
sterquilinū infine p̄deret.
Et dñs meuanglo ait.
Omnis qui se exaltat hu
miliabitur qui se humili
at exaltabitur. qđ hōib;
altū est ab hominatio est
ante deū. paulus ap̄ls
dixit. noli altū sapere s̄
time. supbis deus resistit
humilib; dat ḡm. **et**
salomon dixit.
vbi supbia ibi erit otru
melia. vbi autē humili
tas ibi et sapia. In supbe
sem̄ iurgia fuit. qui autē
agunt ex ea osilio regunt
sapia. semper malus iurgia
querit. Angellus autem
crudelis mutatur otrā cū
qui comunicab̄t supbo
induet supbiā. **et sc̄us**
ambroxius dixit.
Supba uoluntas facit
dei pepta ostēpnere hu
militas custodire. Inuita
patrū dicit fructus putre
factus mūlis agricole.
Iuritus supbi in utilis do
scur enī pondus fructū
frangit nāmū. sic supbia
decorē auertit anime. Aīa
supbi derelinquet ateo.
Et beatus paulus ap̄ls ait.
Semōrē ne increpaueris
s̄ obsecra iuuenies ut fr̄s
iuuenalia desideria fuge
sectare vero iusticiā. Cum

ergo tam detestabilis sit
supbia toti mala oriunt
erat et eciam infinita alia
huncantur in libro de forma
inte incipit lo de amicicia
supbi vñ pñsi hñis uitanda
et eciam cum exterritib; tot
mala nascantur meo arbitrio
numquā tress sunt faciente
misi tunc temū qñ alie mu
nicies deficitur vñ nō suffi
cuit atq; Delibens ait quō
domū mea alit munire mle.

De munitione rubrica.

Pudentia vendit dices
municio multiplex est.
est enī municio q; ad dilectō
nem pertinet. ut amor ciuiū
alix in expugnabilis est.

De qua tullius dixit.

vbi est in expugnabile mun
imentum amor ciuiū. est q
aliamunicio que roborat
animā i corporis. videlice
virtus de qua pñs dixit
non ope loricē nec eger atu
innoſice. ope nec hosti
ciuiusq; iniamicine pili. Sole

virtutū qñ ostendit robore
tutū. sunt. talie municioes
que ad defensionē tantum
primit ut sit fossata spoldi
aggeres. similia sunt demq;
alie municioes que ad defe
sionē pñcipalit sit licet er
hus eciam offensiōes fieri va
leant sūt sagitte i baliste i
alia arma quib; omnibus
municioib; domū tuā et
corpus qd est domus amic
melius quā p; tress potes
munire. Quia uō sapiens
et sensi infine osuluerūt
dicentes in hæc negoſio nō
est subito neq; festinanter
p;cedentib; sic cluget pro
uicio ac pñrarete i delib
tioē sollicitaq; cura omnia
sunt pagenda bñ puto dictū
ac sapien. **a**it enī tullius

In ob; negoſius pñus quā
agrediaris ad hñrenda est
pñrario diligens ergo in
uindicta facienda q; immu
nicē et in guerra et bello
et in ob; negoſius ante in

gressā vñ agressū, pñsio ac
pñrario necessaria sunt si come
de fieri possit. ait enī longa
pñrario belli celere facit ue
toriā. Et eciam casitoribus dñs.
Municio quippe tuc efficitur
pñalitas si ciuitana fuerit
cogitaciōe roborata. Omnia
subita p;phantur incauta et
male obstructio loci tuc qrit
qñ iam p;cta formidantur.
re ergo pños bñ disponit
quomodo in pacē tractatur et
municio semper tractanda in
ocio est. quia nū male qrit
cūnectiōe riteatur. Omnia uō
deliberata sūt robusta. Nū
accedamus ad examinacū
in secreto osulū q; clavis aut
cimis tibi datū timore cile
tionē ostendebit. et ab ini
miciis qui modo ingrāmitia
reddierant. Et ab adulato
rib; sine asentatorib; atq;
ab aliis. qui secreto ad au
res tibi alē osuluerūt. quā
palā ſib; ostenderit. q; a
iuuenib; qui tibi osuluerūt

quia bñ nosti qui fuerunt
illi et quorū qui hanc in
uria tibi intulerūt. quō
et qualitā tibi injuriā
fecerūt. examinem⁹ quid
osentaneū huic re⁹ sit qui
et quorū et quales voluntat
et osilio tuo osenciant. Et
qui et quorū et quales co
senciāt cū inimicis q̄ ad
ularis tuis et certe recū
sencuit et osencuit illi q̄
supra noſauū id est multi
iunenes. iuueni et agrari
et illi qui tibi osuluerūt
vincitā incoſinēti facietā
si uideamus. et inquiramus
quis es tu. et qui et quorū
sunt et quales illi. quos
dicas cē tuos amicos circa
itaq̄ pſonā tuā notare po
tes et debes. q̄ licet magis
sis et diues ac potens solus
tamen existis. et pmanes.
non enī habes filios mas
culos neq̄ frēs v̄l osangui
neos germanos ul' alios
necessarios quorū timore

inimici tui at destructione
pſone tue cessarēt et deſtruc
ta pſona bñ nosti q̄ duncta
et multitudine dispergitur. et
michi ualeat. Inimici vero
sunt tres et multos hñt
filios et germanos. iuue
necessarios quorū si uincitā
faciendo duos ul' tres et
teres alii remanerēt qui
tuā pſonā cito deſtruere
valerēt. Circa illos alios
tuos amicos notare debes
quicet multo plures sint
q̄ inimicorū amici tamē
non sūt tales ut ſu. Nam
ſu sūt necessarii. et iniqui
Tu uero ſūt remoti. Ilō
q̄ in qua parentela uincit
ita circa illos qui osenti
unt tibi v̄l illis et circa
principales pſonas illorū
delicio ralte melior est.
quā tua. Seclo uideam
ſup ſelicto ubo osentaneū
v̄rū ſilū q̄ cepisti. v̄d
licet de uincitā faciedu
ſit osentaneū iacioni. an

non et certe non est oſen
taneū rōi. quia de ure nū
dicta nulli niſi uideatur
dictionē hñt pmittitur.
licet defenſio inoſtenti
pmittat quibz dñſ ſiſiat
cū moderamine. Inculpare
tutele. et leges dicunt.
Quot modis dicatur
quis posſe rubrica.
Tercio vero ſupodē
ubo osentaneū rōte
nam v̄rū roluſtas tua
v̄l ſilū osenciat possibi
litatē v̄l potencie an
non. et certe posſe ſue po
ſibilitas multis modis
dicitur. dicitur enī posſe
q̄ comode fieri pot. et ita
apellatur posſe ḡmonita
tis. dicitur enī q̄ ſit posſe.
ſiliceet equitatis. de quo
posſe dicitur q̄ ea facta
q̄ pietatē extumacionē
nram leclit. q̄ generaliter q̄
atra bonos mores ſunt
nee nos facē posſe creden
clū ſit et lxx p̄ leges. p̄lūt
ite lxx posſe. **Dicit manis**
in euanglio dñſ. et non
poterat ibimultas utentes
ſacie. et ap̄l̄ ſimpli ſuafa
ad coruſio uifati. Nō enī
poſſum aliquo ad uifus
ueritatē. ſi p̄mitat aliquā
vero dicitur posſe potestans.
Vnde dñſ in paſſione ſua
ad petrū ait. an putas nō
poſſum rogare patrē meū et
eribebit michi plus quā
duo tecl. legiones angel
lorū. aliquā dicit posſe poſſi
bilitatis. De quo dicit dñſ
ad moysē. **in exodo. nō**
poſtestis uideare faciē meā.
nō enī uidebit me bō et
ruer. aliquā dicitur
poſſe facultatis v̄l ſacilita
tis v̄l ecclā pbitatis de quo
dñſ **in euanglio matth.**
poſtestis bibere calicem
quē ego bibiturus ſum.
aliq̄ dī ſit posſe grē. de quo
in libro ſapiē in pſona ſa
piencie dī. et v̄rſeuī q̄m
alit non poſſum cē ſtimens

misitens deo. et dñe. et domin^m
Nemo potest uenire
ad me nisi pater meus traxerit
me. Alij nō posse ponuntur i
legib; id est debere. q; ceciā sup
lxv libro posse hui usus clericū
conseruerūt. posse quidem
reb; dat uis natura potestas.
Officium erit quoniam diuina
uoluntas. uulnus. Comotat.
elegendit debet uires apponens
naturā notat officium pot;
Et si cēs significacioēs hui;
ibi posse ul̄ potestas v̄l potē
cie diligētū inferreū tuum
posse v̄l potestas siue possibili
tatis v̄l potencia nō sonat.
neq; sentaneū est uoluntati
tue v̄l hostio itaū uulcetū
facē possis tua aueritatem. n̄
forte posse tuū v̄l potencia eo
modū supah^{do} facē posse v̄l
potencia tue cū danno i male
tuo excedens q; facē minime
tates. Nō ergo excedens tuū
posse. Nam scriptū est. Qui
plus posse putat sua quam
natura ministrat. posse suū

supans se minus cē potest.
Et iterū ueritasū posse nulla
terius tam ministrat. Nō reor
cē reū qui totū posse pegat.
Non itaq; facias uulcetam
everendo tuū posse. Qui
enī uulcetū uult facē al
cū alio pugnare cū ad usum
dampno et sui custodia lō
tebet pagē. **septim ē enim.**
Non bñ pugnat qui volum
itatē alii supandit se denudat
et iterū ita alii vulnus ne
tu patreas ad plagam. Et
iterū si extensis brachium
vices ne tibi lacus tenu
tetur. Nam omēs simul pe
reuit q̄ē impite i graunter
pugnat. Alioquin quilibet
posse occidē i regē nulgo em
dici uoluerit. Qui uult mōi
v̄l pire regem potē occidē. i
male sua iniuria vinclat.
qui uulcetā faciendo illā
periorat. sup lxx libro senta
neū tria breui notab; v̄l
pimo inquiras qui sentiat
tuo pōto et qui oratūt.

Seclo utrū postū sit sentane
um rōm anno. Tercio utrum
sentaneū sit potencie tue sine
possibilitati an minime. et ista
sup lxx libro sentaneū sufficit
cē dicta. Sequitur urdere ex
aminationē sup tertio libro.
ubi chrit̄ sequens. sup quo
breui notabis q; ad uulcetam
quā facē uis sequens
est alia uulcetā. pieullū i
guerra atq; infinita dampna
et iconoda mōe sit secura.
Sup quartō nō articulo vbi
chrit̄ exquisiq; gingantur
seire teles q; genita fuit tibi
inuria evocio inimicorum et
exuulcetā gingant̄ alia
rūa. errata v̄l gingit totū
ochū et guerria. Ex guerra
vero seculio. et substance
omnipotē; necessitas et bella
et immunita illa mala gin
gumē atq; nascuntur.
Sup causa. rubra.

Quinto uideam eram
nacionē sup illo libro q
enīq; rei cā sit. Causa agitur

inuiae tibi illate efficiens
duplex est ul̄ fuit sicut remo
tissima i. prima remotissima
cā efficiens fuit deus qui est
cā efficiens omnū causaz p
q;ē omnia fuit et sine ipso
factū est nichil. v̄l meaglio
clerū. cā vero efficiens p̄mā
fuerūt illi tres tuū hostes q
lx maleficū comiserunt.
Occasio nō ipsū cā que dē
causa accidentalis fuit lxiiii
q; ipi habebat om̄e atq;
scierūt p̄cedentia cā malū fuit
illud maleficū plage i feri
te infiliā tuā facte cā autē
formalis fuit forma illius
maleficū qui cū hac forma
fecerūt. id est ascendentio p
scalas i mōto p fenestrā.
cā nō finalis. Atq; circa illud
maleficū. quia uoluerunt
filia tuā occidere. tad finem
mortis deducē nec p eos re
mansit. cām vero finale remo
tū id est ad quē finētōbebat
puenire ad huc nescire pos
sumus. nisi forte p credui

tatē. vñ presumpcionē. credē
nāq; psumē possim⁹ qđ ad
malūfīnē puenēt m̄te ga
ve supra dixi. vñ bono per
aguntur exituque mala
sunt. inclivata pncipio. cām
autē quare deus pmissit t̄
hanc iniuriā fieri. similis
nō possim⁹ scire. nā p credū
lātē vñ psumptoēm. nā
sīte occultis alieni cordis
indicare stultā est. **vñ dicit**
beatus psp. et sc̄is paulus
etā mepla pma ad cothiā
itate factis dei nullus ui
dicare debet. vñ pot. p cre
dulitatē tamē per presūp
tionē dico qđ immondo m
chil agitur sine cā. nec mō
dus fortuitis casibz impli
catur. **er casiodorus dixit**
Lredo itaq; qđ deus iustus
eruista cā h̄c tibi pmissit
stingē. causa namq; meo
arbitrio fuit qđ nec deum
timendo. nec hoīem reuerē
to secutus est nomen tuū.
Op̄it enī e me t̄ bibens

inde dicit mellib⁹. vñ
do enī de melle atq; huīus
ducedine inebriatus es
ita qđ terelinquisti teū fac
torē tuū. et q̄stis inmul
titudine dūciār tuarū
pualisti inuanitare tua.
Et oīa quecūq; desiderauer
oculi tuū nō negasti eis tra
dens obliuionē s̄pturam
que dicit. Numquā bibis
mel sine uero. Et s̄ptu
ra om̄diū dīcētis. Impia
sub dulci mele uenelal
tent. **Et dicit salomonis.**
In pūbus dīcētis. mel in
uenisti comedē qđ sufficiat
tibi. Ne forte faciat euōas
illup. Quare forte deus
adūento faciē suā a te
pmissit lxx tibi stingere
pumento te in eo qđ deli
quisti. et enī vñ peccasti
pmitendo te atribz hostibz
tuis supari animāq; tuā
captuari. vitelicit acar
ne. mōndo t̄ diabolo. qui
sūt tres hostes tuū. et tāi

humani gñs inimici. **Et**
hostes pmissi pfanestras
cū corporis intrare vñb̄z
pos. tñares et aures qui
tres hostes p dictas fenestrā
intātōte animāq; tuā. qñ
plagas afficerūt vñtelicit
illis quīq; que gnguntur
et orūntur ex quīq; sensibz
vitelicit exuisi. auditu
gustu lñodoratu t̄ tactu. ad
similitudinē itaq; pdictā
forte declignatis deus p
mār̄s filia tuam atribus
hostibz pfanestras cū seculis
ascendentibz quīq; plags
corporalibz vulnerari. vi
telicit inoculis. naso. ore
manibz. tauribz. ad hoc
vt deberes recordari ip̄m
quīq; plags in corpore
suo pculisse vt te t̄ filiam
tuam t̄ totū humanū gen
atalibz hostibz ac plags
redimeret. saluaret acq;
sanaret. **O**melib⁹ randit
ueet alia are. plara verasit
vñ fieri similia nō tamē

ab eo; ppter peccata sua iuris
trahendo illa quodammodo
intetur pmitte tali indigo-
peccare atq; palios peccator
pmitit eū puniri et ita i te
fieri pmissit. Consolatua
est tui voluntas. qnalem
qnsit. Et cū dicit rade et
nente omnia q habes et da
paupib; suis eē pfectus.
impedita uo est qn qpler
q sibi placet. Omnia enim
complē ualer; Meliteus uo
respondit tuib; planis ac
stauib; me semp uiter in
duce ut auindicta me absti-
nere debet. monstrando pista
que meli possent eueniire.
sic certe nullus vñquā vñ
dictā faceret si omnia que
possent oringē cogitaret.
et sic maleficia manerent
impunita qd eē minime
debet multa em puenit
bona ex uindicta. Nā male
factores occidunt; q alii
talit deterentur q de ceto
talia facē nō psumit. sicut

enī multis minat quod um
facit iniuria. ita multos a
maleficio remouendo remo-
uet multaq maliciaplybi.
qui uindictā in maleficiis
potentes erexit. **Dicit** offitio
auditas curta uindictā 12.
A Et prudētia respondit.
que diri uera sur̄ locū
hnt iudicib; impū. v̄l
jurisdictionē maleficiis ad
illos pmitet maleficios
pumento uindictā exerecē.
ac malos hōles terē. ait
enī casiodorus. exesus.
fuit tunc informidine qn
creclunt iudicib; displicē.
plus ecia dico. qua si eut
quilibet singularit vñdicē
tā faciendo peccaret. ita in
ter uindictā omittendo
non eēt a peccato immuni.
nō ergo debet parē iuter
maleficiis. **Nam ut**
ait seneca. bonis noz;
qui malis parēt et alius
dirit iuter qui clubitat
uilesci multos improbos

facit. et iter iuter qui non
corpit peccantē peccare sm
par. vnde alius dirit exūt
In diuitiis secum autaciens est.
uindictā ergo iuter facere
debet pumento hōles corpo
ralis et pecuniarib; de corpo
rali uindictā. **Dicit paulus**
in ep̄la ad romanos. iuter
nonsine q gladiū portat. si
ad uindictā maleficios ad
laude uero bonoz. boni nāq
uindictā diligēt pocius quam
timere debent. **ait enim**
idem paulus. princeps nō
sunt timoris boni opis si mali-
vis autē non timere potesta
tem bonū fac et habebis la-
udem exilia. oralū uo debet
iudicē timere. vñ idem di-
simile feceris time re septū
est. oterūt peccare boni iur-
tūs amore. oterūt peccare
mali frenidine pene. iuter
ergo detet et potestas cum
seueritate facinorosos uera
re. maleficia castigare boſ
spoliare. nō pati suū impū
inaliquo qtempm. vt leges
elamāt. et ecia tulli dirit
nō enī est otranatura eū
spoliare si possis quem est
honestū necare. et casiodor
Dicit. Impū simpuo
qtempnē. in omnī parte ui-
olat. si ergo plectra diligēt
inspecveris et eciaque plen-
de uindictā notata sit in
libro te forma ure intitulō
de uindictā facienda bene
intelligeris. Aperte poteris
cognoscē uindictā ad solū
deum v̄l ad uindictā secularē.
qnō ad te v̄l ab aliū singlari
ter plement. Itaq; si uindictā
facto desideras ad iudicē iur-
sictionē hntem v̄l impū
recūas qui iustitia mediata
adūsarios tuos debita coher-
etio nequum nō tardabit.
aut enī punit corporaliter
minictrio. aut ppter iniuria
adūpnati efficiēt infamie
qsis post amisionē magne qn
titatis sue substantie. infamia
ac de paupertate cum.

decorare ac utupio uiuet.
at aequaliter dixit talis in
dicta nichil displicet. nam
de infamia vñ pecunie a
misericordia parum curarent. ego
uñ sumendum. p inuria in
vñ filie mee illata suscipere
sine decorare ac utupio
decedero viue non valere.
sperera itaq; iudiciali iun
dicta. **De fortuna rubrica**

Fortunam uolo septpare
faciendo fortune adhuc
quia fortuna vñq; nūc me
fauit. id dante dño ad iu
dictam ad iuuabis. pri
tencia rendit meo filio
fortunam non temptabis.
Nec iudicata pte faciendo
illi ad hærebis. et hoc tibi
dico multis rationib;. pma
rē quia male geritur qe
quid fortune geritur fide
rt seneca in epistulis dicit.
Scela rē quia fortuna ui
tra est. et cū splenter sū
gitur. vt item ait. Tertia

uñ rē. quia hoc faciendo
nāq; excedens atq; omittit.
Nam ut id ait. hoc cū
se fortune pmittit natu
ram declinat. Quarta uñ
ratione. quia fortuna sicut
impitus medius multo
necat. Quinta rē quia for
tuna nō ad iuuat s' occupat
ad hærentē sibi. Sēptum
est enī nemus fortuna
occupat. nisi ad hærentē
sibi. Non ergo fortune
interea nec aliquomō
milla fidis. Non enim
stabilis est vñ ppetua. Sc
ptū est nāq; instabilis
hoc mondo nichil potē
stabille. **vt seneca dicit**
in epistulis. Nec iuta nec for
ma ppetua sit hōib; cū g
fortuna lubrica sit quita
tenē nō possit. eras sic
dis q; semp te fauebit.
ideoq; hæc tenē te fouit
immo strarū eretē poter.
Nam si fortuna vñq; ad
huc te nimū fount. te

stultū fecit. Sēptū est nāq;
fortuna quē nimū fouet
stultū facit. Non ergo si
das instabilita. A fortuna
tibi collata raro enī aut
nimūq; s'fuerit. p dē stul
ticia. Esto itaq; sapiens. q
uince fortuna virtute.
et inde seneca dicit in epistulis.
Sapiens uncit fortuna
virtute. nec credas fortū
te posse uiuare. nā ut id
ait. errant qui dicunt for
tunā tribuere nobis aliqd
boni vñ mali. et hoc intel
ligas de illa quā hocies si
plices fortunam appellat
ait enim beatus. In libro
sclo de solacio. nichil
enī est fortuna nisi scdm
opinionē vulgi. **ait enim
cato.** Cū sis incautus
nec rem rē gubnes. noli
fortunā que non est dicē
ceca. que non est. id est q
nichil est. si autē crederes
deū esse fortunā recte pu
tares illū mala posse aufer
re a bona hera tribuē valē.
Si ergo iudicata p'cita
iudicialis tibi displicet.
ac iudicata omnino desi
teras ad sūmū q' uerū iudi
cem recurras. qui nullam
inuria reliquid iurite
te optime iudicabit ipso
met testante qui dicit in
iudicata. Ego retribuo.
**Et etiā apla in eppla ad co
locenses ait.** Qui
enī inuria facit. accipiet
q' iniq; gessit. q' nō solum
te iudicabit. Si etiā cōm
rōnem omnē fructuationē
acorde tuo remouebit.
atq; eueller. **ait enim apla**
Clacta sup dñm curā tuā
et nē te emutret. et non
dabit in eternū fructua
tionē iusto. Melibeus
renclit scolerando iuriā
vincitā non fecero iumi
cos meos. q' hocies alios ad
nouā inuria nichil facien
dam inuitabo. Scriptum
est nāq;. reverē paciendo

inuriā multas nouā. Inuitā
do itaq; nouā inuriā tot
michi vindiquā fit inuriē.
q; eas pati nō potero. Sēptū
est enī paciendo multa venit
que nequas pati. Tausū
pacienza pessima est. umche
taū est optima ac prædicta.
Pecunia p̄dicit eue auctoritā
tes. locū h̄nt inuictib; poci
~~q̄~~^{q̄} ~~ad~~^{ad} ~~q̄~~^{q̄} ~~ad~~^{ad} ~~q̄~~^{q̄}
ces maleficia non vindicant.
nō solū nouā inuriā multat.
S; ecīā de nouo peccare imp̄t.
Et simulta maleficia pacuim̄
fieri venit que non poterit
pati. Quia malefactores tot
mala comittēt que tollerari
nō poterūt. et ita ob officia
pellent. tales itaq; iudicantes et
potestates pecunia obligant
maleficia i malefactores in
uestigare solicite. dissimile
punit quā paciant' abeget.
et temp̄ i deliciis atque flos
intupio adquinet et officio
remouere. Et si pacienter
p̄dicit auctoritates ecīā in

alii locū locū haberent. nō
in mīx casu pacienza cēt dete
stabilis ut dicas bñ nāq; per
superiora cognovisti tuā volū
tatem circa uincitā non cē
q; sentaneū ratione nec tue pos
sibilitati. nam racio. ph̄yse
vincitā ex interualllo fieri.
T̄cē carēt non potest esse
diuturnū. Sēptū est enī sum
unīcē totū monū subiecte
rationi. Quare puto q; si
quis oīra reūm facit merito
q; uite in omni negocio sue
cubere debet. possibilis nā
tua non est. p̄putacōe facta
equalis ad usarios tuos po
tencie sue possibilatā. ut
supra notaum̄ immo est
valde minor. ita q; nō potes
vincitā facit sine pīculo ac
destruētione tue p̄sonē. Et
ecīā h̄x casu nō puto pacias
cē pessimā ut christi. si valde
optimā. Scriptū est enim
nāq;. De cōtentib;. 12.

Quoniam tū superi
ficiōsum et pīculosum

est. cū pari dubiū.

est. cū pari dubiū cū minore
vēro uerēdū est puro nāq;
utile ostēnētōes fugēt. et
qui non pot potēcōribus
resistēt. peccat solū ut
dem ualeat placēt. nō solū
ostētē ul' uolent resistere.
potēcōrib; est fūrosim̄. si
etā uasci cū potente est pi
culosum. **aut enī seneca.**
potenti enī uasci pīculosum
est querē. quā si potēcōr
aliquē leserit tue est illi le
so pecunia pati quā cū uo ua
ser. spēcia caro uideatur volū
isse cū chirrit. Ceterū locū leser
fortune ceterū potenti. ledere
qui potunt aliquā. p̄dē vale
bit. Si ergo potens te ledet.
v̄l recū uascat nō aduincit
tā. si ad pacientē portum
recūras. **De pacientia.** 13.

Enī pacientia
equamini tollētā
ullator. v̄l pacientia est heu
melior et omnis adūstati
insperat equamini portis.
v̄l pacientia est remedium

inuriā ut inmoraliū dogma
te ostēnēt. et est pacientia bo
nor omniū uelūtū. t̄ sine
ipā uirtus quelibet inūta repu
tatur. Q; uata dampna reū tēpo
ratū uelūpendit ignominiosā
vēz inuriā quasi aure surda
pertransit. nec ad ualam animi
perturbacione suū incomoditā
mouēt. pacientia unq; exultas
bēt diuicias. paciens enī et
fortis se p̄p̄m̄ felicē facit. et do
lous cuiq; remediuū est pacientia.
Et certe aquib; dicit pacientia
plus pīualere omib; aliis uir
tutib;. v̄nūtū nullanalet tā
tam uirtus pacientia quantū.
Et iterū uirtus inūta est quā
nō pacientia firmat. Et iterū
Si paciens diuinas poteris res
unīcē diuinas. **Et caro dicit**
marima enī morū est semper
pacientia uirtus. **et sōrēs**
Dicit. Pacientia ē portus
misericordia. ac temp̄ scias q;
nō bñ det ē qui bñ patinō pot
aut enī salomon. Doctra
uiri p̄ pacientia cognoscitur.

et gloria eius est iniqua p̄ter
gredi. et iterum qui paciens
est multa gaudia p̄tudina.
Quia autem impaciens est
exaltabit stulticiam suam. Et
alibi uir incondus. p̄uerat
rivas. Qui paciens est mi-
tigat suscitatas. Et nota
q̄ sic ut pacienza est optimi-
taria impaciencia est pessima.
Nam ut item ait

Qui impaciens est sustine-
bit dampnum. Icū rapuerit
aluid apponet. p̄ impaciētā
nāq̄ in miscere. se quis q̄no
rey ad se nō p̄meti q̄ est
culpa simul et stulticia. vñ
regula dicit. Culpa est in
miscere rey ad se nō p̄meti.
Quia salomon in publicis dixit.
Sicut qui applen-
dit aurib; canē sic qui tñst
et impaciētā comisces alteri
rire. **Quare item ait.**
Omelior est paciens in fort-
er qui dñatur aīo suo expu-
gnator est urbū. Doctrina
uiri p̄ pacientiam noscitur.

Paciencia autem op̄ pfectū
l̄t. ap̄lo iacobo hoc testā-
re qui ait in ep̄la sua.
In principio om̄e gaudium
et uirare fr̄es mei cū int̄p-
tacionē uarias incidentis
sc̄entes q̄ p̄bacio fidei ure
paciam op̄at. pacia autem
opus pfectū l̄t ut sitis
pfecti et integrī in nullo
deficientes. Beatus uir qui
suffert temptationē qm̄
cū p̄batus fuerit accipiet
coronā uite quā rep̄misit
deus diligētibus se. **Et dñs dixit in euanglio**
Beati pacienti qm̄ filii dei
ueabuntur. Itē dixit in
pacientia uita possibilibus
animas uras. **Et paulus apls dixit.**
Tribulacio
paciam op̄atur. pacientia
autem p̄bacionē p̄bacio u
spem. spes autem nō s̄ficit.
quia caritas dei diffusa ē
in cordib; nřis. p̄ spm sem
quidatus est nobis. Si
fieri pot q̄ ex uobis est cū

omnib; l̄vib; pacē h̄ntes
et ambroxi dixit. trib;
modis uirtus pacientie
exerceri solet. aliquā nāq;
sūt que atdeo. aliquā que
ab antiquo ad usario aliquā
que a primo sustinemus.
A primo nāq; pfectioēs.
dampna et ḡuimelias. ab
antiquo ad usario tēpta
menta. atdeo flagella to
lleramus. **et gregorii dixit**
pacientia uera est aliena
mala equaminit p̄x.
basilius dixit. Qui enī
amplectit pacē in mentis
sue hospicio. mansionē
sparat vpo. Q̄ uia xp̄is
par ē. In pace requiesce
sueuit. Oelixenus dixit
talem pacientiā que ad
pfectionē p̄tineat habe
minime valeo. Nā et si pen
culū inmineat. animi tam
meus vindictā satagit in
uincitāq; mei cū in agno
excessu sceleri p̄ficiat faci
entes omne piculū. Atē
serūt. Siḡ spreto piculū cū
aliquātō excessu vindictam
fecero. nō erit mirandū. nee
ad stulticiā reputandū. quia
nunquā piculū sine piculo
vincit. et ecclā que alegibus
p̄mititur. vim vi repellere
et fraude fraude excludere.
prudētia rō rōtūt. ratiō
bñ ad h̄bita q̄ optimū sit.
ternit. neglecta vero m̄ltis
implicatur errorib;. si rōtē
bene aspereris et male diuise
apte cognoscēs. Non enī peri
culū piculo. In h̄c casu po
teris euicere. Si dupliceare.
si de p̄dictis volueris recordū
nāt licer in miscere tu. talia fa
cientes grauiē peccauerit.
tu inuidetā cū excessu faciēdo
non es a peccato immunis.
atē enī casiodorus. Nichil
enī disere par a p̄eante qui
se p̄ excessū nūt inuidicare.
et licer hostes tu. zelus com
funt tu eōtē modo zelus om̄i
tteres si nō te defētento. si
non ut agreeōtō ḡtāmūs

ordinē vindictā faceres q̄ cō
nō dexter. aut enī **seneca**.
Nunquā est stelus scelere vñ
dicandam iusticia. quātē ch
risti leges. hecetere rim vñ re
peller. ac fraude fraude exclud
ere rerū est sumptinē dēfēso
flat. cū moderatimē inculpat
cutele. tñ nō ad vindictā. hic
autē nō uis facē. ad defensio
nem siue tutelā inqūnē. q̄
ad vindictā et eximū alio sili
nō uis fraude fraude excludē.
Sate nouo fraude comitē. q̄
ē omnino hauriū rōnē. q̄
amplectaū. t̄ ab ea nullomō
recedas. p̄tē orationē dicit.
lacet ad usum mei potenciorē
me iudeant rē psonar. Ego
tamē potencior sū. uis rē rē
qua respectu mei pauperes sūt.
Et cū diuīce atq̄ peccunia sit
regimen omnū rē mltitudē.
Dominū mediant peccunia
te facilis potero h̄c ita q̄ cō
rē psonas illos potero sup̄e.
et ad necessitatē. paupertatē
ac mendicitatē et morte illos

ducē. **De paupertate rubra**.
Prudēcia nō uandit.
P̄ quia in cluīcie nimis
confidē riteris ac paupertatē
respic̄ iteo de paupertatē. q̄
diuīcie aliquia dicamus
p̄ quē destruēnē diuīcie
fugias ac paupertatē que ne
cessitatē ac indulgēnciam
incluit om̄m̄ deuices. Ver
est ut diuīcie peccunia esse
regimē om̄m̄ rē. idē ea
mechāte om̄s res regunt
et gubernant. a diuīcie ip̄es
temporales quantū inse ē boē
sūt. quia om̄s creaturā dei
bona. Nā sicut corpus sine anima
vniē nō pot̄. ita sine temporali
subsistā. t̄ opib; non potest
cluīre. rictus enī que sit
corpori uasit necessia. q̄ sine
temporali opib; uita in hoīs
corpoze diuīci nō pot̄ manē
p̄ temporales. nāq̄ diuīcias
faciūt hoīes magnas parē
tellas magnos cōuā honores
acquirūt. **Vñ pamphil' dix.**
dixit. dū moto sit diuīce.

cūtā nata bubulci eligat ex
nullo quēlibet illa uirū. er
alibi cōciā dicit. Sūcīat
garre p̄uatos nobilitate. pau
peras q̄ domū. p̄mit altā nobi
litate. **Et oratius dixit**.
Et genus et formā regina
peccunia donat p̄ temporales
insuper opes atq̄ diuīcias
acquirit. lō magnā p̄tēcīā
ita q̄ reges et p̄ncipes ac
fore quilibet hoīes eas sequī
et timeat. Et nota q̄ sicut et
casione opū temporalū atq̄
diuīcias p̄cīta bona et in
finita alia q̄sequimur. Ita
amissis opib; atq̄ diuīcias
paupertatē indigēnā ac
necessitatē incurrim atq̄
oīa mala sustinē cogimur.
De necessitate rubra.
Dicitis nāq̄ mater
Cassiodorus dixit. dū mā
crimīnū dicitur. q̄a
cassiodorus faciūt. dū mā
crimīnū necessitas tollitur
peccandi ambitus austertus
necessitas ē moderata non
diligat ut item ait. inde

petrus alphonſus dixit mag
necessitate cogitur cōciā honestā
lō latīnā adire. cōciā ab imm
cis aurū postulare qđ est
ualte grauissimū. vnde item
autē ē māde ad iustitib; hui
seculi granorib; lō hōi qui
qui necessitate cogitur ut
sibi subueniat require mi
micū. et h̄c iteo quia grau
ores iusticias antiqui ad u
sari. tūc subuimus q̄i eius
bona suscipim. a iterū pessimā
est necessitas ut hoīem expi
om̄ia cogat eūq̄ mendacem
faciat. atq̄ legē non seruare
conpellat. et ad res heteras eā
stringat ad mendacitatē
atq̄ indigēnā excessus oīe
p̄cītūt. Quare uira p̄iabū
clamant. Et seneca ait.
Necessitas non h̄t legē. Ne
cessitas egentē mendacē facit.
Et iterū necessitas ab hoīe
qui uult imp̄at. Et iterū oī
expiri necessitas subuit. **Et**
cassiodorus dixit Indigēnā
iuste fugim q̄suaderet excessus.

Et salomon dicit. quicquid
sunt que tomant ipsi licetia.
luctus fames bellum ad ultimum vulgi. Impicia ad res
xetas sola strigit necessitas.
Et iterum melius est mori quam
indigere indigentia namque
menchicitate inducit te quod
papa innocentius in libro
de tempore mundi ait.

Demandicitate rubrica.

Omnisabilis medicina
glorio. non si perire puto
confunditur. si sine perire
egestate consumitur. sed ut me
dicere necessitate appellatur.
Iniquitas murmurat in se
et avaro salomo in publicis dicit.
Demandicitate diuinias ne
dereris domine opes itaque pectora
peccumia atque diuincie pectora
cor bona sequimur corrum
mala configimur. bone sunt
si a bono loco possit evanescere.
Respectu autem malorum homini
possidentium illas male dicuntur.
quia nichil est homini bonum
sine summo bono. licet enim

pse bone sint malis tamen
tibi male dicuntur esse.
quia illis cum malorum pectora. **art enim**
Diuincie enim sunt causa malorum.
Non quia faciat aliquid. si
quia facientes irritant. **vn**
qta pbs dicit peccunia.
auaro supplicio est. pectoro
teus. patricidii. pectoro
rtaris. diuinus eos absti
neas moderare atque scient
scdm virtute. **art enim**
tullius. virtus est rebus
quas acquirimus ytimi
moderate atque scient. **Et**
ondius dicit. est virtus
placidus abstinentia bovis.
In acquirendo ergo opibus
et diuinis obviandis et
rendis tres comites tecum
habeas. silicet dominum et conscientiam
et bonam famam vel ad minus
duos. silicet dominum et conscientiam
scdm qd de his plenior notatio
inuenies in libro de amore
et dilectione dei qd primi.
et aliarum rerum. et de forma
uite intitulo de atque redi-

lo crimen tanto famosus
in se quanto qui peccat maior
habetur. **ht** ita hoc in guerra
obsticatus quanto maiorem
tanto maiores sumptus illa
facere oportet. et si forte gemitus
amisit major casus sub iace
vni dictum est. Ereclus. facili
nover casus. et in lucano dicit
Inuicti fatigati series summis
quod negatur. stare diuinis
graues sub pondere lapsus.
Et martial dicit. alio
ascensus grauior plerique
ruina est. et non soli diuinis
perirent per guerram. sed etiam amores
dei et paradisus ac uitae pectora
et amici ac noti. padusam
guerra ptere. aut forte
retinque simul et pectora si
enim paup est. nullum modo
guerram sustinere potest.
si autem diuinus in multo
habundat. insuperib[us] multo
magis habundat. non sicut
homo qui peccat quanto maior
famosius crimen habet. sed in
martiali dicente. Omnis

lo crimen tanto famosus
in se quanto qui peccat maior
habetur. **ht** ita hoc in guerra
obsticatus quanto maiorem
tanto maiores sumptus illa
facere oportet. et si forte gemitus
amisit major casus sub iace
vni dictum est. Ereclus. facili
nover casus. et in lucano dicit
Inuicti fatigati series summis
quod negatur. stare diuinis
graues sub pondere lapsus.
Et martial dicit. alio
ascensus grauior plerique
ruina est. et non soli diuinis
perirent per guerram. sed etiam amores
dei et paradisus ac uitae pectora
et amici ac noti. padusam
guerra fortunam taliter amittatur.
quod loco pectorum omnia
mala succedit et ad inferna
homini anima simul cum corpore
pagere molitur. amore itaque
dei et timore tantorum malorum
notices de bello uitando.
Guerra quantu[m]cumque
potes utare tebas.
et etiam bellum quod occasione

guerre ē. hinc multo frici
est utrancū multis rōib; pma
rōe quia bella displicēt deo.

Vñ plena dixit. Dissipa
gentes que bella uolūt. **S**a
rōe quia bella nō solū hōies
singulariter. si etiā plurimū
sueunt. vt imp̄ficiet auctor
salōis quīq; sūt que domant
plim̄ licēntia luctus fames.
bellū q̄. **T**ertia rōe quia bellū
valte ē timēntū. **S**ep̄tū ē enī
Beata cūitas que bellū impac
timet. q̄ nō solū est timēntū
bellū. si nec etiā nominantū.
Sep̄tū est enī. si p̄ce diligis
belli nō feceris menciónē.

Buarta rōe utrancū est bellū
quia uariis et dubiis ē belli
eventus. nec p̄ multitudinem
hōinū nec alia rōe. visibili pōz
ē certus. **Vñ iudas machabe**
dixit. Nō immūltitudine
excūs fit uictoria belli. si te
celo est uirtus. facile est deo
amultis paucis liberare et
sup̄ multos paucis uictoria
dare. **E**t dauid dixit ad ph̄

listēum. Quē cū lapide fide
infēcūt. inouerit vniuersa
ecclā. xe quia nō inglorio
nee iniusta saluat dñs ip̄us
est enī bellū. **D**auta enī
rōe utrancū est bellū. quia
in eo marie veratur. piculū
q̄ sapientib; multū est su
genēlū. **A**it enī tullius.
si et fugēntū est etiā illud
et curāntū ne offeram̄ nos
piculis sine ea quo nichil
pot̄ ē stule. **Q**uā p̄t in
ad eundis piculis s̄uetudo
imitanda est medicorū qui
leuit egrorantes leuiter
curant. grauiorib; autē
morbis piculosa curatioē
et ancipites ad hōib; cogāt.
quare in tranquilo tēpestatē
ad usam optare dementis ē.
subuenire autē tempestati
id est necessitatī quo ins q̄
ins rōe sapientis est. **S**erta
autē rōe bella utrānta sūt
quia in his mōs. ab omnib;
merito expectat. nā inētū
est quo loco mōs te expet.

tu autē in omni loco cū expe
tare potes. tr̄ebes et marie
in bello. infinitē deniq; sūt
rōes. quib; bella et guerra
vitandasūt que nō ualerēt
de facili cogāt. nec eas ad
psens nostrā oportet. Tunc
michib; eūt tūc multas
rōes sapienti indueris q̄b;
uindictā q̄ guerra et bellū
ab hōib; videris. non tamē
tūc ab hōib; michi tribuisti
ostiu q̄ in hōib; negoio ate
fectant hōib; desidero.

Nota guerra mā p̄ se osi
hationem et pacē iubica.

Pudentia. uendit meū
est ostiu ut p̄ cōsilia
tōnē et concordia vīcas
discordia et guerra. **S**ep̄tū
est enī. Ibi semper est inc
toriū. ibi est sc̄orcia. erit
habebis gaueū et pēta
malafugientiū. ne rāctētē
et multiplicabunt̄. dixit
namq; salomō iupib;. q̄
inuenit pacis ostia. sequit̄
ēt gaueū. **E**t seneca in

eplis dixit. Concordia p̄ne
re crecēt. discordia maxime
diabunt̄. **E**t tullius dixit.

81.

mea est quidē sentētia paci.
quem nichil sit habitura insi
ciar semper est ostiūlēntū. at
melib; eūt tūc multas
rōes sapienti indueris q̄b;
uindictā q̄ guerra et bellū
ab hōib; videris. non tamē
tūc ab hōib; michi tribuisti
ostiu q̄ in hōib; negoio ate
fectant hōib; desidero.

Scriptū est enī. Semper ab.

alii defensio incipiat. atque
autem resiliacio. Namque
missit resiliacionem pacem
non solum ab aliis expectari.
sicut in quibus ac psequi-
at enim diuite amalo et fac-
bonum. inquire pacem et sequere
eam. Et apostolus ad romanos i
epula dicit nulli malum
pro malo redentes. pueri
tes bona non solum coram deo
sicut coram oib[us] hominibus si fieri
poterit ex iobis est cum oib[us]
homibus pacem habentes. Et in
ysara septu[m] est. Quam
speciosi petes euagliacum
pacem. inquireas ergo pacem
et obliuiscaris iniurie.
at enim seneca in epulis.
iniurie obliuisci debemus.
beneficiis vero meminisse. nam
iniurias remedium est obli-
vius. Unde iesus Christus dixit.
Omnes iniurie primi ne
in emineb[us] nichil agas
in opibus iniurie. at oxel[us]
deus dicit. iniurie obliuia
non valeo. si uelle ut diceres

in simili quo casu uicet
alii qui uictus esse vult pu-
gnare. prudencia non respi-
dit oes homines semper gaudi-
facere et pugnare tenent
cum uictis et peccatis. nam
scriptum est. non coronabitur
quis nisi legi pente certa
uerit. nam propter talis pugna
merentur omnes pugnantes
virtus eternam et pente uic-
tricem coronam. sed cum omnibus
liberis pacem habere debet. Unde
septu[m] est. Cum omnibus hominibus
pacem habeas. cum uictis bellum
oxel[us] dicit. ego non
loquor de pugna in bello
uictoria. sit de bello et pu-
gna uictoria omittere
maleficia. prudencia vero
respondit. Non casus quibus
licet pugnare possum. id est.
Octo sunt casus vel cause
quibus licet possum
pugnare. p[ro]p[ter] fidei co[n]sueta
et non uolanda. p[ro]p[ter] iusticia
manu tenenda. p[ro]p[ter] pace hu-
benda. p[ro]p[ter] libertate uictu[m].

¶ puritatem rectitudinem. p[ro]p[ter] mo-
lencia repellenda. p[ro]p[ter] tutela
sui corporis facienda. et p[ro]p[ter]
necessaria causa de quibus sin-
gulariter despiciamur. pro
fide certe sunt suscipienda
bella. et manu decertandū
est. nam sicut fides nostrū
scutū debet esse. sub quo os
clauduntur uirtutes. et cui
scutū auctō pugnare de-
bemus. et de qua dicit apostolus
ad ephesios circa finē. sum
res scutū fidei in quo possi-
mus omnia tela nequissimi
extinguere. Et de qua ecclā
dictū est. p[ro]p[ter] p[ar]tē capiū
clubia sub sorte duelli.
pugnatura fides agresti
turbida vultu. ita. p[ro]p[ter] fidei
bella suscipienda sunt. manu
ecclā decertandū est. et p[ro]p[ter]
cuius est mors tollerāda
qua fides catholicarē relī-
quenda. Sicut iudas
machabeus et moyses et
david et karolus pugnantes fecerū
et ecclā infiniti scī. p[ro]p[ter] fidei mō
re sustinēdo pugnauerūt.
Similis p[ro]p[ter] iusticia pugnare
debemus. et usq[ue] ad mortē
decertare. **at enim iesus Christus**
p[ro]p[ter] iusticia agomare. et pro
anima tua. et usq[ue] ad mortē
certari. p[ro]p[ter] iusticia et deus ex
pugnabit. p[ro]p[ter] inimicos tuos
pro pace vero linda suscipiendo
sunt bella. et manu etiam
decertandū est. **Dicit enim**
tullius. suscipienda quidē
bellas sunt ob eam cām. ut sine
iuuria in pace uiuantur et
iterū ite aut. bellū ita susci-
piatur ut nichil aliud nisi
par videatur q[ui] sit. p[ro]p[ter] liberte
vero obliuia. et futura indebi-
te repellenda decertandum
est usq[ue] ad mortē. **at enim**
tullius. Cū t[em]p[or]is necessitas
quod postular decertandū manu
est. mors futurit turpiti-
climq[ue] ante ponenda est. **Inde**
ecclā seneca dicit. decipi pul-
cri est. signominosus suis.
de futura indebita iteo dicit
quia sitib[us] et in ueritate

qui. Plus enos illeret curia
re. **Vnusquisque** in
episcopatu*m* eius quinque i
ea vocatio in qua vocatus
est in ea permaneat. Si quis no
catus ei non sit tibi cure. Et
eciam beatus petrus episcopus sua
prima dixit. **F**uis bellici
estote in omni timore domini
non tantum bonis et modestis
sed et discolis. Pro turpitudine
non evitanda similitus decrata
cum est. mors turpitudini ante
ponenda ut supra dictum est.
In illa auctoritate cum tibi et ceteris
pugnolentia non repellere. pugna
grandu*m* est. ac manu decita
cum. Nam pleges et decretale
dicitur vobis ut repellere omnes
leges oportet. utra punitur. et
intelligo cum non solum qui
voles vulnerant. sed etiam quis
quod debet sibi putat. non pugna
cum reposit ut legeret. p
tutela sui corporis similiter
pugnanciu*m* est ac manu dec
tans. **Ait enim lex.** q
quis ob tutelam sui corporis se

erit id recte fecisse videtur.
Nam adiutoris pecunianatu
ialis ratio punitur se defen
dere. et iterum eciam defensio
punitur ut eciam ante tempore
violentio occurre punitur.
Oculus enim est intempore
occurre quam post erit vobis
dicare. ut leges clamant.
C. de integre. in. l. b. vult
et iterum eciam defensio tibi p
unitur vel statim pecuniam
ritate non poteras hoc enim
decidisti. p leges quoniam
lomoto pugnaris. nam si
eres vel boues infeste comi
sificent et aggressor mortuus
fuerit. atque se de defendente
sine operatione facere debet
ut legeret. resistere itaque
in urie ac violencia tibi
punitur ut aquibus tam dicatur
viciu*m* est culpa non resistere
in urie sibi posse. **Vnde tullius**
dixit. tam est in culpa
quoniam resistere in urie si co
mote potest. quoniam parentes
aut amicos aut patrum

terelinquat tutelam in corpore
ris facie debet inogniti. et
cum moderamine inculpare
tutelam ut si tuto quis te patitur
vult. tu eciam ante peccato*m*
illud tuto peccatum poteris ad tu
tutelam. in non adiunctum
pneuma deminq*m* pugnaciu*m*
est. ac manu decitum est
puta quoniam bellum est inlicitum
et denunciatum. **Ait enim tullius**
intelligo potest nullum bellum
esse in ista non quoniam res. p leges
geratur. aut denunciatum
sit ante quoniam inlicitum. **Inde eciam**
cato dixit. pugna pugna
et lege que dicta sunt de pu
gna et etiam in manu
ciendis. intelligas locum
hunc. in quolibet hunc non
religioso religiosis autem
pugnas qui nouerunt non mo
uerere arma. dictum est a domino.
Michi inuidet et ego re
tribuam. Et si quis peccaverit
tibi maritum. porrigere ei et
aliam. Et si quis abstulerit
tibi tunica da illi et pilum.

45

babebat p malo quicquid in
clivis. si quieto ait ferri.
Scpit nāq; salomon. qui
corigit lōrem magis gām
apud eū inueniet quā qui
plangue blandimētate cīp;
at prudētia rēdit. non
mascer q̄ tra tē sine causa
si potius p tua salute. nā
rē salomō dixit. d̄ melior
est irarisi. qui p tūciam
vultus corigitur animus
delinquentis. q̄ solo itabili
rēte corigas atq; metēp
tare r̄ba pacis p mittas.
et si id q̄ chri bono aīo facē
uolūt adūsari illos ad tua
pecepta suscipias. Tūc me
libeus dirit ex quo tibi h̄c
placeat h̄c facē nō postponas.
Tunc prudētia dilacione
modica postulata te uolū
tate uiri in eius absētia
cām secreto illos adūsare
suis ad se fecit uocari in
quoz p̄fencia bona pacis
et mala guerre ac belli.
p̄ficto moto eis narrans

illos cepit ortari. rt de i
uria sibi q̄ dñō melibeo
ac filie eius facta tolerēt.
eīq; dñi preceptis cū iū
mēto i iuracōmib; ac pena
stare nullatenus differēt.
illaurēt h̄c audīctes ga
uisi fuerūt gaudio magnō
valde. Qui etiā dulcedicē
ubor; moti ac dolore cor
dis int̄sechus tacti cū
fletu renderūt dicētes.
Dñā sapiētissima tu pue
nisti nos in b̄ndictiōib;
dulcedicētis. q̄ em̄ christi
nos prius dicē debebam̄.
Inciū nāq; discordie anima
stulticia p̄cessit. quare
inciū regūlacionis a
nobis incipē debebat.
rex quia nesciebam̄
p̄ficta tibi ac dñō tuo
placeat h̄c uobis dicere
nullatenus autēbam̄.
volentes itaq; tuis q̄si
lis. acquiescere. atq;
peceptis dñi d̄xilbe in
omnib; et p̄oia sicut di

87
yisti libentissime obedire.
tuā benignitatē flexis ge
niis exorāt. vt q̄ ubis di
viti bonis sc̄is opib; inter
nos et dñm d̄xilbeum
tebeas ad implere. timē
tamen ne forte p̄nīm exes
sum ac peccati nostri. p̄hy
bitatē. Dñs d̄xilbeus iat
ad p̄ceptū q̄ tra nos. p̄teraret
inq; quare sup̄ l̄us tuū
osiliū deuotissime postula
mus. Dñā prudētia rēdit
licet durū sit. q̄ omni rōni
q̄tariū q̄ quis madūsādō
suo v̄l inimico suo q̄tīdat
v̄l se inēus arbito et pote
statē comittat. vt supra ī
h̄c libro int̄itulō de uitātō
illoz osilio qui iam fuerūt
inimici. si postea ingrūm
redierūt. repit tamen.
quia dñs d̄xilbeus de p̄
dictis metū tractabit. nec
meo q̄silio ad iniquū p̄
ceptū recurrere ualebit.
ito uobis q̄silio vt de illo
nō diffidatis. Cognoscō

et omib; uris seceptis parati
erim' obedire. Prudentia uō
retentis ad iurū suū eiq;
narrans queoq; cū illis trac-
tum. perit ab illo an pre-
dicta illi placebent. qui eti
amdiusset eortuonē
atq; arca illorū excessū pen-
tēa & cordis strictionē
atq; peccati confessionē. rāndit
dicens. venia digni sūt. qm
de peccato expiacionē nō
faciūt. si cū lacrimis et oſeſ-
ſione ac cordis cōpūctioē
incligēcia implorare nō
cessant. **Ait enī ſeneca.**
vbi ē g̃fessio ibi remiſſio. Imo
centie enī prima ē confefſio.
et iterū. primum ad inceſcā
locuteneret reueelia peccati
et confefſio. Nā peccati erit
mar qui celent cogit. h̄c
ē qd ſilū pte michi datum
valde m̄ ē placidū. Si h̄c
ſicē poterit de amicorū dō
uitate atq; oſensu. At pe-
dencia multuſereno. illari
ſacie dixit. recte rāndisti.

Nā ſicut cū amicorū oſilio
nrōz atq; auxilio vindicta
ſacie. posueras. ira magor
dia et reconciliacionē eoz oſi
uū petrē nō p̄ponas. Nich
enī tānatale eft. quā aliqd
diſolu eo grē quo ligatū
eſt. vt leſ dicit. h̄is itaq;
tractatis inſtituit cōueci
uerūt amicos ſitelles ag
tos quoq; atq; cognatos
phatios atq; ſitelles inuere
eisq; ferre oīa que ſūt ſup
ſepta pordimē narrātes.
Conſiliū quid ſup p̄ficiſ
facerēt diligēt postulaue
runt. amici vō h̄c audiēt
post multā indignacionē
et p̄ficiat reu diligētē
examinationē. Conſiliū
te reconciliacionē concordia
et pace facienda. laudauer
enam inter ſapbauerūt.
Prudentia uō audius
et diligēt cognitis ait.
ſemp audiu elici qd bene
potes facē noli diffidere.
Atq; oſilio ut ſtatū ſiat

q; poſ moras fieri deberet
et ſic de oſensu omnium
miſi fuerūt numeri ſapiētē
patiſſans p̄ficiſ. qui ill
dixerūt ut ſi placet illis
ad p̄ſatā ſgregacionē cā
oppositionis. at ſocieſtē ſu
ua dilatātē adh̄bita cū
iuratorib; ſtōneis venire
nō p̄ponat. Quid benignie
rāntentes et grācias nūc
agentes. rogaueūt eos
vt dñō melibeo eiusq; cō
gregacioni referrēt. ſe
ſtatū ſentōs et eoz ſeceptis
ſe fore in oib; t̄p omnia
obedire paratos. Cū autē
uenire uelle. vniu ſez
dixit ſaciamus. et nos
ſgregacionē magnā vt
cū honore ad illos accedi
mus. aliis vō dixit. h̄c
ſaciendo mora factū nrm
impedire eito. Nā queoq;
equor h̄t. quecūq; p̄icula
telus. tamen longe cauſae
ſuſpicioz cē more. quare
oſilio ut ſine mora h̄c fa
ciamus qd alii placuit.
Et ita ſtatū cū iuratorib; et
paucis alii deuote ad amā
dñō ſxelbei accessūt. Tuē
melibeu inter cetera evir
gens dixit. verū eft q; nos
ſine cā iuſta mūriā magna
m̄ dñē mee ac filie mee fe
cūtis in h̄to uolent domū
meā. et talia ſaciendo de g̃b;
merito deberetis mortem
pati. vñ uolo auobis audire.
ſuobis placet de p̄ficiſ
vindictātē mee ac dñē prudē
cie comittē volūtati. illi uō
rāntentes dixerūt. Dñē
nos ſum̄ indigni venire ad
curiā tāni et talis dñi. nā
talialſcelera comiſſim̄ de qb;
digni cēmus morte. verūt
oſifi non de nā ſcīa vñ p̄tēcia
ſpeciis de uā ſolita elemētā
et bonitate h̄c uenim̄. etce
parati ſumus vñ ſi p̄rē mā
datis. cū iuramēto ac iu
ratorib; in oib; et p̄ oīa fle
ris gemib; fufisq; lacrimis
obedire tā t̄p ſems quam i

rebus. et ita p̄strati ad
pedes duxerit. Id n̄e pri-
tencie catētes cū sūma
dignitātē ab eis indulge-
tiā postulauerūt. Quos
ip̄e melibeuſ p̄ manus
sublenans benignē ad
sua mandata p̄dicto mō
fuscepit. hoc acto vt se
mel iſepuis oīra illos
poslit p̄cipere laudare ac
p̄nōciare. quibz etiā pre-
cepit vt ad octauā ante
suā p̄sentia se p̄sentent
illis audiunti suā volun-
tātē atq̄ p̄cepta. Nā uole-
bat cū medicis de quale
scencia filie sue tractare
atq̄ de p̄ceptis illis faci-
endis cū magna delibā-
tione ac diligentia p̄ui-
sione cogitare. hūs ita
q̄ ordinatis. om̄es hinc
inde cū letiga et gaudio
recesserūt. p̄ modū me-
libeuſ. vocatis ad se me-
dicis de filie sue quale
scencia diligenter q̄sunt

Cui diverūt medici. Ecce
filia tua iam quasi libata
est. nec de illius qualesse
ciate vlt̄. aten' dubitare
oportet. Quos dñe libe-
ri copioſe remuniauit. eos
q̄ rogauit vt de filie sa-
nitate studiosissime p̄
curarēt. Quibz ita p̄ic-
tis sūmo mane et in re
moto et secreto loco. pri-
tenciasimil cū melibeo
existens. dixit ei. dñe
velle ate audiire cuimō
p̄cepta placeat tibi nr̄is
adularis facē. quidir
uolo illos bonis oībus
spoliare. illis q̄ p̄cipere
vt ad partes ultra ma-
rimas se cōferrant vlt̄.
huc nō reuiri. at illa
dixit inq̄ cēt istud p̄
ceptū. nec cēt rōm q̄sē
taneū. Quare si h̄c p̄
ceptū faceres nunquā
cū ixōnore uiue posses
nā cū vlt̄ modū diues
existas eoz peccumianl

latē indiges et de cupido-
tate merito posses replēdi-
q̄sneuit cē radix oīum
malor̄ p̄aplin nūcupari.
Nā melius cēt tibi tantū
de tuo amittē quāsia tur-
piter recipere. **Dē bona fama.**

Scrip̄tū est enī. malle
p̄dictis q̄a turpit
acepisse. vñ dici q̄sneuit.
Ganas q̄gestas mētis p̄ee-
lit honestas. Honestas
nāq; et bona fama nullis
peccunis vñ thesauris sūt
decipante. quare **耶穌** sūme
dixit. Cuīa habe de bono
noīe. lxe enī magis p̄tine-
bit q̄a mille thesauri
magnum. q̄ p̄ciosi. **Nā ut**
item ait. lux oculorum
ficit aīam. q̄ fama bona
pinguar ossa. lucrū ergo
illud tamq̄ dampnū est
apellandū. **S**crip̄tū est enī
lucrū cū mala fama dāp-
nū est apellandū. **Quare**
cassiodorus dixit. affectas
fame comoda peccunie

negligit. augmēta est enī
ingenui animi signū fame
diligēt. comedit. i lucra p̄cē
cedit. cāz. p̄ bona enī fama
bonus hō cognoscitur. **Nā**
ut idem ait. abeuntē
cognoscit quis quis fama
teſte laudatur. **Quare salo-**
mon dixit. Melius ē nom
bonū q̄a diuincie multe.
Et iterū item ait. melius
est nomen bonū q̄a vñ
guēta p̄iosa. et **seneca**
dixit. bona op̄imio homi-
tucior est peccumia. quia
ut idē ait. bona fama in
tenebris bonū splendorē
facit. Sp̄eta itaq; dicta
peccunia. dictū apli oīm
fina. qui in ep̄la ad timothē
dixit. quecūq; bone fame
sūt lxe cogitate. Nam vt
quidā ph̄s dixit. lucerōis
virtus ubi simile late patet.
q̄a fama omnino amittēs.
sitalia p̄cepti facē stuterē.
Cū ḡscriptū sit laus vñ
fama vñ noua oritur ret-

amittit studere debes illā nō
amittit si renouare. Quod
autē christi uelle illis pre-
cipit ut ad partes ultra ma-
rinas se trāferat vterius
nō reisuri. Iniquissimum in-
uidetur. Nā q̄ honoris cā
t̄ fecerit. dando supse tibi
potestate q̄dūm. Vis q̄tē
ad detecus et obplorū sepi-
ternū. Non enī debes abut
potestate ab illis supse tibi
cōcessa. cū de iure p̄ilegium
amittit mereatur. qui occisi
sibi abutit potestate. plus q̄
tibidico q̄ sit eure id facere
posse. qđ nō accēto de factō
ad implē minime valeres.
qua si forte p̄cepta tua smq̄
ad implē nollēt ad eandem
guerā cum dampno et uitio
perio tuo te redire oportet.
Vt ergo tibimelius pareat
remissius impare oportet.
Sceptum est enī remissius
impanti melius paret. Meli-
bus Respondit nō uidetur
in talia p̄cepta fore inqua-

Nā talia seclera omiserunt
p̄ quib; penā corporalē susti-
nendo mori de ure deberet.
minus ḡ p̄mitent̄ siloco
pene corporalis talia patet.
nā sed in iura quilibet pena
corporalis durior ē pena
peccunaria ut leges clā-
mant. p̄terea cum resū
firat dicit. regnū agente
ingēnē trāfert. q̄t̄ ini-
sticias. Inurias q̄t̄ iurie
lias nō absolu erit si pro
injusticia et iuria et
stumelia q̄t̄ rānos illatis
de loco ad locū. amissiua
substantia trāferant. peu-
tencia renedit iesus firat
loquit̄ de iudicio diuino.
leges nō locunt̄ de iuris
rigore. si hie nō debet trā-
tari. neq̄ de iudicio diuino
neq̄ de iuris rigore. si p̄ci
de pace et sc̄ortia. et bēng
tate. Quare os̄iōt. vt
non taliter eos letas. si
ab hīc malo p̄cepto dis̄istat.
Dicit enī q̄ st̄mū impater.

Nā qui conat̄ p̄etrare qđ
malū est captiuare utiq̄ stu-
ter bonitatē. Cū fucit hīc
ē tamē supatus victoriā
optinet vīct̄. in hīc itaq̄ne
gocio te talit̄ regas. vt in
hīc iuicioratib; p̄ eos xella
de uicas. et sic bis vincere
poteris. ait enī seneca de
iuicoria que fit cū mēdul
genia. clemētia. p̄ietate p̄.
Bis uincit quise inue-
tora uincit. bis enī
uincit assidue qui nouit
diatempore. tempora itaq;
tuū amūn placabilitate
atq; clemētia. nā dīc tulli
mēhil ē laudabilis. mēh
magno q̄ felarorū digni
placabilitate atq; clemētia
et tulli dicit. De clemētia?
p̄ietate et misericordia. u.
Perpetuo enī uincit. qui
uincit clemētia. plus
p̄ciā dico tibi quia p̄etas
et misericordia nō solū p̄os
vīl mediocres ornāt. et subli-
māt. Et ecclā magnos reges

et p̄incipes decorāt eorū
impūlū custodiunt. et q̄sunt
Quare bētū paulus iēpla
ad amothū primo dixit.
p̄etas autē ad cōmunitatis
est. p̄missionē habens vite
que nūc est erit. **E**t
Cassiodorus dicit. p̄etas
siquidē p̄incipiū totū custo-
dit impūlū. Et salomō in
p̄ibus dicit. misericordia
et ueritas custodiunt regē
et roborat clemētia trōnis
eius. Et constātū imp̄or. dīc.
Omnū et enī se cē vī
dūm cōpbat qui uerā suū
ostendit cē p̄ietatis. vere
omnū ad iuriorū poterū
cē vīctores hafola p̄ietate
vincamur. Et seneca de
clemētia dicit. p̄ietate
dicit. Nullū clemētia magis decet
quā regē. Et iterū magis
et p̄am corporis sūt apes.
res tamē earū sine aculeo
est. everetas ergo circa hīc
uincit̄ placabilitatē. cle-
mētia. et p̄ietatē. Alioquin

si undictā cū iniquitate
peccatis omisiss exerentes
post malā famā te tali uicto
riamultū doleres tibi q; ac
cederet. **Quod seneca dixit.**
Male uincit que penitet
uerēcie. melius enī est
ignoscē quā post uictoriā
penitē. quare q̄silio tibi
resensā senecē sequaris.
siforte inimicū tuū in po
testate tua uideris undic
tā putabis ueludcare potu
isse. **sed enī honestū.** ima
nis vndeclite genus ignosce
misericordiā itaq; lxx tuo in
dictio exerceas ut deus in
ultimo suo iudicio tu mis
eatur ac tibi parcat. aliq; q;
deus sine misere puniet.
aut enī beatus iacob; i ep̄la.
Iudicū enī sine misia fiet ei
qui nō fecerit misericordiā
l̄ns. inuidit; & diligenter
cognitis. Delibens dixit
vnguēto et varus odorib;
delectat̄ cor et bonis amici
q̄silius anima dulcoratur.

Hic est q; p̄fē dulcia; sua
matua q̄silia. multato
meo. p̄p̄to tuā uolo sequi
benigintatē. q; in lxx ne
gatio in oīb; et p̄oia tuā
facē uolūtatē. adueniē
te itaq; t̄mīno q̄stituto
peccati ad usari cū iurato
rib; suis ad curiā dñi me
liber; accedētes flexis ge
nib; suis q; lacrimis ad
petes dicti ch̄m et p̄fate
dñē prudēcie. p̄strati.
diverūt. eeci uenim̄ huc
parati in oīb; et p̄oia v̄rū
obedire p̄ceptis. verūtū
licet indigni v̄rā eror
tamus dnācionē. q; tenus
erga nos nō exerētes v̄i
dictā. S; pecus placabi
litat̄ clemēciā et pietat̄
nobis subditis ur̄is do
nare dignemini iudil
genceā. eritis nāq; intē
potenciores. **Scriptū est**
enī. Multa ignoscēdo
potēs sit potēcior. Tunc
melibens de uolūtate. q; ma

consensu dñē prudēcie dñē
licet magna sup̄bia smob
stra nos p̄cessit. maior
tamē humilitas secura ē.
q; siminor ēē tamē oīb;
malis p̄p̄terare debet.
cū plus debet. p̄dē bonū
quā nocē malū. p̄terea
dulcia uba v̄rā molles q;
responsioēs mānū mitiga
uerit̄ p̄rā et indignatioēs
scdm̄ uba. **salomonis**
dicens. V̄bū dulce mlti
pli cat amicos & mitigat
inimicos. Et iterū molles
responsio frangit v̄rā. smo
quoq; clurus suscitat furor.
Et etiā scdm̄ illam auctor
atē principiū amicicē
est bñ loqui. Male uero
dīcē est exordiū inimici
iarū. In sup̄ etiā v̄rā deuo
cio coecis q̄tricio. q; peni
tēcia atq; peccati q̄fessio
nos induxerūt ad pla
bilitat̄ clemēciā et pie
tat̄ respiciētes etiā ad
incimitatē. quia art salo
mon. oxilius. est uenimus
urta quā frat̄. p̄cul. et ad
dicta dicētis. letere qui
potuit aliqn̄. p̄dē nallebit.
sperates etiā q; dicitis ore
uos impleturos ope. dei
amore nō optione robis
v̄rēq; p̄ti. p̄uobis et uā p̄te
omnem iniuria. v̄rā et in
clignacionē omnēq; v̄rē
remittētes nos in nām
suscipim̄ grām et bonam
volūtate. & ita subleuāto
illos p̄manus recepti sūt
in osculo pacis. quib; de
libens sequēs dñi restiga
dixit ite in pace. tamplus
nolite peccare. et ita utraq;
pars cu gaudiō & leticia
recesserūt. **Expliat liber**
consolationis et consil. q; mē
albitanus caudiditus brūc
de hora sc̄ agat̄ q̄p̄lauit
atq; oposuit. sub annis d
domini. O illo quatragō
ducentō quatragesimo
sextō in mensib; ap̄lis. & mai.
Incipit liber de amore et dile

tione dei et primi et aliqui
verū et de forma iure liber
primus. *Rubrica.*

Niculementat sit innoīe
dñi aquo heta bona pfectum.
Et aquo est omne datū opti
mū et omne donū pfectum.
descendentis a patre lumini.
Quāto amore quātaq; dile
ctione mea patrīa caritas
mīa subiectiōē diligat fili
alem. Vt tibi possem narrā
vī lingua mea posset aliq; rei
explicari. Volens igit̄ ego
albcanus te filiū mēū im
cēnū bonis morib; ḡfōrare.
at de amore et dilectionē dei q;
primi et alias rex et destrā
ute te instruere. In p̄mis dno
credo fore t̄ p̄pue necessaria.
Doctrinā videlicet ac loquā.
P̄mo enī debes discere postea
nō loqui. Nā ut ait iesus sic.
Ante iudiciū pānt iusticiam
gante quāloquaris discere.
Et salomō dicit. quip̄is
loquit̄ p̄pā discit ad orēpā
et iurisōne p̄ficit. Doctrinā

uō p̄mo audias de mē aīo
discas. postea uō mēte reti
neas. anima emī viuumus
ād ad discimus mente uō
retinem̄. *De doctrina. 12.*

Doctrinā igit̄ autore de
bes vt hās sciam.
Nam ut ait salomon.
qui autē odit increpatiōē;
inscribens est. et alibi ac
ape disciplinā mēā et nō
peccimā. doctrinā magis. q;
aurū dilige. et alibi. qui
alēt facit domū sūa querit
rumā. et qui euitat discē
merit in mala. Doctrina
enī bona dabit grām. et
alibitor prudens possit
sciam. et auris sapientum
querit doctrinā et alibi. nō
cesses filiū audire doctrinā
nec ignores simones sc̄e.
et alibi. ingrediat ad doct
riñ cer tui et aures. x̄ iba
sc̄e tue. *E*t ās filius
sic dicit. filiū inuictus
tua excepit doctrinā et usq;
ad canos inuenies sapia.

et alibi doctrinā.

et audi doctrinā oris audire fili
er qui custodierit uā nō p̄bit
labus suis nec sc̄andalizab̄
in opib; iniquissimis. Et alii
sapient̄ dicit. Cū sine doctrinā
ni. p̄ficiat medicina. Nec sē
doctrina fugiat lupus. oza ca
mina. Nec sine doctrina pupem
ferat vīda marina. Nec sine
doctrina panē der tra farma.
audi doctrinā sius intare rūmā.
Doctrinā nō tua mēū habeat.
sit uiuēt vt mēs tua alaſā
debet hē finē. Mens enī boīs
discendo alliēt utendit et
audiendo ratiōē dicit finē
nō debet hē. vt ait sapie.
In legē. et si pēdē inse p̄lero
haberet ad hinc discere relle.
et alibi dicit. discēdō ne tessi
ceris. idē ecā debet ēē finis
discēdi qui et uiuēdi. et iē
caro ait. Instrue p̄p̄tis. aū
ne discere cesses. Nā sine doct
riñ iuita est. quasi mortis iū
go. et alibi. Qū tibi ḡrigent
stūdio cognoscē multa. Fac
discas multa. q; iuita nestre
docteri. et alibi. Discere ne
cesses cura sapia crescit. Nam
datur longo prudētia t̄p̄c
rū. Et iterū discere atēris i
doctos ip̄e docto. p̄ pagāda
et enī est doctrina rex doctrinā
bonar. Nā qui aiōs dece se
ip̄m instruit. *Jnd. martial*
Discendi modus èclūti dī.
nesim iureb̄. Vide hās
due discēsi ut sapias. Sūptā
parū est. p̄dest que mox amit
titur esca. Bos qui esce pastus
ruminat l̄ce cādē. Sc̄imper
ergo discēndit. *D*ina ut
ait seneca. Deditis simchil
adīcis nec petes cessare ac
quirere doctrinā vī sciam p̄tē
pudoē. Nam ut ait qdā p̄.p̄.
Qui breui t̄p̄c. p̄ podoē di
sciplinā Non omnī t̄p̄c impu
tore sapientē p̄manebit. Et
alius dicit. quicq; enī ieu
buerit sapientā inuestigā
ab aliis magis erubescet
eantē ase nō requiri. Inuesti
gare igit̄ doctrinā debes. op̄i
ciorib;. ait enī cassiodorus

Semp gratū est de doctrina
loqui ei pīoribz pīcū ueros
diam ergo nō debes aqlib
discere. **ait enī cato.**
ne pudeat que nescieris te
uelle doceri. Scire aliquid
laus est culpa ē mi clusere
uelle. **Inde plato dixit.**
Malo enī aliena veregde
adclusē quā mea imprudent
ignorare. de locucioē q coln
bendo spū ac lingua coler
cenda vī capescēda. **de locū**
et cohēbendo spū ac lingua
coherētēda ul capescēda.

Post doctrinā duri t̄ loqlā
fore necessariā q loqlā
tue locucio aspū pīcēt et
pīspī ad os pīcluerit atq̄ līm
gue artificio exercet. ad h̄c
ergo ut locucio bona i recta
utilis sīc pīmaneat. infīms
enī debes cohylbere spī tuū
ne pīparat os et lingua
inducat ad locucionē muti
lem. nam ut ait salomō in
pībus. siē urbs patens est
sine muroz ambitu ita ur

qui nō pot̄ in lequēto cohylē
spī suū. Secō debes custo
dire os tuū et hostiū circō
stancie labus tuis apponē
et outuo frenos rectos. et
ūbis tuis facito staterā
nā ut ait salomō in pībus.
Qui custodit os suū custo
dit animā suā. qui autē in
sistiteras est sencient malā.
Et pīpha rognuit deū dicens.
pone orī meo custodiā. et
hostiū circūstancie labus
meis. Et hīsis filius firac
dixit. sit ē intellectus. pīte
de primo. si autē sit manus
tua sup os tuū ne capiaris
mībō in disciplinā et qīsi
taris et alibi. aurū tuū et
argentū qīla et ūbis tuis
facito staterā et frenos ou
tuo rectos. iartēte ne forte
labaris in lingua et caras
incōspectu insidioriū tibī
sit casus tuis. inseñabil
imorte freno itaq̄ ori tuo
imposito cū asapiēte dñe
mors et uita in manu lingue

et alibi. Vīosa lingua malicie
est in diuinū. impuerbio dicat.
Osse caret lingua. si frāgit
torsa maligna. Isenecadē.
Cotidianā formay nā est
lingua. O portet te lingua
tuā colhartā colixerē. op̄scē.
atq̄ pīt possibile est domare.
Nam ut ait cato. Virtutē
pīmā pīt pīscē lingua.
Primus ille deo est qui scit
ratione tacere. Ideo autem
pīt possibile est divi. Quia
ut ait beāt̄ iacob̄ in ep̄la sua
Nāt̄ bēthaz̄. qīpentū ac uo
lucrū et ceterorū domantur.
domini sūt anatura huāma
lingua autē suā nōdo
mare potest. si lucet lingua
ad plēnū domari nō possit
colixerēda est tamē et colar
tanda ut sit ueray et non
menday. **Sed in neibā dñi**
qāit. sit fīmo uester est ē nō
nō. q̄ amplius est. amalo ē
lingua enī mendacē et semi
nante inē frēs discordia oclit
dñs et detestat̄ anima eius.

oia opatua ubi uerar pcedat
te. et ante omnē actū p̄ filii
stabili. Et alibi salomon
rogauit deū dicens duo ro
gauite dñē. ut ne deneges
michi ante quā moriar. da
mitatē a uba mero daci lōge
ame fac. Ita ueritātē loqui
debes ut dictū tuū habeat
pondus uris urandi. et mīhi
int̄fit int̄ tuā simplicē astio
nē et us urandū. **Nam ut**
seneca dixit. Dictū tuū
non h̄t uris urandi pond̄
eius quoq; uris urandi p̄
dus vīlē. et sic ueritatē se
queto alius semp bñ poteris
uanderi. Nā ut ait quidam
sapies. leuis ē renſio rbi ē
ueritatis amministracio. et
alibi dictū est nō mltū labo
rat qui faſilitat ueritatis ale
gricē deludit. uerā uito
qui uerū dicit nō laborat.
Et alibi dictā lingua est ut
nō loquat tolū. ut ait p̄ phā
phile lingua tuā amalo et
labia tua ne loquunt tolū.

et eaā beatis petr̄ in ep̄la
dixit. Qui enī vult utū
diligere. et uitere dies bonos
coherere at lingua suā amalo
et labia sua ne loquunt tolū.
delinet amalo et faciat bonū
inquirat pacē. et psequatur
ēa quia euili dñi sup̄ iustos
et aures eius ad pces eorū.
vultus autē dñi sup̄ faciētes
bona. Refrenāda est eciam
lingua ut sit dulcis. et suave
et graciola et bñ et bona lo
quuntur. **Nam ut ait jesus**
fili sūc. tibie et psalterū sua
uem faciūt melochā. et super
vtraq; lingua suans. et alibi
rbū dulce multiplicat amicos
et mitigat inimicos. Et ligia
graciola in bono hoc habent.
Et alibi si uis melis rbi q̄o
firat dulcedo ate et sanitas os
sū. Principiū amicicie est bñ
loqui. male rō elēc exordū
inimicicū. Et quidā alius
dixit. Erebit et nutrit facio
dia dulcis amorē. bona enī
iocicio ualte utilis est. atq;
asapiētib; affectata. **Vnde**
seneca ep̄lāz dīū. quicquid
in chietū est ab illo meū est
refrenāda est etiā lingua ut
sit molis et faciat molles p̄f
ponſiones. Nā ut dicit sap̄c
mois ~~h̄xas~~ frangit rā. smo
queq; et virus fūterāt fūtoe.
coherēta est enī lingua ut
nō pferat inqua uba. **vt**
art seneca. Deformula ho
nestiuit. smo quoq; tuū
nō sit manus. sicut oſoletur
aut deceat. aut pſipari aut
moneat. refrenāda est etiā
lingua ut nō hāt dentes rō
mordaces. amoniciones rō
rep̄hensiones. si benignas
nam dixit seneca. saler tuū
sunt sine denti. acce sine r̄ſilia
~~et~~ ~~ut~~ ~~as~~ sine cachino. vor sine
clamore. incessus sine tunis
tuquies sine teſchia. etiā ab
alio luctit tu aliquo sancti
erogitab; honestiq;. reſtre
nēt et etiā lingua ut non
pferat turpia uba rō tieſta
imperiu. rō in honesta.

nam ut ait apostolus.
turpia coloqua bonos mores
corripūt. **Et seneca dixit.**
auerbis quoq; ~~temp~~ ~~multa~~
nero. quia liecēa cor impri
denciā nutrit. **Et yesus sūc**
dixit. lō assuetus mūbris
imperiu in bib; dieb; suis nō
eructet. ~~et~~ ~~et~~ ~~et~~ ~~et~~ ~~et~~ ~~et~~
hō assuetus mūbris **dixit.**
quā facē turpe et eaneē dīcē
tōneſtū p̄t. **Et yesus sūc**
dixit. Nō solū oculos castos
cōuenit h̄c lingua refrenā
tō p̄fēcē. insup̄ tebes lingua
tuā ut sit valde ~~multa~~ ~~multa~~
et ad uicēandū et ad respon
tendū ~~et~~ ~~et~~ ~~et~~ ~~et~~ ~~et~~
vnde dīy
~~le~~ ~~de~~ ~~re~~ ~~re~~ ~~re~~ ~~re~~ ~~re~~ ~~re~~ ~~re~~
diciētū tarchius. rō ad loqndū.
et tarchius ad inā. et ait salo
mon qui prius uideat quā
anchiat stultū se ēē demōſtrat.
tō ſuſione dignū. et alibi vi
disti lōiem velocem ad loqndū
dīū ſtūticia magis ſperanda
est. quā illius correctio. **Et**
salomon dixit. Intē tamē

meā ut libētā audias
quā loquaris aurib; frēqñ
eius vtē quā lingua. **Et**
alius dixit. ne p̄feres
responde donec fuerit fini
ta int̄rogatio. **Vnde** quidā
p̄hs dixit sua silētū dōn
fuerit necessariū tib; log;
Nam ut ait seneca.

D̄ magna res est uocis et
silētū tēpamentū. **Et**
cassiodorus dixit. hec est
regalis p̄tū clubio uirt̄
tarclius mūba p̄pere et
celerius necia p̄sentare.
Et salomon dixit.

Tempus tacendi et temp̄
loquendi. **Et paulus in**
epla ad colōnēs dixit.
simo uester semp̄ ingrā sale
sit oclitus. vt sciat̄is quo
modo oporteat uos uni
cuq; rēndē. Et alibi dicit̄
optimū iudicē existimō q̄
cito intelligit et tarde ui
dicas. deliberare enī mora
est turissima. iudicandoē
criminosā ē celeritas. **Vn**

ḡsueuit dici. ad penitendū
rōperat qui cito uincat.
Et ecīā dī. mora oīs celosa
est. si sapientē facit. coler
cenda est ecīā vt nō lingua
ut nō certet te ea re que
nō molestat. **Et yesus**
filius sirac dixit.
de eare qnō molestat nō
certaueris. similit̄ de dicto
qd̄ te nō molestat ētare.
nō debes v̄lāti s̄deridere
aut enī caro. Alterius fac
tū aut dictū ne carpseris
rnquā. Exempli similit̄ te
territeat alter. nā p̄minā
alēcacionē animus audēt
turbatur et ī maluolētā
quādoq; inclinet̄. et eciam
in erroē. omisso veritate
freqnter labit̄. **Et quidā**
p̄hs dixit. nūmū alter
cando ueritas omittitur.
refrenenda ecīā lingua ē
vt tacet nec multā uba
effundat. **Nam ut ait**
jeromini tacē nescit qui log
nescit. ḡ stultus lognescit

quiatacē nō pot̄. **Vnde**
quidā sapiēs int̄rogatus.
cur tantū taceret. antiqua
stultus ēt rendit stultus
tacē nō potest. **Et salomon**
dixit. stultus quoq; sitati
erit sapiens reputatur.
Et cassiodorus dixit. **T**
racens p̄leq; respectabil
rit̄ et si cū lingua nobili
tat semp̄ remanet in hore.
Omnia si quidē bona acumu
lat lingua testa. sapienti
enī magis erpectit tacere
p̄ se quā loqui orasē. quia
nemī tacēto m̄ltos loq̄n
do cirquentos victimū. **Vnde**
caro dixit. Nā nulli tacuisse
nocet. s̄ nocet ēt locutū an
clubio magis enī erudit
tacē quā loqui. **Vnde** quidā
p̄hs dixit. sicdē metus ū
peniteas melius est nō quā
sic. nūmis. enī loqui ad stu
ticiā. tacē nō ad prudētā
spectat. tacendo enī qn̄ glo
riā p̄sequimur inuriā
figimus multaq; mala

figamus. qui in libro de
sumo bono septū est. Glo
riosus ēt acendo inuriā
figē quā uidentur supare
locutio enī i locutio semp
tona et certa ēt debet. q̄z
quidā p̄hs. inquirēti cūtā
sapiēti quomō possit optē
dicē. respondit sīnō dñeis
nisi qd̄ bī scieris m̄la tē
uba effigintē stulticia est.
Vnde dī ī inmulto quo
nō te est peccatū. **Et sa**
salomon in clāsho dixit.
m̄ltas curas secunt̄ somp
ma et ī m̄ltis sumonibus
inuenit̄ stulticia et
alibi in omni t̄p̄ v̄lō ope
erit habundācia ubi autē
sūt uba plurima. ibi fre
quentē egestas. melius
eque. p̄derit quā quietē.
et parūcā alius loqui
secu m̄la. vt seneca in
eplis dixit. moderate enī
loqui et tacē debemus.
Vn panphilus dixit.
Nec nūmū taceas nec uba

superflua dicas. Auctias ergo plurima. pauca vero videntes. ut quid sapientia sit. Concepienda est etiam lingua ut non sit clamosa. Nec recte emitat audace. aut enim seneca episcopu[m] Quem ad celum sapiet iuro incessus modestior fieri sicut uit. ita oratio prossa non audiret. et alibi tecum ait. Imperator consuetudo est recifere te loco geocartarie etiam debet lingua ut non sibi sicut loquatur. Ut ait Iesu filius fure. Quis sophistice loquitur indebilis omni re de fraudabit. Non enim data est illi auctoritas sed ut non loquat obsecu[er]t ymbigua si clara et apta. Sanctis est murtu[m] esse quam quod nemo intelligat dicere. Et lex dicit nichil inter negat quod antaceat interrogatus. An obseu[er]te videntes ut incertu[m] clementia interrogante hoc est. sit p[ro]positum summa quod sentimus loquam[us] quod loquim[us] se faciam[us] recordar[us] sumus cum vita.

Ut ait seneca in epistolis. Colixerentia est insip[er]ta lingua ne murmuraret. ait enim paulus in ep[istola] prima ad corinthon. neque murmuraueritis sicut quidam eorum murmurauerunt et pierunt ab estimatore. Et salomon dicit. Custodite uos amurmurare quem nichil potest quoniam transsum obsecrum inuacuum non ibit. istud deinceps tua cognoscatur dispercio quod sicut lingua tua debet refrenare et spiritu coherere circuatos similes ita non debet accomodare cor tuum ylaures tuas quicunque simili alter. Viri salomon. Concerit similes quicunque ne accomodes cor tuum ne ferre auctias suu[m] male dicentem tibi. sit enim tua ostia quia in tui cerebro maledixisti alius et seneca in ep[istola] ait. Clautente sunt aures malis vocibus. Et caro dicit. Viderete unius ne cures ubi malorum. Arbitri non est nisi

quod quisque loquatur. Deum ergo inuoca uoto affectu ab eo postulla ut oratio frenum imponat lingua que tuam ipsam tuu[m] taliter habes. Et domine quoniam loquiam ad teus finitum sanctum valeas exercere. De doctrina amoris et dilectionis dei. Dicitur igit[ur] tua. Abamo[re] et dilectione dei in meum capiat. Quia ut ait cassiodorus. Ad o[mn]ia redit humilis qui inibuit doctrina celestis. et iterum semper bene gerit. scilicet metus humanis morib[us] appetit. tua igit[ur] intelligibilis dispercio cognoscatur. Nam et alius est diuinus alius humanus. alius uero ad alias res humanas et propriales se intendit. unde ipsius intendit est quod sit amor. qualiter intret mentes hominum. Et unde dicit[ur] amicus. et quod sit amicus rerum. et quomodo acquirit amor et dilectione dei et quomodo retineatur. amor tei est caritas de corde puro et conscientia bona. et fide non fiera. que etiam dicit finis precepti. de quamencionem facit. Beatis paulus in ep[istola] prima ad timotheu[m] imp[er]i. ut dicas amor dei est necessitas cordis et anime ac metis applicacio ad teum diligendu[m]. Unde dominus dicit in euangelio. Diliges dominum tuum exerto corde tuo. et exerto animatu. et exerto mente tua. et priu[m] tuu[m] sicut te ipsum. Dicitur autem amor dei agnus dei patris unde dicitur dominus in Iesu Christo. nemo potest uenire ad me nisi pater meus traverit uia. sub audi p[ro]genitum addomi amorem. Intrat vero metes locum amoris dei paures dei inspiratione. cui deo aliquid annunciat dicit autem amicus animi custos. unus est ergo uerus amicus per excellenciam h[ab]et est deus alleluia solus. et potest animu[m] tuu[m] custodire et animu[m] salvare ille namque talis est amicus.

taliter nos omes diligunt
qd omes vult saluari et
nemine ruit pure. Et ga-
udet adeo sup peccatorib;
penitentia agentib; et
maius gaudiu sit ei sup
rno peccatore penitentia
agente qua sup non agita
noue iustis. ut in euaglio
dicat. et talis amicus qd
eciam suos vocavit amicos.
dicendo aplis. vos amici
mei estis et eciam clementis
iudas ad tradendum eum
vocavit eum amicu. dicendo
etiam ad quid uenisti.
et nos tantu nondulgit.
Et eciam omnia nobis ibunt
qpnobis creavit oia. et
oia inspirat. ut ait apls.
Deus qui fecit mondu et
oia que meis sunt hic est
dns celo et terre et nullo
ineligens creavit oia. et
oia inspirat. fecit qd dmo
lxo omne hominem habi-
tare sup rnuis facie tre.
illius ergo amore totu

affectu oplecte. ut eius
amicus efficiaris. nam si cu
dilexeris ipse te diliget.
ut ipse met dixit ego dilige
re me diligio. et apls
dix ad romanos eppla scimus autem
qm diligentibus deo oia co
lex pantur in bonu. et eciam
inysaia septu est. q oculus
no uidet nec auris audi
vit nec incor bois ascendit
q pparauit deus ihu qui
diliguit eum. Quomodo
acquiritur amor et dilectio
per fidem rubrica.

Auctor autem et dilectio
dei acquiritur per fidem.
Ipse et caritatem. per
fidem vero que secundum aplim
spandor suba rex argum
tum no apparenu acqui
ritur amor. et dilectio te
ructe apls dicit. scilicet per fidem
ricevit regna opat sunt
iusticia ad epti sunt repni
sione. obturauerunt ora
leonu et extinxerunt im
petu ignis effugauerunt

humani pectoris est. qui
nulla necessitate cogitur
ad falendum. nullo corripit
pmino. Et tulli d'amicis
comendauit fidem dicens.
firmamentu autem stabili
litatis ostacie que est eius
qua in animo gerimus.
fides neque enim fidu potest
esse multiplex ingeniu et
cortuostu. et fides iraq;
placuit deo. qd dñs nr
yhus xpus nemine sanabat nisi
firmitate habeberet
meo hñtes autem firmam
fidei sanabat. Insuper sal
uabat dicendo fides tuate
saluum fecit. ut dicit ceco
cui usu restituit. et lepro
quem mudiavit et mlticalis.
In fide enim ministrare debes
iurtute. ut beatus petri in
eppla sua ait. Nos autem cuius
omne sub inferetes minis
trare infide uera iurtute.
muntute autem sciama. In
sciencia autem abstinenciam
frumentatis in amore autem

fratuitatis caritatē. p̄ fidem
terre placet lō deo vt pla-
cuit latro inerue. si ne
fidei displiceret lō. **Vnde ap̄ls
dixit.** Impossibile est sine
fide aliquę placē deo. i per
fidem ecclā vincim̄ mundū.
**Vnde beatus iohes in ep̄la sua
dixit.** Ixē est uictoria que
vincit mundū fides mī et
exsite enī iusti uiuit. **Vnde
ap̄ls ad romanos i ep̄la dī.**
Iustus autē exsite ruit. et
intelligo fidē catholica. Ixē
est uniuersalē quā romana
ecclā docet. colit et renat
scđm qđ iniquiūq; vult.
et in credo indeū ostinet et
intelligas fidē uiuā et non
mortuā. Ixē est bonis opib;
restitū. **Nam ut ait ap̄ls.**
Fides sine opib; mortua est.
et licet moyib; qñ successus
desit. quia opera nō sacerunt
effectū. fides tamē p̄p̄t. Ixē
nō est derelinquaenda. **Nam
dixit quidā sapiens.** Malo
in successū de cē quā fidem.

nā ut quidā sapiens dirit
fidē qui p̄dit quo se scđm nō
est relictū et intelligas fidē
firmā et inclubitā. Nam
de sacro dei nullomō dubitā
teles. **ait enī beat petr ap̄ls**
Cādōs noster jesus xp̄s am-
bularet sup aquas maris
dirit eis tu es dñs iube me
uenire ad te et cū iurta p̄e-
ceptū dñi ambularet super
aquas maris dubitauit. M̄
stac̄ cepit sub mergi. ppter
dubitacionē. quartū dñs ap-
prehendens eū p̄ manū sub-
ieauit eū dices. moelice si
dei quare dubitasti. **Et alibi**
beat us iacob; in ep̄la sua p̄ma
dixit. Si quis autē restruī
incliger sap̄ia postuleret adeo
qui dat om̄ib; afflueret. et
imperat idabit ei. postuleret
autē infide nichil es sitans.
qui enī es sitat similius est flue-
tu maris qui auento mo-
uetur et eis fertur. nō ergo
extimeret lō ille qui accipiet
aliquid adnō vir duplexatio-

incostans est. in dñib; rūs sine
Et etiā dñs in euanglio ait.
amen. amen dico uobis si ha-
bueritis fidē qđ es tamen ista
simoni huius dixeritis tolle
rūactate immaristet. rūta
quectūq; pecieritis in orationē
credentes accipietis qđ ecclā
meccialistica dē cor ingrechies
duas rūas nō habebit regē
et prauo cordis extimatio
mūlīs scandalizabit. et sene-
ca in ep̄lis dixit. qui qđ de
stinauit p̄uenire vult. vñā
sequatur rūā. nō p̄ multas
ragetur. et alibi uita sine
xp̄ito vaga est. nichil qđ
turpius dubio et inactu
per speciem rubrica.
Per ip̄m acquirit amor
et dilectio dei. sp̄es est
perfectio certa future beati
tudinis. de qua nāq; dicitur.
sp̄era in dñō et fac bonitatem
inquire pacē et p̄sequere eam.
alibi iacta cogitatiū tuū in
dñō et ip̄te emittet. alibi
renella dñō rūā tuā et sp̄em

et nō derelinquet omes q
spērānt ī eo et alibi spērā
nt nō et fac̄ bōnitātē et
m̄lhabita terra. **Vt** p̄sceris
m̄dēlici⁹ eūs et alibi ad
iuuabit eos d̄ns et libi
bit eos et eruet eos a pec
catorib⁹ et saluabit eos.
q̄na spērānerūt ī eo.

**Et alibi dixit apls ad
romanos in ep̄stola.**

spē enī salui facti sum⁹ spē
autē que iudicatur non est
spē. Et nota q̄ spēs est
vltimū malor̄ solaciū.

Vt dixit seneca.

Dc legalib⁹ institutis.
spē non derelinquit hōmēs;
usq; ad mortē.

Per caritatem rubrica et tota
amor dei et dilectio.
quā illā d̄s virtutes et
oia bona edunt. **Vt** ait le
beatus petr⁹ in ep̄la sua p̄ma.
caritas operit m̄stitutio
peccator⁹ ateo ut dicatur
habeas caritatem et fac̄

quicquid ius. nā deus
caritas est et qui manet in
caritate ī te manet et
deus ī eo. **Vt** beatus
iōs̄es in ep̄stola dixit.

O m̄dī caritatē nemo l̄t
quā et animā suā ponat
quis p̄amicis suis.

Et iōs̄es apostolus dixit.
Deus caritas est et qui
manet in caritate ī te
manet et deus ī eo. In hoc
apparuit caritas dei ī nobis
qm̄ ille p̄ nobis animā suā
posuit et nos debemus p̄
fr̄ib⁹ animā ponē.

Et salomon dixit.

O dū suscitat rūas et rū
versa delicta operit caritas
Et augustinus dixit
sip̄ uia veritatis volum⁹
currere ad eternā patriā.
felicit̄ possimus p̄uenire.
sine caritate omnia quēq;
facimus nichil nobis p̄dē
fac̄ s̄ vacuū et mane exponi
dimus studiū s̄inō habem⁹
caritatē que deus est.

Et gregorius dixit. Iue neā
caritatē l̄t qui amicū dili
git ī dū et inimicū p̄fē
teū. **E**t alibi dixit. caritas
dilectio dei est. et p̄yim⁹ in
toto corē et in toga mente et
queclūq; uolum ut faciant
nobis hōmēs bona ita et nos
faciam⁹ illis. l̄t̄i tabit⁹
et habūtabit⁹. Cesarus di
xit verā ergo caritatē. et
reū obediēnā retinēs mi
chil de nostris meritis p̄c
sumam. si te uīa oſitam.
Talia enī sūt sine caritate
iuuia qualis sine oleo lu
cerna. **E**t alibi sepr⁹ est
aīt auḡ.

est autē caritas
sc̄im auḡ animi motus ad
fuerūtū deo. p̄fē se t̄sbi et
sbi et p̄mīo. p̄fē teū et ea
ritate habeas sc̄im q̄ in
ep̄la sc̄i pauli diffini⁹. et
amicus dei reputabis. In
telligo etiā caritatē sc̄im
qd̄ vulgo d̄. facias iū cari
tatē. id est elmosina. vñ dē
date elmosinā q̄ oīā mūda
erit nobis. **E**t alibi dicit⁹
p̄ sapient̄ qui obturat au
rem siā. ad clamorē paup̄s.
ip̄e clamabit et nō exaudiēt̄
et alibi quidat paup̄ nō
inchigebit. Qui autē des
picit deſcamē ſuſtinebit
penuria. **E**t ſeneca dixit
l̄t̄ in ad uīis ḡſilia. qui in
p̄ſp̄is comodat. **E**t alibi
yesus fili ſime dī. elmosina
uiri quasi ſaculū cū ip̄o. Et
alibi ſuſias dixit. frange
panē tuū eſurēt̄ et egeno
vaḡoq; inclue intomū tuā.
ſuſtendis nichil cotop̄i cū
et carnē tuā ne deſpereris.
tūc erupet q̄ſimane lumē
tuū. et ſanitas tua ciecius
orient̄. nūq; deus melius
cognoscatur quā p̄ficiat̄
panis cauſa elmosina fac
ente. q̄ p̄fē cognoscimane
ſte penangūt̄ dei egnosē
nam apli qui cū teo conde
comisat fuerāt. poſt illius
reſurectionē cū nō cognosce
bant. uicerūt̄ eū ruderēt̄ expo

Vnde est septima. Et incipi
ent amoisse apophis cogito
ueritatem eum in fractio
panis quia dominus daret illis
manifeste intelligit quod tens
nunquam melius cognoscit
necculi peccatorum ad cogn
itionem melius aperiunt
qua punctionem panis ad
elemosinam facienda. pelle
mosinam efficit. **Hoc** carus es
in die mala ad domini libabit.
fit enim reconcilius. smones
suos in iudicio bni disponer
at enim apoplex. **B**eatut qui
intelligit super egemum et pau
perum in die mala liberabit
eum dominus. Et alibi reconcilius
id qui miseretur et comodar
disponet smones suos in
iudicio quia in eternum non
comonebitur. **M**ultis uero
robustis elemosinas vla
rit facie. quia mare dator
diligat deus. **V**nus dicit apostolus
in epistola ad corinthios.
Et quia predicta bona item
sequimur. quia eum tam

elemosinas non eas amittimus.
si nobis eas ostuam. et per eas
indomini recipimus. **Vnde**
dixit dominus. Facite uobis ami
cos de mamon a iniquitatibus
qui recipiat uos in eternam ta
bacula. Et quia dando elemo
sinam non tantum paupi damus.
sed ipsi deo ut ipse met testat
licens quod unum ex minimis
meis fecistis in fecisti.
Et quid sapiens dixit.
Tu quis es immensa summa de
paupi pensa. Nam cum pascis
eum pastis amice deum. Paupi
inspecie. non latet ipse deus.
Bonum est ergo elemosinam donare
quem donatur nobis ostuatur.
Et inde laurus dei nobis
reconducitur. **Vnde** dicit dominus
thesaurum uobis thesaurum
in celo ubi neque erugo neque
timea demoli.
Et eciam marcial coetus dixit.
Qui iustis scisque uiris theo
logie ministrat. sumit ubi
donat. spargit. iacumulat.
qui uero indignus bis muma

pstru pet. Et quoniam donat. donat
et inmeritis. Tu quoque cois
meret eum. et pastis quecumque
habes peccatis ergo miseris.
Quoniam ergo plus dixit sicut
iustitiae da ingratis nam et
secularis sol oritur et piratis
maria patent. oib; ergo paupib;
vnsfacit tebes. non auertendo
facies tuam abulo paupi. secundum
thobiam qui aut de substancia
tua fac elemosinam. et noli au
tere facies tuam abulo paupi.
ita facit ut neceas autatur
facies domini. O uomodo poteris
misericordias esto. simul tui fuerit
tibi habundans ebue. si exigu
um fuerit tibi eviguum libenter
impetrare stude summu eum bonum
thesaurizas tibi in die necessi
tatis quoniam elemosina ab omnibus
peccato et amore libat. in
partim animam ire intenebras.
ficticia magna erit coram summo
bono deo elemosina oib; qui
faciunt ea. **E**t angelus raphael.
Ad tobiam dixit. bona est ordinatio
eum euemo et elemosina magis quam

thesauros aurum et certe quoniam
elemosina amore libat et
purgat peccata. et facit in eternam
unitam eternam. Qui autem faciunt
peccatum sunt hostes anime sue.
Et id fortiter daniel propheta dicit.
Nabugodonaos regi qui pie
intererat destructionem regnum
psompum arboris placeat rex
ostium meum. peccata tua
elli nos simus recidere. et iniqui
tates tuas misericordia paupi
et forsitan agnosceret deus pena
tua. nec credas quod propter copiam
elemosinarum bona tua decrescat
vel minuantur. in modo credas quod
augentur et crescentur. non sicut
quando candela luet. lumen per
lumen abea sumit. lumen per
candele non minuitur. sed multiplicatur
ita per datum elemosinarum suba
tua crescit et augentur. quod poteris
manifeste cognoscere per exempla
divina. **D**ixit enim postea yesus.
Cum incluserit turbam que secuta
fuerat eum in festo misericordia
super eum dicens. sic limosero eos
ieiunios deficit invia. Et

volens facē ellūmosinā de
substācia sua ab eo creata
pauit quīq; milia lōinū
exceptis paruulis et mu
luerib; de quīq; pambz et
duob; pāselib; ellūmosina
dñi ita facta substāciati
ab eo creata iterū creuit
et habūtauit ut ex reliqu
panū et pīstū q̄ supfuerat
et habūtauerat duodecā
coplūm repleti simili su
bstācia dñi habūtauit et
creuit q̄n pauit domi qua
tuor milia lōinū exceptis
paruulis et mulierib; de
septē pamb; et pīsculūs
paucis. et ex reliquis que
supfuerat septē spōre co
lecte sūt fragmētor; plēne
potes eciā cognoscē. quod
diuincit lōminū nō minu
untur. si crescat; p̄t ellūmo
sinā p̄ multa exempla hu
mana. nā mītas bonas
domus nichil quār diuincit
habūtauerat et creuerat
quādo mīes ellūmosine hū

bundauerūt. q̄ habūdaūt
siebat ellūmosinis autem
pāuariciā subtraetis bārū
ipār domiū v̄l lōinū ad
melil latā sūt penit et de
strūcta. sicut enī hō ellūmo
sins efficit beatus et letrā
tabnaela recipit. ita p̄ sub
tractionē ellūmosinaz per
auariciā efficit omicida et
recta iua ractit ad tartam.
vñ cīr̄ esurientis frēm tuum
fāme morientē q̄nō paūs
occidisti. Et cassiodor dīx.
Oxerito q̄n quis pot̄ esurē
tibi subuenire si nō pasgit
extinguit. ellūmosina ēre
extinguit peccatū. Inde
jesus filius sīc dīxit.
Igñē ardēte extinguitaq;
sic ellūmosina extinguit peccatū
et resistit peccatis. filii ele
mosina paupis ne defraude
des. et oculos tuos ne au
ras apāupe. aīam esurientē
ne despereris et nō erasq;
inopia sua. ab inope ne a
ūtas oculos. p̄t uā q̄ non

relinquas q̄rentib; te retro
maledicē. Et alibi oclude
ellūmosinā insinu paupis et
ex hoc p̄ te eroabit ab omni
malo. Et beāt iohes i eplā
sua dīxit. Qui habuerit
subam mūdr. qui uiderit sītē
sūt necessitatē hīntē. clausit
vīscera sua ab eo. quomodo
caritas dei manet in eo. ut
ergo mortē eures et recipias
imparadisū. Scđin q̄ayls
dīxit in eplā ad galathas.
Opemur bonū ad oēs. et manie
ad domesticos frēti. ad oēs
dico quib; modis bīnfacē
potes. Nemo enī de sua hī
mūdr bīnfacē pot̄ cībi n̄ solus
deus. oībi ergo bīnfacē ma
xime egems. Aīt enim
cassiodor. regentib; vīsu est
nō diuinitib; subueniri. fūdit
peccatū qui mittit implenū
lxona ḡ dñm de tua suba
de p̄ misis omnū frugum
tuū. et implebit mītū locatia
saturitate et uno torculla
tua retendabūt. Et salōn

115

57

H
tebes hoc facere amore laudis
sicut bue tebes de tua suba-
tona intencio in te exima
glia. Nam ut ait dominus.
Cū facias elemosinā nolculu-
canē sacerdoto ut nesciat si
natura tua quid faciat deca-
tua facias et elemosinas
illarum et nō tibi. Nam ut
martial cœsus dixit Sidonias
trustis tonas et pīma pīle
sunt habūre facias elemosinā
nas scilicet uires facultatē
tuas. et ex tua habūtācia
ut elemosine tue nō sine
alii oīoiaio t' autē t' blao.
nec expretes q̄ filii tui plati-
pete faciant elemosinas v̄l
ablatā restituantur. Dicit
enī filius simile. Ante mortē
bīnfac amicos et scilicet uires
et facultates experges paupi-
nō ne reliquies aut latores
tuos. Nam ut ait ap̄ls paulus
in ep̄la ad corinthios. Ienī
voluntas p̄myta est scilicet
id q̄ h̄c accepta est q̄ nō sedm
id q̄ non h̄c. non enī ut

aut̄ fit remissio vobis autē
tribulatio. si ex qualitate in
presenti t̄p̄r̄ m̄i habundācia
aliorū in op̄iā sup̄leat sup̄leat
scilicet ita habundācia n̄tē
debet ēē in op̄ie sup̄lētē
Et seneca de bīnficiis dixit.
Dabo egentis si ut ip̄e nō egoa
succūp̄y pituro. si ut ip̄e non
p̄eam. Et marcial cochis clī
ne noceas tibi scilicet p̄dē
memēto. Velle leare alius. p̄e
tēdile te miserū est. Et cato
dixit. Sic bonus esto bonis
ne te mala dampna sequuntur.
Si nō solū t̄ nōc nō teles. p̄tē
munificētiā tuā v̄l libratē
tuā s̄ nec alius. Aut enī casio
doris munificētiā māmī
int̄lūmū extrahere dāpno
sam. nec q̄d alteri t̄būtētē
dispendio applicetur. Unde
idem tullius dixit. Intendū
est ut ea libalitate utamur
q̄p̄lit amicos. q̄ nō nemini
noceat ita libalitate vt
debet ut de nō nō de alieno
tributā. Tribuere enī ut

alieno nō est iustū ḡnū libale
m̄te etiā nullius dixit.
m̄chū est liberalē q̄d nō sit in
stū. Et caue debem⁹ ne maiorsit
tribuendi benignitas quā faci-
tas. ut itē dicit sed in ergo faci-
tates et posse tuū sua easiodori
dictū qui ait. p̄sona tua resu-
gūs in op̄so infirmi defensio.
p̄sichū aliqua calamitate gelu-
so. Sciendū est enī ēē pietatis
opus ut de his qui nobis
celestis pat̄ misericordiā orūlit-
nos q̄; alios atiuuem. felix
illud est horreū iomnū frigū
multiplicaciōe dignissimū q̄
egenū t̄ tribulū et p̄egrinorū
saturni esuriens. Dicēte dñō
estote misifices sicut pater
uester misifices est. subatua
cū bīn erogat. augetur. Remu-
neratorius rult ut ēē mun-
ificū et qui dat ut h̄as mādhi-
cat ut tribus dicens date. et
dabitur uobis. O. auare si
aurū diligas v̄l diuicias seli-
dane p̄das. si suauieris sine
cluvio p̄des. si ergaueris oīo

egenti dare quicquid potueris. alia spiritualis
dimittit aquo Iesus fuerit. Tertia delinquentem carigem
et terratam inuidam reducere
veritatis. qui parce seminat
parte metet. et qui scinat
in vindictiōnib; de vindicatiōnib;
metet. uitā etiā.
quicquid seminat frēs hac
intencōe seminat ut ex
semine suo fructū aliquā
metat. Et qui spargat se
men ideo spargit ut coli
gar. et ipā autē suetudē
verū est ut qui par seminat
par metat. Et qui multū
seminat multū metat. siē
etiam apl's elicit. nos siē
dilectissimū quā diu sum
in hac uita seminare debemus ut possim̄ mettere
infutura. si qualia semina
seminare debem⁹ seminā
debem carnalia. ut possim̄
met̄ spiritualia. seminare
debem trāhla. ut infūto
metamus eterna. seminare

deben terrena ut tandem
metamus celestia. paupib;
nāq; p̄t dñi bona nāq; t̄pā
lia sequinare et dispere
deben ut tantē uix tappin
cū eruditioē remētes ad
diē retributions eternē ma
nipulos nōs id est fructus
bonos et iocōdos ferre pos
sim. ḡ frēs qui mltū h̄t ml
tū det ut multū ipē recipiat.
Qui vero par h̄t secundū id
qd h̄t libent stuteat imp
tiri. Qui miser in h̄ylari
tate suple subueniat. ii.
coz. iv. illarē datorē dilig
deus. Quatuor debet attē
dere ille aquo paup̄ petit
elemosinā. p̄mo quis pe
tit qm̄ deus. o. xx. o. d
vni exminimus meis fealis
et in fecit is iohes quocieq; q
manus paup̄ extendet in
dñm cogita. Secō debet
cogitare quid petat deus
qm̄ suū petit nō tuū. vnde
valte ingratus est qui ha
bundant h̄t ad mensam

suā te bonis dñi et nō vult
dare modicū panis paup̄.
In persona dñi petet. Tercio
debet cogitare ad quid pe
tar. nō enī petat ad dandū
s; ad mutuānclū cū cēntpla
rsūra. vñ aug. qm̄ s; lō qd
fenaris lōi fenare deo et
centuplū accipies et rūtā
eternā possidebis. Quarta
ingrātitudō hominū qui
nolit acomodare deo ad
calē rsūrā qualē comoda
ren uteis et saracenis.
si hoc possent fac̄ sine p̄tō.
aug. x̄p̄ elicit tibi dñi er
eo qd dech tibi dñm quero
qm̄ nō donas te meo q̄ro da
et redde. h̄ūstime largitō
fac̄ me debitorē. paucā m̄
das plura reddā. tp̄aliam
das etiā restituā. Quarto
debet cogitare qd ipē h̄t
petere ateo regnū eternū.
qui deus modo petit ab eo
modicū panis et si negat
deo hoc modicū deus nega
bit ei regnū. p̄m. Qui ob

turat aurē suā ad clamō
rem paup̄ ipē clamabit
et non evadietur. phs.
ne clubites cū magna pe
tas impendere parua.
Quinto debet cogitare aq̄
deus petat elemosinā si
peteret in aliquo diuit
qui cēt mēbrū eius reni
ret ad mensam eius quā
importune ipē inuitaret
eū. qm̄ eū dilanaret. Sexto
debet cogitare qualē deus
largus fuerit nobis etiā
sua paup̄tare q̄tredit nob̄
se ipm̄ et p̄ redemptione
nra vendi voluit. Et nota
clum est qd elemosina eu
bona facit. p̄t que multū
cēt elemosinis insistendū.
p̄mo peccato obstat ecē.
iiij. elemosina resistit p̄tē.
Sed dñm placat. p̄m. vi.
munus absconditū extinguit
mas et tonū insinu indig
tionē maximā. Tercio bñ
tp̄alia multiplicat
Sexto date et dabit nob̄

pūbiū. vi. ali diuidit pū
et dīcōres fūt. rācio autē
hūi. Ixe ēē potest quia bō
elemosinārūs fideliſ clīſe
sat paucā bona ſibi comiſſā
ideo mēreſ ſup multā oſtrū
ō. vī. quia impauca fiuſti
fideliſ ſup multā te oſtrū
et rēfī ſarīna et oleū nō
deficiēt tibī. Quarto grām
oſtrū. eē. vī. dīcīt de
elemosinā grām eūs q̄ſi
pupillā conſuabīt. Quito
diabolū impugnat. eē.
vī. dī de elemosinā ſup
ſerū potētis et ſup lanceā
adūlū ſimicū tuū puglī
pt. Serto ea que retat adō
ſuperat. eē. vī. ſclīce
elemosinā iſiñi paupiſ. I
Ixe orabit. pte q̄ ſi. ſi
ge eliūrēti panē tuū tē. Et
ſequit ſūcū ſimocabīt et
dī ſeauhēt te tē. Septiō
ab dībī. bñclī facit. eē. dī.
q̄n p̄m̄s eſt ad miſicordiā
bñclīcēt. Octauo ad bonum
finē ix̄em peluerit. Vnde

ambī qui pietatē ſequitur ſi
ubričū carniſ paciat ſi pī
labit quidē ſi nō pībit non
menim me mala mortuiſ
iſiſſe qui ante ubale dūt
mūtā. Nono morūt ſocietatē
facit. ambī non ſit bona hōis
que ſecū ferre nō poſ. ſolamī
comes ē refiſtor. Decimo in
iſternū ſe nō pmittit tobie
ru. dīcīt de ip̄a q̄ nō pmittit
ire intenebras. vi. iſiudicio
literat et bñclīctionē ſimpēt
p̄. beatus qui intelligat ſuy
egenū et paupem inchie mala
libabit eū dīt. iſiudicio ſimpēt
ſer discrepaciō de opib̄ mīc
ō. vī. Venite bñclīcti patē
mei tē ſurūt eni et declīſtē
michi manclucare ſitū tē.
Duodecimo locū in regno ce
loſ ſeauit eē. vī. Oſ mīſacē
vīcīq̄ locū ſeclī ſiſſe intellectū
pēgrinacionis illius. Et vt
bñter dīcīt pietas. ad omnia
vīlī ſt. pmissiōnē hñſ ſunt
que mīc eſt et future ita thīm
im. ſtē notandū ſt. q̄d elemo

fina tari debet cū illari multa
eē. illare dītore diligit
deus ang. qui dat vt careat
hōlo inē pellantis nō vt
reficiat uſcera indigentis.
ſtem danda eſt cū hōumili
tare ita vt nec unaglaū
q̄ntur nec paup̄ eū datur
despicat. ad p̄mī. ō. vi
te ſaciēt elemosinā neſciat
ſiſtūtū tuū quid faciat ter
ter tua. q̄ ſufficit iuſtis
ab eo uideri aquo expectant
remunerari. ad ſim ū. triu
cū uideris nudū colo p̄ cū
et carnē tuū ne despereris.
Et ſup parabolā de diuite et
laiarro. luē. vi. dīcīt glō. ſi
qua replexibilia vīdemus
impauipib̄ nō debem̄t despicē.
quaſ fortasse quos mor in
firmitas vulnat medicina
paupertatis curat. G. ſolēt
nō nulli multa largiſtē
paupes in domētīca q̄ſatē
ſocios refugiat grām vītē
coīs nō hñtēs. ſtem danda
eſt cū habundācia tob̄. in
ſimilitū ſuerit tibi habundātē

elemosina don teber.

tribue. si erguū ecclā luēt
impunitate. eccl. si bene
seceris scito cui bñficeris
Caro enī cū des uide to
mari paupi luēci dñclū
est quā minus paupi luē.
Cāfaeis quūm rōca pui
pes. h̄t iū qui melioris
uite creditur libencius
dñclū est. quā ali. eccl.
ru. fac iusto q̄ ibidē da
misericordit q̄ne despicias
peccatorē bñfac humili
tne dederis ipio quod in
telligendū est intuitu ī
pietatis sicut quidatur
vñstomā h̄ystriōnatū
vitam danda est ordinate
sicut et p̄mo misearis
tui p̄i quā alteri. eccl. vñ
misere anime tue placēs
deo. auḡ qui ordinate vult
elemosinā dare ase ip̄o dñ
incipe. stem quid ē misi?
miso nō misante se ip̄m.
eccl. vñm. quisibi nequā
est cui bonus erit sic nō
ē misificorū qui miseri sue

ineligenti nō miser. licet
tamē alio miserat. Ita non
est misificorū qui aie sue in
firmati ad mortē nō miser.
quā magis debet diligere
quā matrē. Qualiter reti
netur amor dei. rubrica.
Petinetur amorte et
illius dilectio p̄seue
rancia. vñ dñ. Non ḡm
incipit sed qui p̄seuerauit
aptus est in regno dei. Et
dñs. p̄pro ore dicit. Q. in
autē p̄seuerauerit r̄sp in
finē saluus erit. et alibi ī
dñ. nemo mittēs manū ad
aratrū. et respicies retro apt̄
est in regno dei. Et sanet
iōhes in epla sua dicit.
Om̄s qui p̄cedit. nō p̄ma
net in doctrina r̄p̄i deū non
l̄t. Qui p̄manet in doctrina
eius hic ī filiū et patrē h̄t.
Non querit in xpiano gr̄cē
quid sit inicu boni op̄is
finis. quia te sine suo vñm
quisq̄ indicabit. Sunt enī
qui bñ incipiūt. et male si

nuīt q̄usacionē suā. siē iūtus
p̄mus apls et p̄te. pditor
dñi. Et facti suī q̄seus lāq̄o
se suspendit. paulus male
cepit bñ finiuit. p̄mo p̄se
cutor postea p̄leator dñt
boni op̄is est p̄seuerātiā p̄
dñō testante. Dau p̄seue
rauerit usq; infinē. hic
saluus erit. Nō igit̄ qui
cepit bonū s̄ qui p̄seuerā
uerit in bono hic saluus
erit. Tunc enī placet deo
nřā q̄usacio q̄n bonū quod
inchoauim p̄seuerātiā fine
q̄plemus. bonū ergo nō
cepisse s̄ p̄seesse virtus
est. Nō inchoantib; p̄mūt
p̄mū s̄ p̄seuerātib; datur.
sem̄ inuita lōis finis q̄rit
qualis sit extremo t̄p̄e uite
sue. quia de fine suo vñq̄sp.
aut iustificat aut redipnāt.
Ideo vñus quisq̄ iustitissimē
bona que ī cepit p̄fēcē orē
dat. vñ p̄petua adnō meuarat
meētē accip̄. De amore dei
dilectionē illius. p̄p̄ maḡ
tuelmē negoū et meipā
uicitātē ingeni ad plenā
nō possit docere. s̄ h̄t me
breuit̄. successiue t̄ q̄si
sumāt̄ t̄ sc̄p̄isse sufficiāt̄.
Tu autē ex tuo ingenio
adnō tibi p̄st̄o semper
augeas. et sup addas ut
p̄tei grām ad illius amore
dilectionē uales p̄uenire.
Explat liber p̄mūs. In p̄cipit
sc̄d̄ liber. rubruca d'amore
et dilectionē p̄iorum.

Rabito tractati de
amore dei q̄ illius
dilectionē nūc tractā
dū est de amore. id dilectionē
p̄mūt̄ t̄ dei. que illi colxet
et sine qua amor dei lñm
non pot. Et sc̄is iōhes in
epla dicit. Et ois qui di
ligit fr̄em eret eo est natu
et cognoscit deū. Q. in nō
diligit nō nouit deū. Dene
enī caritas est. et alibi ī
dicit. si quis dixerit q̄m
diligo deū et fr̄em suum
xelit mendax est. Quin nō

diligit fratrem suum quem uidet deum quem non uidet quomodo potest diligere. Et Ihesus mandat ut habeat deo ut qui diligit deum diligat et fratrem suum. Qui diligit fratrem suum in lumine manet et scandallum in eo non est. Qui autem hoc dicit fratrem suum intenebris est et internebris ambulat et nesciret quod eat quoniam tenebre obsecnent oculos eius nos ergo diligamus deum quoniam ipse per dilectionem nos. **Et dominus dicit in euangelio** Qui diligit me mandatum meum suabit sic diligitis me mandata mea suave si dileceritis me et libavam in nobis mansum quod deumque vulneratis petens et fieri uobis. In Ihesu cognoscet oes quod mercenarii discipuli simuerunt nos dilecerint. **Et paulus apostolus dicit** Dilectio primi malorum non operatur. Plenitudo ergo legis est dilectio. Amabulare indebet sicut ipsi dilecerint nos et tradidit se

met ipsum pro nobis. diligenter teum oia colopant in bonum quod oculus non uidit nec auris audiunt nec in cor hominis ascendit quod parvum deus diligenterbi se. Quicquid diligit primum legem impletuit. **Et beatus augustinus dicit** Dilectio dei quod primi est pro tua et specialis iuritus pioza quod secundum te. **Et salomon dicit** Omnis ipse diligit qui amatur est et fratres in angustiis quibus est. **Et salomon dicit** Qui diligit teum exorabit proximos et ostinebit se ab illo. Et in oratione dierum exaudiatur. Dilige eum qui fecit te et ministros eius non derelinquas. Dilige deum in libuus illius insulare tua. Omne animal diligit simile sibi sic ois libri primi sibi. **Et beatus amarus dicit** Primos autem tunc diligim finis propter accepta beneficia. ut sperata. sicut et Ihesus tantum quod sunt in natura participes. **Et beatus gregorius dicit** Probat

collectionis exhibicio est operis. Qui diligit teum et eius mandata custodit in illius corte domini uenit et mansionem facit. **Et basiliscus dicit** Extorta mente tua diligere deum ut oibz actis tuis placeas illi. Deus enim non uult se ubi tantum diligis. corte pure et opibus iustis. **Et cyprianus dicit** Extorta mente ipsorum non diligit qui hoce; hoc dicit. Omnis quia in duos dilectio est non potest. **Et cyprianus dicit** Deus in quo dilectio est et qui manet indelectio interno manet. Deus in eo est deo manere non possunt qui esse in ecclesia dei ynamimes noluerunt. **In libro elementis legitur** Multum est enim aliquid plus amare quam deum. Orente enim quam repleuerit memoria dei maligno mea non dabut locus. **Et estrem dicit** si quis autem dileverit deum illius interea non erit natus.

sed semper super desideriates datur que amavit. similitudinibus tuis habet gratias. ut si diligamus debitorum quod supradictos est. quod uirtutem nos est. quod instans est. Deum qui superanos est super omnia diligendus est. primus qui iuxtanos est debemus diligere sicut nos ipsos filios minus quam dominum et plus quam propria que instans nos sit extremitate ut terra patribz conciliat de te oratione canit. non ordinauit simo caritatem. **Et asaphi dicitur** est. Iuribus placuisse est spiritu meo quod sit plenitudo deo et libris. excedit frater et amor proximo. et vir et uxor sibi presentem. Tres autem species habentur anima mea pauprem superbum. mentacem. et senectutem. Et etiam cum domino dicitur sicut diliges dominum deum tuum exerto corde tuo et extorta anima tua. exerto

alioꝝ nō est hoc ex caritate
s̄ ex effectu carnali. qui na-
turalis est nec ē culpabil.
s̄ hoc nō est pfectiōnis. op-
ponit quidā quē deus mag-
diligt. et nos diligere
magis debem̄. Itaq; bonū
et iustū magis debem̄ dili-
gere quā alii. Ita eciam
pbat q̄ magis alios quā
nos diligē detem̄. Quom̄
scim̄ eos meliores nobis
et adeo magis diliḡ ad q̄
dī. Quod in iustē duo sūt
diligenda natura i virtus.
Natura eq̄iter diligēdaē.
virtus autē magis v̄l'min̄
diligenda. scdm̄ q̄ maior
v̄l'min̄ fuerit. Ita mag-
dilige bonū iustus
quā illius quia maius ē.
nō tam̄ natura maius v̄l'
minus v̄l'magis salutem
vñ quā alterius capere
debemus. S; oponitur q̄
eate rō magis deo dili-
gere bonū alteri quam
meū quia maius est. sit

ta mente statī subiūerit
et p̄mū tuū sicut te ip̄m
dices in hīs duob; man-
tatis rota p̄tēt p̄ se
Diligas ḡ p̄mū sicut
te ip̄m. vt ih̄dū sic̄ notet
similitudinē i nō q̄ntatō
Nemo p̄t rancū aliū dilige
quantū se ip̄m diligit. suffic
enī diligis p̄mū at co
q̄ diligis te ip̄m. id est ad
iūm̄ eterna. c̄s ḡ hoīes
gn̄sl̄ et uniuersit in ip̄o
sūt diligendi. Nā uolūtā
debet h̄c rectā inactū put
potes op̄ere. vt hoīes b̄i
sint q̄ deo suūt. et p̄ bona
opa in p̄spālīs vadant.
recto igit̄ amore c̄s dilili-
gas nō prauo. amor enī.
alius est rectus qui dicit
caritas de quo supradicti
intitulo de honore i dilec-
tione dei. aliis vñ prauis
qui cupiditas p̄t nūcāpā
de quo qualiterius tractā
illāq̄ diffiniuit dices.
amor est quedā passio in

pot. hæc si nō in eo magis
diligo quā nō me. vt bona
uestis alicui magis michi
placeat quā mea min bona
nō in magis eugen illi suā
bonā quā michi meā statim
nec ē esset malē illū carete
sua. quā ut ego carere mea
sta ibidē q̄ uer bonū illi
magis sit quā meū. statim
istū nec ē esset malē illū
care suo bono quā ut ego
p̄uarer meo. Nec in aliquo
sacerē strā pfectiōne feciā
cēm ateo pfectus sic paul.
I m̄b̄ ecia pot̄ owo carita
tis ostērari. quia dñm p̄e
cib̄ debem̄ diligē. sicut rōto
corde tota anima totamē.
p̄t ip̄m nos ip̄os tr̄o loco alio
vnde illud diliges. p̄imum
tuū sicut te ip̄m. nisi enī p̄us
diligeret se quomō pot̄ it alio
dilige sicut se. **Dilectiō dei.**
Dilectiō dei quā ad
nos h̄t querit vnu
des c̄slū diligerat. ad quod
ritendū est quid sit dicere

deus diligit iustū qđ ē chē
deus ap̄bat opa eius et sub
lx̄ sensu pot̄ dici qđ magis
diligit vnu quā aliū te eore
pot̄ dici q̄ magis mō quā p̄is
id est magis ap̄bat ei opera
quā p̄ius. v̄l magis diligir
id est ei grām suā magis in
fundit quā p̄is eū enī dī
dilugere quē facit se diligē
re cognoscē infundendo ei
grām suā. appellatur enī dei
cūlectio ip̄u diuina electio.
Ochū dei rebacio. vnu iacob
cliteriesau iodo habui. et
alibi qui elegit nos ante
mūdi ostrucionē incarnate.
Et in alto iaco. p̄f maximā
caritatē suā qua dilexit nos.
et cū cēm mortuū impētis nūc
i scēm lxe pot̄ dici qđ magis
diligit vnu alio. id est mārcē
coronā p̄paruit ei si non pot̄
dici iusta acceptiō. q̄eumē
modo plus mō min⁹ diligat.
aberno enī dilexit vnum
tantū quantū modo diligat
et tantū diligebat paulū cū

129
malus erat. quantū mō diligē
nō tam malū eius diligebat.
Et enī osa ei sunt p̄sencia. Et
qđ de paulo m̄p̄e futurum
erat. Et qualē p̄sencia eū
ab eo diligētur. aug. In nubo
dēicitate. absit autē vt deus
tp̄aliter aliquē diligat. q̄n
noua dilectiō que in illo nō
erat. ap̄ut quē nec p̄terita
ēscherat. I futura iam facta sit.
qui cēs sc̄os ante ostiacionē
mārdi dilecerit sī p̄testinavit
sc̄ū q̄ntū et inuenit eum.
tū incip̄ diligē dicunt̄ tē cū
māris wat̄. v̄l bonis placidō dī.
mutant̄ iū nō ip̄e. De amore
igit̄ h̄oīs in hoc; dic v̄ plēm
notant̄ bear̄ aug. in bōne
suo qui legit̄ in amicīa p̄t pente
costē. qui sic incip̄ nō solū
innouo tē. vnde oriatur
amor et qualiter rubrica.
E nota q̄ amor ad medū
eristalli oris coagulat̄.
gelatur. in amicīa q̄ntū
et p̄ bona q̄ntacionē longā
communis. et non aliud

bonos. nō malos autē discē
sio. vñ dicit seneca in epist.
Ante eurispiciendū est cū
qñibz edas aut bibas quā
quid edas aut bibas. epu
lacio sine amico. leonis
ac iupi vita est. qphā
dixit. supbo oculo q insa
ciabili corde cū eo non
etebā. licet autē sit qui
mū coagulū amicicie.
Non tamen freqntandū
est multis rōibz. quia in
qñiū multi mali hōies
qñq; congregant et quia
discensiones marie intē
orunt qñq; et quia sup
fluitates illic multe fuit.
Et quia p̄ suuia frēqñia
substancia hōis valte mi
norat. **intē salomō dixit.**
Mēius est ire ad domum
luctis quam ad domum
quiui. **Et cato etiā dixit.**
Raro quiuare. p̄ loeuicē
autē bona coagulā amor.
vñ quidā sapiens dixit.
Et in amicicia p̄ncipum

est bñ loqui male vñ iunē
est exordiū in amicicia.
Et etiā pamphilus dixit.
Erexit et mittit fascia
dulcis amorē. p̄ bona autē
obsequia iñiquē data atq;
recepta gelat amor. et cædū
in amicicia et efficit hōzelos.
vñ dī celus domus tue co
medit me. Et alibi noli
emulari in malignitatib;
neq; gelaueris facientes
iñiquitatē. Quare regula
amoris dicit. qui nō zelat
amare non pot̄ er vera zelo
topia affectus semp crescat
amandi p̄ murua etiā suua
iñuicē data atq; recepta
acquirit amicicia osuam
et retinet. vñ dīcī osuuit.
Audio sic dieritando retinet
amici. **Et cato dixit.**
Obsequio qm̄ dulces retinet
amici. Ne dubites cū mag
peras impentere parua.
Ius enī rebs suigit graia
caros. Et alibi dapsius in
terdiū notis et caris amic.

Et alibi. Quod donare pot̄
gratis acete roganti. Nam
recte fecisse bonis imparce
lucrō est. Et terenci dixit
obse quū amicos. veritas
cdui parit. si enī ab amico
tantimodo sūpseris nūquā
illi tñuento illius amicicā
p̄tes. Oferito cū ate semp
dampna suscipiat. Nūquā
autē luera. Amicus enim
utilitatis cā assūmit. Et
sif te semp dampna pacat
tua amicicia ip̄i nō placeb.
nā ut dixit quidā phs.
Qui utilitatis cā assūptis
est tā clu placebit quam
clu utilis fuerit. Et certe
si amicus t̄ sepe dederit et
decurit te illi reddē. **vnde**
quidā phs dixit. bñficiū
sepe dare decere est reddē.
vnde seneca dixit. bñficiū
usu gratiū cē hōies putant
illi crescūt mora. et tanto
plus soluencius est qm̄to
tarclius ingratus est qui
bñficiū reddit sine rsura.

Si licet p̄ mora crescāt. nō
tamē agrua mora in ihis
rep̄lexenda. **licet enim**
seneca epistolarz dixit.
tene rectā iusticiā inter ho
mines et diligēt te et non
appres illi redtere mutuū
boni ul mali. quia dicens
expectabit te amicus. et
ducus timebit te iūnic.
Redde tebes ergo bñficiū
amico cū rsuris si potes.
alioquā p̄memoria freqnt
habeas bñficiū tibi collatū
et bñfactoē intē colaudes
art enim seneca. satis
magna ē rsura p̄bñficio
memoria. et etiā bñfactoē
reuerearis et timeas. Nam
ut item art optime p̄tū
est bñficiū rbi metuunt
qui accipiunt. et diligēt
caueas ne reddas malum
p̄ bono sive bñficiū qd̄ eēt
iñquā nec tollerandū ateo.
Vnde salomō in p̄publis dī.
Qui reddet mala. p̄ bonis
nō recedet malū te domo

eius. et si nunquam amico m
vus iustus ab eo p̄tra petis
Et alibi dī bñficiū qui dare
nescit iustus petit. ino ea
modū cadit. **vt inde seneca**
dixit. Nullū est odiū p̄m
ciosus quā me bñficiū viola
tiputē libencē enī debes bñ
ficiū reverē quā te nouo rei
pere. **Inde seneca dixit.**
bñficiū acepit libens
quā reddat. quādū illarior
est qui soluit quā cui mutu
atur tanto illarior ē debet
qui se mariē ere alieno acce
pti bñficiū ex honerat quā
qui maximo obligat. quiē
de accipiendo cogitat oblit
ē accepti. Nec est amicicia s
negociatio quā ad modum
acecidit que quid p̄secuta
sit spectat. Quare dictū est
Recipi qui de recipiendo cog
itat dū dat. qđ fideō bñfici
cū non potes. factis salte
p̄ p̄fessionē bñficiū retine.
Nam ut ait idem seneca.
In celū autem est solucio bñ

ficiū ipā p̄fessio. denegacio
autē bñficiū ad malignitatē
et ingratiudinē spectat.
Vñ quidam phs dixit.
bñficiū qui denegat coram
oculis oīa cernētib; se accusat
de quib; bñficiū tñcū
dandis et recipēdīs plenī
notauit infra in capitullo
de recipēdīs amicis. placeat
autē tibi amicicia alterius
cū amici omoto p̄suare et
nō cū alterius in omoto sine
fir amicus sine inimicus.
Nā ut ait tullius. Neq;
tolor neq; mors neq; aliquid
qd̄ exīscetus lōrim accidere
posse tā ḡta natūra est. quā
ex alieno in omoto suū auḡ
omelū. **Vñ seneca dixit.**
Sanctus ē sua mala quā
aliena tractare. Et alibi. or
fius ē noīc quā lelū. p̄ longā
autē p̄sacionē et longā con
suetudinē amor in natūra
sunt. ad h̄c ut quasi lapis
clarus efficiatur. quia p̄sue
tudo est altera natura. sicut

enī aqua fontis. et putei assi
dia et longa p̄suetudine s̄p
melior efficit. ita amor iuē
ratus semp nouo melior in
uenitur. **Vñ jesus fili sine**
dixit. Vñ nouū tamē
nouis cū inuetaserit cū sua
uitate bibas illud. Et alibi
amicū tuū. tamē patris
tutu nō terelinquas. noui
enī non erit eī simil. Et nota
qđ sicut antiqua amicicia p̄
longā p̄suetudinē inhabitu
mentis sup̄a rūa agelatur
qd̄ qđ lapis clarus efficitur
ita ut inuetata rūelū rūelū
dī et rūelū inuetata adeo
in natūra sūnt ut de immo
antiquo nunquā p̄fice possit
Vnde quidā phs dixit.
Ne asderes te inimicus tuus
cū alios possis rep̄ire secios.
que enī mala egeris notabūt
que bona fuerit deuabunt
plus nō aliis. phs dixit.
videlicet ignoros qđ inim
icos ē ītandos. et incis nō
ē p̄fidendū ante cognitio-

sit qui talia nosti. p̄f̄sus et
hostus tibi sit p̄suasio uilis.
frante necis dire nec sic ui-
teare p̄ire. Nā qdā p̄f̄s dī
Cū inimico nemo tute in
grām recit. Quia ut ait
seneca. Nunquā ubi diu
sunt ignis deficit uapo.
uapo enī hoc hū semper later
in pectorē inimici. et hōc
sc̄im tullū est. uenenum
amicie. Quare amicitia
eius ul' gracia q̄sita de facili
nō bñ pot̄ durare. Et aliis
dixit. inimici ad animū
nulle fēes conueniūt.

De inomodo p̄f̄ amoris. 12.

Et nota q̄ amoris m̄ta
sunt in homoda. sum
prauā partē incliner. Nā
aut ait seneca. semper amorē
cā dampni querit. Quare
et aliis dixit. Cū amas nō
sapias. cū sapias nō amab
et regale amoris dicunt.
nimis dormit et edat quē
amoris cogitatio uerat.
Et quilibet amātis actus

in quo amātis cogitatio
finit. Et uerus amans mi
teatū credit. nisi qd̄ cogiter
coamātis placē. et amor nō
posse amor te negare. et
nō solet amare quē nimia
uoluptatis abundācia
uerat. et amans coamātis
solatus faciari nō pot̄. Et
amorosus semp est timo
rosus. et oīs hueuit amor
in coamātis aspectu pale
scere q̄ in repentina coamā
tis uisione tremescit amātis.
Et uerus amor assiquia sine
int̄missione coamātis yma
ginacione detinet. Et
poeti dixit. 12 es est solita
ti plena timoris amor. huc
itaq̄ pensatis multis aliis
que possent uir enarrari
ul' exegitari. Et ouidius
in ep̄la. appellat amorē orbis
et nō intentē dicens. vita
p̄cor genib; q̄ tuis regalia
tendo brachia. Qd̄ deceat
quid nō iūdet illus amātis.
Et ler ait. vocat amorē

furiōsū dices. amoris sumē
nō est uel xtemētū quē reti
nere p̄fecte est philosophie.
retinē ergo amorē tuū q̄
restringē debes. ne amor
qui rectus ēē debet p̄nus
efficiatur. sicut enī puer
nisi p̄ uirgā et baculum
castigaretur stultus fiēt.
Rtait sapiens. Stulticia
colligata est cū corde pu
eri. uirgā et baculus fuga
vut eam. Et ap̄leta etiam
dī. uirga tua et bacul'
tuus ip̄ me q̄ solata sunt.
Ita amor nisi restringeret
efficeret uagis et incipi
ditatē libidinē caderet
que uicia nō sunt imitati
Si poci fugienda. Nam
dixit sapiēs. post heu
piscencias tuas nō eas
ne cadas interstū inimi
cor tuor. Et aliis dixit.
In bello corpora hominū
gladus in pace volupta
tib; uulnerant. Et
ouidius dī. vtile p̄pōtū
est se uas extingue flāmas.
Nec suū uicē pectus habē
tuū. amorē autē tuū non
bñ restringē potes quin
oriat. p̄nus enī mot̄
amoris qui poēlos. et auer
orit in nobis nō est. p̄mu
nāq̄ motus. id est motus
qui orunt a quicq; sensib;
hoc est austi. auctiū. gusti
et odorati et tacti. in nobis
non sūt. si in domino qui
p̄stet nobis illos sensus.
nam eo ip̄o qd̄ uites ul'
audis rem placabile. moni
ris ad illā diligendā. Quare
seneca dī. nec mortē
quisquā effigere potest.
Nec amore restringē tamē
potes motū illū nē amor in
amiciciā malā uirat. Et
licet cliveri ortū amoris nō
bñ posse restringi. Restringi
tū qnq; autēto oculos ne
uideant uanitatem. **R**tait
ap̄leta. Auerte oculos
tuos ne uideant uanitatem
nam ut ait tulli. Non solū

manus. loculos ecclā absti-
nētes h̄c oportet. et abstine-
re aures ne de amore prauo
audiant ad similitudinē
aspidis sureli et obturatis
aures suas que nō exaudier
uocē incantaneū et bñfici
incantantis. sapientē q ab
stinetō lingua ne de amore
prauo loquac̄t. **Nam ut**
ait apls. Turpia collo-
quia bonos mores coruūt.
Et quidā sapiēt dīx. Sermo
lururie argumentū est lu-
yrie. Et seneca dīxit.
Auerbis quoq; turpib; ab-
stinet. quia licetia eou in
prudētiā nutrit. Et spon-
tes dīxit. Que facē turpe
est ea nec elicē honestum
puto. nec ecclā putes te tur-
pia ul in honesta facē posse.
Nam ut lex. Que facia
pierat ul extimacionē ul
uereochā mām leclūt. et ut
gnāliter que oīa bonos
mores fuit. nec nos facere
posse credendū est queq;

animō fiant. **Nā ut** ait
qđ p̄s. Nichil infest quo
animō facias qđ facē ingrossi
est. Nam facta cernunt am-
mus nō uertetur. amor ḡ
tuo frenū imponas eiusq; ha-
benas talē retineas ut si
amor tuus ab oculis ortus
te scandalizat. ubū dñi ob-
fues qui dixit. si oculis
tuus scandalizat te erue
illū q; ph̄ree abste. Impact
is tuus ne peccent. **Nam ut**
dīxit sapiens. Nichil peccat
oculi si oculis animū impat.
alioquin insaciabiles cēnt
oculi. **Nā ut** dīxit sapiens.
Infernus et pēdicio nō imple-
bunt. similē et oculi homi
nū insaciabiles amore mag-
tū oculis t auribi. t lingue
et aio impando tantū resti-
gas ac domes ut nō effica-
tur prauis nec uiratur i
amicitiā stulti ul insipientiē.
Nec i amicitia auari ul eu-
pichi ul pusi ul supbi. ul
fatu suis loquacis ul im-

guosi ul iraqeli. et ut gnāli-
chā eūm maloz lōnum
amicitiā distractio est pent
eūtāda. **De amicitia stulti**
ul sapientis uitāda. **12.**
A p̄tētis nō est ideo ap-
plectenda. quia stulti alienā
uicia cernūt t suor obliu-
scunt. **Vñ quidā p̄s dīxit.**
Appū est stuticie aliena
uicia cernere t suor obli-
uisci. et quia cogitationes
dei nō intelligit. **vt ait**
p̄beta. vir insipientis non
cognoscit. t stultus nō in-
telligit h̄c. Nec recipiunt
stulti correctionē. si uie sue
intererit. **Vñ sapiens dīxit.**
In aurib; insipientiū ne
loquaris. quia despiciunt
doctriā eloquii tui. Et alibi
via stulti recta ē in oculis
eūs. sapiens autē audiit
oseilia. Et alibi noli argu-
ere uisorem ne te h̄cliat.
argue sapientē t diliget te.
talib; si querideris stulti i

pila quasi prisanas ferēte
te sup pilo nō auferet ab eo
stuticia. Et alibi. Cor sapi-
entis interteria eius. et cor
stulti in sinistra eius. Si in
una stultus ambulans eū
inscripiens sit. eos stultos
estimat. Et alibi. Qui eū
sapientib; gratit sapies
erit. et qui colixerit insapi-
entib; cognoscetur amic,
autē stultor similiſ efficer.
Et alibi. nō decet stultum
uba op̄ita nec p̄cipē labiū
meneis. Et alibi u sapies
sicū stulto ostenterit sine
uaseat sine ritear. nō inue-
nit requiē. Et alius dīxit.
Cū irrisio oleiorū nō h̄cas-
toquele eius ad stultitatē
quasi torica fugias. Sece-
tas enī eius uilaqueussit
alnāq; assublitas despectū.
nec ecclā potes cu stulto oḡ
loqui. Non enī idem alium
atredit nec auditiū alium
p̄ter. Quare sicū eo lajris.
p̄cis uba. **Nam ut** ait p̄s

filius sirac. Q. u. narrat ubi nō attendenti
quasi qui erat dormī-
tem agrā sompno. Cū
dormiente loquitur quina
rit stulto sapientiā. Et
infine narratioē dicit.
quis est hic. unde alibi
idem dicit. vbi non est
auditus nō effundas
fōmenē et importune noli
extollī insapiencia tua.
in portuna enī est narratio
tua qđ non p̄betur tibi
auditus que est quasi
musica in luctu. vñ idē
art. O musica in luctu in
portuna narracio. Nec
ecclā potes. uiuere cū stilo.
qua tota uita eius pluia
reputatur. vñ **jesus fili**
sirac dicit. luctus mor
tu⁹ septē dieb⁹ fatui et
impi oēs dies uite illo
et nō solū debes uitare co
lloquiū stulti. s; ecclā ipi
stulto silenciu⁹ imponē. si
omode lxx facē potes.

Sed h̄ib⁹ salomois q̄ ait.
judicū de cīminat causas
et qui imponit stulto silen
cū uas mitigat. Insipēcā
pelicū insipientis amici
cīā suā pelis nec retinere
uā potes. **vñ ait jesus**
filius sirac. Datā insipientiā
nō erit rēlis tibi. pauca
dabit et magna imperab.
Ecclā enī eius septē pluies
sunt. vñ ecclā seneca dñbñficius
dicit. Nunquā impē spei
q̄ datur satis ē. et maiora
cupit. quo maioria uener.
et ecclā alius multis rōib⁹
amicicia stulti resuesta
est. Nā ut uilgo dicitur.
Oxelius est collo portare
stulti quā ei ostendē uā.
licet stultus difficile poter.
Nam ut idem ait. arena⁹ et
salem et massas ferri facilē
est portare quā hominem
imprudentē fatui⁹ et impū
Et alius sapiēs dñ. Expecte
magis urse occurrere rap
tis ferib⁹. quā fatuo often

instulticia sua. nō enī potē
ris stultū corrigere cuius
enī te insua tecluſeret stil
ticā quā de tua sapientia
aliquid capet. Omēs stulta
et insipientes maluolū
sūt. et maluolū anim⁹
adictos tentes h̄t. et in
maluolam animā nō in
trat sapientia. Nec habita
bit incorpore subclito p̄e
catis. Quare dñ qdā phs
Dulcior ē sapientiā aspauita
inter sapientes. quā dulcis
uita inter insipientes. et nō
habeas. p̄ magno amicicia
stulti. qđ nō p̄manet. plus
ecclā dico tibi nō habeas aī
amicicia sapientis uiri cū
stultis et lecatorib⁹ educati
nam ut ait quidā phs.
Oxelio est societas simpli
cis inter sapientes mutu
quā prudentes cū lecatori
bus educati. et licet stultis
sit diues et fortunatus.
Non tamen eius districtā
amicicia h̄c. p̄ceures.

ait enī tulli de amicicia.
Neq; quicquā inscipiēte for
tunato intollerabilis fieri
potest. De amicicia auari
al' cupidi uiranda. rubra.
T Nam amicicia autē auari
al' cupidi. amor tuus
eonūti non debet. ga
cū auaricia scēm aplim sit
radix oūm malor. et ab
auare nulla bona p̄essim
orū. auarus enī nisi cū
moritur nil recte facie.
vñ ecclā marcial coetus dñ.
Nō sibi non aliis p̄dest dū
uunt auarus. Et p̄dest a
aliis et sibi dū moritur.
Et alius philosoph⁹ dicit.
Innillo auarus bonus est.
inse pessimus. Et alius dñ
peccumā nō faciat auarū.
sed irritat. et cē auarotē
ip̄e nō sufficit. vñge aug
dicit. quid auari⁹ ē illo
cu deus ip̄e nō sufficit. et
nota qđ auarus semper
h̄t manus porrectas in
accipiendo clausas uero

indando et tribuendo ul-
recibiendo. Contra dictum
suum sime qui ait. Non sit
vereata manus tua ad ac-
cep[t]ionem et ad d[omi]n[u]m col-
lecta. Quare non est eligi
amore vel amicicia. Unde
regula amoris dicit: amor
semp[er] ostendit auaricie do-
miculus exultare. et alia
regula dicit: p[ro]bitas sola
quae facit amare quicunq[ue] bi-
tate esse auarus nullus
potest hoc nec eccl[esi]a potest
auarus. Nam est eccl[esi]a homo
rem auaricia obstante.
Vnde quidam dixit.
Nec sol splendor[em] nisi thymus
sistat iudicem. Cum pauca
etiam quis ad eptus homi-
rem fuerit a dignitate
apud eum est leo ignomi-
nie. **Nam ut ait seneca.**
Leo ignominie est apud
incognitos dignitas. et iter
honor honestu[m] decorat. in
honestu[m] honorat. et merito
responda est amicicia. au-

ri. **Quia uita res[on]s filii**
sime auaro nichil est celesti
quid superbit terra et cimis.
Nichil est inquis. quam
amare pecuniam. auarus
sibi namque malus est. in nullu[m]
diligit. **Et ut ait sapiens**
Qui sibi ip[s]i malus est. nullu[m]
ali bonus erit. **Nam ut**
ait seneca. auarus ip[s]e
causa est sue miserie. Nam
sibi et aliis omnia negat.
Quare item ait. negandi
causa nunquam auaro testi.
Nec eccl[esi]a potest auarus secu-
rā uita ducere. ei de re p[re]du-
cenda nimis cogitet eodē
testimoniū. Qui ait. nullus potest
secura uita contigere qui
de re p[re]ducenda nimis co-
gitat. et eccl[esi]a miser est semper
auarus. cum sua ei semper inde
antur parua. et non ampli-
nam ut idem ait seneca.
Sicutu[m] sua non uideantur
amplissima licet tocum duci
sit d[omi]s miser est. et auarus
nulli gratus ergo non sibi.

nam ut ait seneca ep[ist]ola
nemo sibi gratus est qui al-
terius non fuit et siue sit eli-
u[er]es siue paup[er]es. auaricia et
omne malu[m] semper illu[m] omni-
tatur. Quod ad modum enim
nichil refert. utru[m] egru[m] in
ligeo lectulo animaureo
colloces. quo cu[m] eni[m] trans-
stuleris illu[m] morbu suu[m] se
transferrer. sic nichil refert.
utru[m] eger et auarus animu[m]
indelicu[m] et paupertate po-
natur malu[m] suu[m] illu[m] sequi.
Itaq[ue] desit in opie multa.
auaricie oīa. **Nam ut ait**
seneca ep[ist]ola. auaricia pau-
perat intulit et multa co-
cupiscendo omnia amiserit.
Nam h[ab]us minimo egere q[ui]
nimis cupit. hoc eni[m] p[er]ip[er]it
ut h[ab]entes in animo et non in
patrimonio putent esse diu-
nias et cum auarus non possit
superiore animu[m] suu[m] p[er]ter
auariciā turbat secum
morantes et domu[m] suam.
Vnde salomon ait.

Conturbat domu[m] suu[m] qui
sectatur auariciā. Quia auar-
tem h[ab]et munera uiuunt.
Quare auari amicicia me-
rito est uitanda. Et nota
quod auarus p[er] dicet in reti-
nendo. Cupidus iacigredio.
Multi enim sunt qui nimis
cupiditatē multa enormiter
acquirunt post quā autem
acquisierit non sicut ureti-
nendo auari. Si acquisita
cupiditatē largit expē-
dunt atq[ue] ossumunt. Con-
cupiscencia eni[m] mala est.
Nam h[ab]us nimis egere qui
nimis cupit. **Vnde d[omi]n[u]s**
dixit. Non occupes re-
primitiu[m]. **Et beatu[m] d[omi]n[u]s**
iacob. non quisque eni[m]
temptatur a cupiscēcia
sua abstractus. et i[te]lectus
deinde cum occupiscēcia hoc
pert parit peccati. peccati
autem cum ossumatur fuerit
generat morte. **Et eccl[esi]a**
paulus apostolus i[te]pla ad time-
thū dicit. Radix eni[m] oīi:

maior ē cupiditas. q̄ tantū
cupiditas mala ē. ut cupiēt
aīo nich felicit̄ satis. vñ
dici asuerit. Cupiditati
tarda ē celeritas. Omēs ēi
pure cupiditates portē sūt
infernī p̄ quas itur ad mo
tem. q̄si alīe auferri n̄ posse
ip̄m cor euellenclū eēt. ga
nich amar cupiditas nisi
qđ nō licet.

**Quare seneca
dixit.** Seductissima cupidi
tas pestis ē que solet egere
facē quos cupit. clū finem
querēdī nō inuenit. nāt
rem ait. altera cupiditas
erfīne alterī nascit. vnde
at forcioz ē q̄ cupiditatē
uict̄ quā qui hostē subiicit.
vñ tulli de senectute dixit.

Nūnā capitaliorē pestis q̄
uoluntatē corporis lōib;
anatura datā cū uoluptu
tib; autē libidines itemē
et effrenare ad potientiā
incitant. hinc patrie peli
tiones hinc rex publicar
eūsionēs. hinc cū hostib;

clandestina colloquia nasa
dicebat. Nullū demiprel
nullū malū faciūt ē ad qđ
suscepientlū nō libido no
uptatis spelleret. Strupra
uō et adulteria q̄ omē tale
flagitiū. Nullis alīis uie
cebris excitati nō uoluptans.
Cū q; natura hōi siue natura
siue quis deus nich̄ mente
p̄stabilis dechisit huic diui
no muneri. ac dono nich̄l
tam ēē inimicū quā uolup
tem. Nec enī libidine dñan
te locū tempācie esse. Nec
oīo in uoluptatib; regno
virtutē posse ḡstāt q̄ circa
nich ēē rā detestabile rāq;
pestiferū quā uoluptate.
Siquit̄ ea cū maior ēēt. atq;
longinquor. omne animi
lumen extinguit. **De ami
cita supbi** ul p̄sū uicēdare.

Adorē quoq; tuū taliter
op̄scas. atq; distrigas
ut iamiciā supbi ul
p̄sū lōis nullatenēt osteḡ
supbis itaq; resistit. dñs

humilib; autē dat grām.
**vñde sanctus petr⁹ in ep̄la sua
p̄ma dīy.** Supbia enī hōies
suos facit et libertatē mētis
tolit. vñ dīrit sapiens.
liber nō est quē supbi; iſtām
at animi. et ecīa pacē tolit. vñ
vñde ait marcialis coccus.
Et x̄xēa pacē uentosa supbia
tolit. Atq; timor mentis ma
riē tibi. **Et res fili⁹ sīrac ait.**
vbi fuerit supbia ibi q̄ uolū
ta. vbiautē humilitas ibi
sapiētia. **Et salomō p̄p̄ibus ait.**
Inter supbos semp uirgīast.
Qui autē agit cuncta cum
silio regunt̄ sapientia. sic
autē dñs angelos supbiēt
de celo. piecir. Sie quoq; sīre
atq; p̄sūs. peui ate repellat
ut ab eo supbia ul p̄mittat
nō otamnetis. **Nam ut**
art filius sīre. Quictegūt
p̄cē coinqnabit̄ ab ea. et
qui coicauerit supbo iduet
supbiā. Et ecīa idem sapiē
clivit. **De societate supbor**
clūtū. dītiori ne fueris scīi

qui comunicauerit cacabū
ad oīā. q̄n enī se colliserit.
ostringen̄. duies inuiste
eger et tremebit. paupantē
lesus facebit. Si largitus
fueris adsumet te. et si nō
habueris relinquet te. et
si habuēs uauet tecū et
euacuabit te. et qđ nō dole
bit sup te. Sineclū illi fu
eris sub plantabit te. et sub
ridens hem dabit. narrā
tibi bona et dices qđ est t̄
opus. et confundet te in
cibis suis. donec te ex in
amar bis. et ter. et inouissō
deriter te. p̄ quā uidet de
relinquet te. et caput suū
mouebit ate. humiliare
deo et ex pecta manus eius.
Artere ne seductus instil
ticiā humilieris. noli esse
humilis insapiā tua. ne
humiliatus instillatī se
ducaris ad uocatus apotē
tiori discede. exire te mag
ad uocabit. Ne imp̄b; sīre
impinguās. et ne longe sis

ab eo. ne cas in obliuione ne
retineas ex equo loqui cū illo.
et ne credas multis uerbis
illius ex multa em̄ loqua
temprabit te et subritens
interrogabit te. Cauē tibi et
attende diligenter auctoritatem
tuo quanti cū subiunctio am
bulas diligere dñm. et in ueca
iū salutare tua. Om̄e aīā
diligit simile sibi. Similia
similib; gaudent. Et rūnūq; si
milia appetit suū simile. sic
et oīs lōd, primū sibi. Sicut
communicabit lupus agno.
aliquā. Et coicatio peccator
iusto que coicatio ē sc̄o lōd
ad canē. venatio leonis homi
ger in h̄remo. sic pastua sit
cluītū ad paupes. et sicut
abdominatio ē supbo humi
itas sic exercitū cluītū paup
clues om̄otis confirmat ab
amicis. humilis autē cum
eccl̄itate expellit et anōis.
cluītū decepto multi recipi
res. locutus ē supbie q; iustis
cauerit illā. humilis decepto

ē. et insup arguit. locutus est
sensare. et nō est erit atque loco.
dues locutus ē. et cōstater
et ubā illū usq; ad nubes. p̄lin
cent. Vnde iūs. Ilū bñ paup
agit s; q; p̄re tenet. Qd̄
que agat duas seu male si
libere. paup locutus ē. et alia
quis est hic. et offendenterit
surbitū illā. Et salomon
ip̄ibus dīz. Sejā. primū siq;
paup celiosus erit. amicis
cluītū multi. Dūcītē enī ad
cluītū amicos plurimos. A
paupē autē q; bñ quos h̄nt
separantur et multi colunt. psō
nam parentis et amicis sunt
tona c̄būtē. frēs lōis paup
ixerunt ē insup. et amici
recesserunt ab eo. p̄cul. Et
iterū dues impat paupib;
et qui accepit mutuo sine
ē feneratis. Et enā alibi. De
societate. clientela et osu
enclīne potentū. et cluītū
supbor et ducā utanda am
tis sapientib; instruit.
nam ut dīt quidā p̄bs.

Rex est similis igni. similes ad
monis fueris incremaberis.
Si fortior remoti st̄ngebis.
Et filius sic dīt. Auero
vīte potestatē occidenti
longe esto. sc̄to enī qm̄ in
meche laqueor cī igrechis
Et alius quidā p̄bs dīt.
Si uincientelā potentissimi
lōis de ueneris. aut ueritas
auram amicitia. p̄tenda est. nā
iū magnates q; potētes sine
duces aut impati aut in
opellunt. aut rogato faciunt
quod tandem ualerit. Vnde
Quidam sapiē. Est orare
duciſſes molēta intenſi. q;
q; nuditate supplicat cē potē
Et quidā sapiē dīt. Vbi
paup cluītū immittari ceptit
pert. Nāq; ut ait tullius.
bñ cluītū se honoratos et
beatos putant. Iu nec obli
gar quidē bñficiū uoluit. qm̄
eccl̄ia bñficiū se arbitrantur
decisi eū ip̄i magni quāns
alioq; accepterūt. atq; iāse
aut expectari aut postulari.

145
aliquid suspicant̄ rīta p̄tēt
rōb; nō mltū utentiū. neq;
morandū cū uimō potētib;
et mariē cū regib;. Nam et
qd̄a p̄bs dīt. nichil p̄mis
similis ergit lōi quā dū regi
sūre q; nichil boni acquirere.
et ideo fecerit ne quisquā m
mis morē infuicio regis
Et alius p̄bs dīt. Qui
fuit regi ut ita chā sine for
tuno et hoc seculū p̄tēt et
aliquid. Eugas g; bonos q; hu
miles cū quib; utatis et bon
eris. Vn. p̄pheti dīt. Cū
sc̄o sc̄s eris et cū inceſte
uiro inceſs eris. q; cū electo
electus eris et cū p̄sō p̄tēt
**De amicitia loquacis uel
ingrōsi uitanda. rubrica.**
A Por eccl̄ia tuus nō te ita
decepit ut famicitia lo
quacis ul' ingrōsi ul'
fatu te trahat. lo autē am
icitia illorū est uitanda. quia
imuli loquio nō te est p̄tēt.
De ingrōsi p̄pham dīt. vñ
ingrōsus non diriger intem

Rex est similis igni.

Et Iesu filius Iacob dixit
Terribilis est iniuriae suae
unguis et temerari in muto
suo. **C**elibis erit. et alibi.
Satuo non erit amicus et non
erit gratia in bonis illis. **E**cclisi
Qui edic loquacitate erigit
maliciam. Et alibi item dicit.
Cuius linguis ne loquam
nec in igne illi costruas im
guia. sic enim cum illis loqui non
dotes illos amiciam retine
non potes. Alibi etiam dicit.
Iec cui famis constituit hexas.
non enim poteris diligere in que
illis placent et sicut q. satu
ravit q. multa fane a superflua di
cit also dicit afor. suis u. scie
fit. **E**t etiam tulli dicit. Quia
quod tota ro abieceda e. Sime
greci latine d. canis. Inde a
m dicit latentes ut canes. et
io in talibus oraculis non telem.
quod iterum id. Nam sic igne
quarto mag. ligna suscepit se
imaiorē flammā erigit. ita
malus hō quarto mag. item
andierit. semper imaiorē ma

Incia excitatur. Quare cato
dixit. Contra iustos noli
contendere libris. Sermo dicit
conuersus animi sapientia pau
cis. sed a loquentium audiē
tacitus et p̄spicere tetes et
ab illo etiam ceteri. ait enim
seneca equo animo audiē
datus impetus oratione. **Vnde idem cato dicit.** p̄spicere
hercules tacitus quod quisq;
equitat. Sermo hō inū mo
res celat et malit. et idem.
De amiciis iraci hominis
uitanda rubrica.
Tracitiam autē iracodi
Iovis non consideres. q.
nullum non potes habere
Et aut sapientia hominumodo
nullus erit amicus. nec
in bonis eius erit gratia. Et
alibi. Nescis uelut ad ira
centium. quia in insimili sui
tirequiescerit. **E**t alibi solo
monit. Noli esse amicus
Iovis iraci. neq; ambules
cū uno furioso ne forte
discas semitas eius. et

71
sumas scandalū aīe tue. Et
alibi sicut carbones ad pri
mas et ligna ad ignem. sic
Iovis iraci suscitare iras.
homo enim extra corpus suū
est cū irasci intentus ut di
cat. nulli irasci intentu in
tentus inusta. **E**t beat. p̄sp
dicit. Hemo hac metris
motus non extimat equos.
Quemq; uolunt Iovis se bene
uelle putant. praeterea ab ure
q; calor. et ita dissimile. Ita
est feruor animi ab intioribus
ad extiora. pr̄pens oblitata
sibi iniuria iuncta quæces
Quare iratus osuū spremit.
Inde etiam chiesi ostendit. Iratus
etiam faciemus osuū putatis.
Vnde etiam philosophus dicit.
Iratus brevitatem uites iunctam
dum. **E**t ovidi eplaz dicit.
Quellibet iratus uero dat arā
dolor et debes uitare tā in te
quā malis iracundia. Nam
iracundia qui uicere maximi
supat iustum. **Vnde idem**
Ouidius dicit. Princeps animū
iniquitā et ecta uincis. Et
alius dicit. lex uider matū
uatus nō uiret illā. Respic
enī nil aliud iracundia.
Recordat. Et dñs leua
gelio dicit. Qui irasci frī
sue reus erit iudicio. **E**t
apl's ait. Ira enim uiri in ista
dei non opat. **E**t cato dicit.
Irratus de te incerta ostendit
noli. Ita impedit animū ne
possit cernere uerū. **E**t
seneca dicit. Ira uis nichil
infirmans loquit. Quare
aut sine dñe ut in cū ē sapie
ta ibi tecum dicit. legē solit
oblivisci iracundia. Ernot
quaratis semper putat se posse plus
facere quā possit. Et q. supat
posse suū. et inoreat. **Quare**
seneca dicit. Semper uatus
plus se posse putat. Et alius
dicit. Qui plus posse putat
sua quā natura ministrat.
Posse suū supat se minus
ē potest. **Quare tulli dicit**
In peccati absit cū qua in recte
nisi ostendat fieri pot. Quae

enī aliqua perturbatice fuit.
ca nec ostent fieri possunt.
nec dñs qui adūt apparbi.
Et pietagoras dixit. Quo
minus pressos iram abire
ab ita magis p̄meris. Tunc
nobis incipim̄ irasci cū alii
resim̄ finis nāq̄ ire meum
ē penitencie. **Yn sōc̄tes dixit**
Iacobus cū iacobi desierit tūc
irascitur sibi. q̄ ētū uirare
debes. quālibet uacuū. marie
potētē. **Nam ut ait seneca**
fulmen ē ubi cū potestate in
bitat inuidia. Nec etiā inuidi
tētes potenti. **Nā ut id ait**
potenti uasē piciū est q̄re.
Quare si potens te ierit poti
fūstus quā cū eo irascaris er
fæ q̄ eato dñe. Cede locum leslie
fortune aede potenti. ledere q̄ poti
te aliq̄ plesie ualebit. potentiō
pares esse non possumus. Similiter
debet uirare stultū māsi. **Nā ut**
ait salomon. Sine est sacrum et ho
nerosa arena. sed in stultū uero
guoz. na certe non b̄t mām nec
om̄em furorem et sp̄ni gerat si

fr̄e quis potē. sic et in pbi hoī
piciosa ē. **Vt seneca dixit.**
Grauissima est hoīs. p̄būmū
dia. q̄ ideo accidit q̄ pbi hoīo
apostolū nō iaseri. **Vt ait cassiodorū.**
Statius iaseri qui aia p̄pū
omouetur. et si forte iacidus
ul' status maliquo te lesent. nō
sis facius ad malignacionē s̄t
iū. **Nā ut ait salomon.** vir
inuidus. procer rivas. et qui
ad indignationē facilis ē erit in
peccata. peccator. et iterū inoce
inuidia. que etiā dies hoīs mi
nunt. **Vn p̄f filius sime dixit.**
Celus et inuidia minuit dies
et ante ips̄ adiuicet senectā co
gatus. Si licet inuidus p̄lō
tearū. q̄nq̄ tamē bñ. necedit.
Vt ait prophetā. Irascim̄
nolite peccare. Et ait ibi dñe. Non
occedar sol sup̄ inuidiam uāram.
Et etiā seneca dixit. ad
bonūmū citō mores iacidua.
Et iterū concecidit. tra q̄nq̄ mea
risuiceras. **Ynde sap̄ies dñ.**
Odeior ē uāris. quia p̄sticā
multus corigit animi dīgnit.

149

nātūrū maior p̄e malus censes.
Vn sapiens dñe. nātūrū dolē
miscebit et extrema gaucha lucis
occupat. vives aut minuā nū
p̄stituta antē pot̄ iō. **Vn ḡmū**
ridenciūt reūmē nō poterit. Statū
enīcum uates pures constitueret
ritē sare potes q̄ de st̄tūtū locūtē
Ynde yesus filius sime dñ.
Fatus inrisu erat labitur uocem
suā. vir autē sap̄ies uir tacere
rēdebit. **De amicitia malorum**
hominiū uitanda rubrica.
Trigeneraliū hominiū ma
ior oīmū districtū aticā
ē penitētūdā. nā p̄
talē amicitia et orūtūtā oīsa
tionē boni mores corūpūt et
efficiat iō. imp̄ius luxuriosus
et sechiosus et raua uicia acquirit
que sūt penitētūdā. **Vt ait**
sap̄ies. fugienda sūt. et mois
ob̄ igne ac ferro succidenda rēto
q̄ artificio separanda. langor aēd.
Imp̄icia abād. luxuria auēt.
seculio acuitate atomo clīscēda
deluxuria. **Quida ut ap̄la ait.**
Nich̄tā pestiferrū est. h̄umanū
gen̄ quā tururia. Nātūrū sine
luxuria corpus destruit. opes
ad nichilat. aīam necat. vīm
eripit. lumina orbāt. vēc̄ acīm.
vnde uāris. luxuria corpus oper
aīam uālumina uācē. Deatuit
ad nichilat. necat eripit. orbāt
acerbat. **Et etiā tullius de**
senectute dñ. libidinosā itēpās
adolescēcia affectū corp̄ ūtūt
senectuti. et de seclusione.
Dirit quidam. Nich̄tā tam
mortiferrū incūtare quam
seclino. Nā seclino euāmū occasio
est mortiferrū. Et ētē sicut talia ui
ta sūt fugienda. ita mālū sunt
fugiendo p̄ quos talia uicia
acquirit. Nā sicut p̄ ḡmūtūdē
lepsi. iō q̄m̄ lepsi efficiet. et
peritus morbo sūtōtū grei m
ficiet. et p̄mechētū frumentū totū
massa corūpūt. Ita passiduam
coūsationē atīs amicitia malo
iōmū efficiet. iō. p̄terius. ḡlos.
cupidus. libidinosus. latro
fur. Orenday. sup̄bus. auāris.
et ita oīmū māla uicia acquirit
ut simul cūllis cadat iūmū.

Vnde quidam phs dicit.

*Sunt enim qui libet malis opib;
figmari ne intronitas re
re quia qui pediculis soluerit
superiorum ruina. Et aliis phs
dixit: Quis quis iniqua alius
inque gentis consordio fratre
peccat dubio mortis. inimicite
penas iuravit. Et cetero solu
malas societas. sed etiam mala ui
cmitia est inuidia. nam in uigore
quibus malu riciuntur de malu
matutinu. Quare quidam phs dicit.
Non emas temerante quod cog
scas memini. et si ante laudes
domini quam uulnare hospitare
maius uicimus. primum uictus
domini quam maneras uirum ma
ium memini. De peccatis etiam
beatus paulus in epistola ad
corinthios dicit. Ne omiscaum
fornicari et non utique forni
caris huius mundi. aut auarice
aut rapacib; aut sydeis suu
tib;. aliquoquin debuerint iu
te huc mundo exisse. Nec aut
cepsis uobis non omiscerim^m.
Si huius qui frater interius*

nostratur est fornicator aut
auarus. aut sydeis suuens
aut maledictus aut ebriosus
aut rapacib; huius nec cubum
sum. et insine ilius capituli
subiunxit auctoritate malu ex
nobis ipsi. Et alibi idem
apls in epistola ad timorum dicit.
Hoc autem scito quod inouissime
spiritus stabunt spiritu pieculos
tenent hostes se ipos amantes
cupidi. elati. superbi. blasphem
parantes non obediunt. sed in
seculerata sine affectu sine
pace. criminantes. Inquit
tes imitantes sine benignitate
petentes. perire. cumidi.
uouptatam amatores mag
quam dei hostes quidem spem
pietatis. virtutis. autem ei
abnegantes. et hos te iusta.
Et etiam ypsilon dicit.
Discat ad hoc initis cupidit
atem pueri. ut quis est
si quis caueat sic ut hostes
imiquos. Ne similiter cum ap
pum pingat utruque. suppon
et usus eligans. per factis forte

malugnis. Nec testosteres laudum
amantis habebi. *Quia ut dicit
seneca.* Tam turpe est laudum
atetur pueri. quod obturpia lau
tari. letior est quoque chie
plies malis. et malex rete
extimationes malas impota
ingram. Dragia enim temerita
est uicerit. ne infameris abi
sum. et nichil est laudum hinc
uerba metuere. Et alibi idem
dicit. Quod letaris quod ab
hostib; laudaris quos non potes
ipse laudare. Quia etiam ait.
Qualisquis sit. scies si que
ad modum laudes. Quae ad mo
dum laudetur aspernis. *Vnde*
marcial codrus dicit. Num
credo decus laudari a sapientib;
erme. Sine laudari obিপ্ত
credo decus. Et alibi idem dicit.
Contemptu stulti contemptu
cridime laus est. et contemptu
astulto decus est negotio.
Et aliis sapiens dicit.
laudent te boni. opinantur
de te mala. Si mali. Ob; enim
dispucent malis laudabile

est. Et aliis civit. Negligent
in laude lectoribus cui laus est
tribuitur. et in laude lang
Quare dicitur ne te asocies lec
tori cui societas est t' dedec.
Et seneca dicit. Constituit
in turpitudinem amor turpium
non pos. Nam ut uero loquunt
prosuerit idem tam uictoria talium
et etiam bonus hoc credit malus
et pente habeat si fuerit
malus est. *Hanc ut qdā phs*
vici uero optinet quod sibi credit
sicut equo ueritas que non
credit. p. mendacio reputatur
caelus ergo uulnus qui te
meliora faciuntur si tuos ad
mette quos non potes facere
meliores. scies quod nulla res
magis aios honesta dubios
induit. et imprudentia inlinabit
renocat ad rectum quod uonera
uiros uulnus. *Et seneca*
epistola dicit. Qui etiam
ait hoc enim in se generosus am
qdū inerat ad honesta semper
fugias malorum uinorum staerat
et uulnusacione atque suspicio

loci existentia semper querendo
honestes et loca in quibus et cum glos-
suleas eruditur tuae prud-
ciae sive cognoscere accepit meum
collaudari. **Ait enim cassiodorus**
Quoniam eruditus ubi possit
existere glosse. et iterum pru-
dens frequentiam non respuit
honestum in qua se nouerit esse
laudandum. alioquin iuris
fama tollitur si earum in omnibus memori-
nem faciat. **De multiplici u-**
tilitate amicorum rubrica.

Et nota quod in habendis et
acquirendis et retinendis
amicis magna et multiplex est
utilitas. Corpus enim honestum sine
amicicia p. mortuo reputatur.
Vnde quale est sine anima corpus.
Talis est sine amicis homo. amicorum
et suffragio corpus mortuum
imficari debet. p. amicos etiam uita
honestum occidat. et sine amicis non
potest esse occisa. **Vnde** tullius dicit.
Et si ea permaneat que dicuntur
dona fortune. vita tamen in culta
ad festa ab amicis non potest esse
hoc uita. Et amicorum utilitas

tanta est ut auro vel argento bonitas
fideli sive nullatenus ostendatur.
Vnde sapientia dicit amico fidelium
est opatio. nec est digna p. teratio
auri vel argenti sed bona ueritas
fidei eius. Et alibi etiam dicit.
amicus si p. misericordia fruus erit
est quis coelum et in domesticis tuis
fiducia fragit. ab amicis tuis
separare. **Vnde** p. amicos tuis atque
amicus fidelis p. rectio fortis.
Qui autem inuenit illam inuenit
thesaurum. amicus fidelis medica-
mentum uite. et immortalitatem.
et qui inuenit deum inuenit illam.
Vnde caro dicit. **A**nytius
anotis perito si forte laboras.
Nec quinque meliori medicis
quam fiducia amicus. Et est
utilitas tanta in acquirendis
amicis. ut et regnum amicis non
ualeat opari. **Vnde** ait caro.
utilius est regno meritis ac
quique amicos. p. amicos etiam
intelligi amicos peccare. sic palae-
des curauit honestum. Semper
halere palade aliquem que ueret
honestum. hic quoque amicis

non leuis uita erit. **Nam ut**
ait sapientia. Nichil est dulcissimum
quam hoc amicum cui quo tamquam
cui te ipso loqueraris. **Vnde** tullius de
amicicia dicit. Ego tantum
uos octari possum ut amicicia an-
ponans omnibus humanis rebus.
Nichil est tam naturale aptum tam
quenam ad res secundas ut
ad duas. **S**ed hoc p. minu sentio non in
bonis amicicia est non posse. **O**r
itē tullius postea subiicit. sole
enimto couere inter quin amici-
ciā eum tollit quam nichil adiu-
imortalib; melius habemus nichil
occundus. Et iterum ait enim
res humanae fragiles caduce-
sunt. semper aliqui acquirendi sui
quos uere diligamus et a quibus
diligamus eum caritatem et bene-
uolentiam quia sublata et ois
exuata sublata occiditas. p.
amicorum etiam multitudinem et cum
cum dilectione. ita hoc munus et
defendit ne ab aliquo nequeat
expugnari. **Vnde** seneca dicit.
Vnde est in expugnabile mun-
imentum. amor etiam p. multa et
amicorum consuetudinem et dilectionem
opem consumant et retinent sicut
opem nulle mactu credens obser-
vere possunt. **Vnde** tullius de
officiis dicit. Omnia autem reu-
ni quicquam apertius est ad habendas
opem et retinendas quam diligi. et
nichil est alienum quam timeri. p. elare
enim honestes quoniam metuere oterunt.
Quod quisque autem edat p. ille
expetit. **D**icit autem edas illas
opem obstat posse. et si ante ag-
tum fuerit non autem cognitum non
Gerebas amicum fidei p. metu
posse acquiri. **Nam ut dicit p. ph.**
nemo est satistulus est quemenerunt.
Vnde idem tullius dicit. **H**abens
custos diuturnitatis est metus.
etraque diuina lenitudo fidelis vel
ad appetitum. Nam non in libera
cuitate se ita instruit. ut menu-
antur huius nichil potest esse temere.
Et enim qui se metu uolunt aquib;
metunt eos de ut metuere ipse
cessit est. blandicia autem. et non
impio uis crescere amoris. **Vnde**
martial' coetus dicit. Coruus
et honeste minar nos rite poscis

vero
 omnia. In iustis nemo. coac-
 tus amat. Blanditia non
 impio uix erexit amorem.
 Vacea quicquid impunit. Sed
 ipsa leona leone. Iuvans fugi-
 unt si placet. Adgreditur dilig-
 uos omnes ut amoris ab eis
 unius. Et uenit amor per illas.
 Difinitiles rebū. Quod soli
 amicitia p̄metit et iuxta
 nō acquirit. ut retinet. Si
 etiam impui p̄metit metu
 pdit. **Vnde cullus dixit.**
 Nulla misericordia est ei
 que p̄metit uera possit et
 diuina. et aliis dixit.
 Maledicunt de te quem
 multa timunt. et male imp-
 anto firmū impui sententia.
Et seneca epistolarū dixit.
 Nemo tribulus potest esse
 et utrum magna securitas
 perire est nichil inique facie-
 quancessit habuit aliquā la-
 tenti fortunā. Nunquam au-
 fiturā multas ergo stridet
 acquisitē amicos nō meru-
 sū merito et pacificos tantū.

De osiliis et osiliariis 12.
Ponit uerū et osiliū hanc
 seruū et mille
 eligas osiliariū. Nā ut
 ait sapiens. Multa
 pacificis tibies osiliariū
 unde mille. paciū est em
 culibus suo amico sua
 secreta osilia patet. Vn
 quidam sapientia dixit. Cogit
 secreta nis ecce nemini dū.
 Alius nō dixit. Vnde shing
 ob uno posse celari secretū.
 Et alijs dixit. Consilium
 absconditū quasi incarce
 nō ē reclusus. Reuelariū
 nō teneret incarce suo
 ligatur. Quare dixit.
 noli confidū tuū omni
 reuelare homini. Qui enī
 consilium suū in corde remi-
 sui uris est melius eligit.
 Nā palam sūt racē quā
 ut tacet secretū sibi co-
 missū alii regare. **Et**
 ait seneca. Sitibi ipi
 nō recipit stultus uerba

ab aliis silenciu queris.
 verū qui ut ait cassiodorus.
 Consilium quippe innotari te
 tristat impuditus. tu patre
 secreta tua p̄fencia et fūra
 cū amicis p̄batis amī fidelib
 tracta ut ab eis osiliū h̄is
vt ait cato.
 Consilium archam tuum
 comite sedati. Corporis
 auxiliū medico comitte
 fidelis. **Et etiam quidam**
p̄lis dixit. Causa tagiliū
 illius a quo petet osiliū ut
 sit t̄ fidelis et p̄batis.
Et ait salomon.
 Vnguero et narus otoribus
 relectat eorū et lumen anguis
 osilius anima dulciorat. et
 alibi eā dixit. O lacū osilio
 fac et nō peccabis. cū osilio
 dico fidelis sapientū et pha-
 tor et marime senū. et nō
 cū osilio stultor nequicunq
 Stulti enī stulta diligunt
 sua osilia. Ad stulticiā thūt
Vnde sapiens ait.
 Nō recipit stultus uerba

prudentie ne carices que
 usant̄ incerte suo. Et in
 p̄uobediat. Quisq; suo
 sensu p̄teat sibi stultus
 habet. Iunces sensu ma-
 turū non habet. qui uenit
 diligere. et eis interēt nō
 enī potest in eis flans dūtū
 h̄is. ga nūmis ceterū matu-
 ritate sunt adepti. ut de ī
 paup̄ilis dixit. Hanc
 semp amat uenit uerba
 uiuent. **Vn̄ salomō ait.**
 Ye ē terra cui rex puer est.
 et eā p̄incipes mane comedit
Et martialis eos ait
 Curdū suo amico qui uata
 batur melileus. Consilio
 uerū fidelis. melileus rūmā
 expectare potis dū sine osilio
 es. et rābi p̄nō ueretū
 facile gr̄p̄im̄ osilius. Non
 sic osiliū postume sp̄ne tollit
Ham ut ait iob.
 In antiquis ē sapientia in
 malo ip̄e prudentia fuerit
Ham ut ait cassiodorus.
 sūt prudentiae temp̄ sit

habiti qui m'ltor hominū
gūsationibz pblant erudit. Quare item ait. Senes ip̄i
consilue sapia discit. ticez
cūlcta tralns ab antiquis
meruisti placē te pp̄us. Et
Nō turibz nō ueloxatibz aut
celeritate corpor' res magne
gerunt. S; q̄silu sc̄ia et
auctoritate quibz nō modo
non orbari. S; ec̄ia senet.
Augeri solet. et nō solū unū
consilu s; ec̄ia multa q̄silu
cū eis facē debes. nō subita
nec festinata. Nam ut ait
sapiens. Vbi nō est q̄silu
natos pl's coquet. Palus
autē ubi multa q̄silu. Et
Dissipant cogitationes ubi
nō erit q̄silu. Vbi nō plures
q̄silu sūt q̄firmant q̄silu
intelligo bona. Nā facient
iniquissimū q̄silu sup ip̄m
deuoluerit. q̄nō cognoscet dñ
uemat illi. Et yesus filius
firac dixit. Consilia non
festinare dixi. quia chosist
graria consilio. festinatio a

ma. et alibi ec̄ia sapiēs dixit.
Et quidam philosophus dixit.
id para rectissimū. velox em̄
consilu. sequit' em̄ penitēcia.
Et alibi deliberare utilia mo^r
ē tutissima. Et alibi consilio
melius uices quā uigdia.
Et seneca dixit. Et illud.
Inconsulta temeritas nescit
expectare q̄silu. Et p̄hs ec̄ia
dixit. Non credas stultū
cū temeritate consilu.
Quare seneca dixit.
Consilu tuū si audierit lusio
consilu dispositionē p̄mutet.
Nec credas omniq̄ audieis
q̄silu donee prius autē sit
urile. p̄batu fuerit in aliquo.
Et quidam philosophus dixit.
Nec credas consilio illius
qui secreto aliiquid q̄siluit
et palam aliud se uelle ostendat.
aut enim cassiodorus.
Lesonis genus ē occulte
q̄silere. et aliud uelle mon
strare. Nec credas malibz
consilio. Sc̄ptū est em̄. oīl'
ase nunquā bonū consilu

refert. Et nota q̄silu non ē
capiendū q̄mūtari nō possit.
Nam ut ait quidam sapiens.
Q̄halu q̄silu est q̄mūtari nō
possit. Et nota q̄d semper q̄silu
uendū est. q̄mū marie opus ē.
Et quidam philosophus dixit.
Quare in consilio nō est cū
festinacia neq; cū uia p̄cedē.
et licet diversi duo ē strana
q̄silu. videlicet festinaciā
et illius em̄ de senectute
adit ec̄ia tūlū siluet uolupta
tem dicens. Impedit ec̄ia cō
silu uoluptas rōm iniqua
de menti ut ita dicā p̄strigat
oculos nec h̄t illū cū urate
q̄merū. et in q̄silu uitare
teles assentatores maxime
insecundissimis rebz.
Ec̄ia insecundissimus rebus
vnde tullius dixit.
Ec̄ia insecundissimus rebus
marime uendū est. illius
amicor. h̄s q̄ maior est.
ec̄ia quā ante t̄bueda ē aue
toritas. h̄sē t̄p̄b; canēdū
ē. ne assentatoribz p̄tescatam

dit. Et in ipsius nō moue
arte ad uba compoita.

Dicit seneca in eplis.

Ad rem monentis nō ad iubū
spīta. Nā oīo eius queri
tati opam dat in spīta
debet ē. I simplex dī
fūrūlūm in seū dissimis
reīa maxime uendū est
zīa. **Inde etiā seneca de
formula honeste uite dī.**

Tūc consiliat salutaria ad
uota cuī tū aliudit hūi uite
spītas. Tūc te uelut ilibū
co renchris ac fītes. Nec
tūdī vabis impetus libere hī
eundi sit. et quousq. Et
hēc multū sapiens fūret
tacitū nō inherēs. Et cū
osīo sapiā ab alio inue
gabis. **Ait enī cassiodorus.**
Sapiām querit in altero
penes quem est scīe magistrū
dubitare. enī et sapiētib
osīlū pētere non ē uaregō.
nec mūle. Sēptū est enī.
Dubitare te singulis nō ē
mūle. Et ecclā in stenti

mundi sēpīt. Inocennus
pp. Qui magis intelligit
magis dubitat. et ille uide
plus sibi sapē qui pīstib
pars q̄ scīe est. sīc. q̄ mīsc.
vīrenī est quequā tā uile.
Vix tā facile q̄d ad plenim
sūatur. Spīlenatur at līdī
mīlī sūatur pīst. Tēo autē
sūpīdī te gīlio et facīs
plēnib. et fūrūtē sīlū
capitū. quī dī pēmī
fīs atq; scīetis de quib;
consiliū capītō pēt. nō dī
fūcē menāonē. **Inde fili
firac dīrit.**

Amico et mūlico noli nar
vare sensū tuū. Et si est tūb
telicū noli temuare. audi
aeriet enī re. et respicet
re. et quās referēcēs pecām
tuū sibi idē te

Nam dicit lev.

Facete autē res nulla q̄stī
tione infēcte fieri possunt.
vā si osīlū mīte hīi non
pot. Nec uilitas trahi ne

minī dīcē. pītēs.

Nam viratē seneca.

post calamitatē memoria.
Alia ē calamitas. et maxime
ubi memoria calamitatis
ul pīterī facti potū suscitare
maliciā. **Inde catō dīrit.**

Lītē pīterī nō līmoledī
refugere. post numericas
mīlī memoriā malos est.
et ita si uito penitus ea
q̄ memorare nullū debes et
maxime mulierū ul ebōlo
Nam ut dīrit phē.

Gatulitas mulierū id solū
nouit celare q̄ nescī.

Et salomon dīrit.

Nullā secretū ubi regnat
etīcas. Sacētē tamē
oīa archana atq; secretī
renētē cāpāndī. et mani
festare debes. ut sēc jacy
in epīla sua pīma dīrit. Cō
fitemī alterūtū pagī
uā. deficientē amīe lacrē
etiam alii confriterē debes.

**De probatione amīcō
rubrica.**

Proterū in habendis
amicis ut diuī magna
sit uilitas. nō tamē

uelox fīs in acquirendis
amicis. nullū enī amīcē
ante pībationē te ostīngē
debēs. **Et ait marcialis
cochus.**

Cūdā hīo amīcō
qui ueocabatū eripīs ante
quam ares grīsīpē. pība.
Et amare pītētū cum tōtū
illū pītētū fūcipīas sepe
dīu quoq; hīo q̄d dignū
cesser amīcē. et tractat sapīc
sīe amāt exibītū.

Et ouidius dīrit.

Ouale sit id q̄d amās cēlā
cītūpīe metē. Et tūq;
lesuō sub ente colla uīgo
Et sapīens dīrit. Si possidē
amicū intēptationē possidē
est enī amīcū sedū sua tēpī
frēpīe autē cītulationē
nō pītētū. **Et ait phē.**
velors amīcū te scīē. et
scīēs mīlos. alīs me
lītēs alīs fīre dītīpī. pītū
me dīcē q̄ recipētē me ure

renes meos et cor meum.
Et beatus ihesus ait i eplā sua.
Parvissimolite credē omni
spū si p̄bāte sp̄ritū si eredo
est. Et ap̄ls dixit in eplā
sua ad ḡsolonenses.

Ḡm̄ia p̄bāre q̄ bonū est
tenere. Ab omni spe mala
abstineret uos. et sapientia dī. Qui credit in te leuis ē iuste.
timorabit. facilias enī animi
ad p̄tē stulticie uigil. Et alius
ph̄s dixit. Ne laudes amicū
donec p̄baueris enī. Et iterū
alibi dixit. p̄ter amicos nō
p̄butos. p̄tē ē semel de ini
nicis. et miles de amicis. q̄
forsitan q̄m̄ amicus fiet iuste.
er sic leuis poterit p̄quā
tamponi tuū. Et seneca
dixit. Tu oīacū amico
telibem. S̄ de ip̄o p̄bus. eligas
ḡ amicos. p̄butos qui ē fideli
ē possunt. et eos uno afferas
nō uno habens merito. q̄ tales
amicos elige quos nō p̄sunt
elegatis. Ait enim seneca.
Amare sic incipe tamquā nō

lueat desinere. Quē debes
p̄amicis. et que eirogare
per quomodo debes cū aliis
amicis. Et d̄ lege amicitia. 12.

Dicitur obato autē amico
atq; temptato. Nulla
fidelē ualte iueneris
q̄a p̄cordis suscipias enī ut. p̄
eo facias quecūq; p̄ amico sīci
posuit q̄mote d̄ honestate utiq;
q̄ dīctū non offendas net tua
p̄sciam ledas. Peccatum enī p̄
amico facere nō debes. Nam

dixit tullius de amicitia.
Nulla est excusatio peccati. Si
amicis causa peccaueris. p̄mā
ire turpi ubi dupler ē peccatum.
Ait enim seneca.

In turpiter peccare bisē dīcū
nec etiā debes amicū defendē
impeccato ne ē crīmē pares
necessē q̄ defendit sibi cīmē
parat. Iterū scimus sit culpe
qui necēnt iuuat. p̄ illi salutē
lex facēt. Scimus autē. Nich̄ tpe
dicas. p̄ salutis remedio. In
notice igit̄ amicū defendere
deles ut. p̄p̄ defensor dicaris

Nam ait cassiodorus.

Ille p̄p̄ defensor est dicendus
qui defendit innoīe. aliqui
sīci turpitudine. et mēdaciō
enī defendorē amicitia non
duraret. Nam ut dixit
tullius de amicitia.

Dificile est amicitia durare
sive manē si aueritate dīctū.
amicū iusta si sens tua fīcū.
Ieo autē dīci q̄mote. quia ut
lex dicit. Exdemū sīci posse
intelligunt que q̄mote fieri
possit. Et ecia; alibi dīctū osti
eunt. Age sic alienū ut tuū
non obliuiscāis. negotiū.
amicis enī ita. p̄dē debemus
ut nobis nō necēam. et dīci
honestē. Q̄ia ut ait tullius.
Si omnia satienda sūt etiam
in honesta que amici uelint.
nō amicitie tales. S̄ omnia
putande sūt. vñ facē debes
p̄ amico q̄ honestā sit. et
denegare q̄d nō rectū sit.
Ite igit̄ lex iāmicitia lāngā
ut neq; rogēm̄ res turpes nō
faciam rogatu. et ab amicis

honestā petam̄. amicorū cīsa
honestā faciamus. studiū sep
ad sit exātū absit. Consilium
uerū dare gaudentē libe. Ite
est in qua seceras iāqua omīa
sūt que putant iōies expectā
honestas. gloriā quilitas.
atq; iocūlitas. ut enī Ite
ad simi. beata iusta sit enī sine
Ius ēē non possit. q̄ cīp̄dē
marie sitq; si q̄i volumus
adipisci. Virtutū op̄adanda
ē sine qua nec amicitia nec
ulla rem expectātū consequi
possim̄. Enī nō neglocta que
se amicos hē arbitrantur.
Tunc deniq; errasse sencunt
enī eos aliquis graui casis
expiri aggerit. Et etiam
uerecūtāri debent amici ad
inūcē in honesta ul̄ turpia
petere. Nā maximū oīamātū
amicū tollit qui ex ea tollit
uerecūtā. Ut tullius dicit
Qui ecia; ait. Odoreme autē
perturbāt officia iā amicis q̄b;
et nō t̄buere enī recte possis
et nō t̄buere enī recte possis

Officium est electis autem
amicis ita eos diligas ut
illi tu amicitia non carerat.
Quotus enim utri qui non
amicis. Ex amicitia curveret:
et illos e coequalibus existimat:
ita quod illis tamquam tibi ipsi
cretas. et ut tua illis scire
et sine suspitione gemitas.
Ait enim cassiodorus.

Ex secum suba est quamvis
appellatis ex quo enim illos
appellaveris de illis mala
suspicari. non deberes.

Ait enim cato.

Suspectus caueas ne sis
miser oibz horis. Nam ronibus
et suspectis aptissima mors
est. Si amici inuidet sibi non
credunt veri amici non credent.
Nam si aliquis amici erroras
cui non tantum te credas ut
tu alde erras et non satis
noscum amicitie.

Vnde tullius dicit.

Nichil enim in amicitia fieri
me nihilque similitudine debet.
Nam si etiam ceteri quam florenti

occidunt nec quicquam similans
potest esse diuturnum. et nichil est
dulcissimum quam hunc cum quo amico
omni laetitia ut reuertatur. Nichil est
amabilius nichilque pulcherrimus
quam mox similitudo honestorum.
Vnde idem tullius subiunxit.
Onum societatem Nulla proban:
tia est nulla firmior quam cum
uni boni moribus similes sunt
familiaritate quieti.

Inde etiam salutibus dicit.
Sed uelle et idem nolle ex animo
firmitate amicitia est sic tamquam cum
amicis laetitia deles tamquam
deus audiatur. Sic uero cum hominibus
uincit tamquam deus uideatur.
ut seneca epular dicit.

Nichil tam optumitur non reue
letur aut secretum ut non
sciatur. ut matheus in
euanglio domini dixit. Unde
multo diaconus uenit sub nomine
quanta latenter in longo
tempore parent. Et etiam
tullius in epulis dicit.
honestus enim bonus uiris non
occulta queruntur. Nec quicquam

audebit uir bonus uelle quod non
audeat predicare palam. Et etiam
curandus est maxime ut eocum
quibus similitudinem et ueritatem
et diligere indeam. ut idem
tullius dicit. Et illa uera
amicitia existimat quam non
spes non timor non utilitas
sine causa diuelli glori cum
qua hoies moriuntur. Nichil
enim est quod tolleret qui
prefecte diligatur. Veritatem
amicitiae difficile repunit
in his que longobus re quis
publica usantur. In foro enim
plurimum post se iudicosa
res est et breves.

Et seneca in epulis dicit.
Et difficile est uire pax
amicos probare in aduersitate
facile. Nam ut ait seneca
amicus non nomen habeas.
calamitas aperte. Quare
alibi idem dicit. Amico
fortunato uocatus fortunato
nato inuocatus esto. Et
alius dicit. Quidam sunt
dui numerant amici. Sed in

necessitatibus pauci. Nam hic est
uere amicus qui te adiuuat
cum est seculum despat. amicusque
tu taliter diligas ut iustitia
inte sit. Quare ab illo dili
garis. Nam digni sunt amici
quibus in est cum cur diligantur.

Et tullius de amicitia dicit.

Si enim non amaueris nullum
te adiuabit. Vnde maritalis
coetus dicit. Domini quisque
nullus amat te ceciliante
tu quoque amas nullum diligere
carus eris. tu ergo prius exhibe
bit bonum et sic que alterum
tum simile plurimum puse
ne dicam impudentem hic tale
amicus uoluit quales ipse est
non possunt quaeque ipse non ibunt
amicis hec ab eis desiderant. Vnde tullius dicit.

Et nota quod inter amicos ami
cias immortales esse oportet.
Nam ut dicit sapientius. Cum
amicis idones breves amici
alias longas esse oportet.

Vnde tullius dicit.

Verum est illud quod dicitur. multos
medicos salutem suam esse edendos

ut amicitie munus expletum
sit. Et nota qd qui pfecte
diligit cū effectu amicos facile
in se non pot. Vnde dicit scholasticus
amancū ita regregatio. Est
amoris amas enī multis sibi
metitur iuris. Et tecā qd
sapientē dicit. amici enī ius
iurandi penā non habet. Et
alius dicit amas sicut fac
eragitando magis ardescit.
Et etiam quidius iuris
cum quadam dicit.

Pero si potero sī nō iuris
amabo. Nec iuga thauris
amat. que tamen dicit. br.
sic ergo nec sine te nec tecā
iurē possū. Et iudeor uoci
nostris ecē mei. Et nota qd
amori pfectu tempus non
animū facit. Non enī est in
potestate animi deponere
amore. Quare seneca dicit.
Amor animi arbitrio sumit
nō deponitur. ne credas malū
de amico tuo nō exprimē id
manifeste cognoueis. S; si

aliquis te amico tuo male
loquit. Rende ut phs dirit.
vt tu tue lingue sic ego mea
dñs sim animū. Alius autē
autā maledicēti rendit. tu
iquid male dicē didicisti.
Ego sc̄ia teste didici. inde
tempū. Nec inter duos amicos
tus iudicantis. Nisi forte
disfusſis. et primatis eoz
iollūtatis hec te utriusq;
iollūtare. hec feceris.

Quia dicit sapiens.

Molestus ē inter duos
amicos quā inter duos
inimicos iudicare. Sie g
ames amicū ut ei sis amie.
Vndū tamen amat nō tam
amati sūt amici. In

Vnde marcial coenus dicit.

Omnis amicus amat s; nō
qui amat omnis amicus. si
quē patrē. et tuamas esto et
amicus. Quare et seneca
in epistolis dicit.

Suis amari ama nō enī
pot qm̄sq; beate. qui se

unī. qui se tantū intuetur
qui ad utilitates suas omnia
guit. Alteri enī iuras optat
suis t unī. Nā oſoreū omnī
ter inter nos facit amicitia.
Quare in pibio dicū est.
Qui rotū mult totū pdit.
enā et qui putat se h̄re
amicos quib; ipi non sunt
sc̄im senecā qui dicit. Nullū
bit manus malū occupatus
hō et bonis opib; quā q
amicos sibi putat. quibus
ipē nō est. Nec g te ipi in
spicias tantū. S; aliorū dī
teria qm̄ qpleas.
aut enim cassiodorus.

Sit quidē aliena desideria
fidelit ḡere hec est bona pia
pfecta. Et seneca de bene
ficiis dicit. Qui sibi tantū
bi optat male peatur. Et
alius dicit. Qhalus ē dicē
qui tantū causa sui est bonus.
S; tamen quantitatē fidei aīa
est amicus diligendus ut q
te plus diligit ate magis di

ligatur. Suo pūtē diligit
meus amore. et amicitia non
attendas. Male enī p̄ptū ē
inter amicos amicitia quorū
unus. pamico animā et corpue
et substantiā ponet. Et aliue
autē de altero par aut nichil
cuaret. Qhaloē autē amore
minor p̄ferre debes.
De amore sēnum et honore
parentum et quomodo in senectute
debēs tunc regere

Rubrica.

G Enī quia paternus
amor omnes alios
excellit ut in rebibus
me patrē tuū p̄ceccē libib;
debēs diligēt et reuererit ut em
aut ley. S; et honesta p̄sona
patris filio semp debet uteri
Et sapiens ecclasticus dicit.
Q; in honorat patrē icicabib;
infilius et in die ōdōis sue
exaudiēt. Et alibi tem dicit.
Qui honorat patrē uita iuer
longiori. et qui obediit patrī
refringabit matrī. Quid tam

deū honorabit parentes. et
q̄si dñs suet h̄is qui se
gn̄auerit et inope t̄mōe
et in omni pacētia. honora
patrē tuū ut sup̄ ueniat t̄
b̄ndictio adeo t̄ b̄ndictio
illius meremū manebit.
b̄ndictio patris firmat domū
filior̄. Qd̄ alicetio autem
matris eradicat fūntūtū
nō filii in orumelia p̄t̄
tū. Non enī est tibi gl̄ia s̄
gl̄io. Gl̄ia enī h̄is ex
honorē patris sū. et dedecit
filiū patris sine honorē filii
sūcōpe senectutē patris tuū
ne ḡr̄istes enī mūnā sua.
et si defecit sensu. remāda
ei. q̄ ne sp̄nas enī intuāntur.
Et alibi c̄a dicit. honora
patrē tuū et genitūs matrē
ne obliuiscās. Omenēto
qm̄ n̄ p̄llos nō fūsses. et
verbū illis quomō et illi t̄

Et salomon ait.

Qui paternus et maternus
missionib; eradicat nā h̄is
et nō filius meruit appellā.

**Filius sapiēs letificat p̄nt̄
filius nō shultus est nō in
merito t̄stia genitris.**

**Et etiam apl̄s in ep̄stola
ad hebreos dicit.**

filiū obedire parentib; ur̄is
in dñō. h̄e enī in h̄i est.
Honora patrē tuū t̄ matrem
tuā qđ est mandatū prūmū
imp̄missiō ut bñ sit tibi. ut
longeius sis sup̄ terū.

Et cato dicit.

Dilige non egra caros p̄t̄
parentes. Nec matrē offendit
dū n̄ bonus ē parenti.

**Et yesus filius sirac
dixit.** Quā male fame ē
qui derelinquit patrē. q̄ est
maledictus adeo q̄ eras patrē.
**Et martial' coetus
dixit.** Dilige si bonus ē.
iuxta pietate parentē. Si
malus est tollera fil' esto

bonus nā illud bonus nō est
qui malos tollere non pot̄.
Et iterū cato dixit.
Verēm c̄i tūlēs dīces alij
maḡi. Fer patris imp̄ū c̄i
verbis exiit mūr̄. et minūc̄
tute ma mūtā tuā talis exiit.
De senectute rubrica.

Tua senectus merito
collaudetur et atq;.
filius q̄ ab aliis uenerit
er suscipiat sc̄lin cato nem
qui dixit. Multo sc̄ne
cū facia et elata recenset.
Fac tibi succentūr iunēns q̄
fecit ip̄e. Et si ad senectūtē
puencis annū tuū plus
solito exēas. langerem et
testimonia t̄ luxuriā et omnia
puerilia fugiendo. adūmādo
etia patriā t̄ amicos et iunē
tūtē prūstentia tua atq;
q̄liu. **vt ait seneca inepi
stolis.** Turpe est habere
auctoritatē senū et iunē
pueror̄ nec pueror̄ tm̄. q̄
infanciū. Non enī extēnt
senes puerilia etate hincio.

vt ait martialis coetus.
Post annos centū puer
alphysēus adhuc est. nō
etate pura. Si uito puer
est. Et alibi te puer p̄d̄re
senē me p̄p̄is arcū de uenilo
ē puerū mariane capis.
esse semel puer nature nō
uerat orto. Si semp̄ addi
teris. h̄c uenit exortio.
Odagis enī peccant senes
luctento et puerilia exēdo
qm̄ si in iunētū peccaret.
Seneca testante qui ait.
Quātū suis peccat tanto
tūpus incipit. Et iterū.
annū c̄i ludit. sc̄iat dīca
morti. Erū sc̄lin illū idiḡ
trasacta adolescentia odiolā
efficit senectutē t̄ honeste
acta sup̄ior etas fructus
capit auctoritat̄ extēmos
mores p̄t̄eros s̄ iſcritutē
tua suare rebes.
Sc̄lin tūlēm qui ait.
Luxuria t̄ omni etate tūpus
est. In senectute nō feditissimā
enī libidinū intemp̄ancia

accessit duplex malum est. q.
et ipsi senectus deinceps exigit
adolescentum facit ipse deo res
intemperie. Vnde enim ex eius
luxurie vel avaricie multum
mali facit. **Vt** seneca dicit.
Et ubi peccat etas maior ma-
leficent minor. **Eciā tullius**
dixit. Semper autem labores
corpis munendi sunt crea-
tiones. sed animi etiam auge-
de uidentur. Danda vero ab eis est
opera. ut etiam amicos qui uenient
et marie publicare rem filio. q.
prudentia quam plimū admittat.
et nichil magis cauendum est
senectuti quam ne langori se
desidieque declinet. et si istos
mores suauitib; bin; tua senti-
erat filius et ab aliis suscipiet.
Talante honorabit et honesta
erit. **Nam ut ait tullius.**
De senectute. senectus honesta
est sive ipsa defensio. si quis suum
retinerit. sine nemini macipata
est suis quod extremum spiritu
datur in suos defendere enim
debet se senectus a labore.

et desidia nec detter alterius
prauo sensu se trahit. nec det-
dere supse diuinarum alieni in-
uita sua. et cuiuslibet debet co-
sulere prudenter filio suo. et
ita erit senectus honesta et
etiam rota. ut idem ait. Si
halere aliquid tamquam
pabulum studi atque doce-
mentis et sociis senectus iodi-
tus. Si loqueritur gratia dictum est.
amare teles parentes et filios.
amorem dei perferre debet amori
paterno et filiorum.
Vnde mattheus in euāglio
domini dixit.
Lui amar patrem aut manum
plus quam me non est me dignus.
Et alibi inde in euāglio dicit
Inimici vestris domelhei eum.
Et nota quod nullus uidi filius
qui mala parentum tractasset.
de quibus in hoc sclo deus non
faceret undictum uisibilem.
et hoc merito accidit.
Nam ut ait cassiodorus.
Quibus fuit erosus senectus
parentum cum non merentur

habere sortium. ne puri cordis
iocunda sentitas nebulosis
maculis pollueatur.
De amore et dilectione
filiorum. **Rubrica.**
Pro amore vero filiorum
tuorum sit et credit
te non admoneo. Natura enim
in tantum te impellat quod eos
uel ex mero diligas. magis
enim timeo ne eos plus te ci-
ligas quam eoz amorem negli-
gas. Vnde in dico tamen ut non
tantam pietatem in eos exercas
parente et uirga et baculo
qupietas tua modum eadat.
Et salomon ait.
Lui parere urge edidit filii.
Lui autem diligit illum instar
erudit. Et alibi. urge et
correcio tribuent sapientiam.
puerant qui dimittit uolu-
tati sue sumptus matrem suam
Et alibi. stulticia colligata est
in corde pueri urge et baculus
figurabit eum. figura ergo illius
per ore non efficiunt filii
sapientes. et letificabunt te.

Naūtart item. filius sapiē
letificat patrem. filius vero siē
meschia est matri sue. Et
alibi eruditum tuum et refrige-
rabit te et dabit delicias aie-
tiae. Et alibi. iesus filius
sicut dicit. **F**ilius noster
est eruditus apuen-
cia illeque filie sit et a sua corp-
illaz et non ostendas faciem
tua illarem ad illas mentes illas
tua nuptia et grande opus
fecitis et hoc sensato da illa.
Et alibi. Audite propositum
gentes et rectores ecclie filio
et mulieris fratre amico ne dedic-
potestate super te iniuria tua.
Obelius est ut tu filii in te
respicant quam te respicere in
manib; filiorum tuorum et si forte
filii vel amici alii tuu correcione
et amonitione recipere uolunt
non temere desistas et intercedentes
qui bimargini exercitari et freno
tua ligat licet ambob; mo-
lestia sit ambos amat.
Vnde cato dixit.
Cū moneras aliquē nec se

Habere sortium

uelit ipse moneri. Si tibi sit
carus noli desistere ceptis.
Et cassiodorus dixit.

Non facile efficit uiciosus
cum monito insistit assidua
nec facile erroris uitio sor
fotescit quod assidua doctrina
purgauerit. Nec puoces
filios tuos ad incondiam
**Unde apostolus in epistola
sua ad hebreos dixit.**

Et uos patres nolite puoces
ad incondiam filios uros. Si
educate illos in disciplina
et correcte domini. ad exemplum
ergo diuinum filios castigare
debets. Quem enim deus diliget
castigat. flagellat autem
omne filium quem recipit.
ut seus paulus et Iesus filii
sicut dixit.

Qui diligit filium suum
assiduat illi flagella ut
retetur inouissimo et non
palpet primorum hostia. lacta
filium tuum et paudent faci
lute cum eo. et constabat te
ne credas illius dilectus. 7

inouissimo obstupefacit de
tui. Curia cincem eius in in
uenture. et tu de latere eius
dui infans est ne forte iduget
et non credat tibi et erit tibi
dolor anime. **Nam et salomon**
in proverbiis dixit.

Adolescens iuxta uia sua
et cum se nouerit non recedat
ab ea. Unde quidam sapiens
dixit. Qui non assuerit
iurtribus dum iuuenescit
autem nescit de iuuenescere
quoniam nescit. Sed hunc filium
sunt taliter castigandi tam
permitendum est aliqui iuue
nibus sequi imperium animi.
Et seneca in epis. dixit.

Et non in filius iocundus im
pus similiplacent non ob
lectaueris super ipsos si non
est timor dei cum illis. Ne
credas uite illorum et ne respe
ris in labore illorum. Oxfior
enim timens deum quam male
filii impii et utilius est mori
sine filio quam relinquere
filios impios. ab uno sensa

to habitabitur patria. et
atribus impus deserit. ut
sapiens dixit. et ut heredita
tem bona relinquas filius
gloria uirtutum eos instruere
tebas. **Inde tullius dixit.**
Optima autem hereditas a
patribus traditur filius. omni
que patrimonio prestatior gloria
uirtutis ita que gestar et
caueas ne amor filiorum irita
demencia te stringat ut
tui ipsius obliuiscaris et ipsi
utilia. et necessitatibus negeatur.
Nam ut ait seneca in epis.

Braga enim demencia est
hereditis sui res perire et sibi
omnia denegare ut tibi er
amicus inimicus magna faciat
hereditas. quanto enim plus
aceperit tanto plus de tua
morte gaudebit. **Inde ecclia**
salomon in ecclesiastico dixit.

Verstatus sum omnem indu
striam meam quam sub sole studi
osissime laborauit habiturus
heret post me quem ignoro
utrum sapiens an stultus fu

turus sit. et dominabitur laboreb
 meis quibus desudauit et sollicit
 fuit. et est quicquam tam uanum rem
 cessavit. renunciavit. quia cor
 meum ultra labore sub sole. Nam
 cum aliis laboaret insapiencia
 doctrina et sollicitudine homo
 occiso quiescit. et ego
 uanitas et magnus malus. Et
 alibi dixit. Qui acutus erat
 suo inuicto ali congregat et
 in bonis suis luxuriabitur.
 et quem habebat hostem plenus
 dimittit hereditatem. sic ergo filius
 seruas filius amicos in tua
 uita. ut morte tua non opereretur.
 Aliquin eam erit uita tuam
 in tua odio haberetur.

Et seneca testitur qui ait.
Cui morte amici expectant ei
uirtus omnes opereruntur. **Dixisse**
diligenda rubricai.

Tore non tua pfecte diligere debes. quia pars
tui corporis es. et unius corpus
teum est sordia diuina et humane
tomus ut leu dicit.

Nam ut ait dominus.

Qui cum adiutoriū hominis
necant. Nam cū fecassit hōrē;
dirit faciam illi adiutoriū
et extracta costa de pectorē
ate fecit eū et dirit. Ap̄ter
hōrē reliquēt hō patētātē
et ad hōrebit uxori sue. Tērit
duo incarne una. **Et alibi**
dicit ap̄ls in eplā ad ephesios.
Diligite uxores urās sicut ip̄e
dilexit eccliam et subiūerit
idem ap̄ls ita viri debent
diligere uxores suas ut eorū
corpora sua quia qui suam
uxorē diligēt se ip̄m diligēt.
Sermo unquā incarne suam
odīū habuit s; nutrita fuerit
cā. Tp̄ea sub iūcītē dñiquisq;
uxorē suā sicut se ip̄m diligat.
Uxor autē timeat iūrū suū.
Amerito uxor ē diligētā. ga
donū est dei. **Dixit enim**
yelus filius sime.

Vomis iūlūtie dantur
a parentib;. adiō autē ap̄ue
uxor bona ul' prudens est enī
ut dicit adiutoriū hōis et
marime egen ul' egri. Vnde

idem dicit ap̄linon ē sepis
diripit possessio. et ubi non ē
mulier ingemisat eger. tēto
tenens uxorē diligēt ut dicat
eam tui corporis potestatē hō
Vnde ait ap̄ls in eplā p̄ma
ad corinthios.
Dir non hōt potestatē sui corp̄
si mulier. Uxor autē non habet
potestatē sui corporis sed iū.
Nolite fraudare iūcītē nisi
forte ex sensu ad tempus. ut
uacatis oīōm. et iterū reūtī
midipīn ne temptet uos lata
nas. pp̄t in ostēnēlā urām.
Et alibi. uxor iū debitum
reddat. Similiter et uxor
uxor. Intancū etiā teneris
uxorē diligēt ut nūnd ab illa
ualeas separi. nisi ob causam
fornicationis. Vn̄ dictū est q;
deus ouērit hō nō separari
credas peccati ē huīges
omisēti secū carnaliter cū
pap̄lm dicit. Vn̄qsg; habeat
suap̄t fornicationē et alibi
dictū sit p̄cūtē melius est
nubere quā iū. Et alibi etiā.

Qui matrimoniū iūgit uirginē
sūt bñfacer er qui nō ungit.
S; caste uiuat melius facit. Et
alibi aligatus es uxori nō hō
solutionē. Solutus es ab uxori
nōli querere uxorē si autē accepta
uxorē non peccasti. et simpsit
urgo nō peccauit.
Et etiam ouīdīns dixit.
Mulier alligata ē legi quātō
tempore iū eius iūit. q; si
dormient iū eius libata est
alege cui mult nubat tamē
in dñō. beatorē erit. Si si p̄ma
serit secū mēi osiliū. Si ergo
ap̄ls dicit cū benefacē stultus ē
hereticus qui contra dictū ap̄li
phibet nubere tuber abstine
acibis quos deus creavit.
Et ap̄ls in eplā ad timotheū
dixit.
S; se autē manifeste dicit q; in
nouissimis tp̄ib; ch̄pedent
quidam afide attēntentes
spiritib; erroris et doctrinis
demoniorū r̄p̄cēti loquentes
mēndacīū et cauītātā lōntes
conscientiā. phibentes nubē
et abstine acibis quos deus
creavit ad p̄cipiendū cū grāz
actionē. Nec p̄t hereticus dīc.
dictū apli cē intelligendū de
nuptiū diuino. Nā si nuptiū
diuino intelligētur. scēlīm
illam auctoritatē. oīelius cēt
abstine a nuptiū diuino quā
nubē iūp̄o q; aptē faltū est.
Nec in x̄reas lōxētis. nec illis
cretas qui dicunt uxorē esse
dimittendā. nec cū cācē carna
liter utendā. p̄mē intelligēdo
euangeliū. Ybi dicit quidam
dimisit patēt aut matrē aut
filios aut agros aut uxoriē
centuplū accipiet. Insup et
uitā eternā. Iūt enī intelligit
q; de uoluntate utiūq; huīges
hōc fit cū uouīt castitātē ul'
transiūt ad religionē et uolum
alterius ambo. ul' etiā uous
transit ad religionē de uoluntate
alterius huīgū Alterio senescēt
et inselī manēt et castitatem
uouente ul' etiā otia uoluntatē
eius simatmoniū nō e ḡsumati
pearnale copulam quia uocatus

est de nuptiis uō decretū et de
decretales. Et uiri p̄ clamant.
Quare dico q̄ nō debes cessare
anuptiū eā carnali si placet
habere uxore. Et uxori accepias
potius ornatā bonis morib;
et in bona societate nutritā
quā in uiciis habyndantē
salutē malā. Et poci puellā quā
inclusa.

Dixit enim quidā phs.
Accipe puellā in uxore quā uis
sit uerula. **Et cato dixit.**
Uxor fugit ne cluas sub noī
dotis. Nec retinere uelis si
experit ēē molesta. Nec facias
maximos suptus inuptis
uxoris. **Nam dixit seneca.**
Nuptias suptuosas facē intrā
et si forte inuore aliiquid
iueneris q̄ tibi displiceat eū
equo animo id tollerare debet
si omote id fieri pot.

Nam dixit quidā phs.
Nulla tam bona uxor ē inqua
nō inuenias q̄ queraris. Et
nulla tā bona fortuna est de
qua nichil possit queri.
Et nullus de amicitia dixit.

Non ē quēquā difficultus quā
inuenire q̄ sit ex omnī p̄te i
suo ḡnē p̄fectū. **Vñ salomon**
in ecclesiastico dixit.

Uirū de mille unū reperi ex
omnib; mulierē nō inueni.
Si licet salomon nullā inueni.
Seneca tamē benignas uxores
sup oīa q̄mendauit dicens.
sicut nichil ē dulcissimis benignis
unge ita nichil ē crudelissimis
infestis mulierē. Quāto em̄
sapiens uitā suā p̄ uiri salutē
oppōnit tanto maligna ad
mariti mortē eā uitā suā
reputat. et tēo bona uxor ē
diligenda. **Nam dixit quidā phs**
Scias in bona muliere bonā
secerat esse et bona mulier
fidelis custos ē et bona domi.
Et talius dixit. castramina
parento uiro impar. Si ergo
mala ē uxor eam feras p̄ ut
q̄mote potes. **At enim**
quidam sapiens.
feras nō culpes q̄ mutari nō
potest. Si licet diligētēbes
uxorē nō tamē dare debes

p̄ ostēstā sup te illi inuita
tua. Nec dare debes illi p̄ncipi
tum ne forte tibi sit iuris
ynde jesus filius sīrac dixit
O mulier si p̄matū habeat
ostēria est uiro uxore aut
tuā diligas ita ut illi fidem
fiuāto. Alio ea uiuente nō
adolerēas. Si pudiciciā fues.

Nam ut ait ley.
p̄ iniquū uictetur aut ēē ut
pudiciciā uir ab uxore erigat
quā ip̄e non h̄c.

Et seneca ep̄lap dixit.
Impbū ē dicim⁹ qui ab uxore
pudiciciā erigit. cui ip̄e sit
corruptor alienar uxor.
Et salomon dixit.

Qui aut̄ est adulter⁹ p̄ter
cordis inopia p̄det aīam
sā turpitudē dignominā
congregat sibi et obypbriū
tūlī nō debilitur n̄ adulteris
uxorē tuā nec eā nimium
laudes ul̄ eā uitupes nec
mordacitate turpū uborū
eā congas. **Dixit enim**
seneca de formula honeste uite.

Nam ut amicitia p̄ adulterū;
acquitas. laudia parte uitupā
parens. Sunt illi enī reprehēta
est nimia laudatio sicut ino
terata uitupatio. Nec enim
adulatione illa nō malignat
suspecta ē. Nec p̄uox uirorē
tuā ad uincundā. Si hoc intē
potes.

Quia ut ait salomon.

Non ē caput nequius super
caput colubrū nē ē uia super
nā mulieris. Si se forte sine
culpa tua uā p̄cepit ei uia
mittit me timebis.

At enim cato.

Conuigis nata neli tu ūba
tumere. Nam lacrimas in
struit insidias dū feminā
plorat.

Inde etiā seneca dixit.

Duo genera h̄tē incolis
feminae lacrime certi colos⁹
uitā insidias alīnto. Nam
mulieris lacrimae videntur
sūt malitiae. sapte lacrimae
insidias non sicuti inuidit.

Nu temere uero de suis crede
querenti. Sepe tenimulier
quē ouir diligēt odit. Nec
uoris osilio nimis intereat.
Quare cato dixit.

Ohalo incōsiliq; semine nūcā
uiros. Et in pūlio dicitur.
Consiliu semine aut nimis
carū aut nimis uile.

De seruientib; et incenariis
et suis corigendis et
piligidis rubrica.

Seruientes auerū mē
narios et seruos qui
fidelit et decte fuit t spūlū
et multū diligēt debes eorū bñ
regere ac gubernare. et elemer
eū illis agere.
Iam dixit Iesus filiū sirac.
Noli ē sicut leo intomo tua
cavens domesticos tuos. et
opīmens subiectos tibi et
alios dñe subiectos statū
et oīcione non dñio sed
iudicio regas ut ap̄nam
domū non possidere. Sz p̄ci
ad ministrare pūters.
Et quidā ph̄s dixit.

Colent te potius sūtu quā
timeant. quos enī regē obes
leonna ferentiae minime
tractes. Aliquin ate bīeti
merito peauerat.

aut enim quidam ph̄s.

Custodire ager illo qui
ferus est. ut leo. et cui est
leuis animū ut puer esto
g; bonus et boni et bona ipa
ut subiecti equo aīo tibi
pareat. **aut enim seneca.**

Omnes equo aīo parēt ubi
bona impant. et qui i fuos
suos incundus ē et crutes
satis ostendit potestatē adūs
alios sibi defuisse.

Quare salomon dixit.

Recozē te posuerit noli
extollū esto milis quasi un
cypis. et si decte et fideliter
tibi subiecti finuerint talē
illis et exhorteras ut quasi p
parte reū tuar dñi uideant.
Iam dixit ph̄s.

Qui decte seruunt p̄te dñatus
tener. **Vnde Iesus filius**
sime dixit

Seruo sensato libi sumit. et
uir prudens et disciplinatus
nō murmurabit. Corētus et
inseius nō honorabitur.
Et salomon dixit.

Seruus sapiēs dn̄abit filius
stultis et inf̄ris h̄reditatē
diuerit. Et alius dixit. qui
inuite fuit funs ē. I siuiles
minister.

Et etiam seneca dixit.

Probus libertus sine natuā
ē filius et nota q̄ si p̄dicitis
beniuolū fueris beniuolū
animū ergate et res tuas
faciat. et obsequia tua circa
te finē non habebit.

Iam dixit quidam ph̄s.

Obsequū beniuolū animū finē
non h̄t. **Et seneca dixit.**
beniuolū aiouītio magna
cognatio ē. Nec regas ul̄souci
mūtis. **Quia ut dixit**
quidam sapiens.
Non corgit si ledit q̄ suū
regit. Nec nutrias eos apūci
ta delicate.

Iam ut ait salomon.

Qui delicate apūeria nūt
suū suū p̄te allū senciet otū
cōtumacē et nō solū stūmātē
senciet illū si etā uile. ita q̄
nullū poterit tollerare labore.
Sicut apūerina in labore
nutritus ē. Nullū labore
postea recusat. **Vnde seneca**
in epistolis dixit.

Nullū labore recusatū manq;
adarma ab amtro transferit.
in primo deficit pulū ille.
notū et nitidus.

Et martialis cocis dixit.

Dolub; assuet oricā ferre
recusa ceruafice tenera
cassis obest. Sepius uneta
manus capillū non acipit
enī loca. et foca curis frigore
et umbre dolet assidius uetus
ue silūfer emiliante. uirtutis
nunquā signifer ē p̄t. virtutis
enī glia nō faciliſ sine labore
adquiritur.

Vnde cassiodorus dixit.

Laborē quippe nō refugit qui
uitus gliam occupavit. Sz
hui delicate labores sustine

ne possit. Quare item ait.
ingenua omnia dilecta sunt
ad labores et facile bonus
affectionis sentunt qui uti
suum delitus osuererunt.
Ne timeas suos tuos nisi si
dilectio.

Ham dixit quidam phs.
Omnis est quamvis dicimus
qui suum timeret. Seruos tam
alienos bene timere debes.
Vnde sapiens dixit.

No accuses suum ad dominum suum
ne forte irascatur et corrues.
Nec ledas suu tuu opantem
inueritate neque mercenarii
dantem aiam suu.

Dixit enim sapiens.

Seruos sensatus sit tibi
dilectus fratru tua ne
fautes illu libertate. neque
in opem terelinquas illum.
Et seneca in epis. dixit.

Cena pacta requiecircumstan
tibus diundunt. sic pacta uita
aliquid porras bonus quicquid
ute ministeriuerit. et si sum
tu diuites fuerint eorundum

utaris moderate nec illos
spoliabis. aliquum odicione
tuu faceres terroris.
Ham dixit marcial' coetus.
Duis spolias suos dum curipes
omnia eorū opere suu lende
solus eū paupras suu tibi
libtare coequat. adsuū dum
duntur dum dñatus ei. Si aut
suu tui indisciplinati fuerit
ad hysc illis doctrinā et corre
tione ad modū dixit q sapie.
Libaria et iga et bonus
asino. panis et disciplina
et opus suo opant' idisplia
et petit requiesce lava man
illa et petit libtate iga et
loz curvant collu duru suu
inclinant opationes afflue
suo maluolo torturam et
opedes ouite eū inopatioe
uacer. Oulta enim maliciā
deciuit ociositas. Et certe
necessia bene debes suis et
suetibz sub ministriare. ne
sub quadā necessitate pellat
peccare. **Ait enim cassiodorus.**
Sub quadā necessitate peccare

creditur. cui necia no p̄bent.
Et nota q omnes sui ferē
maluoli sūt et fures atq;
immi ci dñis suis.

Vnde seneca in epis. dixit.
Totidē halebum inimicos
quorū suos. Non tanq; p̄bē hoc
meos seuire debes. Si modi
castigare. **Dixit enī cato.**
Seruorculpa cu te dele uirg
inua. Ip̄t' moderate tuis
parere possis. Et alibi. Cum
suis fueris. p̄s meret' insu.
Et famulos dicis hysc tam
ē memento. Oxerenari aut
merces no remaneat apud
te usque mane. Dignus enī
menarius incide sua.

Et dominus dixit.

Scilicet ergo qualitatē psonar
corrigendi et castigandi sunt
seruientes. Oxerenari et sui

Ham ut ait cassiodorus.
feroces districtioē p̄mēdi sūt.
Oansueti ciuilis amonenci no
tolo si caute. Simplices sub
leuitate tractandi sūnt.

Ait enim seneca.

oxalos motus colceret non
clemēta veritatem. **Vnde**
salomon in ecclastico.
p̄si clasticē corrigantur. et
stultoz infinitus ē numerus.
**De cautela in retinendis
amicis rubrica.**

Lretinendis aut amicis
diligens cautela ē adhi
benda. amicus enī facile acq
acquiritur. difficile uero reten
tur. In p̄mis ergo sic habeas amici
ut no timeas ip̄m fieri inimicū.
amicor autē negotia caliter
tractes ut eos in aliquo non
ledas. bonus enī amicus lesse
grām iascit. Duplicat enim
dolor cu abeo aquo no meruer
uenit. **In' etiā seneca dixit.**
Tanto magis iniuria est
austerior quanto primē qui
facit. **Et cassiodorus dixit.**
Ohalos omnū p̄bat extremū
inde dermēta suscipit. **Vnde**
credebat auxilia puenire.
Et aliis dixit. O nāto ip̄sio
plus quisq; ostendit. tāto suu
hes q fidentes acerbat animū

magie nec ab amico inuite
dante aliquid sumas. Nam
dicat regula amoris non est
sapidus quam amans ab inuito
sumat amare.

Et seneca epistola dicit.

Nich honestus est quod ab inuito
sumat. quod ad vocato sit omnem
voluntarii est et bene potes
prendere.

Si
tacet amonitus.

Nam ut ait seneca.

Sapiens qui patitur ubi taceat.
hoc negat. Omnis benignitas
patitur et ipsum est liberum facientis
cito facit tardus non nolentis
est. Quia propter non est ei patitur nisi
stenditur. non est dignus rogari.
et si hoc faceres ingenuitate
tuam lederes. **ait enim seneca.**
Ingenuitatem ledit quod indignum
rogat. Hoc est diversum quod patitur
est cui libet amico secreta pandere
archana tua et omnia ab amico
secreta habeas et eis in omnibus
est fidelis nec secreta appalare
debet. **Nam ut ait salomon.**
Qui ambulator fraudulenter

reuelat archana. Qui autem
fidelis est celat a te omnia. et
iter qui celat delictum querit
amicicias. Qui alteri reperit
simone separat federatos.
jesus filius sine dicit.

Quidemudat archana amici

poterit fieri. non inueniet amicus

atramentum suum. Denudare autem

amicus ministeria despatio est

anime infidelis.

Et etiam quidam pbs dicit.

Sepultus apud te sit sermo
que tu solus audiens. Nec
despicias amicum tuum vel aliquem
alium. **Nam ut ait salomon.**

Qui despiciat amicum suum id est
in corde. vir autem prudens tacebit.
et talius dicit. Qui enim despiciat
omnes despiciet. Nec diccas alio
tuo nade et reire quia cras
dabo tibi cum possis statim dare.

Nam ut quidam pbs dicit.

Terminus termino addetur negari
hoc tempus est calliditas
negandi. Et alius dicit. honestus
est rem negare quam longos
temporibus dare. Caue tam si tibi

forte non placet amico petita
permittit ne capter uochellam modum
immendacum. **Dicit enim**
quidam pbs. Vere cùdiam
negamchi caue ne tribunferat
necessitatē mercenari. Et
nota quod minus decipit eum
celeriter negatur.

Et quidam sapiens dicit.

Cum hostericō. permittit plenū
quam permittas tribue. permisso
ne attente. si permisso non sit
turpis vel exturpi causa ut
clamat leges. vel si permisso
omode suari potest. Quidam
enī permisso fuit quod minime
sit suante. **Nam nullus dicit**

Nec permisso sit suanta que
sit huius quibus permiseris in
utilia nec si plus tibi necessitat
quia illi. permisit eum permiseris.
Inte quidam sapiens dicit. Sapiens
non mentitur cum suis. possum
in melius mutari. Nec mutuab
amicus tuo grande vel grane
est ne forte. propter hoc tuus effi
ciatur inimicus. **Nam seneca**

epistola dicit.

es alienū facit debitorē grāuē
inimicū. Non ergo de grauē
est alio. pāmē sive uiteas.
Ne forte eius inimicus effici
aris. Si forte sive iustitia sua
consiliū. Salomon in publis
dicētis filii si spōndētis pro
amicō tuo def̄risti ap̄ cōrēū
aīam tuā illa queatis et ubi
ors tuī. Capitis p̄p̄us simolys
tus. Fac ergo quod tibi dico.
filium te met ip̄m liba. quia
incidisti īmānu. primi tuī.
discute. festina suscitā amicū
tuūne dederis sompnū oculis
tuis nec dormitent palpebre
tue. Erue quasi dimilia de
manu et quasi auis de ūstis
auēpis. oīmis dico quā
facias et diu delibera cito facias.
Celeritas enī bñficiū gratū
facit. Nā. p̄p̄ est liberum facientis
cito facēt. Ingratitū autē bñficiū
est quod diu inter manus dantis
lēxit. **Nam et seneca de**
beneficiis dicit.

Gratissima sit bñficia pāmē

facile occurrētia ubi nulla in

teruenit morans in accipi-
entis uerecundia.

*Inde ea seneca eplax dixit.
bñficii diu petitū uilescit
acceptū. Inde etiā cassiodor
dixit.*

Aput osciam nrām lesionis
genus ē pfutura tardare nō
possimus estimare iocundū
q̄ ingratia fuit dilatatione
suspensi. *Et cato dixit.*
fac sumptū pere cū res desi-
derar ipa. Est danchū aliquid
cū tempus postulat aut res.
Et aliud dixit. Res ad multā
instantiā eribybita cariūdē
emprise quesita.

Et inde seneca dixit.

Optimū est desideria cuiq;
aneedere. Illud melius occi-
pare an quā rogemur cum
l'omnibz ad rogandum
suffundatur rubor. et qui
hoc tormentū remittit mlti
plicat munus suū. Nam ut
idem dicit. Ocolestū ubi
est er l'onerosum diu clini-
so uultu dicit quis rogo.

Et iterū nullares carior
ostar quā que p̄cib; empta
est. et nō solū iudicando bñfici-
cio. post deliberationē uelox
cē debes. S; etiā inope tuo.
Nam dixit salomon.

Vidisti uirū uelocē inomni
ope suo corā regib; stabit.
nec erit int̄ ignobiles.

Et Iesus filius. sīrae dixit.
Inobz opib; tuis uelox esto.
et omnis infirmitas non
occurret tibi. Non cantam
uelocitatem exetas q̄ opib;
p̄fectionē impediat. S; de
ope bñ consumato taliter
ualeas laudari ut inde po-
tiora merito debeas p̄sequi.
Art enim cassiodorus.

Juste potentissima p̄sequit
quide q̄missa sibi p̄fectioē
negocia laudatur. Nec dicas
amico aliquo q̄ aures eius
merito offendat. Nā si eut
mittēs lapidē in uolatilia
deicier illas. et qui q̄um
atur amico suo dissoluit
amiciciam.

Vnde Iesus fili'sīrae dixit.
Si licet non sit quintiandium
amico ul' etiā ali equo tam
animo audienta sit imp̄oz
et amicor quinta.

Et seneca in eplis dixit.
et non solū quinto amicis
fare debes. S; etiā crimen
amicis gelare ul' aliud. *Vnde*
quintiari possit. *Vnde cato*
dixit. Quod p̄udeat
scios prudens celare mentio-
ne plures culpēt quod tibi
displicer uni. Et alibi.

Quantūcūq; potes celato
crimen amici. Et maxime
quando crimen non ē manife-
sti. S; adhuc latens ul' ocul
tū. *Nam ut ait cassiodor*

Odulco sancti est tenebris
ocultare uirtuosa quam cil-
panda p̄sumpta. īportunitate
uulgare. Ideo autē dixi. me
rito q̄a coripe amicū bñ potes
Nam ut ait tulli d'amicia.
Et moueri et mouere p̄pum
est uere amicicie. et alterum
libere facere non aspare

alterū pacientē accipe non
repugnāter. *Et etiā salon*
art. Qui coripit hocē mag-
grām apur cū inueniet quā
qui p̄ lingue blandimenta
decipit. Illud autē secreto q̄
benigne et nō mordacē facē
debes. *Vnde ait cato.*

Litē inferre caue cū quo grā
tibi uicta est. Ita hocium
generat ḡcordia nutrit
Amorē. Et alibi. Adūsus
notūnoli stendere uerbis.
Lis minimis ubi int̄clum
marima crescit. *Et etiā*
seneca de formula honeste
ante dī. Amonebis libent.
replenditeris pacientē. Si
merito obiurgauerit te
aliquis sc̄iro. quia profuit
si immerito p̄dē uoluī.
non acerba. S; blanda uia
timebis. Osoneriuelle ac
posse. sc̄la uirtus ē. nolle
aut moneri stultitia est.

Vnde ouidius de remedio
amoris dixit.

Inpacies animus nec adhuc

tractabilis arte. Respuit atq[ue] odo ubi amonētis h[ab]et. Viri nō acerba uba timebis sed blanda. Quia ut dicit sapiens oratus h[ab]o qui blande loquitur innocentium laqueus est.

Et cato dixit.

Sermones blandos blessoq[ue] intare memento. Et aliis dicit semper dulce fugias q[uod] amarū fieri potest.

Et salomon dixit.

h[ab]o qui blandus est sicut simoniūs: laquit amico suo rete expandit pedib[us] eius. Et aliis dicit semper suis h[ab]et uenenui blanda oratio. Et aliis dicit. Nulle sunt occultores insidie quā h[ab]e que latenter insimilitudinē officiant maliquo necessitudinē noīe. Nam cū qui palam est adūsarius facile quis cauedo utram pot. **In d[omi]nū seneca dixit.** Peiora sunt recta l[oc]odia quā apta. prebeat tacitus magis

offendit te quā loquar. Et aliis dicit. Qui b[ea]tū clissimū lat cici inimico nocet. Et aliis dicit. Verū est canem timetū uellemēt latrare quā mōdere. Et altissima quoq[ue] flumina minimo sono labi. Secim ergo nullū de amicis. Ouito melius ē de quibusdā acerbos inimicos merentur quā eos amicos qui dulces uideant illos semper uerū dicēt. hos nūq[ue] amonitores uō. et replenisēt ab amico benignē et libētē accipias. **Nam ut ait salomon.** O[ste]n[der]asūt inuidiligētis quā fraudulenta locutientis oscula. Et alibi. O[ste]n[der]or est manifesta correctio quam amor absconditus. Et bene duci secrete locūm amonēdū. Quia d[omi]nū ait. Si peccauerit fratruis corpe cū inter te et ipm soli t[em]p[or]e. ut errat de iudicē. e. nouit illū. **Et quidā p[ro]bs dixit.** Secretos amicos amone.

palam lauda o[ste]n[der]enī caritas spem representat nō amātis. Si enitemere t[em]p[or]e mordacit amone res ul[tra] replenderes accideret t[em]p[or]e dicit salomon. Qui alieā manifestat temere uicia sua intempestuie audier criminā. Et coripe debes sine uituperē et interrogationē p[ro]p[ter] it id dicit. ante interrogationē nemine uituperes. et post interrogatio[n]ē. iuste coripe et incorreto[n]ē. sine sub iungatione alteri semper aliquid blante omisce. debes secim senecā qui ait obiurgationē semper aliquid blante omisce facilius enī penetrant uba. que mollia uadūt quā que aspa. Et ētē q[uod] uidet hoīem in calamitate cessare tuū debes ab obiurgationē. **Ait enim quidam p[ro]bs.** Obiurgari in calamitate gravius est quā ipā calamita. **Vnde seneca dixit.** In calamitudo risus etiam inuria ē. Non tam corpias iurisore neg[li]git impiū. Nam ut

itemair. Qui corpit iurisore inuria sub ipā facit. Q[uod] in arguit impiū ipē subimacula querit. Et nota q[uod] lucet p[ro] sapientes dicitur. **De b[ea]tūcius et iuniperi rubrica.**

Q uod memoria b[ea]tūcius labilis ē inuria uō tenet. **Vnde salomon integrat.** quid mihi hoīes facilius est p[ro]p[ter] b[ea]tūcius tua tamē huātas atq[ue] benignitas inotaruim laborando. de acceptis b[ea]tūcius cotidie recordetur. De iuriis uō obliuiscatur. Esto memor accepti b[ea]tūcius. **Vnde ut cato.** Et alibi. erigūt nūm cū dat tibi paup[er] amicus. Accipito placide et plene laudare memento. Acceptum enim b[ea]tūcius etē memorie omni dandū est. plene laudare debes et palam et nō secrete. neq[ue] ad aures. **Nam ut seneca dixit.** Ingratus est qui remotis arbitris in angulo ad aures agit gās. Et alibi inepitis dicit. nemo cognoscet.

pter sapientē referre grās.
Solum sapiens sit amare.
Solum sapiens amicus ē q
mīsi insapiente fidem non
ē. Et nota q̄ in bñficiis dan
dis bonū est adicere bona
uba et pēlicatione humana
benignaq̄ ḡmentare que
preses ut ille. Videlicet se
castiget qui tardior in ḡtā
fuit adicias ecia familiare
loquela siue querelā. Infor
enī tibi q̄ cū aliquid meū
desiderasses non id scire me
fecisti. Et q̄ tam diligenter
me rogasti de meo quicquid
desiderasti aut dexter petas.
Plurimi enī sūt qui bñficia
aspitare ubor et supcilio
incedū adclucū eo fōrone
eaq̄ supbia usi ut impetrassē
renreas. Bēneficia enī est
corpe curas et insere cōtu
meliam donis. Si quid erit
de quo uelis ip̄m āmonere
aliquid tempus eligito. Non
enī sūt exaspanda bñficia
nec quicquā illis triste

imiscedū. Nec angustāda
bñficia imo p̄ h̄em futuri
ubis ampliata.
Ham ut ait cassiodorus.
Angusta sūt bñficia que nō
ecia de futuris aliquid polli
centur nec ecia sūt dilatāda
bñficia nec p̄ paruis magna
accipienda. Ait enī seneca de
bñficiis nec erigū chilatalo
nec magna p̄ paruis accipere
paciar. Et nota q̄ salomō
in puerbus dixit.
Oīn abseonditū q̄n utilius
est quā palam datū dñs ait.
mun̄ ab seonditū ctinguit
iās et dñū insinu indigna
tionē marimā. Et nota qd̄
mun̄ semp nō accipendum
est. nec semp retinendū. Nā
q̄ honeste accipi nō potest.
nullatenus recipiendū est.
Vnde quidam p̄bs dixit.
p̄dilisse malem quā turpis
acepisse. Et seneca dixit.
bñficiū accipe libertatē ē uenē.
Non ergo libertatē tuā uentas
ab in honesto ul̄ incligno

bñficiū accipiendo. Oportet
enī te illi rebueret et illius
debitosē ē q̄ grauissimū ēē.
Ait enī seneca.
Graue tormentū est debere cui
nolis. extra iocundissimū est
abeo reēpe bñficiū quē amare
p̄t inuria possis. Reiciendū
autē mun̄ non ē q̄ honeste ab
honeste accipit. et accepto
mun̄ non est. p̄tius inuicē
aliquid mittendū. Ham ait
seneca de beneficiis.
Reiciendū munēns signum
est. p̄tius aliud inuicē mittē
et munēs munere expugnare.
Et nota q̄ licet laudare d̄bas
amicū de accepto bñficiū tamē
bñficiū ate aliū collatū cōme
morare non debes.
Acullius de amicīa dīy.
Que meminisse debes his in
quē collata sūt non debet
cōmemorare qui contulit.
Statim enī cū dicitis te bñficiū
declisse uideris reperere.
Ham ut ait seneca.
bñficiū qui declisse dicit. petit

Et aliis dixit. Qui dectit
bñficiū tacet. narrat autē qui
accipit nichil enī eque ī dōto
bñficiū uirandū est quam
inanis iactacio. res enī loḡ
nobis tacētib;. **E**t ait dīy.
Officū alterius m̄tus narare
memento. Atq̄ alius cū tu
bñficeris ip̄e filio. Et siue
aliū bñficiū detens sine ab
alius accepsis semp illarem te
ostendas. **D**ixit enī yesus
filius sirac.

In nomī datus illarem fac uultū
tuū. et in exultationē sacrificia
decimas tuas.

Et marcial cœus dixit.
Attollit illares uillissima
minera uultus. vultus
sublures maxima deieunt.

De inuria obliuioni
tradenda rubrica.

Dē inuria obliuionē
tradenda dicit dñs.
nichil inuicta et ego nō
Et seneca ep̄lāz dixit.

Inuria obliuisci debemus.
bñficiū qui declisse dicit. petit

inimicar remediu est obliuio
Et resus filius sua dixit
Omnes in iuriis primine memi
nens nichil agas in opibus
in iuriis. Odo autem ab iuria
Amicitia liter obtempes ut ei
amore nullatenus minuatur
et non solu ab iuria amici
obtempare teles. Sed etiam
ab iuria cuiuslibet alterius.
Oultis enim minatur qui um
facit iuriam. Et cassiodorus
dixit. In iuria unum opago
tota operitur. Qui enim iuram
facit accipiet quod inique gescit.
et seneca epistola dixit ab alio
expecta qualia feceris. Cauere
cerre teles ne amor minuatur.
amor enim nonquā in eodem
statu permanet aut enim crescit
aut decessit eo ipso quod curat
minuatur et crescit. Nam tamen
regula amoris. Si amor
minuatur cito decidit et
raro quales sit. Et martialis
coetus dixit.
Prudente pbe consilio est
suuclus amicus quem sero

acquiris. Sed cito pdis eum.
De laude facienda u[er]o nō dixit.
Dicit amicū nec aliquem
malū meus p[ro]fessia
collaudentes. quia dixit p[ro]bs.
laudare p[ro]fessū nec levere
debet. p[ro]fessū dico aliū. Sed nō
te ipm laudare teles. nec te
derisorē inuenias. **Ait enim**
seneca. Quis se ipm laudat
cito derisorē inueniet. **E**t
cato dixit. Nec te collaudat
ne te culpaneris ipse. Hoe
faciat stulti quos glauierat
mansū iurta illud. Of alienū
te gmenter et non appriū quia
omnis laus in proprio ore sordet.
Nec iurupes amicū nec de eo
ludas. **Et dixit philosophus.**
amicū nec ioco ludere quidem
debet. **Nam ut** martialis
coetus dixit.
Vituperat subito qui laudat
aut leudit. Ide utrumque tuum
significat iureū. Non tamen
est amicus subito ul' immode
rate laudandus. **Vñ caro**
dixit. Parce laudato nācū

tusep. pbans. vna dies qualis
fuerit ostendit amicus. Nec
occasions querat amico. Nā
ut sapiens dixit. occasions
querit qui uult discedere ab
amico. et omni tempore erit exp
babilis. **De amicis dubitati**
et ficticiis.
Dicit que dicta sunt intelligi
de ueris. pbatis amicis
Si autem de amico dubitari
et utru bonus aut malus sit
ignoras. illa multiorū amicā
non assumas. **Nam dixit** qdā
p[ro]bs. Siquid dubitas ne
feceris animū enī iudicio quod
negatu fuerit fugito.
Et tullius de officiis dixit.
Bene p[re]cipuit qui uerant
quicquam agere quod dubites
equi si an iniquū. Equitas
enī p[ro]se lucet. Dubitatio autē
significationē ostinet iuriis
et ideo forte. **Seneca dixit.**
Solet ēē in dubio. p[ro] confuso
temeritas. Amiciā nō dubi
tati amici ante p[ro]bationē et
ueritatis cognitionē insuspičio

tenelas. Nam ut ait seneca de
formula honeste uite.

De dubiis non definias. sed
suspensam tene sententia et non
statim sine rationabili causa. et bñ
cognita ab eo diuina. Nā scđm
regulam amoris. Nemo sine
rōnis excessu suo tebet amore
priuari. Non ergo debes p[ro]uare
tuo amore Aliquā. p[ro] de formi
tate corporis ul' enguitate ul'
inbecilitate. clū tamen alias
bonis sit. **Nam ut** ait seneca
in ep[istola]. Scire debemus nō
deformitate corporis sedari
animū. Sed pulchritudinem
animi corpus adornari nec
bonū nec malū uaginat facit
gladiū. Idem de corpore dicendū
est. Et alibi pulchritudo non
facit sapientē nec insipientē
deformitas. **Et cato dixit.**
Corporis erigunt iures obtempere
noli. Consilio poterit cui uim
natum negavit. Et si forte
tibi alludat amicus tuus nec
est corde fidelis amicus. fac ut
cato dixit. Qui simular ubi

nec corde est fidius amicus.
Tu quoque fac simile sic ars
deluditur arte. Nam si blanda
et fieri loquat tamen si pru-
dens fuerit cor eius faciliter
patebit. **Ait enim salomon.**
Quomodo inquis resplendet
vultus, praescientiam sic corda
homini manifesta sunt
prudentibus. Et alius dicit.
Speculum est mentis facies et
tacitum oculi mentis arcana
farentur. **Et quod dicit oratio**
fac. Nunquam perfallant
animi sub malleo larentes.

Hanc ut dicit ouuidius.

Impia sub dulci melle uenea-
tent. Quare faciem duci est
seclum dictum ysope qui dixit.
pollicitis ovis quamquam
indeantur amoris. Ne ostendat
ne forte phece peatis. Vnde
quid melis sunt plena et
intima felis. Inquit; nunc
est fides spes circa quibusque.
Et alibi idem ysope dicit.
Nam simulatori narrant
propter amores. Oferitis si

nece nequeunt eo usque nocere.
Quicquid momentum sit eis opus
illud ademptum. et qua etrasant
qua fraudis tarte minantur.
Iacit nos non inimicis ut strigat
mire pire. et si hoc feceris falla-
tia simulatoris einocebit et
non tibi. **Et ait sanctus pse.**
Fallaces semper curis torquent
amaris. Et mala mens nimis
gaudia pacis habet. Si autem
amicus omnino malum inuenis
quia errando propter illecebros eius
illud malum putando bonum amare
cepisti. amicicia eius non retineas.
Non enim in talium errore ducevis
est pseuerandu. Inimici enim
grauiissimi sunt qui pseu-
lacionem amiciciae alios neplarie
pduerunt. tales igitur uitandi sunt
Vnde quidam sapiens ait. pseudes
amicos de vita nichil eis
crederento et cauento omnia.
amicicia tam cor non subito
nec praeclara diuellas. Sed per
paulam pseuuetudinem eam
relinquas atque aboleas non
dicendo causas quare ab eo

cluiter uelis. ut inuidio de
remedio amicos dicatur.
Qui dicit. nec causas aperte
diuertia malis. Nec dicit quod
doleas clam tam usque dole.
Et eam beatus paulus dicit
in epistola ad thesalonicenses.
Denunciandum nobis fratribus inno-
tum nunc ypsi ut subtilitate
ris nos ab omnibus ambulante
inordinate. Tales igitur
amiciciae sunt remissione usus
eleuante. ut dicit cato dissidente
et dissidente. magis quam
dissidente. nisi quedam
ad modum intollerabilis in
iuria exardecatur ubi neque
rectum neque honestum sit nec
sieri possit. ut non statim
alienato disuictio pseueta
sit nichil est turpis quam
cu eo bellum gerere cum quo
familiariter ueneris.
Et tullius de amicicia dicit.

pseuuetudinem aboletur
amicicia. p continuam autem
et assidue conuersationem et
consuetudinem semper auget

7 crescit. Quare amicu tuum
uirtute, per omnes fieri potest.
et non per se semper debes habere.
Vnde salomon dicit.

Oxilio est uenire uirtute quam
stat pseulus. Et eam vulgo dici
ostueunt. qui pseulus est cœulis
pseulus est aliumne cordis. De
amore et dilectione primi. et
ad quirendis et remenendis
et gaudiis amias ad plenam
tibi scribere non ualerem. sed
certius ingenio semper amicos
fideles acquiras eosque taliter
studas ostuare ut dulcedine
et amicor suuagio merito
ualeas vegetari atque gaude.

Expletat liber sedis. In capitulo
liber tercarius de amore et de
dilectione et aliis bonorum
corporalium rubrica.

Non tractatu habitu de
amore et dilectione
primi. Nunc intendu-
mus de amore et dilec-
tione alias rebus. scindu-
mus q̄ res alie dicuntur corporales.

alia incorporeales corporales
sunt que tangi et interi possunt
ut terra auro et argento et
nestes et pecunia et alie
innumerabiles. Incorporeales
nemo que tangi et interi non
possunt ut iustitia ius et ratio
et finia et iicia et iurites.
De amore quaz tractam opere
summis de amore et dilectione
re corporalium et temporalium
tractabim. postea de amore
et dilectione rei incorporealium
tractatur. Tua igit distretio
cognoscas corporales et temporales
res e diligendas. Nam sicut
corpus sine anima uiuere non
potest ita sine temporali susti
ducens non poterit uita
en i vestitus corpori ita sunt
neccia q sine temporalibus
rebus uita in uis corpore nulla
tenus durans pot. et temporales
en res homo parentelas
magnas facit ad lxx ut in
paraphilo dicitur. cù modo
sit diues cuiusdam nata bubula
eligit ex mille quilibet illa

uiri. Et alibi eciam dicitur.
Glorificant gare pueros nobili
tate. Paupratis q domini pmit
alta nobilitate. **Eroracius**
dixit. Et genus et formam
regna pecunia donat per
temporales en res acquirit
homo magnam potentiam. ita
quod reges et principes et
quilibet homines en sequantur
et timent. Temporales insip
res intantur. p suum omnibus ut
eis deficientibus efficiat hinc
paup. mendicus. fur. latro.
et fere omnia uina mala
acquirat. et omnia ut gene
ralis opere tendatur.
Quidam philosophus dixit.
Pecunia est regimen omnium
rerum ut ergo homines toti et carnis
bonis solent. Nec tantis
opinantur malis opes temporales
merito diligere possunt. amor
namq; homini ualte bonus est.
cù tamen modum non extenderit.
Est modus in rebus sicut certi
teniq; fines quos ultra accipi
q nequid consistere recum.

amore homini circa opes temporales
et bonae opere restrigere
ne fiat immotatus. Nam
immotatus amor habendi
omnia mala uicia. ad se trahit.
Immotatus eni amor homini
opem merito auaricia potest
nuecipari. Immotatus insip
amor homini qui non estat in
retinendo cupido rias pot dici.
Immotatus tenet amor
habendi potestat insip homines
pot dici supbia. p imotatu
namq; amore homini efficitur ho
fur. latro. Gulosus. luxuriosus.
cupidius. auarus supbi. lusor.
et omnibus uincens malis luxurias
ut g; huic mali mala uicia
fugias. Immotatus amor
homini ab aetate penitus est
fugiendus. rigore ac ferro
succidendum totiusq; artificio.
ad eundem tuum est penitus secundum.
Excedere itaq; et sine festina
ione et quasi palliacione opes
temporales sicut acquirentur.
Nam ut ait salomon
in proveribus

Qui festinat datur non erit
innocens. Et alibi festinare
diuine destruntur. Et alibi
dicitur suba festinata cito
dilabit nec non et minutur.
Quae autem paulatim colliguntur
manu publicabitur. porro
substantie minister sicut
fluum siccabunt. Quia qui
male congregat cito dissipat.
Iustum iudicium ut que de
malo puenuit ad malum pue
pueniat. nec accederet ad bonum
q non procedit ex bono.

**De conseruandis et ac
rendis opibus. rubrica.**

Tracquirendis et gaudi
dis opibus et retinendis
uellementer studeas
tres comites facilius semper
habendo. videlicet dominum et
conscienciam et bona famam
ul ad minus duo sicut dominum
et conscientiam. Nam enim adeo
tanta bona peudent. merito
deus est omnibus opibus pferen
dus. **Vnde sapiens ait.**

amore homini circa.

Odelius est pars cu timore domini
quam thesauri insatiabiles.
Opes enim secundum deum et eius
secundum mandata recte potes
habeas ac possideas. **Et ait apostolus.**
Estote quasi tristes semper
autem gaudete ois possidentes
tacquam nichil habentes.
Oultos enim secundum legimus
diuitias multas et magnas
huius ut sunt beatissimis iob et
in euangelio legitur de
iosepho abaramathia qui
nobilis erat decurio. Vir
diuines et iustus est discipulus
domini. Oculis tamquam per metum
uideor opes itaque ad quinas
et possidentes non tam eis
cor aponas. **Vnde prophetam**
dixit. Nolite sperare
iniquitates et rapinas. Nolite
excupiscere diuitias. diuitiae si
affluant nolite cor aponere.
Non ergo debes cor vel animum
aponere diuitias vel nolup-
tibus que occasione diuitiarum
orientur et quae occasione
peccata sumunt inicium.

Et seneca dirit.

Animum noluptrari indulgere.
Inciun est omnium malorum.
Turpe est enim beatam uitam
in auro vel argento reponere.
Quia ut ait innocentius.
Opes non faciunt hominem
diuitias sed egentum. Diuitias
sub pedibus debes habere et non
super caput ut dicit apostolus.
Omnia subiectum sub pedibus
eius oves et boues uniusa
insup et peccatoria campi. Non
habebas diuitias super caput
id est non pacaris te adiutans
suppari. Avani enim diuitias
super caput et non sub pedibus
habet dicuntur quia se adiutans
permittunt se suppari. Vnde
avarus impie dicitur habere
diuitias. Non enim habent
diuitias sed diuitie habent
eum et ita illud determinat
ut diuitiae non possit gaudere
neque fructus eis habere.
Vnde ait salomon.

Qui congregat diuitias
fructus non capiet eis.

Et cato dirit.

Eger diues habent numeros similes
habet scimus. Ita certe habent avarus
diuitias. sicut hō dicit h̄ē
febres. Non enim p̄ hō habet
febres. Imo habet hoīem eius
detinet alligatum. Diuitias
autem acquiras et sub pedibus
habebas iustas tamquam et bonas.
Quia ut ait prophetam.

Odelius est modicū iusto super
diuitias peccatorum multas.
Opes itaque temporales ac p̄
tebas cum tuo talieno quod
et non cum modo alterius
ultra iactura. **Nam ut lex**
dicit. Nam equum est ne in
cum alterius iactum locuple
torum. **Et cuius de officiis**
dicit. Neque dolor neque timor
neque mors neque aliquid quod
extrinsecus homini accidere
possit tam continua natura est
quam ex alieno modo suu
augē quod melius marime de
exiguitate mendici.

Et ait cassiodorus.

Hiltra omnes crudelitates est

diuitiae uelle fieri de exiguitate
mendici et ita debet esse ostendere
naturale quod contra naturam
debet eciam. **De male ablative**
non gaudet tercuius heres.
est cum moto. oportunit enim
quod modicum exigit et moto. **Nam**
ut idem cassiodorus ait.

Si quodmodum mensura exigitatis
excesserit umbras non
habebit. Oia enim decet sub
certa moderari ratione nec
possit dici iusta que numia
sunt. Debet eciam esse quodmodum
pulerum. **Et seneca dicit.**
Turpe lucrum ut dispendium
fugito. peccumas enim illas
uolumus quibus libet iusticie
suffragatur. **Et cassiodorus**
dicit. Qui etiam ait.
avarus siquidem per bellanefas
est per maria piculum per falsitatem
obprobrii insua natura iustitia
honestas sunt lucra per quem non
leditur et bene acquiritur quod
ad hunc annullus dominus abrogat.
quaenam uera lucra iudicamus
que integritate suffragare

peccamus...adquiras ḡ lucra
cū honestate cū sc̄en utilitate
Nam ut aliis sapiens.
Dicit: bona ē societas quam
colectatur utilitas. Vita ergo
acquire cū rapina ulterius
lactura sius ut tua substāna
clara stabilit̄ q̄ permaneat.
Nam ut ait seneca in eplis.
Nullū nō eccl̄iā rapina felicit̄
cessit gaudiū rapti dum nūt
impostur eccl̄iā sc̄ēt leges
turpia lucra. Ab iōrib; sunt
errore quēda talis opes itaq;
acquirit h̄dreas qđ deū iāliq;
nullaten offendit.

De conscientia bona mōpib;
et mōmib; rebi habenda;
rābica. Et ysp̄us ait.

Quicquid agant homines
intēp̄o iudicat omnes.

Consciētā aut̄ bona
inacquirēndis opib;
et in dñmib; rebi habere dber
ita q̄ mēh acquiras q̄ sc̄iām
ruāledat ul̄ mentē quā letat
ul̄ mente tuā malis offendit

Nam ut ait ap̄ls ī epli ad corīthios.
Gloria māl̄ec est testimonij
sc̄ētē m̄. Et quidū p̄bs
dicit. Consciētā p̄cūs quā
famā intēnde. Fallē enī potēs
fama sc̄ētēa nūnqā. Et
alius dicit. Cīcātiv̄ sc̄ētē
p̄mūlē est. Et sēneca dicit.
bona sc̄ētēa turbam aduocat
malā nō sollicitudine anxia
est et sollicita. si honesta sunt
que facit omēs sānt si turpia
quid refert nemānē sc̄ētē
tu sc̄ētēas. Ote mīfū iudico si
omittis h̄nū restem. et aliis
dicit. Qui multas habet
potēcā rērū. p̄mo debet
purgare sc̄ētā ut delicta
que corigit nō omittat.
vicit q̄ indicat. Stultū enī
est ut aliis uelut quis imp̄e
cū sibi ip̄i imp̄are nō possit.
Et seneca dicit.
facillime bonus fuenis si
uitauens que int̄upabitis.
Et catō dicit.
Que culpare soles ea tunc
fecens ip̄e. Turpe ē doctri-

cū culpa redarguit ip̄i.
Et sēneca bernardus dicit.
Haras congestas mentis
sc̄ellit honestas.
Et etiā filius sirac ait.
bona ē substātia cui non est
peccatū in sc̄ētā. et nequissimā
paup̄tas in lōxē impiū. Et etiā
ut supra dicit. Ozelius ē p̄p
cū timore dñi quā t̄esaūri
infaciabilles. Consciētā enī
lesa. p̄p male acquisita ul̄
alii turpia et pessima facta
facit h̄ominē timidū.
Vnde seneca te formula
honestū uite dicit.
Nich̄ lōxē timidū facit n̄
rep̄fexibilis uite conscientia.
Et quidā aliis sapiēs dicit.
Qui īnocētē dāpnat sc̄ētēa
sem̄ ē reus. cū cotieie se
punit sc̄ētēa.

Vnde quidā sapiens dicit.
Turpissimā ē res nichil timē
pter deū. N̄ eccl̄iā ap̄ls dicit.
p̄fecta caritas foras mittit
timorē. et certe penā magna
h̄t lesa sc̄ētā.

Vnde quidā p̄bs dicit.
Grauius ē pena animi quam
p̄factis penitet. et aliis ch̄.
Nullā maior nequicie ē pena
quā q̄ suis et sibi aliquis
displēcer. et aliis dicit. Nich̄
est miserus quā ut p̄det q̄
feceris. Nōcent enī scelerā
sinon sint deplēnsa.
vt seneca dicit.
Qui seneca etiā ait. o tacitū
tormentū ignominie sc̄ētā.
Et cassiodorus dicit.
Quid enī acquiri putatur
ubi bona sc̄ētā p̄ditur. c̄tē
mala sc̄ētā semp̄ hōies
torquet. bona nō nūnqā
sine spe p̄mū manet. codem
cassiodoro testante qui ait.
Nolite sine p̄mū erēdere q̄
intendit ad bonā sc̄ētēa
prīmē. **De bona fama**
rubrica.

Pamā nō bona īamādo
hōies et malus rebi;
omnib; suare teles
li p̄pores. team omib; opib;
p̄ferre. est autē fama illeſe

cognitatis status legib; ac
morib; qd batus in nullo
diminutus. Non ḡ diminu-
debet fama ppter lucru ul
aliā rem. Nam sc̄ptū ē lucru
cumala fama dampnū est.
Apellandū. Quare cassiodorū
dixit. affectans fame
gmoda. pecunie negligit
augmēta. Et salomō dīx.
oxelius est nomen bonum
quā diuinice multe.

Et seneca dixit.

bona oppimo hominū tuac
ē pecunia. et iter bona
fama intenebris bonum
splendorē facit. et iterum
cui omēs bene dicunt possidet
p̄li bona. Et cassiodorus
dixit. Est enī ingenuum
animi signū fame cligere
omodū. et lucia poci cōfisse
causaz. et iter habunde
cognoscatur quisq; fama
reite laudatur. Et salomō
dixit. Rursus melius ē
nomen bonū quā unguēta
peiosa. Et ap̄lo ad phili-

penses dixit.

o odestha uā nota sit omib;
lōib; et postea subiuneyit.
Quicq; bone fame sūt hec
cogitate. Et ea in ep̄la ad
timotixē dixit. de ep̄o. op̄er
aut 7 ulū testimoniu habē
bonū ab h̄is qui foris sūt.
Et resus filius sirac
dixit. luxoculor letificat
āiam et fama bona sp̄ingiat
osa. Et alibi curam habe
de bono noīe. Ite enī mag
pmanebit. quā mille rhe
thesauri magni et p̄iosi.
Et salomon ait.

Sup argenti et aurū grā
bona. et siuis suare bonam
famā fugē voluptates et
libidines. **Vnde catō dixit.**
Si famā suare cupis clam
uīnis honestā. fac fugias
āio que sūt mala gaudia
uite. **Nam et aliis ph̄s**
dixit. Effugere cupiditatē
regnū est uiue. Et iterum.
laudabilis est bona fama.
ut aquodā ph̄o dicatur.

Tacet omnis uirtus à fama
late p̄care. Et eciam aliis
dixit. **Et bona fama maxima**
est hereditas. et nota q̄ se p̄
debet noua laus et fama om̄i
ad lxx ut uetus clurer.

Vnde quidā sapiens dixit.

falsus rumor cito op̄mittit
et uita posteror indicat de
pori. Emuli certe bonis iūder

et de eis talia suspicantur
qualia facere ḡsueuerunt.

Cina ut ait cassiodorus.

Omens humana facile suspicat
de quolibet illā que p̄culit.
et ideo ap̄p̄ mudiā sup bonos
falsam famā q̄m inclucunt.

Vnde quidā sapiēs dixit.

sier non pot ut ap̄sp̄ moris
emulor uite huī circulaḡ
p̄transcat. Oraior enī solanū
est bonos cape dū peccantū
multitudinē purant culpā
minui peccator. Vñ quidam
cū infogaret quomō faceret
ut muidos non h̄ret. 12. si
nich inquit ermagus rebe
habueris aut nichil felicit
geseris. Nam sola miseria
carent muidia et intelligas
gl̄iam ul famā uerā non
uana. que circuanitatis

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

modiū eretur. ve qua dici
osuerit. fama nolat trāfītū.
modiū quæsiū ferat. que cito
mortales depinat atq; leuat.
Vnde quidā phs dixit.

*Q*uē fama semel pot. vir
aut nūquā restituit. *Et*
augustinus dicit
Qui negligit famā crudelis
est. *Et cato dicit*
Lurūnā fugio simul et uitare
memento. Crimen auaricie
nā sunt straria fame. Et alius
auctor dicit. Qui semel oēctis
maculis infama migrat.
Ad bñ r̄gēndū multa laborat
aqua. Nānisi fama difficile.
postea aboletur ul̄ collitur.
Ait enim quidā phs.

Crimen sagittarū ē simile fame.
facile enī infigitur. difficile
vero extirpatur. Si uō fama
fuare non potes. quin deum
offendas ul̄ osticā tuā ledas
illam omnino amittē tebes.
et deū conscientia fame p̄ferre.
Opes igitur bonas et deo
placentes acquiras. manib;

opando et ecā fugiendo. rōem
in omnib; amplectendo. Et
alibi dicit. Quicquid agat
hōies intencio indicat oēs.
Unlibro de p̄petratib; rerum.

Honestus inquit labor
humane uite fida custodia
dormētis nature stimulūs.
sopiti calorū. luna supfluū
tatis q̄lompo incior fuga.
morbis mors langor medīa
lucrū temporis. uiuentutis
debitū. Adoleſcētis disciplina
senectutis gaudū. salutis
aditorū. nutr̄ oīum malorū
est emula oēi. inimica ille
nēpe solis ab exercicio se
abstrahit et labore qui felici
tatis gaudio uult carere.

*De operibus et labore ma
manū et negociaſone.*

Rubrica.

*M*ambi enī op̄i dñe.
Nā dicit ap̄ls i eplā
ad exiles. Q; u
surabatur iam non sureretur.
*O*magis aut̄ labore opando
manib; suis q̄ bonū est ut

habeat uite tribuat necessitatē
pacientib; et ea in eplā p̄mi
ad timothēxi dicit. Non corp
ralis exercitatio ad modicū
utilis est. Et ecā in eplā sedā
ad t̄x̄salonicensis dicit.
Ite denūclamus uobis qm̄
quis non uult op̄ari nec
manducet. aut uimē enī
inter nos quodā ambulare
inquiete nichil opantes.
Si galose agentes. his
autē qui hui sunt denūclati.
et obsecramus in dō yhu
ip̄o. ut cuī silencio opantes
panē suū manducent et
certe in omni ope bono
suanda est regula que dicat.
Qd̄b; potes fac̄ nō differe.
Pūfisio enī dei ad uiuāt hōies
sine dilatōne et pigri et la
borantes. Q; uare in p̄iblio
dicitū est. dat deus omne
bonū. Si nō p̄ cornua thauū.
Vnde etiā panphilus dicit.

pūderet et tribuit deus et
labor omnia nobis proficit
absq; deo nullus in ore labr.
Et p̄pheta dixit.

Labores manū tuarū quia
manducabis et beatū es
et bñtib; erit. laborare
itaq; tebes cū magna cura
et diligēti op̄i pigritiam
fugiendo sompnoletiam
fugando et ea repellento ut
labores et actus tuū ad effici
plēcantur. *Nam ut ait*
seneca in ep̄istolā.

Nichil est q̄ non erpugnet
ptimā op̄a et intēta ac
diligens cura. bonas enī
op̄es pagricultū potes
acquirere.

Nam ut ait tallius.
Omnī rex exq;ib; aliquid
acq;uitur nichil ē melius
agricultū. potes etiā
acq;uire bonas opes per
bonas et licitas negotiātē
transferrē res te locis in
quib; habūntat ad loca
in quib; deficiunt marime
ad magnas cūntates.

Nam dicit quidā phs.
Sert̄ mesles tuas ad magnas

ciuitates quāvis ibi uenē
putes. In magnis enī locis
et diuinib; oculis ē nego-
ciari et uti atq; morari quā
in locis paruis atq; paupib;
Vnde quidam p̄s dicit.

Ne moreris inciuitate regis
dispensa cuiū maior fuerit
quā redditus. potes etiam
acquirē bonas op̄s paci-
fationes et possessiones
pecudū et bestiarū marime
iuuenū et crescentū. Et
marime in locis in pace osti-
tutis. In rebus enī decessen-
tib; non tam magnum
lucrū est. **Vnde quidā**
philosophus dicit.

Noli associari rei deficitū
et ne postponas te associari
rei crescenti. **De uitandis**
ocia et sompno et pigra
atq; luxuria rubricā.

Ocia omnino fugere
debes. occultam enī
maliciā docuit ociositas.
ut dicit sapiēs. Qui ecia
aut. Qui opatur terrā suā

saturabitur pambi. Qui aut
sescrabitur oculū replebit
lores egestate ut dietū est
et efficiuntur desites. et
pigri et luxuriosi. et torpēnt
et hores ad omnia fere oīa
mala uici. dissoluuntur.
Nam desites facti pocianō
inueniū tempus ḡrū
ad laborandū frigore enī
torpēnt calore ad ecia dis-
solvuntur. Quare dici
ḡsueuit. frigore torpēmus.
nos estas ad ecia soluit.
Et sic desitib; tempū utrēq;
nocte. Ecia enī ita pigros
faciūt liores ut ferū oīa
sua negligant. et multa
derelinquant. **Vnde iesus**
filius s̄urac dicit.

pagrum pigri liores tñsim.
p̄ iuineā stulti et ecce totū
operuerūt urtice. et super
faciem eius colo operuerūt
spine. et in acia lapicium
destructa erat. q̄ cū uidisse
apposui in aio meo et exēplo
didi disciplinā. paꝫ iquid

dormies. et modicū dormi-
tabis. p̄ auxiliū manus
oseres ut quiescas et uenier
quasi p̄cursor egestas tua
et mendicitas tua quasi
uir armatus. et alibi dixit.
ysq; quo piger dormis q̄n
consurges. a sompno tuo.
In de est qd̄ cato consilii
tribuit dicens.

plus uigila semp nec sompno
deictus esto. Nam diuina
quies uicis alimenta
ministrat. **Et seneca**
dicit. Si tuūtū est sōp̄
sompno delectari et morte
querere cū sompnus sit
assidua mortis imitatio.
Et iterum item dixit. Nullus
in dies p̄ oculū trāscit.
parcio noctem noctis studiis
nō uaco sompno. Si succubō
et oculos uigila sangui-
cidentesq; detineo inope
et castigatos detineo.
Et salomon dicit.

Noli diligere sompnūne
te egestas opp̄mat. appen-

oculos tuos et saturare
panib; et sompno fugato
corpus exercentū est. et in
afficiendū ut obcedre q̄si
lio rōmī possit. In exēcdis
negociis. et in tollerando
laborē. **vt tullius dicit.**
Durius enī est tractandū
corpus ne aio male pareat
Et seneca dicit.

Contemptus enī corporis
sui certa libertas est. et
magna pars libertatis est
uenter bñ ḡmeratur. Neō
enī liber est qui corpori
sunt. ut item dicit. honestū
uille est. cui corp' nimis
carū est. Corpus enī animi
pondus ē ac pena.

De luxuria et luxurioso. **ar.**
E luxurioso facto
p̄ oīa.

Op̄ dñm dictū est.
Oīa si uillas pierē cupi-
climis arcus. Concep̄tq;
iacent et sine luce faces et
non solū fugiendo. Oīa
potes fugere luxuriā. S;

etiam fugiendo ipm actum
luxurie. vñ dici q̄sueuit.
Quali moe marthi cedr
victoria p̄his. Ceterū uen
cedit iusta magis impba
lebit. Est autē luxuria.
vt ait tullius luxuria cū
omni etati sit turpis.
senectuti fedetissima est.
uoluptatis libidinose
appetitus.

De qua etiam cato dicit.
Cum te detineat ueneris
dampnosa uoluptas.
Indulgere gule noli que
uentris amica est. Et alii
etiam clivitunt. luxuria est
res appetibilis quā fugiendo
fugamus et sequedo p̄sequim.
vincimurq; abea. Et nota
qd luxuria nō tantū peccat
etiam si publicat. Et seneca
dixit in epistolis.

Qui etiam ait. nichil luxuria
tua tibi infuturos annos
intantū resuauit.

Et etiam ouidius dixit.
Intra amori mentes usu.

dedicatur usū. Et de luxuria
die ut nota supra titulo
te amicicia malorū hominū
uitanda pecū. Insup uiciū
inheretia consumit corpus.
Vnde cato dixit.

Segniciē fugito que uite
ignauia fertur. Nam cū
animus languet q̄sumit
inheretia corporis.

Et etiam quidā ph̄s dixit.
Cunctā imperatori indignari
inquit optare. ut si aliquis
ut inutiles manus aut
petes haberet. Nūc autē
cū oīa sint integra quare
eis uti nō uis. quare oīa
sem̄ fugientiū est. nisi
ocium forte apelles quād
legis. alit enim morti
spectaretur.

Vt seneca dixit in eplis.
Ocū sine littis mors est.
hōis uiui sepultura ita g
ocia fugias. **D**e pigritia
rubrica salomon dixit.

De pigri efficiaris.
cogitatrices robusti

sem̄ inhabundāca. om̄s
autem piger sem̄ est in
egestate. Et alibi ppter
frigus piger arrare noluit.
oxidicabit ergo estate q
nō dabitur ei. Et alibi uult
nō uult piger atā autem
opancū impinguabitur.
Et alibi dicit piger leena
muia. leo in tineribz sic
hostiū uolunt in cardine
suo ita piger in lecto suo
abscondit piger manus
suas sub aſellis suis et
laborat. Si ad os suū coni
teret. Sapiencior sibi piger
uidetur septē uiris loquē
ribz sentencias. **E**t alibi.
p̄igreto immit saporem
et anima dissoluta esuriet
et licet piger p̄ inheretiam
longā uitam cliverit nō
tam dicitur uirile.

Vnde seneca in eplis dixit
aliquid illū octuaginta
annū uiuant exacti y in
heretia non uiuit iste. Si
inuitā ē moratus. nec ser-

moriūs. si diu nisi forte
sic uiuisse eū diveris q̄mo
dicuntur arbores uiuere.
Et alibi idem dixit. audēter
fortuna uiuat piger sibi
ip̄i obstat. Et licet diverim
ocia penitus fugienda esse
et tollenda. Non tam sem̄
tebes ēē in actu.

Anam seneca dixit.
honeste uite. Non sem̄ ī
actu sis ī interdiū requie
ādō dato. Requies autem
ip̄a sit sapience plena
studus et cogitationibz
bonis. Nam prudens nūq;
ocio marcer. aliquando
animū remissū h̄t. nūqua
autē solūnū acelerat tarda.
plerā excedit. dura molle.
ardua exequat. Sic enī
quid qua uia aggredi
debeat et cito singula ac
distinetē uiter.

Et in ouidio eplaz dī.
Quod caret alēna requie
durabile non ē. Hoc repar
uires fessaq; mēbra nouat.

Vnde et catō dixit.

Ne tibi quid desit q̄sitis
utere parte. Ut q; qd est
fues semp̄ tibi deesse pu-
putato. Et alibi. Quod
nimū est fugito paruo
gautere memento. Tuta
māge pupis ē modico q̄
flumine fertur. Et alibi.
Despice diuicias suis
aīo ēē beatus. Quas qui
suscipiuit mendicat semp
auari. Et alibi. paupertatis
bonis pacienter ferre
memento. Et alibi. Dilige
tenarū s̄ paree diligē
formā. Quā nemo sc̄us
nec honestus optat h̄c.
Nam ut ait seneca i eplis.
Ozaiore tormento pecunia
possidetur quā queratur.
Quare nō teles cupere
diuicias. si eas 9tempnere
ita ut tibi causā malorū nō
p̄beant. **Nam idem**
seneca dixit.

Diuicias sūt causa malorū
nō quia faciūt aliquid.

S; quia facientes irritant.
Si uis ergo h̄c diuicias
9tempne illas. **Nam ut**
idem seneca dixit.
breuissima ad diuicias p̄
9temptū diuiciarū uia ē.
Nam 9tempnere aliquis
om̄ia pot̄. Om̄ia h̄c nemo
potest. Cupiditas ergo
diuiciarū penitus repellit.
Quare **tullius etiā dixit.**
Non est autē oſentaneum
qui metu non frangitur
eū frangi acupicitate.
Nec qui iniectū se alabore
p̄shirerit uinci auolūtate
quā obrem. et h̄c uidenda
et pecunie fugienda est
cupiditas. Nichil enī tam
angusti animi tāq̄ priuī
ē quā amare diuicias.
Nichil honestus magni
ſteneus q̄ quā pecunia
9tempnere. Si nō habeas
Si habes ad beneficīā
liberatem q̄ ſerrie. Ozagn̄
est etiā ille iudicandus q̄
cor ūiū taliter cohereret ut

inchiueus non exauaria
paup̄ sit. **Et etiā ſedl ſe**
ſenecam in eplis.
Ozagn̄ animi ē magna
9tempnē. ac mediocria
malle quā nimia eo quod
ſupfluia nocent. Sicut ſege
tem nimia ſternit libertas.
Siē rāmi h̄onēre frangunt̄
ſic ad maturitatē nō p̄uenit
nimia fecunditas. Quare
meſiocritas magis circa
diuicias et paupertates q̄
optanda ē. quā nimetas
ul̄ magnitudo. **Vnde ſalon**
ait in proverbiis.

Ozendicitatē 7 diuicias nō
detens m̄ dn̄c. Si ḡ habebas
paupertatē pacient tollera.
Si diuicias illas t̄ ſubice.
Vnde quidā ſapiens dixit.
Et m̄ rem nō me reb̄ ſubice
conor. Si ergo animū et
cor tuū et mentē tuām
uiuicas. Ut licet pecunia
q̄; careas nō tamen pecunia
et diuicia te careant. **Dixit**
enī tullius de officiis.

Ozallo uirū qui pecunia
egret. quā pecunia que
uiro. Nam ut dixit quidā
phs. pecunia ſi ut ſcias
ancilla ē ſi nescias. dn̄a
Vnde oratius dixit.
Impat aut ſunt collecta
pecunia cuiq̄. ḡ pecuniae
impare non oportet non
ſuire pecunia cerre. om̄es
res quantū inſe ē bone ſūt.
quia hominū cauſa facte
et create ſunt. **Vnde ait**
apl's in epla ad timotheū.
Omnis creatura dei bona
reſpectu tam possidendum
eas quādeq; mala 7 male
dicuntur. Nam ſi a bono
hōiē poſſideantur bone ſūt.
Si autē amalo et malicioſo
et misero hōiē poſſideant̄
male dicuntur. Nam et
uini modice ſumptū bonū
ē Ebroſo aut̄ et ſupfluio
bibeti malū ſt. **Vnde catō**
dixit. Que potū peccas
ignoscere tu tibi noli. Nam
nullū crimen uini ē ſi culpa

bibentis. *7 idō suare debes.*
cassiodorū dictum qui aut.
Facilius ē ut accuset te
sitis quā recusat ebrietas.
Ebrius enim extrahit. idē
extra mensurā et pabsente
reputatur. Et ideo seneca
dixit. Absentē ledit q.
cū ebrio litigat. quare unū
non ē malū sī ebrietas. et
peccunia non est mala sī
numius amor et cupido
peccunie. *7 certe sicut idē*
sol. in eodem instāti ī diuisie
diuisa opatur. quia ceram
lique facit. Terrā autem
obdurat. et siccāt. et humores
solut. ita peccunia abauo
possessi illā cruciat. largū
uerū decorat; peditoē ad
paracīdū et pēlitionem
et ad oīa fere mala incitat.
Ynde quidā phs dixit.
Peccunia auaro supplicū
est. p̄fuso decus. paracīdū
pēlitori. Sic et apls ad
timothēū dixit. ybū crucis
p̄euntibz quidē stulticia ē.

hus autē qui salui sunt.
idē nobis uirtus ē dei. sic
ecīa eloqua in idē sapientē
ualte bona sūt insipiente
uō pessima. Yn sapiens dixit
eloquacia sine sapientia
glaciūs est ī manu furiosi
7 uirtus insipiente bona
ē. in insipiente uō pessima.
Yn sapiens dixit. uirtus
sine sapientia est pīlosa temeris
imputanda. *Et marcialis*
dixit. Virtutis studio
numī grīspe laboras. Ytus
ab sp̄ moto nomen h̄t uenit.
Sic ecīa cīes clēs boni sunt.
ut in genēsi legīt qm̄ diuisit
deus lucē atenebris. et diem
anece. S; mali dicuntur
dies. ppter maliciā et miseriā
homīnū ut expositores dicunt.
Quare dñs in euanglio dī.
sufficit dici malicia sua.
Et apostolus dixit.
Redimām̄ ip̄s qm̄ clēs mali
sunt. Ext̄b̄ere ḡ te bonū;
et oīa ap̄ut te bona dicent.
Nam ut dixit quidā phs. Si pecunia
habueris necesse est ut te

Nich̄ est lōi bonū sine se bono.
Si ergo bonus fueris om̄bi
creaturis licet ut possiteris.
Si nō abuti. abusus enī ul̄
sup̄ flūis 7 nimis usus ē
rep̄batus et nō solū immalis
sī ecīa ī bonis rebz. *seneca*
restante. Qui ait bona
rez nimia ostētudo pessima
est. et lac̄ ideo quia abusus
ul̄ sup̄ flūis usus ex libidine
peccit ul̄ libidinē inclinet.
que oīo infēdit. nā libido
est uoluntas imp̄baurēdi
creatura. ppter se. Ytus certe
om̄niū rez lōibz. et oīo occī
sī abusus ul̄ usus sup̄ flūis
positus est infēctus ut
optime notauit.
beatus augustinus ait.
In simone suo qui legīt īserita
fera post pentecosten quis sic
incipit non solū innoio 7 ē
peccunia ergo uti poteris.
sī ecīam habeas ne uilis sis
habeas eam uilem. Nam
dixit quidā phs. Si pecunia
habueris necesse est ut te

si restituendo ut iuria clamat
equiliter certe suādō pēcata
se diūrē facere potest.

De guerra uitanda. rubricā.

Nisi forte in guerra sit
constitutus. Tunc
enī quantūcūq; sit
duces. oportet illū si diu
in guerra pseuerauerit
aut diuinias aut guerrā
ptere. aut fere utrumq;.·
Quare quidā phs dixit.
Nemo in guerra 9statuit
satis dimes eē potest. Si
enī paup̄ est guerram
nullomō sustinē pot. Si
autē incluens multū
habundat. insūptib; mltō
magis habūdabir. Mille
enī sunt opes ut in uideatur
que sūptib; guerre sint
sufficientes. Nam sicut
omnes qui peccant quāto
maiores sunt famosius
crimen h̄rit. scđm martiale
qui ait. Omnis h̄o criminē
tanto famosius inse ht.
quāto qui peccat maior

Habetur. Ita l̄ec in guerra
constitutus quanto maior
est tanto maiores sumpt̄
facē oportet. q si forte
guerram amiserit. maior
casu subiacet. vñ dicitū
ē. Excessis facilius nocet
casus. *Vnde dī in lucano.*
Inuidā fator series sumis
q negatu est. Stare diu
nimiq; graues subponē
lapsus. *Et marcialis
cochus dixit.*
Altior asensus grauior
plerūq; ruina est. Et nō
solū diuinie p̄duntur p
guerrā. s; etiā paradiſus
et amor dei. et uita p̄sens
ramici et non. p adūsam
guerre fortunā taliter
admittūtur q loco p̄dient
omia mala succedunt. et
ad inferna h̄ois aia recta
uia p̄gere mollitur amore
itaq; dei et timore tantor
malor guerriā quātūcūq;
ptes uitare debes tua tibi
suando talis relinquēdo

sua. *Ham ut ait seneca.*
Principiū discordie est q
et comune suū facere. Et
iter quietissimā uitam
agerent h̄oies interris.
Si cluō l̄ec uba an cēs res
ollerent. silice meū et
tuū q facere potes. Si eaā
mandata dei suauēris taliter
q nemini facias aliis q
abalius tibi uis fieri.
Quare dixit dñs in englio
Omnia quecūq; ut uultis
faciant uobis h̄oies et uos
facite illis similiter. et
l̄ec ē lex naturalis quam
qui non suāt qtra omēs
facē pponit. *Cassiodoro
testante qui ait.*
Qui sine lege uult agere
eunator disponat regna
cassare. q si forte aliqua
excausa aliqui mutus
offenteris exexcusacione
scđm tullium utaris
qui ait. Utendū est
excusacione ad iūsus eos
quos iniūt offenteris.

quantūcūq; possis quare
id q feceris necesse fuerit.
nec alī facē potueris. de
terris q opib; et officiis erit
id q uolatū est q p̄sandū
Et si uis guerrā fugere
uitaris omnib; placere q
facere potens. *Secundū
socratem qui ait.*
Omnib; placere poteris si
gesseris optima et locutus
fueris pauca. Non tamen
tantā uoluntatē omnib;
placendi habetas ut fauē
populi p malas artes acq̄as
art enim seneca.
popularis fauē malicarib;
querit. *Vnde quidā sapiēs
dixit.* Nunquā enī uolū
placere unigo q enī uulgus
nouit ego nescio. que enī
scio uulgus ignorat. Et
notā q similitis placuerit
uita tua tibi ip̄i placē nō
poterit. Ut dixit quidam
phs. Et si uis uitare guerā
non ames piculū.
Ham ut ait salomon.

Qui amat piculū in eo
pibit. Et si guerrā uitare
desideras uita. et fugi lites
et ostensiones. pugnare
potes. Nam ostendē cum
potentiori piculosum est.
cū pari dubiū. cū minori
uerecundū. Et statuas
uitare belligerosos. et cēs
alios quos t̄ dñi uitatos.
supra in capitulo te amicu
malorū hominū uitanda
ut ibi notau p̄ exlamēt;
apli ad timorū capitulo.
Hoc autē fecit et insuperib;
capitulis. et si alios malorū
uitare debes te ipm colere
pmū t̄ cor tuū op̄ime. et
lingua tua talis op̄ese ut
tuas turpes cogitationes
turpiq; dicta et facta te
pruis corigas et fugias.
Sed in maritale. Qui dicit
euidū suo amico qui uacat
pb;. Nō bene uiuete te pb
fuisse refertur. S; sine peccato
querē terrā hōiem. S; sine
peccato nullā rep̄e ualeb.

finō absq; hōie tu rep̄e uelis.
Ibis ad occultos calles loca
deuia mudi. peccati tecū
est oscia culpa comes. et
fugias alios tute fugi pm̄
ipm. alteri censor. censor et
est tuus deus int̄ hōies
cēs fugi turpia eoz. tu
tecū habitas refuge facta
tua. et ad corectionē tu
habeas aut ualte amicū
aut ualte inimicū.
Ret quidam sapiens dixit.
Et oculos et aures uulgi
malos testes cē puta. Et
alius dixit. Et nunquā
iniciū discordie acc̄ icipiat.
Nam dicit quidam pb;. sej
ab aliis discensio incipiat
ate aut regalacio. Nam
ibi est semp̄ est uictoria ubi
ē concordia. **E**t salomon
dixit in proverbus.
Qui iniuit pacis consilia
sequitur eos gaudiū.
Et seneca in ep̄lis dicit.
Concordia parue res crescat
discordia maria dilabunt

et in principio tebes obstarē
guerre et cui libet malo.
Ret legitur monsio de
remedio amoris qui ait.
p̄incipis obsta sero medicina
paratur. Cū mala plongas
qualuere moras.
Et alibi idem dixit.
Vū furor ē incurſu currēta
cede furor. Difficiles addit
impetus omnis lēt. stultus
ab obliquo q̄ cū discedere
possit pugnat in adūsas
in natator aquas. et alibi.
Vū licet amodici tangunt
peccoria mortis. Si piget
in pmo limite sistege pedē
et nō soli guerrā uitare et
fugire tebes. S; etiā bellū.
q̄ occasione guerre fieri osu
euit multo forci ē uitandū.
De quo, p̄pha ait. Dissipatore
que bella uolunt. bellū enī
populos cū dampno et malo
suo domare osuient.
Quare salomon dixit.
Quicq; sunt que pl̄i domat
licencia luctus. famēs bellū.

Et ad ultimū uulgi impia
ad res cunctas sola ostingit
necessitas. De necessitate
et indigentia rubrica.

Bellū enī et guerra
plucent hōies ad
necessitatē q̄ sic ad mediaci
et ad oia mala. Quare uita
et p̄ibia clamat q̄ necessitas
non lēt legem. Et seneca
dixit. Necessitas egere
mendacē facit. Et iter nece
sitas ab hōie que uult im
petrat. Et iter oia exp̄iri
necessitas subicit.

Et cassiodorus dixit.
Necessitas moderata non
dulgit. et aliis dicit. org⁴
magna necessitate cogitur
etiā honestus hō latrīnam
adire. Quare aut est una
de adūsitatib; huius seculi
grauorib; libo hōim quia
necessitate cogitur ut sibi
subueniat requirē inimicū.
Ite id quia ut ait cassiodor.
Onuores infidias antiqui
adūsari tūc subim̄ quoniam

et in principio

eius bona suscipim⁹ fugias
ergo guerra tua quae
indigentia et necessitate
inducit. **aut enim cassiodor⁹**
Indigentia iuste fugim⁹
que suadet excessus. Et
iter dum mat⁹ criminum
necessitas tollit⁹ peccandi
ambitus afferatur. Nam
p⁹ necessitatē puenitur ad
mendicitatem. O misabilis
mendicitaris odietio. Nā
siperit putoe confundit.
et non petat egestate
sumit⁹. Sed ut mendicet
necessitate spellit⁹. Indignat
murmurat imp̄tatur.

Quare salomon⁹ dixit.

Oxelius est mori quā indigē.
et quia ideo nō tam plūm.
numeris efficit pugnam
quā uirtus paucor⁹. **ut
quidam sapiens dixit.**
prospicē oportet in pace.
q̄ bellū uiuet ul⁹ uiuet.
Nam et aliis dixit. Beata
ciuitas que bellū in pace
timet. aliis nō dixit. Si

pacem diligis belli non
facias mencionē. Varus
enī euentus est belli.
Quare iudas machabe⁹ dix⁹.
Non in multitudo exēt⁹
victoria sit belli. Sed dō celo
ē uirtus. Facile enī est dō
am multis paucos libare ⁊
sup multos paucis dare
victoriā. **Et dauid dixit ad philisteum.**
Qui cū lapide infēcēt ⁊
nouerit uniuersa ecclia.
Iec quia nō gladio nec
asta saluat deus. ip̄i enī
est bellū. et ideo in bellū
maximū est piculū.
Et ut dicit sapiens.
Nunquā piculū sine piclo
uincitur. Quare belli piclo.
Et omnia picula sūt uitā.
Nam ut tullius dixit.
Si et fugiendū est eciam
aliud et curandū. ne offem
mus nos piculis sine cā.
quo nichil potest ē stulti.
Qua p̄t in adūsis piculis
suetudo immitanda est

medicor⁹ qui leuit⁹ egrotant⁹
leuit⁹ curant. Gramorib⁹
aut⁹ morbi piculosas cura
tiones et ancipites ad hystē
coguntur. Quare itaq̄uo
tempestate adūsam optare
dēntis ē subuenire autem
tempestatē id est necessitati
quo uis modo qua uis rē
sapientis ē. In bello certe
ab omnib⁹ mors expectari
pot⁹. Nam incertū est quo
mors te expectet. tu eam
in omni loco expecta ⁊ maxī
in bello ut sapiens dixit.
Quare dixit tullius.

Bellū ita uitandū est. ut
nulla causa suscipiatur nisi
causa necessitatis ul⁹ pacis
habente ul⁹ ex infra scriptis
casib⁹. **Dixit enim tullius.**
Suscipienta quidem sunt
bella ob eam eam ut sine
inuria in pace uiuatur.
Et alibi item dixit. bellū
autē ita suscipiat ut nichil
aliud nisi par questu uidear.
par enī semper ē affectanda

Quare dixit tullius.
Oea quād sentēcia paci q̄
nichil sit habitura iſidias
ē semp̄ q̄s uidentū. Et alibi
intelligi pot⁹ nullū bellū ē
iustū. nisi q̄ aut reb⁹ petitis
geratur. aut denunciatiū
sit ante ⁊ dictū. Et alibi
item dixit. Cū tps⁹ necessitas
q̄ postulat tectandū manu
est ⁊ mors suuit spiculum
que an ponenda ē. **Idem
etiam seneca dixit.**

Oeadi pulchri est si igno
mimose suis. De p̄partē
et mynitione facie dī.

ET nota qđ longa p̄pa
ratio belli cel erem
affert uictoriā. ut item
tullius dixit. **Et etiam
cassiodor⁹ dixit.**
Ocumio quip̄e tūc effici
p̄ualitas si diuturna fuerit
cogitatione roborata. Oia
subita pbantur in cauta. et
male ostruio loci tūc q̄rit
q̄ndo picula formidantur.

Res ergo p̄iorū bñ dispositū
queiens in pace tractatur.
Nam ut item ait. Orationis
semper tractanda in cœlo. q̄a
tū male q̄ris cū necessaria
iudicatur. Oia nō delibati
sunt robusta et non solum
in bello. S; ecīā in omnib;
alii reb; diligens p̄paracio
ad lyberdā est.

Ynde item tullus dicit.

Ad rem gerendā qui accidit
caueat ne id tantū modo
consideret quā illa res h̄estā
sit. S; ecīā ut habeat effici
endi facultatē in quo ip̄o
siderandū est. ne aut timē
disperer; p̄t ignauia aut
nimis siderer; p̄t cupidita
rem. In omnib; aut negocis
pius quā ad gredians
ad lyberdā ē p̄paracio diligens.
Ideo autē supradixi.
guerrā quantūcūq; potes
uitare debes. quia, p̄ter
maliciā r̄apmā et violēcā
inimicāq; multos quādoq;
nullo modo uitari potest.

duob; autē modis. Scilicet
tullū fit iniuria id est aut
ui aut fraude. siuis quasi
iulpecule. Vis leonis ē
uitetur. vtrūq; ab homine
alienissimū. S; siuis odio
digna mayore. Tocis aut
iniurie nulle capitalior q̄
eoz qui tuē cū marie fallit.
Id agunt ut boni iuri esse
intendit. Vn si guerra p̄t
p̄diciat uitare non poteris
iurū agere sciendo qđ secundū
iura et rees te defendē poteris.

Nā dicit lex. De guerra et
defensione facienda rubra.

Adūsus p̄iculū natū
rācio p̄mittat se dñe.
Intantū enī defensio
p̄mittat. vt etiam an tps
violentio occurrit p̄mittat.
Ynde alibi lex dicit. Oelix
intēpore occurrit quā post
eritū undicare. Et alibi
ecīā lex et decretales dicunt.
Vn vi repellere oes leges
7 oia iura p̄mittit. Et in
tantū tibi uim ui repellere

131 C. 871
licet q̄ si aliē p̄iculū uitare nō
poteris hoc item occidisti per
leges et iura nullo modo
pūnaris. Nam et si amates
et boues int̄ se omisissent
et agressus mortus fuerit
altero se defendantē sine ipso
fitione iacere debet. Inde
ecīā alibi lex dicit. Quod
quis ob tutelam sui corporis
facit id recte fecisse intendit.
In defensione igit̄ facienda
caute te custodias. Nō enī
bñ pugnat qui uoluntate
alii supandi se denudat.
Scriptū est enī. Ira alium
uulneres ne tu pateras ad
plagam. et si extendas brā
brachiu mīdeas ne t latius
denudet. Nam oes simul
penit qui in pte et grauitate
pugnant. Et nota qđ qui
aduerso ruitur loco duplē
sumit certamen et cū hoste
et cū loco. vt quidā sapientē
dicit. Resistere ḡ molēcie
et iniurie talit tibi p̄mittit
ut aquibzā dicatur inēū
et culpa nō resistere iniurie
si scīē pot. Ynde tulli dicit.
Tam ē in culpa qui nō resistit
iniurie si pot quā si parentes
aut amicos aut patriam
relinquat. Tūtelam tamen
tu corporis facere debes ī
omnēti et cū moderamine in
cūpate tutelle ut si telo.
quis te peccē uult tu antē
peccationē telo illā peccare
poteris ad tutelā tantū. et
non ad undicā. Similiter
bella suscipienda sunt. et
mani de certanci ē p̄site
catholicā. Nā sicut fides
mīm scīti esse debet sub
quo clauduntur omnes
uirtutes et cū scīti an
uinculo pugnare debem.
De qua etiam apls dixit.
inepla ad ephesios circa
finē sumētes scīti fidei
in quo positis omniatela
nequissima extinguerē. et
de qua ecīā dicitū est. p̄ma
petit campū dubia sub forte
duelli. pugnatum fides

agresti turbida uultu. Ita
p fide bella suscipienda sicut
et manu etiam decertandū
est. et pecus est mors tolle-
randa quā fides derelinquida
sicut karolus et pugtores
et infiniti scī p fide mortē
sustimento pugnauerunt.
sic etiā p iusticia usq; ad
mortē dēctandū est.

Iesu sic testāt. Qui
art p iusticia agomizare
paia tua et usq; ad mortē
certa p iusticia. t deus
er pugnabit p te inimicos
tuos. **D**e morte nō metuēdi-
si contempnenda. rubrica.
Dec ē intalib; mors
metuenda. Nam ut
adēm ait. Odelior ē
mors quā amari uita et
requies eterna quā langor
pseuerns. Non enī uiuē
bonū est. Si bñ uiuere. vñ
toius uite mortē remedium
est ostēpnere. Nich enī
triste est cū huius metū
effugim. **I**nde cato dirit.

Ne timeas illam que uite
est ultima finis. Qui metuit
mortē q; uiuit. pclit id ip̄m.
Et alibi linque metū len-
nā stultū est tempore in oī.
Vñ metuas mortē amittē
gaudia uite. Et iter mltū
uenturi ne cures q̄pā fati.
Nō metuit mortē qui sit
ostēpnere uitā. Et quidē
sapiens dirit. O morte ubi
ostēpnis omnē metū
uicis. Et aliis clivit.
Effugit mortē qui omnia
ostēpnit timidissimū
quēq; consequitur.
Et martialis cōcūs dirit.
O mortis paule timor ubi
uite q̄modā tollit. Nam
moreris uiuēns dum
metuendo peris. Inter
nature si ponas munera
mortē. Te de morte met
solicitare nequid. Et
aliis clivit. Quod yitare
nequis q̄festim sustine
mente. Sic que clura
fuit mors tibi mitigerr.

Non ergo nimis timere
mortē debes nec etiam
inuestigare tempus mortis.
Anam ut ait seneca.
pereundi scire tempus
assidue est mori. T ubi
omnis uite metus ē mors
est optima. **I**nde etiam
cassiōdorus dirit.
Non enī pūū tormentum
adūns aliq; formitate
uenturū dum semp exti-
matur emergete quod
timetur. **Q**uare seneca
dirit. Crudelius ē
semp timere mortē quā
mori. Sie ergo bñ uiuas
mortēq; ostēpnas. ut
cū aplo chē ualeas. m
uiuere yps ē. t mori
lucrū er p̄dictis itaq;
colliguntur. **I**nquit et
quibus casib; bella suscipie-
da sunt et manu dēctandū
est. rubrica.

est. vñ silice et p site suāda.
p turpitudine uitanda pro
uolēcia repellēta. Et
p tutela sui corporis facieat.
p iustitia manu tenenda.
p necessitatis causa p pace
habenda. p libertate q̄fūā
alius aut non ē dēctandū
manu. Ozayē alitato uiro.
Anam ut seneca inep̄s ait.
Stulta est et minime que
mens litatū uiro. Occupatio
exēchilactos er dilatati
uirtutē. litatū enī q̄bō
meliorare debet.

Quare ut ait cassiodorus
Non aliqua immundo pot
ē fortuna quā non litatū
augeat glōsa noticia. uia
tamen litatū uiri potē ostē
debet incogitatione utili
qua inoccupacione uires
corporis exēcendi.

seneca restante qui ait.
Deco homini et eruditō
uiuere est cogitare. t nota
litatū insipienti aio tamq;
baculū infirmo corpori

reptas ē.

Et quidam sapiens dixit.
Et hoc oīa pēlicita facienda
sunt cū mō.

art enim cassiodorus.

Oedus ubiq: laudandus
est. et non sūt facienda
excessu. Quid enī discrepat
apeccate qui se p excessum
nititur iudicare.

Et idem cassiodorus art.

Nec ecīa facienda sūt cū
seclere. art enim seneca.

Nunquā seclus seclere
iuncticandū est s: iusticia

Nec ecīa facienda sunt ad
iundictā. De iundicta

facienda ul' omittendā ul'
tempanda. et de officio

iudicis. ul' cuius circa
iundictam faciendam

A Inclita enī ad
solū deū p̄tinet ul'
ad iudicē lñtem
iurisdictionē. vnde dñs
ineuanglio dixit. michi
iunctica ē i ego retribuā.

de iudice nō habente iuris
dictionē pap̄lin dicit. Iudicē
non sine causa gladium
portat. Inter debet esse
malefactor in ira. et ecīa
dicit. Est subditū huāne
omni creature. p̄f̄ deum
sue regi tamquā excellēt
sue iudicib: tamquam
abeo missis ad iundicā
malefactor. et ad laudē
nō bonor. Nec debet iudicē
iurisdictionē dubi
tare facere iuncticā. qā
non faciendo iundictam
eamq: omitendo uelēt
peccat. Nam ut quidā
philosophus dixit.

Judex qui dubitat uelēt
multos imp̄bos facit. Et
alibi judex qui nō corrip̄
peccantē. peccare imp̄at.
Nam et aliis dixit. cri
minis incliti secura
autodacia crescit. Quare
iudex ē amalefactoribus
timendus ap̄lo testante
in ep̄la ad romanos ubi

dirit. Si iudicāvis amalis
lxib: timendus es a bonis
autē lxib: amandus est
pocius quā timendus.

vnde ibidem paulus dixit.
Principes non sūt timēdi
boni op̄is si mali. yis autē
non timere potestatē bonum
fac. et habebis laudem ex
illa. Dei enī minister ē tibi
in bonū. Iude autē intelligo
sue bonus iudex sit sue
malus. Nam et pilatus
malus iudex erat. potestatē
autē ateo habebat.

Et idem dominus dixit.
In passione sua nō haberes
potestatē sup̄ me nisi datū
cēt ē desup. Non ḡ nimū
turberis si sp̄s habes pot̄
estatē sup̄ uenit int̄e. Nec
locū tuum dimittas.

art enim salomon.

Sisp̄s habens potestatē
sup̄ uenit int̄e. locū tuum
ne climiseris. Curacio aut̄
cessare facit peccati mayia.
Et nota q: cassiodorus

225
dirit. Tam diu iudex
ē dicitur. quā diu iustus
putatur. quia nomen qđ
ab equitate sumitur p̄ sham
nō tenet. Et nota qđ iuste
et digne iudex p̄f̄ et debet
iundictā facē occidere
secleratres ac latrones
publicos et homicidas et
alios similia p̄petrātes ut p̄
infinitas auercontaret uetus
et noui testamēti p̄f̄ p̄bari.
Nam dicit in lege moysi.
ebriū et maleficiū no paciās
uiue sup̄ terrā. Et alibi.
Qui maleficerit patri ul'
matrī morte moriatur. Et
hretici dicunt legē moysi
datam ad diabolo et iundicā
corporalē non cē facienda.
Nec iudicē iurisdictionē
et imp̄iu lñtem posse de
ire occidē. Et dicunt iundicā
corporalē ad solū deū p̄tinē
allegantes. p̄f̄ se uba dñi
qui dixit. michi iundictā
et ego retribuā. et si quis
peccaserit tibi mayillam

porige ei aliam. et si quis
abstulerit tibi tunica da
ei et palium. et illam aliam
auctoritate nolite iudicare
et non iudicabimini. Nolite
adempnare. quod non adempna
bimini sed esse praeue in
telligunt predictas auctor
itates. Nam sicut iuno
corpoce multa membra sunt.
non tamem eundem actum
hunc. ut beatus paulus
dixit. Ita inter homines
distincta sunt officia. nam
aliud dictum est religiosis.
Et aliud in seculo manentib;
Aliud autem iudicibus
religiosis deum est. Si quis
abstulerit et tunica da ei
et palium. Si quis peccaverit
tibi maxilla porige ei et
aliam. In seculo manentib;
etiam bonis dictum est. Vnde
vi repellere. licet omnes
leges omniaque iura pro
clamat. Et quod quis ob
tutela sui corporis facit
id recte fecisse uidetur. Et

melius est in ipso occurtere
quam post eritum iudicare.
Vnde tam ad iudicium non
siant predicta. ut supra
dictum est. Iudicibus vero
dictum est. Juxta non sine
causa gladium portat et c.
que supra sunt etiam illis
dictum est. Nolite iudicare
secundum factum. sed iustum iudicium
iudicare. Si enim peccatum
est iudicii recte iudicare.
Hoc dirisset apostola.
Si uere utique iustitia loqui
mimi recte iudicari filii
dominii. **Aec apostolus**
dirisset. Juxta non sine
causa gladium portat. Sed
tebet esse iudex malefactorum
in iusta. nec dirisset. **beat'**
petrus. Estote
subiecti omni humane
creature. propter deum sine regi
tamquam excellenti sine
iudicibus tamquam ab eo
missis ad iudicium male
factor ad laitatem non bonorum.
Intelligo itaque predictam

auctoritatem. sed nolite. sed
sine septem amicis que
iudicando necessaria sunt.
In iudicando meo iudicio
principaliter sunt necessaria.
videlicet sciencia iuris dictio.
Ratiocinatio. Deliberatio
Iusticia. Timor domini. et
necessitas. Sciencia enim in
iudicio est necessaria.
Salomonem testante.
Qui ait. an iudicium para
iusticia. et an quam loquens
discit. quare iudex qui per
impiciam male iudicavit
tenetur sicut etiam mediebus
qui per impiciam male secutus
tenetur ut non leges dicunt.
Iurisdictio est etiam necessaria
in iudicando. Nam et ipsi
iudicibus diligenter pilato.
Nobis non licet occidere quicquam
quia non laborem uideamus.
Alioquin sententia nulla est
ut pote animo sperenti
iudice lata. ut leges
clamat. Ratiocinatio
etiam in sententia est necessaria

.i. romans inquisicio. Nam
benignus apophybris rogo optimum
seit erit. Neglecta uero mala
implacatur erroribus.
vt quidam phs dicit.
Nam quod caret non potest
esse diuturnum. Qui enim
recte secundum portat totum uincit
mundum. Vnde quidam sapientis
dixit. Si uerum totum
mundum subige te romanum.
Deliberatio etiam in iudicio est
necessaria. cum deliberatione
et sine festinatione. et sine
ira. preterdictum est ad iudicium.
Indelibando enim utilia maius
est utilissima. Optimus enim
iudicem extimo qui cito
intelligit et cito iudicat.
In iudicando criminosa est
celeritas. Vnde dicit gneur.
Ozora omnis modio est. Sed
facit sapientem. Et alibi
dictum est. Duo sunt iuris
iudicio festinatione et ira.
Quare etiam tulli dicit.
Nunquam enim iuratus qui
accidit ad penam mediocriter

illam tenebit que est inf
nimū et partū. Vnde etiā lex
dicit. Quod iudicē debet
ponderare ferre sentēcias.
et frequenter partes int
rogare an noui aliquid
adde uelint.

Et dominus etiam
Cū mulier in adūterio
deplensa est duxa ante
eū. dīgito sc̄psit in terra
post delibacionē eleuato
capite sentēciauit chens.
Quicquid uim ē sine peccati
p̄mo in eam lapidē mitiat.
Et iter delibando sc̄bebat
terra. Et postea eleuatis
oculis dixit. O mulier ubi
sunt quī te accusant. et illa
dixit nemo cīnē. et ille
rendit similluste accusat
nec ego te detempnabo.
Justicia uō est necessaria
in iudicio ut supra dixi.
ante iudicū para iusticiā
7 c̄. Timor dñi est necessius
in iudicio. quia timor dñi
est inīciū sapientie.

Vnde apostolus dixit.
Nam tanta ē op̄us legum
et decretorum ac decretalium
q̄ ad iudicandū ux meā
homini sufficit. Quare
lex dicit. Omniū habere
memoriā et penitus in
nullo peccare potius est
diuinitatis quā huāmitate
vel x̄mētū timēndū est.
ne forte diuinitas in nobis
nō sit. Necessitas uō ita
debet in iudicio poti quā
uoluntas. Non enim dñs p̄
illa ibi nolite iudicare
excludit necessitatē. S;
uoluntatē quasi dicat nō
iudicetis erudiūtate. S;
cū necessitas subest. iudicā
potestis ut supradictū est.
nolite iudicare sc̄lin faciē.
S; iustū iudicāte. Simile
nolite est cū dicit. Nolite
iurare omnino. Non enim
excludit necessitatē iurandi.
S; uoluntatē. quasi dicat
non habeas uoluntatem
iurandi. S; ex necessitate

uiuare potestis. Reete enim
iuramentū prestatur si secū
habeat tres comites sicut
ueritātē. utilitatē. necessitatē.
Vnde apostolus in ep̄istola
ad ebreos dixit.
Abrae nāq̄ p̄misit dñs qm̄
nemīne habuit p̄ quem
iuraret majorē iuravit p̄
semerip̄m̄ chens ubi bñ
chiceris. 7 c̄. et sub iuris h̄c
p̄ majorē sui iurant 7 om̄es
atrouisie eorū fīnis ad orationē
est iuramentum. Et angelus dñi iuravit p̄
iumentū insecula.

Et propheta dixit.
Iurauit dñs et nō penitebat
eum. Simile nolite est cū
dicet. Nolite adē agrum
agro nec domū domui. Nā
nec ibi exclusit dñs necessitatē
ul' utilitatē. S; uoluntatē
7 nimia cordis appositionē.
Nulli enī sunt tam religiosi
qui non addant q̄inq̄ domū
domui. Nam si frēs im̄mores
ul' felicatores non haberet

eccliam operantē ad congrega
cionē fideliū aderent ecclie
sue. 7 sī non h̄cēt coquim
ul' refectoriū aderent p̄tā
domib; suis. Exclusis ergo
dñs p̄ illū ibi nolite
tantumodo uoluntatē ul'
supfluitatē nimia. Simile
nolite ē cū dicit nolite cogi
tar de crastino. Nullus enī
est in h̄ce mundo qui q̄iz nō
cogitet de crastino. Simile
nolite est cū dicit nolite
diligere mundū neque q̄
in mundo sit. Nullus ete
uiuit qui non diligat que
immunes sunt. Non ergo
exclusit ibi necessitatē ul'
utilitatē. S; nimia uoluntatē
ul' cordis appositionē sic
Et apostolus cum dixit.
Diuitie si affluant nolite
cor apponere. Non enim
exclusit cluicias S; cordis
appositionē in cluicias. qā
potest gencl p̄ id qd̄ dicit.
omnia possidentes tamquā
nichil habentes sic itaq;

intelligunt uba dñi. Nolite iudicare sūnō hētis piciā iudicandi atq; sciam. qd; nō de eccl̄is ul' clubis tē. Itē nolite iudicare si non hētis iurisdictionē. Et nolite iudicare contrā rōnes ul' sine rōne ul' omniā rōcinatione. Et nolite iudicare sīrie delibatōne ul' cū festinācia ul' ira. Itē nolite iudicare iniuste ul' contra iustitā. Et nolite iudicare sine timore dñi. Et nolite iudicare. id est non hētis voluntatem iudicandi nisi demū tuē cū necessitas subfit. ul' utilitas. et sīta feceris nō iudicabimini ul' qdēpnā bimini. ppter iudicium urm̄ imo meritū habebitis inde et eritis beati. **propheta testante**. qui ait. beati qui custodierūt iudicium et faciūt iusticiā omniā p̄fē nec ecia possit dicē p̄fā hētici. legē moysi cē data

ad iabolo 7 moysen malū fuisse. Nam simoyses mal' hō fuisse. Non appellaret in apocalip̄i fūnis dei. et sīte moysi cēt mala adia data nō dixisset beatus p̄ui in ep̄la ad hebreos. Et moyses quidē fidelis erat intota domo eius. tamq; famulus intestimonii eorū que dicenda erant. xp̄i nō tamquā filius ī domo sua qd; domus sumus nos. nec p̄cipet deus legem moysi debere suari. nec diceret moysen debere auchiri. Nec appellaretur in euanglio. iey dñi. dicit enī dñs ipām debere suari cū dicit. sup cathedram moysi sederunt scribe et pharisei. ypocrite omnia quecūq; dixerūt nobis obſquare et facite. Iuber enī dñs moysen debere audiū cū dicit in euāgl̄io diuitis. h̄nt moysen et xp̄has auchiat illos. Et

CANTO
131

appellatur ecia p̄ euāgl̄io iey dñi cū dicit de elisabet et zacharia qd; ambo erant iusti apūr dñi. pcedentes in omni ope et smone sm legem dñi. Et ecia dñs p̄ resurrectionē cū app̄inquaſsi discipulis suis euntibus ad castellū qd; dicit emauis incipiens a moysi qd; p̄ph̄is exponēbat ſēpturas. Si enī lex moysi data cēt adia nō incep̄it dñs exponē ſēpturas moysi. H̄is itaq; p̄notatis circa iudicātā temporalē et corporalē p̄ uetus testamentū. p̄ ep̄las ap̄lōy p̄bem ecia p̄ euāgl̄io et p̄ ubi dñi. Judicē felare habentē iurēdōnem atq; impū posse facē iudicātā corporalē ūp̄ractores malefactores. et ūsimiles posse occidē iure iustitē. Nam dixit lucas in euāgl̄io Inimicos illos meos qui uoluerūt me regnare ūp̄ se adducite huc et iūficare aūme. recia p̄ passionem dñi. pbatur. nā cū ierūce dñs dep̄teret duobus latronib; iuxta illū. p̄tione uno uidelet a deo tristis. alio autē a sinistris. ūl̄ intruce p̄dēntib; 7 in exillis dñm increparer dicens alios saluos fecit ū ipm̄ saluū facē nō pot. Si filius dei es descendē de cruce et salues remet ip̄ et nos. alius nō latro increparit illū dices. nec tu deū times. nos quidē digne patimur iuste. hic autē nil mali fecit. Vnū ūsus. Disparib; meritis pendūt tria corpora ramis. Dismas et gesmas medio diuina potestas. ūma peti dismas descendit ad infima gesmas. At latro dismas. Oxfemēto mei dñi cū ueneris in regnū tuū. Cuidomini rendit dices. hec die meti eis in paracuso. Aut cē

latro iste dicit uerū aut
falsum. Si uerū dicit ḡ
uerū est q̄ latrones q̄ alii
similes digne 7 iuste p̄
talib⁹ factis a iudice atq̄
posunt. Sicut latrones
digne 7 iuste occidebant.
Si autē fīlī q̄ mendacū
dicit stultus fūsset dīs.
Sip̄mendacio 7 falsitate
qd̄ ē peccati mortale pa
paradisum latroni p̄mi
fūsset. Vale dicit h̄etia
qui dicūt nullū ē occidē
cū. Si q̄ p̄mūdīta null⁹
occideret nullus bonū h̄o
iuē ualeret. tot esent
malefactores qui uestes
et obāra illis auferent
q̄ es boni penitus destru
erentur et p̄irent. Iudex
ergo uirūctionē 7 ip̄iū
h̄is animaō utere 7 casti
gare 7 multerare pot̄ deb̄.
Plus ecīa dico q̄ sicut
dui liber singularis un
dictas faciendo pecaret.
ita uiderūmēta omittē

to non ēēt ap̄ecato īmūnis.
Non ergo telet uider malis
parere. S; eos punire.
Ham ut ait seneca.
Iudex qui malis nō parere
cessare facit maleficia et
malefactores eū timebūt.
Ham ut ait cassiodorus.
Excessus tuē fūt informi
dime cū creduntur iudicib⁹
displacere. 7 ita uindictam
uider erēat ut in aliquo
nō paciatur. **Ham ut idem
ait.** Impiū si impuo
stemptū in omni parte
molatur. Non ḡ debet ēē
uider nimis familiaris.
Quia ut ait lex.
Nimis familiaritas parit
stemptū. **Quia dixit
cassiodorus.** Oules ad seūt
iudicis p̄imatus p̄sulis
sui famā aut ornat aut
maculat. Cū seueritate
itaq̄ uide facinorosos
multerare 7 castigare deb̄.
Et nō cū familiaritate aut
ecīa otumelia.

11
csm
123

Ham ut ait tullius.
Omnis aiādūsio 7 castigatio
otumelia uacare teber. neq;
ad eius qui p̄met aliq̄ē
aut ubis castigat. S; ad rei
publice utilitatē referre. 7
p̄spic̄ ecīa debet uider secūt
leges ne maior sit pena quā
repriatur culpa nec p̄sona
transgrediatur delictum.
Ait enim lex.
peccata suos teneant auctēs
nec ulterius p̄grediatur
pena quā repriatur delictū.
appinquos. notos familiares
p̄cul acalumpna sub moni
mus. Canere teber insip̄
uider ne eisdem te causis
ali plectantur. ali nec
inte appellentur. Quiaque
qui cuiū p̄tem consulunt
p̄tē negligunt. p̄niosam
rem incūtatem p̄ducunt.
conseclationē atq̄ discordia.
Et idem tullius dixit.
Et non rēm suorū ciuiū h̄o
h̄o debet h̄e. S; ecīa erēt
eodē tullio restante qui dicit.

Qui tñ rēm suorū ciuiū
dicūt habenda et extraneorū
negant h̄u clūmūt h̄uā
generis societatē. q̄a blata
benificēcia. libalitas bōtit.
iustitia funditus tollūtur.
Et nota q̄ sicut uider potest
malefactores ut dicitum ē
occidē. ira pot̄ bonis. spoliā
et multerat eodē tullio restante
qui ait. Neq; enī est stia
naturā cum spoliare quē
honeste possis necare.
Tutelam autē tu corporis
facē teber ingenio arq̄
prudentia si fieri pot̄. et
non supbia vñ scripū ē
tūciūs astu quā se defendē
fastū. astu uiat h̄o seta
creata solo. astu ḡ debes
uincere omia et marie
mimicos. 7 si illos infūga
uiteris us in magnum
timorē in cluixeris an quā
imporestate p̄uenerint
tua. illos audacter 7 sine
dilatatione p̄sequere. Q̄nto
enī magis distuleris p̄seq̄

tanto timor eorum magis
minetur tua et tuorum
mirtus magis debilitas.
Quare quidam p̄hs dixit.
Ante dōm uirtus erexit;
tardando timor minuit.
Si si quis facere iudicat
ad dōm recurre qui p̄re
iudicando maleficiū
retinet. ut ip̄e n̄et dixit.
ul ad iudicē secularem
qui cū iusticia et iōne te
includabit. Et si forte
inimicū tuū impotestate
tua uiteris iudicat
putabis inuidiam potuisse.
et de eo dices nō m̄ nocuit
Si animū necendi habuimus
sc̄it enim honestū et mā
iudicere gen̄ ignoscē.

**ut seneca de formula
honesto uite dixit.**
Oculis ē ignoscē quam
post uictimā penitere.
Nam ut ait seneca.
Siale uic̄ qui penitet
metuit. optimū est enim
ignoscē semper tamquā ip̄e

conclie pecces. p̄petuo enī
uincit qui clementia uitit.
**Inuictoria ḡ fac q̄ dixit
cassiodorus.** ait enī. nos
apostoli est deo iuuāte sic
uincit ut subiecti se tolent
et dicant n̄m dñm tard
acquisisse iūicas te ip̄m
iuictoria. **Nam ut ait
seneca.** Bis uicit qui se
iuictoria uicit. If enim
uicit assidue qui nouit
om̄ia tempore.

ut cassiodorus dixit.
In dñ etiā om̄ius ep̄clar
dixit. p̄tē posse satis est
si que iuuat ip̄a potas. Si
t̄ suatur regula maior ero
Et aliū sapiens dixit.
Ouia ignoscēto potes
sit potencior. Et aliū
dixit. Osalo enī partas
siuma ē pitius bonus;
In dñ etiā ier dicit. Sancti
est in punitū relinquere
sicut uocantis quā
innocētē redempnare.
ut ḡ potens et potencior

sis aliū sepe ignoscēto tibi
nūquā. vt quidā p̄hs dixit.
Sepe ḡ ignoscē debes aliū
et marie q̄stib; peccati
inde uerecundantib;
ait enim seneca.

vbi confessio ibi remissio.
Innocētē enī prima ē confessio.
Et iterum p̄ymū ad innocētā
locū tenet uerecūdia petat
et confessio. Nam peccati
extenuat qui celerit corrigit.
et quāto maior fueris rāto
magis te iuinctā circa
humile te hostendas. Nā
tregere decet clementia
h̄cē **Vnde seneca de clemētia
im patoris dixit.**

Nullū clementia magis
decet quā regem. Et iterum
iracudissime et parui corporis
sunt aper. Rex tamen earum
sunt aculeo ē.

Et tullius dixit.

nichil ē laudabilis nichil
ī magno et p̄claro uiro
dignus placibilitate
atq̄ clementia.

Vnde cassiodorus dixit.
pietas siquē p̄ncipū
totū custodit impū quā
pietatem excere debent.
principes et parentes nō
solū in om̄ienda uel
mitiganda iuincta. Sz
etia in remittento q̄nq̄
de sua substanciali al iōne.
Nam ut idem ait.

Juuit ampliānam neis
utilitatib; quos m̄ia et
humanitate heedimus.
Regnātē enī facultas
tūc sit dicioz cūrāntib;
et acquirit nobiles thesāndē
fame neglecta utilitate
pectus. Et tamen ita
probanda est mansuetudo
atq̄ clementia. ut adhyb̄at
rey publice rā severitas
sine qua ciuitas admini
strari non pot. Est autem
severitas uirtus debito
supplio colerentis iuuā.
ut in moralio dogmate or
continet. Et aliū dixit.
severius impanti melius

paretur. Et nota qd si omes uideas tuas facē nolueris. amicos pdes et solus remanebis. et immicis multos recuperabis. Sicut ecia te iōne sc̄ptū est. si quocies peccat hōies sua flumina mutant. Jupiter eriguo tempore solus erit. Hec de amore et dilectione dei et p̄imi et corporalium rerū breuit et sumat tibi scribere curau. Tu autē plenus ertui subtilitate ingenii utilitatem cor semp inquiras. et eis ut eas qd regere sapienter peccures.

Explicit liber tertius de amore et dilectione dei et proximi et corporalium rerū.

Incipit liber quartus. de amore et dilectione rerū incorporalium rubrica.

Premissio tractatu de amore et dilectione rerū corporalium 7

temporalium. Intentū est de amore et dilectione rerū incorporalium que corde atq; et mente sp̄xendunt nec manib; corporeis rāgi possit nec ecia oculis corporeis uideri possunt. auditu tam sp̄xendi possit. Sicut sūt iustitia et ius et ratio. et uirtutes et uicia. Quae oīa uehemēt sūt diligenda. uicus penit fugatis.

De iustitia rubrica.

Iusticiā uehemēter diligere debes. quia ut dicit tullius. fundamentū est p̄tie commendacionis. et fame iusticia sine qua nichil potest ēe laudabile. Ide uō dixit. Iusticia est om̄is dñi et regina uirtutum. Insup ecia dixit. Nich ē honestū qd iusticia uacat. p̄clarū est ergo dictum platonis qui ait. Non inquit solū sciencia que

est remota iusticia. caliditas pecus quā sapiēcia est appellanda. rex eciam animus paratus ad p̄iculā si sua cupiditate nō utilitate coi sp̄ellit audacie nomen h̄t p̄ci quā fortitudinis et postea. **idem tullius.** subiūcrit. Nullum uō tempus ē qd iusticia uacat tebeat.

Seneca uero de formula honeste uite dixit.

Iusticia ē nature tacita conuenio in ad iutoriū multorū inuenta. In moraliū uō dogmate diffiniſ. Iusticia est uirtus obstante humane societatis et cois utilitatis. Secundū uō leges diffiniſtur. Iusticia ē qd stat et p̄petua uoluntas ius suū unicuique tribuens. partes uō iusticie sūt nō uolare hōies uerecundie non offendē. **vt tullius dixit.** Et nota qd iusticia sine prudencia nich̄ p̄dest et sine iusticia nich̄ ualer prudencia.. **ut tullius dixit.** **vt idem tullius dixit.** Qui eciam ait. Nemo iustū ēe potest qui mortem qui dolorē. qui eritū. qui ege statū timer. aut qui ea qd hōis qd trāia sūt et equitatiā an ponet. atq; ecia subiūcrit iusticia necessaria fore dicens. hōis qui uendit. emunt. condūcit. locat qd tenet. qd negocia implicantur. Iusticia ad rem gerendam necessaria est. cuius tanta uis ē. ut nec illi qui male ficio aut scelere pascuntur possit sine aliqua particula iusticie uiue. Nā ille qui arctiūpirata dicit. n̄ cōlēt p̄clēti diuidat aut itēscit ascēis aut relinquitur. Qui sequitur iusticiam et misericordiā inueniet uita et gloriā. Et nota qd per iusticiā omnia regunt et p̄ iusticiā oīa destruunt. et qd ecia regnū amittunt.

ecia agente ingentem trās
fertur. **yesu filio sirac**
restante. Qui ait.
regnū agente ingentem
transfertur; ppter iniustias
inurias. et otumelias. ^{n. l.}
Jus ē ars boni boni requi-^{pla}
Inde pcepta iuris orunt.
que sunt hæc. honeste-
tia. alterū non ledere.
suum tuq; tribuere. pñctia
itaq; talit hoies ornant
atq; bonis morib; format.
q; merito illa sicut te ipm
diligere debes. Racio autē
est quidā affectus mētis.
De qua seneca in epistolis
dixit. Racio est arbitr̄
bonor et malor. Seque
aut̄ racio natura. Quid ē
racio nature imitatio.
alii ecia diffinīt. ratio ē
discretua ius boni et mali
liciti et illiciti honesti et
inhonesti. cū electione
boni et fuga mali. Inte
cicit rōcinacio. id ē rōnis
inquisicio que ualte est

diligenda et in omnib;
amplectenda negotiis.
Nam q; rōne caret nō pot
ē diuturnū. Qui enī rōe
seū portat totū mundū
uincit. Vn sēptū est. Si
subice te rōm. Racio enī
intienda ē ab hōlescencia
et bñ ad hōbita. racio
ēnt quid optimū sit.
Neglecta uō multis implicat
errorib;. **Et ut ait**
tulli. Sicur in reliquis
reb; maiora sūt opa animi
quā corporis sic hæc res
quas rōne et ingenio
psequimur graciōres
sunt qua uile que uirib;. **De artibus diligendis**
Rubrica.

Dediuie ul opes
ut diri sūt diligēt.
Ovulto forci artes
quib; clungie et opes
acquirunt diligēt debes.
Nam ut seneca epistolaz
dixit. Artes suuūt natē.

Sapiencia impat. licet
enī libales artes nō dent
uirtutē tamen animum
parant ad accipientiam
uirtutem. Alii uō artes
hoies dirant. Et nota q;
ars dicit abarcendo eo
q; ad ipm tamquā ad
aliq; etiū homo arcer. Est
autem ars infinita infi
nitū ppendū. ul ars est
collectio pceptor ad unū
finē tendentū. artes g
diligas easq; hæc studeas
et ex hōis filios instruas
artib; enī uita hominis
instruitur atq; defendit.
Opes acquiruntur et
retinentur. et opibus
deficientib; artes ita
pciose sunt. q; nō reliquāt
hoiem usq; ad mortem.
Vnde cato dixit.
Cū tibi sint nati nec opes
tunc artib; illos. Instrue
quo possint in opē defēde
uitā. **Et alibi.**
Disce aliquod nam cum

subito fortuna recedit.
Ars remanet uitāq; hois
nec tesent unquā.
Et ecā panphilus dixit.
Ars aīos frangit. firmas
diruit urbes. arte caelū
tresses. arte leuat hōn.
Et pñcis liquidis deplēxen
ditur arte sub undis. Et
pedib; sicutis p mare currit
hō. Reb; et in multis ars
ad uniat officiūq; paup
sem̄ suo pascitur officio.
Et quāvis iusta se datur
pncipis ira. **Et alibi dem**
dixit. Cunctar ierū
prudēcia dicitur usu.
vñs et ars docuit q; sapit
omnis hō. **Et ait lec.**
Omne artificiū p exercitu
recipit incrementū.
Et alibi idem dixit.
Despare nocez noctum
labor improbus implet.
Arsq; uigil magnas sepe
ministrat opes. vigilare
itaq; debes circa artes
easq; cura et studio exercere.

aut enim caro.

Ereverē studiū quam uis
peccis artē. Ut cum ingenu
se manus adiuuat usum.
Uſus ergo necessarius est
qui p̄bet facilem uiam
in qualibet arte. *Vnde*
uſus ars dat et uſus h̄t si
uireris artibz. Uſum
difficilem facilem p̄bet
marte uia. *Et magister*
bene dixit. Rem tria p
pſciunt ars cuius lege
regans. Uſus quā fues
meliores quos imiteris.
Ars certos uſus. p̄mptos
imitatio reddit. artifices
aptos tria occurrentia s
ſumos. *Et seneca*

dixit. Nil plus. p̄d est
impugna et momi arte
quā exercitū et preclita
intelligas de artibz. bons
et approbatibz. Ovale nāq;
artes non sunt artes
nominande. *Tullio*
testimoni. Qui ait. On
uime ſuit. p̄bante que

ministre ſuit uoluntatū
De uirtutibz diligēdīs
et uicus fugiēndis
Bubrica.

Uirtutes diui uelxēnt

Ue diligendas.

Dixit enim augustin⁹

Virtus ē habitus mētis
bñ q̄pōte ad modū humānæ
nature oſentaneus idem

De qua tullius dixit.

ppm̄ lœc ē ſtatū uitiae
consiliare aīos hominū
et ad uſus ſuos. id est
utilitates ſuas adiungē.
Et enī uirtus omnis ib
inreb; uititur fere quā
una imp̄ſciendo eſt qd
intra quaq; re uer ſinat
qſ ſit. quid oſentaneum
enī ſit. quid oſequēs
erquoq; gingnuntur.
Que enī ſit. rei cauſa ſit
alterū colybere motus
animi turbatos periclit
q; obedientes efficere

idem h̄is que

Congregam̄ uti.

congregam̄ uti moderate et
ſcienter. *Vn̄ eaī ouidi dixit.*
est uirtus placuisse abſtinen
ſe bonis. et eīt magis auare
tebes uicia fugere. fugare
quā uirtutes acquirere.

Vnde tullius dixit. Nec tam
euntandū eſt ut bona q nob
non ſuit ſequamur quā uicia
fugiamus. Nam et beatus

amboriori dixit. Egressus uia

uitutis opatur ingressi.

Et nota quia ut tullius de

amicicia dixit. Nichil eſt

uitute amabilius nichil

q̄ magis allicitat ad diligē

dū. quippe cū p̄ uitutē et

pbitatē eaī eos quos nūqū

uidim̄ diligamus. Quidam

enī in uitute ſumū bonum

ponit. Ip̄a enī uitus amicicia

gingnunt et ornet. Nec ſine

uitute amicicia eī illo p̄met

pot. *Et nota quia ut seneca*

ineplis dixit. Sunt uitutibz

uicia ſumia et nullū eſt uiciū

sine patrocinio. uicia enim

niā quia amam̄ defendim̄.

7 malum̄ excusare quam
erūc. Siuis uicias ce ui lo
ge auncior exemplis recedē
clū eſt quia oīa uicia ſtria
natura pugnat. et ſicut uit
utibz ſuit uicia ſumia ita bo
nis ſuit malis conuicta id
ueritas que ſepe eſt i aliquo

reputatur ei pūcio et crimi
natur. *Inde quare oraci dixit.*
Sunt mala uicia bonis errore
ſub illo; p̄ uicas uitus erim̄
crimina ſepe tulit. *Et alius*

p̄bs dixit. hui ſeculi bona

ſuit omīta. Non enī coedes

mel ſine ueneno. errore itaq;

de pulſo ſemp uitutes alaq;

tebes que ſole dante dno te

beati facere poſſit. *Quare*

martialis cura qui uocabat

carmis dixit. Credis opes

ſolas te poſſe carne beare.

uitus ē que te ſola beare p̄t

p̄us ḡ remouenda ſunt uicia

que obſtant uitutibz. p̄tq;

ad uitutes adcedendū eſt.

Hanc ut idem dixit. Nichil

p̄d eſt dare p̄cepta niſi p̄us

ammoncas obstatuta preceptis ad uirtutes ergo adipiscendas. In pmiis ne cesset eur cor et animu mite quia ab oib; uicis miter ac purges ingenuo tuo. opagin naq; ingenii est reuocare mentem assensib; et cogitatione et conscientie. Grauissimum enim est conscientia impiu. Cogitationes enim prauos mores inducit et hoies conuinat atq; polluit. **vt dñs meuaglio dixit.** Nō q; intrat pos couinat hoie. Si pue cogitationes que a corde descendunt. De corde enim exiret cogitationes male homicidia ad ultia. furta. fornicationes. falsa testimonia. blasphemie sunt que couinat hoiem. Spū ergo ambulare debet et desideria carnis. non perficiens. aplo testante qui ait. spū ambulare et desideria carnis non

perficiens. et ut grāliter tibi dicam omnia uiciamque potens. atq; fugare. Si uitanueris sceleratos. et etaueris omnia uicia quibus hoies. et scelerati efficiunt quos tibi diri uitandos. **p** eplam apli ad timothēu sam capitulo hoc autem scito q; positū est. supra intitulo. suprad te amicū auari ul' cupidi uitanda vnde salomon dixit. Ecce irrisore et eiciebit cū eo iniuria cessabit q; cause et tumultu. purgato s' corde atq; mundato aui cus et malis cogitarōib;. illū roborare debes iurib;. et tam melius ē corp' tueri quā parva bellica. **y**sopo testante qui ait. nō ope lorice nec egebit acuminē sicte. Odore nec ho stili cuiq; uiuamine pilis. Solo uirtutē quē constat robore tutū. peccus itaq; tuū uirtutib; talit amare

debet ut amore dei et canta rem que dicit̄ dilectio dei et primi. Omib; alios reb; pferas de quib; satis supra scpsi. Dilectionē uō prior et maxime tuor sedario ponas. **N**am ut ait apli **i**eplā ad timothēu. Qui suor et maxime domesticorū cum nō h̄t fidem negavit. et i fidei deterior. Solitudine et diligētia portas peccatorū facias. **D**e supbia 12. **P**rimilitatē uō q; sibū semp opponas ut orū meliam uitare possis bonā humilitatis assequi. **N**am ut ait sapientia. Vbi fu erit supbia ibi et tumultu. vbi autē humilitas ibi et sapientia simul cū glā. **D**ixit enim alibi salomon. Timor dñi disciplina sapientie et glā pcedit humilitas. Et iterū supbū sequitur humilitas et humilē spū suscipit glā. Est autem supbia amor p̄fē excellētie

et fuit initū peccati supbia **Vnde jesus filius sirac dñ.** Initū supbie hois apore state adeo. qm abillo qui fecit illū recessit cor eius. qm initū peccati omnis supbia et tē contionē pcedit supbia et an rūmā exaltatur spū. **Vt idem salomon dixit.** Et jesus sirac dixit. oculib; est corā deo et hoib; supbia et exercitabilis omnis iniurias. Et iterū ob iuratio et iniuriā annulabit̄ sibā et domus que nimis est locupler annulabit̄ supbia. **E**t etiā iob dixit. Si ascendenter usq; ad celos supbia et caput ei nubes tergerit quasi sterquilinū infine pcedetur. Et nota supbia tam altas h̄re radices q; etiā oib; uicus fugatis ad h̄c remanet. reliquie supbie. **Vn**diciet̄ cū bñ pugnatis dū cuncta sub acta putabis. **Que**

nimirum infestet uincendo
supbia restat de qua sibui
et supbis plus notauit sup
intitulo de amicitia supbi
ut pisi hois uitanda et
debes fugere supbia eciam
in pisis rebi ad uoluntatem
nam fluentibz supbiam
magno ope fastigium aro
gantiq; fugiam;. nam
ut ad usas res sic i sedas
immoderate fert leuitatis
pelariq; est equalitas in
omni uita et idem uultus
catenq; frēs ut de sociate
dicit. **D**e inuidia rubrica.
Inuidiam ergo omnino
fugias potius enī ledit
ferentem quā illū genitique
portatur. Qui enī inuidia
secū portat nunquam letus
est nisi de primor detinito
et nunquam tñis ē n̄ de eoz
modo. vñ desebit. Inuidia
est oclu alienae felicitatis
ul dolor animi exalienis
omodis. et ita quanta sit
felicium hominū gaudia tñis

sunt inuidos genitus. **Vt**
Socrates dicit. Dignes ēē
inuidos si sc̄i possent i oibz
ciuitatibz oculos et aures
lēe. ut de honestate oīum
torquerent et c̄tē notabilis
regula quā tradidit.
Cassiodorus dicens. Quicq;
er inuidia dicāt. ueritas
nō reputatur quā inuidia
secū portant plimūq; pñmp
et detractores et r̄des te q;
inuident alienē sc̄i. **Vnde**
salustius dicit. Semp ini
uitate quibz nulle opes sunt
bonis inuident malos ex
tollit. uetera odiuit. noua
eruptat. odio suar̄ rerum
mutan om̄ia stidet. Sapiēt
autē alius nō inuidet. vñ
septimē nō inuidet alienē
scientie ul' uirtuti qui ostidit
de sua. S̄z mali semp inuidet
bonis. Nāur beat' ambi dicit.
Sino c̄t̄ claritudo sanctor̄
Inuidia nō surgeret impior̄
Intantū c̄t̄ dicit inuidia
nocere ut ferens illā dicit

oburi. **Inde q̄r dixit oratus**
Inuidia inuidia oburitur
intus et extre. Inuidiosus
ego nō inuidus ēē labore.
Inuidia luuet qui recitato
solet. Crimine se fedat q;
qd sapit utile celat. Non g
celare debes utilia p̄ inuidia.
S̄ illa cui libet ostendere.
quia hoc faciēdo tua sc̄ia t̄
talus. p̄dest et tui ingenii
fructū capis. nā dixit nulli
fructus ingenui et uituis
om̄isq; p̄stancie tuē mayum
habet. cū inprimū quisq;
conferri. Sicut celaueris
utilia tua sc̄ia nec t̄ nec
aliquod erit. Dici enī gliciu.
Inuidio duo sunt que nich
abscondita. p̄sūt. fossus
humi census clausus sub
pectore sensus. Inuidiam
itaq; taliter fugias q; tacito
ul' loquendo ul' faciēdo te
ul' alii nō ledas. **Sequēdo**
dicū catonis qui ait.
Inuidiam inimo cultu uitare
memeto. Que sīo ledit m̄

hanc suffente molestū est et
nō solū a corde tuo inuidia
repellere debes. S̄ c̄t̄ ab
alioz inuidia quadrūcūq;
potes p̄cauere et inarme
ab inuidia amicor̄ que fir
quent magis hoie ledit
quā inimicor̄ insidias.
Oporet illud enī aprium
lx̄ celatū malū nocendi
que fraus que nō spēnit
potentior ēē cōtra inuidia
ergo dilectionē dei et primi
oponas. p̄ paciēdo p̄ primis
detinētis ogautendo d' illoz
omodis. **D**e sapia rubrica.
Sapiam meditationē
sapifens tuas ḡstū
ant. eruditio. studiū cibos
tuos spūales de quoquant.
Sapia enī sine doctrina et
meditatione. et assiduitate.
boni studiū et illuminatione.
et eruditione et uigiliū letay
nō bñ acquirit nec retinet.
ait enī cassiodorus. acut
egrelit. p̄fecto ingenii n̄
vngili. lectione reparetur.

Duia ut ait seneca. acut
animū incensio frangit re
missio. Et nota q̄ ad hōmā
estimationem studij n̄ tāci
sc̄ere debet nec legere
tāctū. Altera enī res uires
q̄st̄ḡt. et erat. altent
soluit et destruit. Inuicē
ḡl̄x et illo ḡmeādū est. et
alterū altero tempandū.
ut quidā sapiēs dicit. Et
de p̄dictis bñ notaui sup̄
imp̄ncipio hui libri de
doctrina. oxemorā nō the
sauris sapientie tue insta
tes p̄feras. Solet plus
p̄dē si pauca sapientie tue
pecepta tenueris memorię
tencas et illa imp̄mptu
et misu sint tibi quā si
multa quidē didiceris.
Sed illa memorie nō q̄m
om̄endaueris quā memo
riam iuuare debes cogi
tatione et ingenii exalta
tione. Ait enī tullius
de senectute. Exercet de
memorie grā quid cotidie

dixerim. audierim. egerim.
q̄memor. respi. h̄ec sunt
cognitiones ingenii. vi
tendū est ergo q̄ sit iūci
sapientie et quid sapia.
Iniciū sapientie fm. p̄phas
ē timor dñi. de quo qdā
pl̄hs dicit. Timor dñi sit
negociatio tua et ueniet
tibi lucrū sine labore.
Est enī timor dñi claus
ad omne bonū et ad p̄cipi
endū gl̄am aductū. Nā
qui timet deū om̄iatimē
eū. Qui nō nō timet dñm
timet om̄ia et qui timet
deū diliget illū. et qui
diliget deū obedit deo.
Sapiā nō ē sc̄ia sapore
uirtutū q̄dita ul aliter
diffinit seneca in eplis.
dicens. Sapia ē p̄fectū
bonū mentis humane
et diuinaz et humanaz
rex sciencia. Quare etiā
salomon imp̄ubis dicit.
Sapientia ē melior cūctis
p̄fiosis opibz. et omne

desiderabile ei nō poterit
xp̄ari. et imp̄ubis dicit.
Die sapientie soror mea es
et prudentia inuoca amicā
tuā. et iterū posside sapia;
quia auro melior est. et
acquirere prudentiam
melior est argento. **E**t
p̄res̄is sirac dixit. Vnum
et musica leuiscant cor
hois. et sup̄ utraq; dilectō
sapientie. Et p̄c̄to sciendū
est sapiam talē ē utū
q̄ sine studio nemo beate
uenire pot. et sine sapia
animi eger dī. eger animi
est sine sapia. Sapientia
enī animū firmat et faber
vitā disponit. regit actes
agenda et om̄ittēda dñm
strat. Sapientia nos tueri
debet. h̄ec decebit. ut deū
sequaris. stras casus h̄
erigit ut ad legem suā
quisquiuat nec arce uita
discētit. hoc iū sapientie
facit ita ut ap̄ho dicat
sapiēs om̄ia om̄es fert

arma cū cogitat. et etiam
dixit seneca in eplis.
Fortuna r̄ubrica.
Sapiēs uicit fortunā
uiture. alis idem
dixit. Errat qui dicunt
fortunā tribueret nobis
aliquid bonū ul mali. Q̄r̄
item dixit. orale geritur
quicquid fortune geritur
fide. fortuna enī utrē ē
cū splendorie frangit. Et
iterū item dixit. nec uita
nec fortuna p̄petua cū hoibz.
et iterū hoibz cū se fortuē
p̄mittit natūra dedicuit.
Et cassiodorus. Nich̄ enī
sine cā agit nec mundus
fortuitis casib; implicat.
Stulti ḡ timet fortunā
sapientes ferūt. **Vt** sapiēs
seneca dicit. Et nota
qd̄ fortuna nemine occupat
nisi ad herentē sibi. ut
quidā sapiens dixit. Et
nota q̄ fortuna que iſinū
fauet stultū facit. Et ali
dixit. Et nota q̄ fortuna

lubrica multa detinere nō pot. Et alius dicit. fortia sicut medicus in pūtus multos necat. Et nota ut dicit iesus simile. Sapiēs in oībī metuit et maxime inimicos. Vñ salomō dī. Beatus lō qui semp est pauidis. Qui uō mētis est dure. coruet in malū. et seneca dicit.

De timore rubrica.

Grimēs insidias timet in nullas in eis. Et iterū dicit item. semp metuēdo sapiens evitare malū. Vñ alibi id dicit. Nō cito peritrua qui ruinā timet. et alibi iterū dicit. caret pieulo qui etiā tutus cauet et timere debes nō solum magna. si etiā modica et parua. Vñ alius sapiens dicit. inimicū quāvis humile docti ē metuere. Inte etiā ouidi te remedio amoris dicit. paruaneat

morsu spacioū uipa thanu. ac cane nō magno sepe tenet aper. **E**t panphilus dicit. Res in int̄lū ḡnchia pua mouet. Ex minima magna sentilla nascitur ignis. et genit pūi grandia p̄ncipii. Et alibi causa pusilla nocet sapientia q̄ nō nocentia uitat.

Et marcial dixit.

Quē leo nō tergit dū mordet amica ledit. et uole nō tantū grandia parua caue. Sz lice timē semp debeas nō solū magis etiam parua nō tamē debes ēē nimis timidus.

Nam ut seneca dixit.

pūcula timidus etiā que non sūt inter. Et alius item ait. cotidie dāpnāt qui semp timet. Et alibi sc̄pti est. Quidā fallere docuere dū falli timet. Et nota q̄ studiū sapientie p̄phia dicit. **Vt** tullius dicit. De qua etiā seneca

ep̄lar ait. p̄phia dividitur in tres partes in moralē in naturale et rationale. p̄ma openit animū. Sc̄ela reu naturā seruit. Tertia uero p̄petates exigit ad structum.

ad quā p̄phiam nemo puent occupatus. **M**arciali coeo eaā h̄c testūt. Dedita mēs curis sit uerinestra iuris.

Est aut̄ p̄phia p̄fecta cognitio lois de se ipso. Sūmū igit̄ inuita solamen ē studium sapientie. quā qui inuenit felix ē et qui possidet beatū sapientiam. **D**e pietate. **Vt**

Pietatē nō deseras sed illā exēto benigne ea sempante oculos h̄as. Ait enī beatus paulus in ep̄la sa ad th̄mōteū. Exerce ip̄m ad pietatē. Nā corporal exētatio ad modicū utilis ē. pietas aut̄ ad omnia utilis ē. p̄missionē habēs uite que nūc est et future. Et nota q̄ culpe sūt causa pietatis eāq̄ pietatē in

ducit.

Inī culpaz occasiōes emergerent locū pietas nō bret. Et nota q̄ pietas ē sp̄es benignitatis. **D**e benignitate.

Benignitas enī h̄t sp̄es. **Vt** si religionē pietatem. innocentia. reuientia. orificordia. amicitia. horādā. benignitas enī est

uirtus ad b̄ifacientium disposita sua cunctis dulcedinē. Religio ē uirtus cuiā deo ceremoniāq; affi-rens. Pietas enī est uirtus p̄quā sanguine uictis et patrie benevolis officium et diligens tribuat cultus.

Innocentia enī est uirtus sōes in urie illationē ab horrib. te quā dōn ē. sūmū semp lūm̄ sequit innocentia. Reuēntia ē uirtus grauib; p̄sonis l̄c aliqua platione sublimari debet honorificatiois d̄tū exhibens. orificordia ē uirtus que mouetur sup calamita afflictor. Amicitia ē bona

uolumitas erga aliquē cā
illius qui diligitur uel
dicitur nullū. amicitiam
aliud est nisi omnium
duciar humanarq;
rex cū benivolentia et
caritate sumā cōsensio
Concordia est uirtus
eius et copatriotas in
eōdē iure et cohabitare
spontanee uincit cum
pietate uō hās in corde
tuo benignitatē et ita
cōs alias p̄dicas uirtutes
que dicunt̄ species benigni-
tatis. Disciplinā uō ḡta
fūos et degeneres ercas.
Concupiētū uō erga sp̄re
penitentes diligat.

Tempamentū uō erab
strenēcia et p̄simoniam
contra gulositatem et glu-
uem statuas de qua gulo-
sitatem. **jesus** sicut dixit.
Qui amat unū et pingā
nō ditabit. Et alibi pessimā
est paupertas que agula
peedit. Et alibi oparius
de gulositate et glauie. 12.

ebriosus nō locupletabit.
Et qui sp̄nit modica pau-
latim decider. et qui dilig-
epulas inegestare erit.
Et alibi sanitas ē corporis
et aīe sobrius potus. vīni
multū potati. irationē
rumas facit multas.
Iudea catō dixit.
Ixx bibe q; possis situ uis
uiuere sanus. O morbi cā
mali est queiq; uoluptas.
Et paulus apostolus dixit
Nolite ebriari uno in quo
est luxuria sicut et de cibis.
Et item jesus sicut dixit.
Noli cē audiū in omni
epulatioē. et no effundas
te sup omnē escam. In mīsi
enī escas erit infirmitas.
Quare seneca in ep̄lis dīx.
bone ualitudini straria
sūt alimēta uaria et nostris
corporib; aliena. vīni aut.
fames reddit malū panē
bonū et tenerū. et io non
est aī etendū. quā illa
impet. et boecius dixit

bona natura pants minimi
q; strata est. **Et seneca de**
formula honeste uite dixit.
Ede citra crapulatātē bibe
citra ebrietatē. vīctus r̄
exfacili sit. nec ad uoluptatē
S; ad abū adcedat. palati
tuū famēs exiret nō sapēr.
hāc ergo sanā ac salubrem
uite tene formā ut tantū
corpori indulges quātū
bone ualitudini satiū ē. ut
idem in ep̄lis dixit. et ita
lēbis censū. salutis corporis
qui ē sup omnē censū.
nā ut air **jesus** sicut.
Non est censū sup censū
salutis corporis. nec est
oblectatio sup cordis gau-
diū censū ergo salutis corpo-
rēb; uitaq; tibi adicies
sicū tempancia tabstinēcia
uitaueris om̄estaciones
crapulā ebrietatē nimmas
et maximas et freq̄ntes
atq; delicatas om̄estioēs.
hee nāq; grauit stomacū.
turbat sensū. opprimūt in

intellectū. ventrē omouēt.
guttas inducūt p̄ anū. et
os flatū feridū et horribilē
sonū emittūt. oculos lac̄
mosos faciūt. Catēnū
inclusūt. Nares ros et
aures faciūt ferē. et putre
dine habundare. p̄ hoc
insup peccati acquirit.
luxuria inducīt. deus
offenditur. Ixx demp̄slis
minuit. honores tollūt
āiam simul cū corpore post
multas infirmitates ad
inferna peluit. O exito
igitur ḡta gulam et gulo-
sitatē. et ingluicūt ut eas
uicas opponere debes repū-
ciam cū suis sp̄b; que sic
diffinit. **De tempancia**. 12.
Tempancia ē diūnum
rōmis mlibidinē et
alios motus ip̄portu-
nos. et h̄t inse tempancia
sp̄s nouē vitelice pars ei-
moniā. oxodēstā. reūdiā.
pudiciciā. moderanciam.
abstinentiā honestatēm.

paritate. Sobrietate. parsimonia est scia uirandi superius cultus sup uacuas. autars re familiarium modis utendi. Odotestia est motus cultu et omni uiam occupacione cum excessum ultima defectu siste. Vretilia ut infra dicit est ingestu tubo honestate suare. Puticia est diuinum ronis postulanciam domare. Odoteracia enim appetitu cibor impio ronis reuocare. abstinentia est statutu temp prandendis puenire honestas est ualere abus querere nec in apertu opam dare. pacia est misericordia refectio no excedere. Sobrietas est excessu impetu colybere. habetas itaq; ter antia talias pietatis uirtutes que dicunt spes tempester gulositat uices ac si quis

uiuaz tollerabilu et mise riaz que mutari no possunt equo aio feris. Scptu est eni feris no culpes q' mutui non pot metuit. Is quieto aio uiue negrid. Ad paciam ergo in huiusmodi quasi ad portu recurri debes. Nam ut dixit philosophus soctes. pacientia est portus misericordiae. pacia uiaq; h' occultas diuinias. paciens eni i fortis se ipm felic facit. et dolori cuiq; nemich' est pacia ut sapientib; scptu est tere plus de ualeat pacia omnibus aliis uirtutibus. Vn iusus nulla ualeat tantu uirtus pacia quantu. Vn etiā dicit virtus uictua est quia no pacia firmat. Et cato dixit. Odamna eni mori est semper paciam uirtus. Et tē no bñ doctus est qui bñ pati no pot. Salomone testante. Deinde iuri p paciam eius cognoscit. et gloria eius est iniqua ptergredi. Et alibi.

Qui paciens est multa gubernat prudentia. Qui autem ipaciē erat labitur stulticiā sua. et alibi in uacuus. puerat rias. Qui paciens est mitigat suscitatis. Iste qui paciens est sustinebit dampnum. et cum rapuerit aliud apponet p paciam nāq; imiserit si quis quādoq; rei ad se non pertinet. q' est culpa simul et iustitia quare regula iuris dicit culpa est misere rei ad se no pertinet. Nā et salomō in proverbis dixit. Sicut qui apprehendit auribus canē sic qui transit i pacies amiserit alteri ure. Vn item dicit. Orelia est paciens uero fortis. Et qui dñatur animo suo expugnator est urbū. licet aliis sapiens dixit. veteri paciendo inuita in uitia noua. Et aliis dixit paciendo multa uenit q' ne qui bis pati. Et dissimilat pacia hoc mo. pacia est uirtus uincularum. et omnis aduersita

tis impetus equum inter portans. us pacia est remediu inuiuaz. us breuiss. pacia est equanimis tollerantia illator. De fortitudine. 12. ET nota q' pacia est spes fortitudinis q' fortitudo h' inse spes ser. videlicet magnanimitate. magnificientia. securitate. fiducia. paciam. Constantia. fortitudo est h' literata pieulor suscepito et diuina labore pessilio. Magnanimitati est difficultu ronabilis et spontanea agressio. Magnificentia est p elaror costumario. Securitas est inuincibilitate immunitate us rei inchoare affines no formidare. Fiducia est etia spes animi p leueedi ad finē rem inchoata. pacia supra de scptu est. Cōstancia uō ut infra dicit. et stabilitas animi firma et in bono. posito pseuerans. h'is itaq; si simul cu pacia fortitudine et cōs alias uirtutes pccat

q̄ dicant sp̄s fortitudinis,
libalitatē insip̄ tuā disp̄
satē facias eisq̄ d̄ auam
cū die noctuq̄ opponas.
diffinit libalitas immoralis
tognate lxx modo.

De liberalitate. Rubrica.

Liberalitas est virtus
animi bñficior erro
grat̄. Illā, perfecta b
bñficienciā dicim̄. h̄ virtus
tota in tribuendo et rebu
endo consistit quā libera
litatē non h̄nt auari qui
sem̄ soluit accep̄ et nich
dare. Vñ r̄p̄lexus fuit.
seuola p̄ maritalem qui
dixit. seuola tu cenas as̄,
om̄es te, p̄e nullus. Alter
sicutas pocula nemo tua.
aut tu rede uices aut de
tesine uelle uocari. Dede
c̄ sem̄ sumē nil q̄ dare.
Indulgenciā uō, remissi
onem sem̄ tecū portes si
simplicitatē sem̄ tuam
amicā uoces eamq̄ tecū
h̄c̄, peores. Nam t̄ leges

cā suam amicā uocauerūt
Et dominus dixit. hoīes
simplices ē inſlit dices.
estore prudētes sicut sp̄e
res. et simplices sicut
colub̄. **D**e pace rubrica.

Pax autē atq̄ exordia
P̄ta m̄ra p̄tractent.
P̄ta q̄ nich̄ cū sc̄adalo
ful bello exigas si om̄ode
sieri pot̄. pacē itaq̄ cū h̄ib̄
habeas. cū uicis bellum.
ut quidā sapiens dixit.
nā et apl̄s in p̄lā ad timo
thrum dixit. Non coronabit
m̄si qui legi p̄tine etauit.
ut igit̄ coronā et pacem
habeas cū uicus certare
opert̄. et marine cū uicio
imp̄etatis imp̄en̄ pacē
nullomodo h̄re possit.

Isaia testante. Imp̄u
quasi mare feruens q̄q̄elū
non pot̄ reddundat fruct̄
eius. in cōculationē t̄ lucū.
Non ē par. dixit deus m̄s
imp̄us. Et sicū uicis eti
ueris ita legem que dei

dileyens pacē multā h̄ebis
p̄l̄ta testante. Qui ait p̄r
multa diligentib̄ legem
tuā et nō est illis sc̄adalo
dei timorē r̄uhib̄ p̄esse ſt̄bi
cōsq̄ dei timorē instruas.
ſitē nō et ſp̄em et caritatē
imperatore tuo ſemp habeas.
de quib̄ ſatis ſēbere ſup̄m
curau. **D**e conſtantia rubrica

Contra leuitatē et in
becillitatē animi ḡſtā
ciam uiliter oponas.

De qua tullius dixit.

Hic ē q̄ tam deceat quā
inomni re regenda capideo
q̄ confilio conſuare ḡſtā
ciam. Inde eccl̄a cito dixit.
Conſtans et leuis ut res
erpostulat esto. Tp̄ib̄
mores sapiē ſine ēmine
mutat. Que quidē ḡſtā
immoralis dogmata ita
diffinit. Conſtantia est
ſtabilitas animi ſirma et
impoito pſeueraſ. **S**p̄ri
Prudēcia deniq̄ acto
nem tuā t̄ ſeplatiōe

tuā om̄ia elicta ſt̄aq̄ tua
diſponat et regat atq̄
gubnet. Nam ut ait

Cassiodorus. Sup̄auit recta
infangabilis et expediti

prudēcia que prudēcia
ſic deſcribit. prudēcia est
rex bona et mala uta
riq̄ ſc̄ientia ul̄ diſcrecio
cū electio boni et fuga
mali. que quidē prudēcia
ad beatū uitā ſatis ē.

Sed in ſeneca epistolā q̄m
dixit. Qui prudens ē

tempatis ē. autē patiſ

ē. cōſtans. qui conſtans

est imp̄turbatus ē. qui

imp̄turbatus ē ſine tristia

ē. beatus ē. ergo prudens

est beatus et prudēcia

ad beatū uitā ſatis est.

Suis ergo cū prudēcia

beate uiuere. esto prudē

cōſtans et tempatus et

imp̄turbatus. et ſine

tristia. et nota q̄ pru

dēcia h̄t inſe ſp̄es. vi. ſ.

rōnem intellectū; prudēcia.

circuspectione; cautione docilitate. Quid sit sed supra diffinitio est. Intellectus est speculatio veri. prudencia est p'sens notio futurorum praecitiorum. Circuspectio est orationis uincor euatoria. Cauro est discernere a uirtutibus: uita spes uirtutis p'serencia. Docilitas est uirtus accendi in p'ris itaq; spes uentia habueris etiam alias p'cias uirtutes que spes p'ntecies dicunt teum portabis. Et si uis prudencia exerceas cu' p'udentia infutura p'sita intende. et que possit ostendere animo tuo cuncta dispone. Vnde cato dixit. p'spice qui uenient h'ce casus esse et fecitos. Nam leuis ledit quemque p'uidum ante. Ita q' sequitur specta q'dq'mm ante uirito. Et aliis dix. iacula p'usa minus feruit nichil utaq; subditu' sit. si. at teru' p'senses. nam ut seneca de formula honeste uite dixit. Quoniam p'uidus est non dicit no

putau' h'ce fieri quia no' dubitat si expectat no' suspicatur. Si cauet. Et alibi in ep'lis dixit. Hic illi aut' ordinat'i est q'd p'cipit et parat. p'udentia utraq; tua. Sed in seneca futura p'ntet p'lerita receditur p'sencia oculis. Nisi qui nich' de p'lerito cogitat. petit uita; qui nich' de futuro p'meditat in omnia incertis incidit; p'ponas aut' in auct' tuo et mala futura t'bona ut illa substygere possis ista moderari cu'q; facti causa requirere et cu' p'icia iueneris exitus cogitabis. Deinde re

Inclu' naq; uellemeter in frigorendu' est. et sic p'lego. uniuersi' rei potentissima p'st p'cipiu' et unicuiusq; tractus. unicuius spectandu' est. ita et inobz. alius negotius. initia diligenter circu' spicienda sunt. Nam ut salustius dixit. Omnia mala exempla orata sunt ex bonis inueni.

Inobz. bonis

Ex qua ut dicit iesus sine inobz. bonis duplicita mala inuenies prudenter et cum deliberato consilio p'medias initia. prudentem enim p'su' est consiliu' examinare. et no' cito credulitate ad falsi plabi. Nisi simbonis inicu' piculu' est. ppter duplicita mala multo maius piculu' est malus ul'irebz. male inceptis uersatur. Nam ut in decreto legitur. v'le bono pagin' exitu que malas sunt inchoata p'ncipio.

Sic et paulillus dixit. p'ncipiu' finiq; simul p'udentia spectat. Reu' finis ht' eme et omne decus. Verbi p'nci p'ncipiu' circu' p'spice uerbi. ut melius possis p'meditare loqui. Et seneca in ep'lis d'v' facili' est initia uincor. p'nci p'ncipiu' reg' et alibi. Facili' est initia erudit'e quia ad missa p'p'mere. nisi enim initia malor' p'pmas mala crescit et mediu' no' suant.

Quare idem seneca dicit. Nunquā p'nciosa fuit modus. initia eni' impotestate nostra sunt. de euentu fortuna uideat. Et marcialis eccl'sus dicit. Spina recens et parua tibi segia ne putanda est dum rufus et parua est culpa putanda tibi. Format humili spina robusta et plurima radibz. Ogens assu' assueta malo firm' lexeret ei. De tristitia rubrica. **Q** uira prudetiam etiam illud nota q' si bene p'udentis fueris tristiam hui' seculi ab aio tuo penit' fugabis. Hamut ait sapient' salomon. Sicut tinea uelimenter et umis ligno. ita tristia nocet cordi bovis. Et iteru' no' contristabit iustu' quicquid ei acciderit. Imp'ni aut' replebit malo.

Et iesus suac dixit. Q'ultos eni' occidit tristia et non est utilitas in illa. Et alibi idem dicit. animus

gautens floridā uita facit,
spes tristis eradicat ossa.

Et seneca in epistulis dixit.

Nichil est stultus quam
famā captare tristitia et latrū
approbare. Nichil enim
sapiēti uero accidere pot.
q. eū constet stat rectus
sub quolibet pondere. Et
alibi idem dixit. Nullares
acius ad cœlū uenit quā
tolor. Recens dolor libet
ad se solatorē inducit.
Inueteratus nō terdet h̄
in merito aut enī similat
ē aut stultus.

Et panphilus dixit.

ut grauit̄ doleat nō p̄m̄
ad sapientē cū dolor ad
dīm̄ p̄mia nulla ferat. Vñ
alibi dixit. Stulte cur
insanis quid te dolor uigz
inams. acquirit gemitus.
p̄mia nulla tuus. Tempet
ḡ tuū modū et prudēcia
fieri. Terge tuas lacrimas.
p̄spice quid facias.

Et seneca dixit.

Non affligit sapiens libor
ul. amicorum amissioē. eodem
enī aīo fert mortē illo q̄
sua expectat. Ora lō enī ut
relinquas dolorē quam
ab illo relinquaris. et quā
p̄m̄ id facere desistes. od
etia si uoles diu facere n̄
poteris. vñ quidā sapiēs
nūciata sibi filiū morte iqd.
cūenī genui moriturum
scui. Si ergo moriantur
amici tui non eos plorab.
Nā ut idem ait. Nec siccī
sunt oculi amissō amico n̄
fluant. lacrimandū est et
nō plorandū suas itaq̄
amicas tuas multa tua et
eos repa si potes. Nā ut
idem ait. Sanctius est
amicū repare quā fieri.
Et tempatus tamen fieri
inter tristes non ē p̄hibit
imo h̄cessus. scdm̄ beatū
paulū qui dixit in epistola p̄misit
Gautere cū gaudentibz^{ad m̄}
fieri cū flentibz et c.
Et ea scdm̄ cassiodorū.

piaculū q̄odamē inē estes
uelle gautere. Et etiam
tullius de amicitia dixit.
p̄m̄ ē animi bñ ostiū et
letari bonis rebz et dolere
strarus sō etiā repellere
debēs tristia hui sēli.
Quia ut ait bts paulus i
ep̄la scdm̄ ad corinthios.
Circa metuū. seculi autē
tristia mortē opatur. que
enī scdm̄ deū est tristia p̄m̄
insalutē stabile opatur.
Et id illam a te repellere
debēs si pot̄ illā die noctu
staceas h̄re. quia postea
gūtetur ingaudiū. ut
dīs meuanglio dixit.
vnde ait salomon.

cor sapientū ubi tristia.
et cor stultoz ubi leticia.
et iterū ocelius est ire
ad domū luctis quam
ad domū qui uij. prudēcia
uō acquisita. Justiciā tāq̄
tibi neciā sempān oculos
hās illam diligendo quisq;
ad mortē p̄ illa pugnādo

de qua satis supra divi. in
titulo te amore et dilectō
rez incorporaliū

De uerecundia rubrica.

Derecūdia insip tua
facta dictaq; decoret.
Ait enim salomon.

Ante gratitudinē ph̄ybet
coruscatio. tān uerecundia
p̄hibit grām. Spes enī
est salutis ut hōles obiung;
pudor. pudor ētē quē nō
flectit nō frangit timor.
Nam ut ait sapient̄. Vbiāq̄
ē pudor ibi ē fides. et qui
timet uerecundia timet
stumeliam. et qui timet
stumeliam raro incidit in
ruinā. Nā et alibi dixit. sū
uerecundia nichil rectū ē
pot̄. nūdīq; honestū. quia
ineplis dixit. **Seneca.**
vere cūdīa in adolescentē
bonū est signū. pudor nō
dimissus nunquā re uite
grat̄. ut idem ait. Que
uerecundia sic dissimilit.
vere cūdīa ē ingelūz illo

honestatē suarē. Non tam
telet ecclē nūmā uerecūdīa.
Nam ut ait quidam p̄lōs
Recta iingenia debilitat
uerecūdīa. p̄ua cōfirmat.
Et nota q̄ si uicis pectus
tuū purgaueris. illūq; p̄dī
uirtutib; alius q̄ undīarma
ueris. poteris facilime de
actua uita ad oēplatiuā
trāsire et spū ambulante
amorē p̄sentis uite qui
illa queatos tenet oēp̄nē.
Nam ut in temptu mundi
legitur. **D**e amore p̄sentis
uite contempnēdo. rubricā.

Allitur insipies uite
p̄sentis amore. Sed
sapientis nouit quātū
sit plena dolore. Qui ergo
formosū mundus gerit et
peccosū. floris h̄t mōrē cui
dat natūra coloē. oōrib;
sicutatur totus color ad in
michilatur. postea nec flore
mōstrat nec spirat oōrē.
regia mayestas oīs terrena
potestas; p̄spitas rex serier

longinqua diez. Tūsiet
absq; mora cū mortis uent
hexa. Quequid ergo facias
referas ad mortē. **N**am
ut seneca in ep̄stolis dīx.
Nich equē, p̄derit tibi ad
tempantiā omnīu rex quā
frequēs cogitatio breuis
eui. opare ergo, p̄ futuro
seculo. quasi nūme sis
moriturus. et, p̄ p̄sentē q̄si
sem̄ uicturus. **V**t quidā philosophus dīx.
Honigit ponas spem ilōga
uita ne male uiuas.
Nam ut ait seneca.

Ouale uiuit. qui sem̄ uiue
putat. **E**t caro dīxit.
Tempora longa tibi noli
p̄mitte uite. Quogumq;
ingrederis sequit mors
corporis umbra. Et aliud
dicit. Non uiuit cui nich
immentē est nisi ut uiuat.
Et quidā p̄lōs dīxit. Om̄is
itaq; dies uelut ultimus
ordinandus ē et si forte se
posueris in longa uita recō

dare frequenter qđ **seneca**
dīxit. In longa uita puluis
et lutū et pluua. Sic ilōga
uita multa sūt in modā.
Et recordare et oīa mōdāna
transitoria fore atq; aduci.
Dicāt enī immūdi q̄temptu.
Oundi quid sit honorar
nūc tibi sēbere conoz. Nost
quippe satiis q̄ nūl b̄t utili
tatis. Preclia terrarī posso
duinciar. fabrica numoz
grandis structura domoz.
Gīa mensaz cū deliciis epū
laz. Insignesq; thorū cupe
sciphiq; decoz. Resplentes
q̄ uestis que morib; q̄stat
honestis. Brex arītorū
spaciosos cultus agroz.
fertile uinetū diusa uite
repletū. Hīa natorū dulē
dulcas eoz. Cumeta relinq̄
non post hoc inuenientur.
Quod breuit durat quis
prīces querere curat. Nō
metues hoīem faciet mors
Aspasinē. Rebi mōdānis
indacibi. et male lams. In
mente etiā habeas q̄ dici
q̄sueut. Om̄ia transibunt.
nos ibū ibitis ibūt. Om̄e
qđ ē genitū tendet ad in
teritū. Om̄ia p̄terent
preter amare teū. p̄dīcis
itaq; pensatis sapientē q̄
cognitis. **S**alomon.

Reputauit om̄ia que sub
sole sunt uanitatē et afflic
tiones sp̄s. nich sub sole
manere dīces. Oagfican
opamea et lēdificau in
domos. plantau in uine
fei ortos et pomeria. q̄sueut
ea cūtis generis arbor.
Extruxi nichil piscinas aqz.
vt irrigāre filias līngnor
germinanciū. possedi fuos
et ancillas multaq; familiā
habui. arīta quoq; magis
om̄i greges. ultra oēs qui
āīme fuerūt iherusalem
coacerū in aurū et argētū
et subas regū. et p̄uīq; sē
in cantores et cantatess et
dilicias filiorū hominum.
Saplos uitreos. et uiteos

in ministerio ad una fidei
super gressus sum opib; oēs q;
ām me fuerūt in iherusalem.
Sapiēcia quoq; pseuerant
meū. tōmā q;disterauit
oculi nō negauit eis. nec
phibui cor meū qm omni
uoluptate frueretur. Et
oblectauit se in hūs que
spauerāt et hac ratū sum
p̄tem meā. Susterer labē
meo. Cumq; me qūt̄sem
ad unius opa que feterūt
manus mee ad labores i
quib; frustra fundaueram
vidi in omnib; his uanitate
et afflictionē animi et nich
manere sub sole.

Si ergo salomon. tam
sapient et qui fere omnia
bona quecūq; ex cogitari
possit habuit ea p̄ nichilo
reputauit. Nos ali misi
hōies qui fere nulla hēm
ea q; ipā cū labore acq̄rim
cū timore retinem cūt̄mō
amittim q; in hūs in hēm
et p̄ ill' deū creatorē nr̄m

relinquim simul q; uitāem
amittim. **D**on itaq; tardes qūti ad
Dōm. Nec differas de
die indī. Nā ut quid p̄hs
dicit. Signatus fueris
aliquo modo facile possis
liberari. Non expectes qā
dū expectabis liberari facili
graua beris ampli. **Et**
etiam iesus sīnac dixit.
Nescit hō finē suū. S; sic
piscis capiūt hamo et sic
aues op̄hendunt laqueo
sic capiunt hōies int̄pōe.
Anam ut marcialis dixit.
Vnēdi recte fatius pro
crastinat hora. crastinat
sem̄ dat in nūquā hodie.
crastina etas lux accepta
tibi dū crastina lux ē dū
uenit et non dū est incipit
ē dolos das etas tūc etas
aliud. p̄mittis et ecce. dū
etas multiplicas temp̄ et
hora fugit et licet iudicato
et inconsilus et iniuria sit
ualte utilis mora ut sup̄

leuitate sua. Nec natura
loci libaret uiae donat.
S; mens discreta p̄positi⁹
tenet. **I**nde ecīa seneca ep̄lā
dicit. Non quales sit plāta
que sepe transfertur. Et
alibi nō multū ad th̄glli
tatē locis offertur animi
est qui cōmendat omnia
quies enī siue tranquillitas
sine quieto aīo ē nō pot.
vñ idem ait. Nulla placida
ē quies nisi quā rō ḡposuit.
Nam in dū quies inquietā
est. Nec ē tranquillitas in
initio in quieto iacet. Et alibi
dicit. Quid p̄dest meretē
et urbes mutare siueia
nō mutant. **E**t ecīa quidī
alius p̄hilosophus dicit.
Bene uiuere omni loco
potes nisi te ipm̄ d̄stituas.
Non ergo destituere uel
derelinquere debes. Sed
animū et cor tuū et mētes
tuā p̄dīcīs uirtutib; ornare
et nō solū cor armancū est.
S; ecīa corpus tuū.

Ait enim apostolus. In episcopis circa finem estote succincti lumen iudeis in ueritate et induiti locuta iusticie et calceata petes in preparacione euangeli pacis in omnibus sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela neq; summi extinguiere et galea salutis assimile et gla diu spissae quae ibi tei. Et non solum armis predictis corpus et armans. Sed etiam necclis uestibus ornate induendu et non negligendu ne forte mens male sponte uideatur.

Dixit enim seneca.

Ovalus apparatus extremitate sponte mentis numeri est. Omnatus autem sine culto corporis modum non excedat. **Ait enim ouidius epilay.** Sunt peccata anobis iuuenies ut semina cōpti fine colimodico forma uirilis amat. Inde etiam quidam sapientes dix. Quid est nequius aut tibi effeminato iuro. Cōponas

ergo primū mente tuā et tecum existas non uacillando et stabilitate suando.

Ait enim seneca in epis.

primū argumentū sponte mentis eristimo posse existē secundū morari. **Iste etiam cato dixit.** Conueniet nulli qui secū desider ipse postea uō cū bons libibū recteque utaris. Non solitarie uiuedo. Sed semper bonā societatem affectando. **Nam ut idem seneca dixit.** Non potest aliquis bonū cū nisi cū hōs. Et alibi nullius boni sine socio iuxta est possio. Si enī bonū sociū semper tecum habueris minus peccabis. Nam ut idem dixit. O magna pars peccator tollitur siue prudens testis assistat. Tu ergo cū peccare cupis recordare quod teus cū celesti curiae uidet euippe peccanti testis et inter est ad futurum. **Et etiam ysope dixit.** Sic ateo nolitib; met confidere soli. Cuilibet

cuilibet ipse pari ostēseris ut sociari. **Et salomon dixit** oculis ecclis simul quam unū habens emolumentum societatis. sumus ceciderit ab alto fulcat. re soli quia cū ceciderit non habet subleuantem. et si dormierint duo sonuerunt mutuo unus quomodo calefiet. et si quispiā pualuerit contumū duo resistent ei. funiculus tpler difficile rupitur. **Et marcus** quasi item pūsus dixit. Emule te soli quia cū cādū ipse leuantē non habet inse ipso spem sibi cōposuit. federatu tempore distinxerit habere sociālēmplicit ut se neō iuuare uelit. cū socio sociū paratur pōnterā furtū pāparatur uera fides sociū. Nesciamor uellemens ad quicq; pūcila rupi. Nec sumis triplex rupitur ex facili forte quidem uelles reperiire fidem sociū. Sed prauū mores zelus tira-

negant. Confessione autem ad diūm ate frām potis de duab; uis una eligere.

De uita actua et neplatura.

Tidelicit actiuam uel templatiuā uitam quib; hōies multa cogitatio pleriq; ualte dubitant quā elegere uelint. **S**

Sed tullius de actua vita dix.

fruencionis aut hōmū gñū et ad caritatē amplitudinē que aptior ē uita eoz quise ad rem publicā et ad magnas res gerendas ac omotauerit. Et iter de eadem tullius dixit. O agis ē sui natura, pōmib; generib; sifieri pōtē q̄ si uadis aut uiuandis maymos latēs molestias q̄ suscipere quam uiuere insolitudine non modo sine illis molestis. **Sed etiam marinus uoluptatib; habuit** et omnib; copias ut excellas alios pulchritudine tuuib;. Quo carta optimo et spendidissimo quis quis ingenuo longe illam uitam

hinc ante ponit ergo essi
citur nature obedientem.
hōc nō posse. Nam q̄
alibi sc̄ptū est. Nich̄ tam
naturale quā s̄ortē nature
uumare de uita autē sp̄epla
tua que octoſa ſue t̄q̄ila
dic̄. **item cullius dixit.**
Oulti autē ſunt et fuerunt
qui eam quā dico t̄q̄llitate
erpentētes anegreis publi
cis ſe remouerūt. Ad occipi
pſugierūt iñhus et nobi
liſſimi p̄bi longi p̄ncipes
et quidā hōies ſe ueri et
graues nec p̄li nec p̄ncipū
mores fore potuerūt. inter
qua nō nulli magis dlo
rari re familiarū ſua. et eoz
Quātū ḡtentis ſuo et purio
neutror ḡtēnēda ē ſuia;
ſz facilior et tucior et min
alus graues aut moleſta
uita ē oclor. Vñ iuſes ſirat
dixit. filii ne iñlītis ſint
actus tui nec uentiles te
inōemuentū nec omnis
auia moueat te.

Et dñs in euanglio dixit.
Ozarthx que in actu erat
7 ſaragelat circa frequē
ministeriū. Ozarthx ouith
ſollicita es 7 turbaris erga
plurima. porro unū n̄m
ozaria optimā p̄t elegit
que nō auferetur abea. qđ
io dixit. Quia in q̄tēplatē
erat circa pedes dō. et au
audiebat iubū ihs.

Et apostolus dixit. Nō militas
deo ſe iplicat ſecularibz
negreis. Et io dixit qđā
p̄hs. Qui uult munclum
relinquē uiteat ut aliqd
retineat qđ ſit illi p̄ciū
q̄m tantūdē ualeret ac
ſi pallieſ ignē extigueret.
Quare alius p̄hs dixit.
S̄ideo firmit̄ militareis
omia tibi erūt. p̄spa. q̄a
ieris. Et quidam alius
dixit rende hoc ſeculū
p̄futuro 7 utriq; luſteis
ſeculū enī hoc quaſi p̄s
iſtabilis cui introitus
ē matris uitus 7 eiſtē mōr

erit exiſt̄. Et alius p̄hs
dicit iō ait. quis p̄t iñlī
ſclō cū mutabile ſit aliqd
ſtabile h̄z ul quis pot in
haec uita aliquid durabile
cū ſim om̄ia transitoria hec
tibi fili karifſime. Namō
et dilectiē dei 7 p̄mi et
aliar̄ rez et de formauite
breuiet ſumati ſebere
curauit. Non tam ad plenū
p̄t paruitatē mee ſaetē.
rez quia ut ait lex. Qui
nō ſubtilit̄ f̄m emendat.
laudabilior est eo. qui p̄hus
muuenit. Tu muocato dei
omnipotētis noīc er ingeio
tibi a deo p̄ſtitio hoc oſculū.
emendabis 7 augere ſtūbi
ſim q̄ deus dederit t̄ grās
7 ūtutes imitabis. et uita
et peccata ut uices atq;
fugabis. ut mentio h̄cēt̄
rācas nūcupari. viriliter
age 7 cōfortetur cor tuum
et ſuſtine dñm ad regnū
celou ſatage puenire. ad
quod ille nos ſeducat qui

sine fine uiuit et regnat
amen.

Expliſ liber de amore 7
dilectione tei et proximi
et aliar̄ rez et de forma
uite. Quem alb̄tanus et
caſidicus brifſiensis de
lora ſancte agathx op̄lauū
ac ſcripſit cū ēt incarcere
domini impatoris fredē
mauitate cremonē in quo
poſitus fuir. cū ēt capita
neus gauardi de defētē
locū ipm ad utilitatē cois
brifſiae. Aimo dñi. o illō
ducentō trigesimo octauo
de mense aug. in die ſancti
alexandri quo obſtebatur
ciuitas brifſiae p̄ eundem
impatorem. in diece. x.
Hic est ſimo quē alb̄tanus
caſidicus brifſiensis q̄p
ſuit et edidit inter caſi
dicos januā et quodam
notō ſup confirmatione
uite illor̄ t̄p̄e domini x
manuelis de madio poēis
ianī. Currente. o. cc. xlviij.

in domo iundari domini et
petre nigro causidici inde
sancti nicholai. rubrica.

Greggregatio nostra
sit imitacione domini aquo est
omne datum optimum. et omnes
domini perfecti descendentes a patre
luminis. a patre quem non est
finitus. nec inassimilabilis
obubracio. licet aspirete
dictum sit. Int' sapientes non
autem loqui. Tamen non
osculis de mea scienza. sed
de ratione. qui dixit vos
non estis qui loquimini. Si
spes patris mei qui loquitur
in nobis. Confusus etiam
de una benigna audiencia
loquar inter nos sapientes
iubatum dicentes. Vos estis
sicut terrena. quod si sal euaniatur
in quo salietur ad nichil
ualeat ultra. non ericiatur
foas et conciletur ab horis.
Quamvis ubi ista dicta sint
apulis. per dominum nostrum Iesum Christum
tamen et uobis sapientibus. per
quamvis similitudinem uerba

pelicia. vos estis sicut trecenti
dici possunt. quia sic paplog
ratione reduci sunt ad saporem
fides. et dulcedinem eternam
uite. ita et per nos uramque
sapientiam reduci debent oes
actus hominis. ad nos fluores
tum. cum consilii uulnus
ad saporem rationis et saltem
iusticie ac dulcedinem precepta
uiris. Scire namque fides debet
quod sacerdotes uiri quanto nos
christianos fecerunt more cui
cui liber noster Salem apposuer
dicentes. Accipe sal sapientie
ut perficiatur ad uitam eternam.
Salem sapientie in hore
bre debemus. Secundum beatum
paulum qui ait in epistola ad colosenses.
Si mox usque in gratia sale
sit redditus. ut scatis quoniam
operentur nos unicuique
renamur. Quare uidentur est
quid sit inuenit sapientie.
Quid sit sapientia. Quae
sint sapientiae omnia. Et
inuenit sapientie est timor
domini. ut apostola dixit.

Nam qui timet deum omnia
timet eum. Qui uero non timet
deum timet omnia.

Ver quidam philosophus dicit
Et aliud dicit. timor dominus
negociatio tua queritur et
lucrum sine labore. Sapientia
est perfectio boni metis humanae
ac diuinorum et humanorum
rerum scienza. ut dicit seneca.
Sapientia uero omnia sunt
infinita. Nam ut dicit
Salomon in proverbis.
Omelia est sapientia cuiusvis
perfectionis operis et omnis deside
riabile ei non poterit separari.
Et iterum die sapientia soror mea
est. prudenter uita amica
tuam. Et iterum posside sapientiam.
quia auro melior est argento.
Et resus frater dixit.

Rituum et musica letificant
cor hominis et super utramque dilectionem
sapientie. Et percepitur est scientiam.
Sapientiam est talis uirtus quod
sine studio sapientie nemo
beatus uiuere posset. et sine sapientia
animi egeri debet.

Ver sciencia in epulis dicitur

Sapientia enim annum firmata
fabricat. uirum disponit.

269

regit actores agenda. et
omnem reditatem demonstrat. nos
debet tueri sapientia docet
ut deum sequaris. sensus casus
diuitit hunc exigit ut ad legem
sua quisque uiuat nec a ratione
uite dissenserit. hunc ita
hominem sapientia facit ut a sapientia
pho dicitur. Sapientia fert arma
contra omnes dum cogitat. dicit
enim sapientia scienza sapore uir
uirtutum condita. Ad hoc ergo
ut habeamus scientiam sapore
uirtutum conditam. Videamus
quid sit scienza. quid sit uirtus.
et quibus modis sapore uitum
condiatur. Scienza est nobilis
possessio que distributa in se
suscipit incrementum et auarum
dignatur possearem. nisi
publicetur cito elabitur et
euanescat. Publicari ergo
debet et diffundiri scienza. ut
augmentum et incrementum
recipiat. Quare seneca dicit.

de formula honeste uite dicitur. Nullius imprudentia despiciens caris simonis ipse sed loquencium paciens seuerus ac seruus yllaris non asperans. sapientiae cupidus et doctilis quiesceris sine arogancia postulantem implices. que nescieris sine occultatione ignorancie tibi benigne praesertim. Virtus autem secundum Augustinum est habitus mentis binis constituta secundum humanam natum presentem ratione. Conditur ideo sciencia sapore uirtutum. et ad sapientiam reducit. Ut per eam reducatur actus hominum ad saporem rationis et falsedominem iusticie et iuris pceptorum dulcedez; duobus modis. videlicet locutione semper triplici. et etiam uirtutis exercitio triplici. Namque in primis cum hodiernis ad nos confluunt causa consilii vel aurilij habendi curare debemus ut uereri et diligere uideamur. postea

uero debemus eos alloqui binis et bona eis dicere ut eos trahant ad nostram amicitiam. **Nam ut ait salomon.** principium amicitie est bene loqui. oratione dicere est erordium inimicorum. Secunda ideo alocutio debemus loqui dulcedez; et dulcia ubi praesentem. Nam ut item ait. verbis dulce multiplicat amicos et mitigat inimicos. In modo etiam dicit post sequitur. Silvia tenet leporum sapientis lingua leporum.

Et panphilus dixit.

Excitat et nutrit facticia dulcis amore. Tertia ideo alocutio debemus loqui moliter et molles uenientibus. Nam ut item ait. o mollis uenitio frangit uanum. Sermo quoque durus excitat furorem. Quarta ideo alocutio debemus loqui pulchre et honeste et pulchra ubi praesentem. triplici penitus omissemus.

Nam dicit beatus paulus. Turpia colloquia bonos mores corrumperunt. Et seneca de formula honeste uite dicit. Aribus quoque triplici abstinentia. quia licentia eorum imprudentiam nutrit.

Et salomon dicit.

homo assuetus ubi impinguo non eruditetur octo diebus uite sue. Et Socrates dicit. Que facere turpe est ea ne dicere honestum prout. Quartu ideo alocutio debemus loqui opposito et ubi opposita et ornata dicere. **Nam ut ait salomon.** fauus melis ubi opposita. dulcedo est ait et sanitas est ossium.

Et cassiodorus dicit.

loqui hominibus coiter datum est. Solus ornatus est qui discernit indebetos. Sexta ideo alocutio debemus loqui scienter ut ea que. praesertim etiam et cognita sint. Unde quicunque sapiens cum interrogaret ab alio quomodo posset

optime dicere. Rendit. Si tantum dixeris quod bene, scieris. non enim dicit de te ubi obscura vel ambigua vel sophistica. Nam nichil intentum negat quis vel tacet. an obscure respondeat quantum ad hoc ut incertum dimittat intelligantem. ut lex dicit.

Vnde etiam quidam phoebus dicit. Sanctus est mutuus esse quod non nemo intelligat dicere.

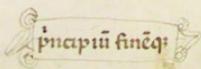
Et iesus simeon dicit.

Aui sophistice loquitur odibilis omnime de fraudebitur. Non enim illi est adnotata gravis. Septima autem alocutio debemus loqui sapientiae sine dolo fraude et malitia bona mente et intentio et sine alterius lesionem et ita septem triplici locutione tali conditur sciencia uirtutum sapore. Conditur etiam ut per dicitur triplici uitatis exercitio. **Nam ut ait tullius.** Omnis uirtus tribus inter se ueretur. quaz prima in ipsa

endo ē quid iuncta quaquā re
uerū sincerūq; sit. quid oſen-
taneū. quid oſequēs ex quib;
queq; gignant que cuip; rei
cā sit. alia ē colyberē mot.
animi turbatos et ad peti-
tiones obedientes efficere
rōm. Tertia est reb; quas
acquirim uti moderat atq;
ſcient. de quib; ſingulis
teſtificiam. In pmo igitur
uitutis exercitio quanto
loīes ad nos uenuit cauſa
conſilii ul' aurili pſpiciēdū
et quid uerū ſit. quia uitat
poſt deū colenda ē que ſola
deo hoīes. primos facit. cū
ip̄e deus ueritas ſit. ipſo
reſtantē. Ego ſum uiauitas
et uitia. Quod aut̄ adiecit
ullus. Sincerūq; hec ſo-
dit. Quia ſincerit̄ pura
ueritas ſpectanda ē m̄dacio
penitus fugato. *Et*
Quare dixit cassiodorus.
Bonū eſt uerū ſimeo nichil
miſteatur ad uſum.
Et dominus dixit

Diabolus ē mendacē et paf-
eius. **Et ſalomon dixit.**
peius ē diligendū ſur-
quam affluuiſ imendatio.
Sup eo uō qđ adiecit oſen-
tentaneū. ſlati in nego-
uobis. poſito inſpiciē tebē
uitū negotiū illud ſit con-
ſentaneū rōm anno.
Similis inſpiciendū eſt
qui oſtradicant huic nego-
et qui conſentiant ad h̄c
ut cognoscam uitū negotiū
pdua poſlit ad eſſectū an-
non. Quid aut̄ conſequens
ideo adiecit. quia quedam
in pncipio uident bona ex
ex quib; mſta mala ſecundū.
In omnib; enī bonū duplina.
muenes. ut ſapiēs dixit.
Quare inſpicienda ſunt
ex quib; queq; gignantur.
et que cuip; rei cauſa ſit.
Quare dixit ſenecca.
de formula honeste uite.
cuip; rei tam require et cū
initia muenes eritis co-
cogitabis. **In de etiam**

panphilus dixit. pncipū
finēq; ſimil prudentia ſpectat.
per finis h̄t crimen et omē-
verbi pncipū ſinē circuſpice
ibi. ut melius poſſis pmedita-
loqui. Inſeo uō ututis exercitio
colyberē tebē motus animi
turbatos et ad petições
obedientes efficere rōm qđ
ſieri tebē dupliciter. vidit
ut colybeam motus turbat
animi loquētis nobiscū. nā
inegotio nobis. poſito ſtatū
recurrē tebē ad teū et ad
oſcam nrām. et ad modū gallū
qui cū cantat cū alis terſe
perit. **S;** ſimotus nrā animi
in aliquo ſint turbati ul' alio
ul' peib; ul' timore. ul' inuidia
ul' aliqua tenig; erā pdcā
anno aio penit repellere tebē
deū et oſcam pculis h̄ntes
ſimil. ſimotus animi
loquētis nobiscū turbati ſit
aliqua ex pfectis cauſis alia
qui uult ut ei pſtem oſiliū
ul' auriliū in mala cauſa ul'
indicem enī malicias nel

humilis insipia tua. ne hu-
miliatus institutio seducat-
tla secundum regulam amoris. Non
est excusatio peccati. si amici
causa peccaverit. amici enim
enim si feras facias tua.
plus etiam dicit. Quia bis
peccat qui peccato obsequi
acommodat. Et crimen sibi
parat qui nocentem adiun-
net timeam potentes filii
inheretam. **H**a ut **senecadixit.**
Si amicitia et clientela po-
tentissimi homines deuenient a
amicita aut fides pretenda.
Quare salomon ait aduocat
apotentioris distete ex hoc ei
magis te aduocabis. non tamen
longe sis ab eo. ne eos in
oblivione tratas. nunc adcedi
ad tecum virtus exercitiu. **Vt**
tullius dixit. Tertia est rebus
quas acquirimus ut moderare
atque scient. In quo notare
debemus quod illos qui addo
sibilium vel auxiliu uenient sepi
nobis acquerere debemus et ab eis

luctari et eorum amicitia et lucrum
uti moderare atque scient secundum
virtutis perpetuatem. **N**a ut id
tullius dixit. Propter virtutis esse
statu et cociliare aitos hominum
et aduersus suos id est uplustrare
ad uigorem utilitates gaudi et lucrum
et comoda ab eis trahere debet.
Ha ut ait **augustinus.** licet
aduocato uentem iustam aduo-
cationem. et uiris puto uentem
iusti consilium. veritatem
lucrum sive modum debet esse
pulerum et non turpe. debet
esse moderatum debet esse etiam
naturale. et non strangulum
pulerum debet esse. quia tripli
lucrum ab heredibus sicut extorquent
da. ut lex nostra dicit. **O**quare
seneca dixit. Turpe lucrum
uelut dispendium fugitorum. et
alius dixit. lucrum cum mala
fama dampnum est appellandum.
Moderatum debet esse. et cum modum
ordens est in omnibus suandus.
In dicta consuevit. est modus
in rebus sicut certi denarios fines.

Nuos ultraquam citram nequit
consistere rectum. Componit
omodum ex coniunctu modo. **N**a ut
aut **cassiodorus.** Symmetria
mensura equitatis excessus
minus sui nois non habebit. debet
esse naturale et commune. et cum
omodo non. **N**a ut aut lex
nature equum est neminem cum
alteri iactura fieri locupleti
orem. plus etiam. **Tullius enim ait.**
Neque timor. neque dolor. neque miserere
neque aliquis quod extrinsecus habet
accedit possit tam est orationis
qua er alieno in modo sua
augere et modum. maxime de
exiguitate medietate. **N**a ut
aut **cassiodorus.** Ultra omnes
credulitates est diuinitus uelle
sciendi de exiguitate mendicatio.
Quare mendicos et pauperes
et debiles. orphantos et
uiduas. ac miserabiles placit
libentissime me gratis et non
per pecuniam uiuare debemus
Namcum enim lucrum est ex parte
et deo uiuire et ita perducere
spectis diligenter cogitis
tali semper et plici locutione
ac tibi uirtutis exercicio
possimus secundum nostrum sapore
virtutum condire. ac per sapientiam
nostram oes aceris luxum ad
nos confluentem reducere
saporis roris et saltem invenire
iustitiae. ac dulcedinem precepto
uiris. Viteam itaque quid sit
ratio quid iustitia et quid
uiris precepta. non certe est quid
mentis. aspectus qui dicit
nature ymitatio. **Vt seneca**
in epistolis dixit. Et ita dissimilitudine
ratio est ius discretuam bonum et
mali licet et illiciti. honestum et
inhonestum. cum electio boni
et fuga mali. Inte etiam dicit
racionatio. id est roris iustitio
et certe sapientiae roris multus est.
Quare id est bene adhibita quid
optimum sit certum. Neglecta
tamen multis implicata errabunt
et qui rem secum portant. totum
mundum uicerit. **Quare quidam**
pater dixit. Suis uicere

totū mundū subice te rōmī.
Subicē ḡ debem̄ nos rōmī.
Et ecā alios cū quibz utim
posse mō. et ad falsedimē iti
actus lxiūm reducē debem̄.
Justitia uō s̄ clīm tulliū ē cōm-
dīa et regina uirtutū. **Et**
rem tulli dixit. fundamētū
ē p̄petue oīntationis fame.
Justitia sine quā nich̄ p̄tē
laudabile. Seneca uō classi-
muit iustitīā dices. Justitia
ē nature tacita cōnūctio et
mad uirtutū multorū uēta.
Inmoralū uō degm̄ at distinūt
iustitia ē uirtus humāne
societatis oīnūatir rōmī
utilitatis s̄m uō leges. diffi-
nitur iustitia ē oīstans et
p̄petua uolūtās ius suum
umicuq̄ t̄buer. p̄dictis uō
pensatis ac mltis aliis que
de iustitia dici possūt. **Et**
yesus sirac ait. fili agnō-
niare, p̄anna tua et usq̄
ad morte certa, p̄iustitia et
dīs expugnabit, p̄ te cōs-

municos tuos. sūr quoq̄
p̄cepta que maximā dulce
clīm hñt sūr h̄ec. honeste
uiuē altrū nō ledē sūi cuq̄
t̄buer. Seruēm̄ ḡ p̄dīcta
et inobis locū t̄bēt̄ ley dīct̄.
solitārū nāq̄ patrōnī cāz.
qui gloriose uocis cōfīsi mi-
mūe laboratū sp̄em. uitā
posteros q̄ defētē. vox enī
mā idē fama mā glōsaient.
Est enī gl̄a frēquēs de aliq̄
fama cū laude quā famā mltū
affectare debem̄. **Ait ei paul⁹**
Quēcuq̄ sit bone fame h̄ec
cognitare. **Iesus sirac dixit.**
lūx oculoz letificat alām q̄
fama bona imp̄p̄gnat ossa.
Et alibi. curā habe de bono
noīe. h̄enī magis p̄ maneb̄
quā mille th̄sauri et magni
et p̄cōsi. Et ali⁹ dīxit. Cesser
omnis uirtus n̄ fama late-
pateat. et erim̄ oīfīsi muni-
mūe. s̄ amore ciuiū. Vnū
enī ē in expugnabile mun-
imentū. s̄ amor ciuiū.

ut tullius dīxit. Qui ecā
art. oīnum rex nec quicq̄ ap̄t̄
ē ap̄opes tuendas retineā
qua diliḡ. nichil alienū quā
timēt̄ p̄clarē enī loīes quē
metauit oderūt. Quod q̄sq̄
aut̄ oīdit p̄sile experit. Nulla
aut̄ opes multez oīchis ob-
obsistere posse et si cōmūa
ignorū suāt̄ mō aut̄ coḡtū.
Nich̄ enī est stultū quā ilibā
ciuitate uelle timēt̄. Necē
ē enī ut multos timeat quē
multi timēt̄. et ita defēdū
sp̄em et uitā alioz. et nam q̄
ē debet alioz magista. et
ecā posterior. negotia gerēt̄
eos q̄ defētēm̄ instruento
eos gl̄a uitūt̄. **Hām ut ait**
tullius optimā hereditas
credit̄ ap̄arētibz filiis oīq̄
patrōno p̄stancor. gl̄a
uirtutis rexq̄ gestaz. **Et**
ecā seneca dīxit. Nullus in
dīes p̄ oīcū t̄nsit. partio nō
noctis studiis nō uaco sōymo-
s; succīlbo rōculos uigilia

enī qd̄ ab equitate sumuntur
q̄ supbia nō tener. n̄ eritis
ueri defensores. n̄q̄ ut ic̄
art. vere defensor d̄ qui in
nōrie defendit. nec eritis
sapientes. si stulti q̄ sapia
h̄m̄ mūdi stultitia apud te
cassiodorus dicit. Nec eritis
tabelliones si dolosi. falsari
de quolibet urin dici poterit
c̄. q̄. Qui art. Cui os a
amaritudine et dolore ple
pleni ē. sub lingua eius
dolor et labor. de oib; uob
dici poterit sepulcrū patris
est gutur eoz. linguis suis
tolose agebat. venenū aspi
aspidū sub labus eoz uita
illorū deus. Eccl̄ēdi erimus
foras cōculati. q̄ oib; n̄ solū
ab h̄ib; Se ea in inferno
at iabolis. habeam̄ ita in
ore salē sapientie qui nobis
p̄ficiat ad uitā eternā ad
quā ille nos p̄ducat. qui
sine fine uiuit et regnat
Serino factus sup illūna
tione et sup spirituali et

corporali refectio et que
sunt necessaria mrefectio.
Serene deū fr̄s ut min
sterio sue sc̄ratis p̄ me
ruui suū inutile atq; idignū
ministrer uobis hodie aliqd̄
utilitatis. fr̄s mei moire
solito hic cōgregari p̄p̄tū
n̄e congregations ispiā
cura illud aliqua utilia p̄
præc̄tates p̄p̄tū t̄re n̄e
congregations triplicem
h̄t cām. Quaz p̄ma ē illu
minatio. Nā hic cōsueum̄
cōgregari ad collationem
facienda ut oleū ematur de
quo sacer iste locus illuminē.
Sed cl̄ā cā ē sp̄ualis refectio
quā hic afrib; cū teuotione
suscep̄ cōsueum̄. Tertia est
corporal refectio quā hic cū
caritate debem̄ sumē. de q̄b;
singulari dispiacām̄. Circa
illuminationē seire oportet
q̄ qui alius lumen uolunt
p̄bere in se lumen h̄z̄ debet
nā sine lumine h̄o q̄si cecis
dicit. et si cecis cecō ducatū

p̄st̄ ambo insouē cadut.
ut me uanglio ueritas ip̄a
restat. vt ergo uerū lumen
habeam̄ alius q̄ possimus
coferre. Scientiū est q̄ sicut
in lumine nō corporali q̄su
ero quatuor int̄uenire debet.
videlicet ignis et oleū atq;
aliqd̄ corpus purū in quo
oleū fundatur et accendi
possum̄ et ip̄a accēsio. ita et
in lumine uō sp̄uali p̄ficta
quatuor int̄uenire debent.
Ignē nāq̄ h̄z̄ debem̄ h̄z̄ est.
deū in cordib; m̄is posture a
q̄ memorā habere atq; illū
amore calefieri. Et q̄ ignis
deus sit bñ̄ testat̄. **Beatus**
Paulus in ep̄la ad hebreos
dicens. Et est deus uester
ignis consumens. q̄sumit
enī om̄ia n̄m̄ peccata. h̄c enī
est ignis qui ap̄los iſlamaū
atq; illuminaūt iſpaschā
pentecoste. hic etiā ē ignis
qui apparuit moysi in rubro
h̄z̄ ē colūpnā ignis q̄ educta
populū ysraeliticū p̄ refū.

140
279

opa cantans nō debem̄ lxx facit
cū managlia ad mista. Vnde
dictū ē in euanglio. Cū faci
elemosinā noli tuba canere.
Se secreto ut nesciat sinistra
tua quid faciat deyria tua.
Pater nuns qui uidet i' absēdo
dito reddet t'. Non enī obliu
scetur deus de opib; caritatē
lxx inde iudicē. Esurui et
redisti m' manducare. Sicut
et redisti m' bibere. nudus
fui et cooptus me. I' dospes fui
et colegeristi me. Infirmus et
curasti me. et meātē fui et
iustifasti me. Venite et peipit
regnū t' c. Nec etiā facē dñe
hui opa iuste ul' p' imp̄sicoe.
S' illarit. nā ut ait augusti.
Qui dat paupi nō ut reficiat
miseriā in diligētis. s' ut remo
uerat rediū imperiatis et rem
p'dit et mentiu et certa opa
caritatis merito spantur
oleo. Quia sicut oleū eiusq;
liquori appositi semp super
eminet sine sup ponat et ita
cantas eiusq; opa oībi alius

virtutib; supremēt.
Vnde dicit beatus paulus
in ep̄la prima ad corinthios.
Nūc autē manet fides sp̄es.
et caritas tā lxx-maior aut
huius caritas ē. sic nō oleo
materiali tripliciter fungimur.
Videlicet ad illuminationē
et ad ostiendā alia cibaria et
adunctionē. et ita de isto oleo
sp̄uali. id est caritatis debem̄
tripliciter fungi. sicut ad illu
minationē quia p' illud pue
num ad uerū lumen. ut dñs
et ad cibendā alias iūtū.
quia sine caritate alie iūtū
nich' sūt. Ut paulus in p̄tā
ep̄la dicit. Et adunctionem
diligēto iustitā et hodiō
hōdo migratē at ereplū
de quo dicit; ap̄la. Dilexisti
iustitā et celisti migratatem
p'tereia in rit te deus teus
tuis oleo letigie p'consortib;
tuis. Et iesus sicut dicit.
filii agoniare. p'ata tua usq;
mortē et p'iuslita et domini
expugnabit. p' te cōs iūtū

tues. si autē p'cicta opera
caritatis nō fieret pura iūtā
si ex uana gl̄ia. ul' alit lxx oleū
nō esset purū. si faciens hec
accepisset metē suā et dicere
oleū peccatoris. de quo dicit
ap̄la oleū peccatoris nō ip̄gat
caput meū. Terciū autē inter
uenire debet lxx est aliqd corp̄
purū qd' aeneat. id est nostra
corpora debet ē pura ut in hī
oleū p'cictū bñ infundatur et
accendi possint. ea. nāq; puri
ficari debem̄ et omnē putredine
peccatoris anobis remouere per
opa penitēcie que sūt vii. vidi.
sollicitudo. Defensio indignatio.
Timor. Desideriū. emulatione. p̄tā
De quib; oībi facit mentionē.
p'atus in ep̄la sedā ad cori
thios. et mediu ubi dī. Que
enī sim teū est iustitia penitēcia
et ē. Sollicitudinē enī hī dñe
emendandi q' delinquimus.
Defensionē debem̄ facit ul' hī
quia nos debem̄ defencere ap'ur
cedebit. delictis ul' absēndo. in
dignationē debem̄ hī. id est
indignati strānos met ip̄s
siforte catemus in p'cicta dūta.
ul' alia peccata. Timorē uero
sem̄ hī debem̄ ne forte iātū
et reūtamur ad p'ora. quia
beatus lō qui sem̄ erit paup.
Inciū enī sapientie ē timordō.
Ut propheta dicit. Et etiā
quidā p̄bs dicit. Qui timer
dñm oīa timent eū. Qui uō
no timer/dñm timer oīa. Et
alius dicit timor dñm sit nego
tiatio tua et uenit t' lucrū
sine labore. Desideriū uero
debem̄ hī sem̄ puehi imeli
emulationē hī debem̄. sc̄o.
quia illos sem̄ debem̄ imitā
pena uō debemus sustinē hī
est corpora nā affligi. Vigiliis
et ieiunis et alis opib; bons.
Et si per p̄tā opa penitēcie
corpora nā m̄a fuerit dñputata
bñ poterit in hīs oleū iſchī
ea que ad dei amorē bñ poterit
accendi. Quartū etiā ad illu
minationē uenit ē necēcum
ut diri. Videlicet ip̄a accēso.
Ait enī lucas in euanglio.

lēnē ueni mittere interiā et
quid uolo nisi ut accendat?
cerre accēdi debet ignis amo-
ris xp̄i in cordib⁹ nūis per
erogitationē ip̄or corp⁹
circa op̄i caritatis ad modū
facie que quātū magis sēp-
eragitat tanto magis accē-
ditur in maioriē flāmam
erigit. *ysaia. 43. 10.* Testāte
qui ait. Cum effunderis
anmā tuā esūnēt et aīam
afflicta repleueris. Oret
intenebris lux tua et teneb-
rē erūt sicut meridies et
requiē dabit t̄ dñs deus sēp.
In splendorib⁹ animā tuam
saluabit et ossa tua libabit
et ers̄ quasi ortus irrigans
et sicut fons unius cūmis
non deficit aqua. Et iter
idem ait. frange panē tuū
efurēt. et si interis nudū
coopi eū egenos uagos; q̄
induc in domū tuā. et carmē
tuā ne despereris. et tunc
erūpet quasi mane lumen
tuū et sanitas tua cīcō oret

Et etiam tobias dicit. De
tua substātia fac elemosinā
et noli adūtere faciē tuam
ab illo paupe. Ita enī fier
ur nec ate adūtar facies
dñi. que facies uera lux est.
Vt beatus ioh̄es dicit.
Erat lux uera q̄ illuminat
omnē h̄oīem uenientē in
hūc mundū. Et iterū idem
tobia dixit. Quādo potu-
eris misificors esto similitū
t̄ fuerit habundantē t̄bue si
erigūt fuerit etiā exigu⁹
imp̄tū st̄tē p̄mū t̄ bonū
thesaurūa inde necessitatis.
Q̄m elemosina ab om̄i p̄cō
et morte libat. et patē
anmā ne intenebris. vita
orto ractenso lumine inob-
poterit dici cū pp̄ha dū nob̄
lux orta ē uisto et rectis cord̄
leticia. Seruire enī deo uera
leticia ē. *Vnde etiā salōn dicit.*
Lux oculorū letiscar aīam et
fama bona impinguit ossa.
et etiā poterit dici cū beato
paulo. eratis aliquando

CXLVII

tenere. Nūc autē lux in
dño ut filii lucis ambulare
fructus autē lucis ē in omn̄
bonitate et iustitia et iūitate
ambulare itaq̄ debem̄ ita
ut lumen duret nec extin-
guat q̄ facē possim̄ duob⁹
mois videlicet p̄seuerātia
et si ea remouerim̄. anob.
que confueuerit lumini
obēt. illudq̄ erit inquiete
que meo iudicio sūt vi.
videlicet impuritas lumini
remotio lumini ul̄ alu-
mine ventus sine aura
obstaculū lumini appōtū.
Occultatio luminis. lumini
singularitas. De impunitate
lumini satis diri uobis.
Si autē remoti estis aliū
ul̄ lumen anobis nimis ē
remotū ita ut nō clare u-
ideamini suare dñm pp̄he
qui ait accedite ad eū et
illuminamini et facies uē
nō confundent q̄ facē teb̄
p̄ penitentiā eiusq; opera
auferendo anob peccata et
uicia ventū autē et aurā que
confueuerit lumen extīgū
anobis remouere tebem⁹.
283
Iocē ē supbia que uento op̄t̄
dicit enī *marcialis ethereā*
p̄tem uentosa supbia tollit
q̄ penit̄ est remouenda. o
Odibilis ē corā deo et hōib⁹
supbia et ererabilis omnis
iniquitas. *ut iesu sīrae*
dixit. Qui ecīa ait. obiur
gatio et inurie annullabūt
subam et dom⁹ que nimis
lecupler ē annullabūt supbia
et iob dixit. Si ascēderit
usq; ad celos supbia et caput
eius nubes tergerit quasi
sterquilinū infīne p̄detur.
Et salomon dicit. Vbi fuit
supbia ibi et orumelia. Vbi
autē humilitas ibi et sapia
simil cū glia. Obstaculū uō
lumini appōtū est auferēdū
q̄ si corda nūi fūnt ap̄ceatis
et uiciis obſessa debem̄ illa p̄
misericordiā auferre atq; penit̄
remouere. lumen enī talis
nature est quod ubiq̄ diffūdit

nobstaculū ei apponat. Nam sicut l'ostio clauso domus ē cencrofa cog. apto. statim fugatis tenebris lumen sub intrat. Sed deus qui ē lumen stat ad hostiū cordis nři ut pulset ut ip̄e met testar dicit. Ego sto ad hostiū et pulsō et si obstatculū peccatorū auferat statim lumen xp̄i sub intrat totiç cor a deo illuminat. Occultatio nō lumenis rō remoueri tebet. quia ut ip̄e dñs ait. Nemo accēdit luciā et ponit eā sub medio. Si sup cantelabru ut luceat omib; qui intomo sūt. Non enim debem abscōrē lumen sc̄ie m̄e. Si omib; tam indictis quā infīc ad utilitatē ḡfēre atq; thuerē. **Nam ut ait** tullius. fructus ingenui atq; iurūtis omib; q; p̄lātē tūc marim capitū cū sp̄m quisq; cōfert. peccati enī est utilia occultare. vñscptū est. Inuidia luet qui recitanda sileat. **Crimen se fedat qui q;**

sapit utile celat. Et ecīa dēm ē. Inmūto duo sūt qui n̄l absēdita p̄sūt. Fossili h̄iū censuſ clausuſ sub pectore sensuſ. Singularitātē tempi luminis auferenda ē. quia cūscīa nā teber omib; luce atq; oferri. Singularitātē qm̄i ofertur tantūmodo uni p̄ti accipiendo psonas potentiū ul' amicorū ul' ecīa p̄ pecunia ul' odio ul' timore alit indigit ul' fit quā rō postulat qd est peccati mortale ut leges. et oīa iuriū clamāt. h̄iū itaq; fer. impeditēt alumine sublatis. verū lumen dante dñō poterū h̄iū alius q; ḡfēt atq; thuerē. **Hūc accēdam** ad sedam cām. p̄p̄tī nostre aggregationis. silicet ad trac tractandū de refectiō sp̄uali quā h̄iū a frīb; cū deuotione suscipere cōsueum̄ circaquā sciendū ē q; si in refectiō sp̄uali corporali debem̄ habē panē. aquā et iūmū et alia cibaria ita et inrefectiō sp̄uali

985
p̄dicta h̄iū telem̄ panē habē debem̄. si uite et intellect̄ de quo legit̄ in libro sapientie. Libauit eos pane uite et intellect̄ et aqua sapientie potuit eos panis uite est panis lac̄ mar̄ et opūtio peccatorū. de quo pane dicit. p̄pha. Libab nos pane lac̄mar̄ et potum. dedisti nobis in mensura p̄ h̄iū panē p̄uenīm̄ iūmū. h̄iū ad panē iūmū. h̄iū ē ad xp̄im̄ qui ait. Ego sum panis iūmū qui de celo descech̄. h̄iū panē manducat angelū. et matrūtē debet h̄o. p̄pha restare qui ait. panē angelorū manducavit h̄o et dedisti omni in labiū dantia. h̄iū panē qui obliuī cūtē manducare arestuit. ut ait de se. p̄pha. p̄cussus sum ut feniū taruit cor meū q; oblit̄ sum comedere panē meū. h̄iū ḡ panē die noctiū cū effec̄ magna debem̄ ad dñō postularē ut ip̄e docuit nos in oratione sua dicens. Panē nostrū cottidīa num da nobis h̄e h̄e aquam

debem̄ h̄iū sapie ut diri. et dō dectine celestis quā aquā p̄misit r̄p̄ samaritane dices dabo t̄ aquā salutē inmūtā cēnā. vñmū nō h̄iū debem̄ opūtio p̄ peccariis m̄s. De quo uno dic̄ p̄pha postulasti nos uno opūtio p̄lē uimū p̄uenīt ad merū uimū h̄o ē ad celestem minsterū q; ē m̄ritū nouo et ueteri restaurato. De h̄o uno mero plenus est calix ī manu dñi. ut ait. p̄pha. h̄iū humiliat h̄iū exaltat. quia calix ī manu dñi uim plenus meri myro. Alij nō cibaria ad plenā refectōnē h̄iū debem̄. h̄iū est oīa ubadgi et de deo. Nā ut ip̄e ait. Non insolo pane uiuit h̄o. q; de omnibus q; p̄cedit de ore de Cib; enī m̄ debet ē facere et adimplere ūba. et uoluntatē eius qui misit nos. ut ip̄e met de se dicit. Ait enī meus est cib; ut faciā uoluntatē eius. qui misit me. h̄iū accēdam ad ecīā cām. p̄p̄tī m̄e ogre gationis. h̄iū ad refectōm

corporalē q̄ cū caritate hic
osueum p̄cipit. circa quem
modū tebem suare ante
refectionē et infestationē et
p̄t infestationē an refractionē
tebem suare. Septē que in
hīs usib⁹ ḡplenduntur.
Sic timor in dīpib⁹. b̄dīcī
lectio temp⁹. s̄mo brevis uul⁹
illaris pars quoq̄ tēf̄ egēn.
timorē c̄t̄ h̄z̄ tebem cum
tāpes nobis apponunt̄ ne
forte nimis comedam uul⁹
inaliquo dñm offendamus.
uul⁹ illut̄. Beatus h̄o q̄ sc̄p̄
ē pauidus. Si adam timuiss.
de paradise. p̄iectus nō fūss.
b̄dīcio int̄ uenire teber
uul⁹ illud. b̄ndīvīt̄ et fregit
lectio i temp⁹ int̄uenie d̄
tebent. quia tebem s̄ireli
giosi sumus facē legi ante
mām. presencā et sacra
lōca. t̄iam expectare ante
quā mām. quinua. ut de
hīs duob⁹. legit̄ in dīcreti
ylij. dī. c. nō licet. S̄mo
uul⁹ brevis teber c̄ uul⁹ illud.

In multi loquio non te esse
peccatū. Et ecīā sc̄dm catōne
qui ait. pauca lequere. in
quiuo. vultū nō illarem
tebem h̄z̄. Sc̄dm beatum
paulū dicēt̄ illarē tātōrē
diligit teus. Et iterū qui
misericordia in illaritatē. Et
ecīā uir̄ dēm̄ iesus sic ac
ait. In omnī tāto hyllarem
fac uultū tuū. pars quoq̄
terur egēn. uir̄ ubū dñi
dicēt̄. date elemosinā.
et oīā tabunt̄ uobis. qui uir̄
ubū dñi dicēt̄ elemosinā dat̄
et om̄ia munera erūt̄ uobis.
Et ecīā sc̄dm̄ ubū cūtām
sapiēt̄ qui ait. Qūs q̄s
es immēta p̄m̄ te paupe
pensa. Nam clū pascis eum
pascis amice deum. Paupis
inspecie. nā latet ip̄e deus.
In p̄a aut̄ refectiō. iiii. d̄b̄t̄
abēc̄ multa uō adēc̄. iiii. uō
debet abēc̄ que ostēnē
in hīc̄ usū. absit delicie d̄
refectio. capula murmur
delicie tebent abēc̄. Nō enī

testiterare telicias uſ̄ dīcīta
cibaria tebem̄. licet illis q̄s
iam possimū ut si absq̄ desite
rio sumant̄. Nam ecīā uiles
cibi ad potētē accepti impe
dūt̄. p̄fectū abstinenē. ut
legitur indecētis. eli. di.
c. delicie. Detracitio uō d̄b̄t̄
abēc̄ quia nō tebem̄ dēt̄ h̄z̄
cibis nec factorib⁹. cor nec
alicui aliū. uir̄ ubū pauli.
Nemini tetrahentes capula
in sup̄ teber abēc̄. Sc̄dm̄
ubū pauli dicēt̄. Nō īghūla
et ebrietate. murmur dīnō
teber abēc̄. uir̄ ubū pauli
dicēt̄. in ep̄la p̄ma ad coī
t̄nos. Neq̄ murmuratuſ
sic quidā cor murmurā
uerūt̄ et pierit̄ ab exīmū
tore. & sim̄ salomonē tēnē.
Caute uos. amurmuratiē
q̄ nichil p̄dest quoniā. Venī
obscurū in uacuū non ibit.
Oulta enī tebent ē̄ infestationē.
medū suare tebem̄ in q̄tūtā
et qualitatē & mīlititudine
cibor̄ ac uarietate. In q̄tūtā

qua nō debem̄ nimū cōcē.
ait enī seneca de formula
honestē uite. Ede citra c̄
crapulitatē. b̄be anima ebne
taē. virtus tibi ex faciliſit
nec ad uoluptatē. Sed abū
accedat. palatū tuū famē
excitat nō sapores. Ianc ḡ
famā ac salubrē uite tene
formā ut tantū corpori in
incligetas quantū bonē
ualitudini satiſ ē. ut item
in ep̄lis dirit̄. In q̄tūtā uō
tebem̄ medū suare. q̄a nō
tebem̄ curare qualia sint
cibaria. Si si uent̄ nobis
dura uil nō bñ adīta famē
debenis expectare. sc̄dm̄
seneca qui ait in ep̄lis.
fames redet̄ malū panē
bonū et tenerū. et idō nō ē
an̄ etendū quā illa imper.
In mīlititudine uō cibor̄ et
uarietate tebem̄ medū
suare. resūs sic ac ait.
Noli ē̄ audius in om̄ni
ep̄ulatione nec fundas
te sup̄ om̄ne escā. in multis

enī estis ē infirmitas et de sic
de potu item dirit. **S**anitas
ē corporis et aīc soberius pot.
vnu enī multū potatū inta
tione rūm et rimas mltas
facit. **E**t seneca in plis dī.
Bone ualitudini oraria ē
alimentaria i nris corporib;
aliena p̄dicta demq; suando
poterim paupertate turpe intā
sanitat̄ suare. **A**ntea fugē
paupertate turpe fugiem. **A**ura
Qui diligit epulas legēta
erit. Et iter idem ait. pessā
ē paupertas que agula p̄cedit.
Erunt qui amiant iunū et
pinguis nō citabit. Et nū
opari ebriosus nō locupletata
bitur. Et qui synt medica
paulati deciderit. Ira nō dei
poterit sic fugere. quia
insecurus deus. p̄hys gulosi
tati. Ut p̄ha dirit. om̄i
cluauerit et saturatis sit
nimis et esse eoz ad huc
erant in ore ip̄or et inde
ascendit sup eos. Sanitatē
nō sic poterim oſuare.

Ama ut ait iſus ſuac.
pter erupulā mlti pierunt.
Qui autē abstinenſ ē atiac
ſibi uita et habet censū ſalu
tis corporis qui ē ſup om̄e
censū. Nam ut item ait.
Non ē censū ſup censū ſalutis
corporis nec ē oblecta
tio ſuā cordis gratiū.
vitare itaq; debem⁹ ſomſatia
erupulas ebrietates nimias
et marimas et frequētes atq;
delicatas om̄eliones. hec
nāq; grauit̄ ſtomacū tbat
ſenſu ſpmūt intellectum
ventrē ſmouēt guttas idu
cunt. p̄ anū et os fetidum
flatū et orribile ſonā emitt
unt oculos lacrimosos ſtant
catarū inducūt. nares et
os et aures faciūt fetere
atq; putredine habūtare.
Et p̄ hoc inſuyp peccati acqñ.
luxuria inducūt deus offēdit.
hec deniq; ſubſtantias minūt
honores tollūt corp̄ ſiml cū
anima p̄ multas penas ad
inferna p̄ducūt. post refecti-

289
dēq; modū ſuēni qui mlx
iſu ſtmet. Atq; proq; cibo
redatur grā xp̄o. ut ſtētē
vnu. di. e. Nō licet p̄dicta
ſuātes cū deuotioē dante
dñō poterim refici ad mēſa
ripi in regno dei ad qđ ille
ngs conducat qui ſine fine
muir et regnat in ſecula
ſeculor̄ amen.

Incepit ſermo ſtēl quem
albertanus cauſiticus bi
biſciensis ſpouſit et edidit
inter frēs minores et
cauſiticos biſcienses. in
congregatiōnē quam faciūt
moze ſolito rubrica.

Fratres karissimi mei
Had l'onoře dei et refecto
nē paup̄ more ſolito
ogregatim. ut ergo deus
l'onoře p̄t mām ogrega
tionē et refectio mā plena
ſit. an quā accedam ad capo
ralen refectiōnē animas
nūis reficiāt te cibis ſpūlib;
nobis ministratis p̄ aplam
dicent̄. Beatus qui intelligit
ſup egenū et paup̄em inclie
mala liberabit eū dñs. ad
intelligentiā huī iſu ſuā
ſit notanda. In p̄mis quid
ſit intelligere ſup egenū
et paup̄em. Scđo qui dicāt
egen et qui paup̄es. Tertio
quod et quib; modis ſuper
eos intelligere deleamus.
Quarto quare hoc facere
debeam̄. Quinto que p̄ma
inde conſequi debem̄. Intel
ligere hoc est intus legere.
id ē in cor ſēm p̄p̄is uel
egen apponē ſic etiā dicāt
mifiguria ſēm mif. Icōte
apponē egen dicunt̄ qui
in diligent aliquib; necis
ſic dicta abegend eges. et
ita multū chutes quādop
egere poſſit. p̄phateſtante
qui ait. Duites egerūt
efſuierūt. Inquiretes aut̄
dñm no minuerūt om̄i
bone. paup̄ nō dicāt parū
habens ul parū portans et
dicunt̄ paup̄es pluribus
modis dicunt̄ qñ; paup̄es

spū de quib; dñs ait ieuāglīo.
Beat paupes spū qm ipz est
regni celor. Dicunt etiā
paupes de substantia huius
mūdi. De quib; dñs ieuāglīo
dicit. Paupes semp habētis.
ubifcū me autē semp nō
habebitis. Inopes dicunt
sine opib; ul qui nichil hñt.
sine autē egeni sint. Sive
paupes spū sive paupes de
substantia hui mundi sive
inopes super omes intelligē
debet. Aplo testante qui
ait in ep̄la ad galathas.
Dū tēpus habem opemur
bonū ad omes maxime aut
ad domesticos fidei. Nunc
inteam quoz et quib; mois
sive egenos paupes intelligē
debet. Et cte omnib; sensib;
nris intelligere debem sup
eos. Et spalit. vii. sensib;
principalib; quoz duo dicit
sensus aie. videlicet intel
lectus et affectus. Ali uō
dicuntur sensus corporis
qui sūt. v. uidelicet usus.

Auditus. gustus. otoratus.
et tactus. De quib; singulis
discipiamus. **De intellectu.**

Intellectu debem intelligē
sive egenos et paupes
qui cum eis bñficiam
debet intelligere quid faci
et debet hoc facē bono in
intellectu et bona intenti
non ex vanagloria.

Ait enī dominū in euāglīo.
Cum faciatis elemosinam
nolite tuba canere. Si in
abscondito ut nesciat similit
tua quid faciat terter tua.
Et pater tuus qui uidet in
abscondito reddet tibi.

Et martial dixit. Tu quoq;
cois meretricib; et pasitis.
quicquid habes p̄dis. p̄dis
ergo miser. **De affectu.**

Affectu debem intelligē
sive egenos et paupes.
Quia cu illos bñficiam
cu bona voluntate et affecte
hoc facere debet et illarum
magna nō tēre nec ex necessitatē
illarem enī darem diligit

diligit deus. vt ait beat' paulus in ep̄la sedā ad corinthios. Et etiā martial dixit. si donas tristis et dona et p̄mia p̄dis. Attollit illares uilissima munera uultus. uultus sublastres marima teiciuit. Et etiā alius dixit. Da facie leta sine letitia faciei. Si tederis p̄dis rem meritū rei.

Et etiā iesus filius sirac dixit. In omni tuto illarem faci uultū tuū et in exultatione sc̄ifica decimas tuas. Non ex necessitate divi.

Quia ut ait augustinus. Qui dat caritatem ab eo quoniam caritas dei ē millo. Et etiā indecens ut dictū est. Si uidens fr̄m tuū fame morientē et nō paupers occidit. Nec debet faciē nūm ul' oculis nōs autē apauiply.

Dixit enim iesus sirac. fili. elemosinā paupis ne te finites. oculos tuos ne auras a paupe. tālam esum entē ne despereris et non erasps inopia sua. ab inope nō ad inras faciem tuā apter uiam. et nō derelinquas

De usu rubrica.

querentib; re retro maledicē.
Et *tobias dixit*. filio suo.
sū et tua substantia fac e
elemosinas et nō adūtas
faciē tuā ab ullo paupē. Ita
enī fieri ut nō adūtaturate,
facies dñi. *Dixilis uō cordi*
ul mētis debem intelligere
sup̄ egenos ul paupes quā
licet nō uideam̄ eos imp̄scē.
Et licet imp̄ubio dēm sit.
Quip̄ul est ab oculis paup̄
ē aluminē cordis. tamen
eos semp̄ incorre. ac me
memoria sollicitē h̄c debe
ad exemplū apli in eplasim
ad galathas. *Quod cephā*
et iacob; et iohes deteruit
sibi et barnabe terteras
socierat et ad diterunt
ut paup̄ū memores cēm.
qua ip̄m sollicitus fuī factē
id est memoria paup̄ū h̄c
De *Auditu. rubrica.*
Auditu eccl̄a debem sup̄
egenos et paupes
intelligere et desitē
cor eraudire ad exemplū

dñi. de quo dicit. *prophetā.*
Desiderū paup̄ū exaudire
dñs et p̄parationē eorū cōdīc
auris. Nec debem obturare
aures m̄as ad clamorem
paup̄ū. *ait enim ysaias.*
Qui obturat auren̄ suam
ad clamorē paup̄ū. ip̄e clama
bit et non eraudiet. Quā
durus smo quādo audim̄
paupes cotiche clamātes
ad quorū clamorē obturam̄
aures m̄as. si licet durus
sit smo tamē rōnalis. Deus
enī declinat se paup̄ē s̄ sit
q̄ loco paup̄ū s̄ substitut̄ dīc.
quā dñi vñ existis minimi
fecisti et in fecisti. et qui
pascat paup̄em pascat ḡnū.
vñ dēm ē. *Quis quis imēla*
pm̄ū de paup̄e pensa. Nā dū
pascat eum pascis amice tñi.
In paup̄s sp̄e nā latet ip̄e
deus. Si ergo dñi pauper
clamat deus clamare intel
ligitur. Et si nos nō exaudiē
clamātes. Quare ip̄e nos
clamātes exaudire debet.

ēte rōnabilit̄ nos eraudire
nō debet nisi de m̄asua h̄c
faciat. **D**e gustu rubrica
Gustu eccl̄a sup̄ egenos et
paupes intelligē dēm.
Quia te co qđ gustare debem̄
nobis subtrahendo illis. q̄n
debem̄ largiri. Nam ut ait
seneca in eplis. Odagna
laus est naufragio manum
porrigere. Etātū uia dñmōlē.
Cū elūriētē panē sūi dūntē
Et *ysaias dixit.* Sanguine
efūmenti panē tuū et egenos
uagos q̄ inclue intōnum
tuām. Si interis nūclū copi
cū a carnē tuā ne tēsperens.
nulla enī erca deus melius
cognoscitur quā p̄fractionē
panis ad elemosinā facientā
qđ deus manifeste ostendit
nobis. Nam cum *jesus.*
ap̄ropinquat̄ post resurect̄
sūa discipulis suis cūtibus
ad castellū qđ dicit emans
exponebat eis septuras incipit
amōsse i. p̄ph̄is. Ipi uō non
cognoscet̄ eū licet cū eo

cōtūcī qūsati fūssent. Cog
uerū tamen illū p̄ fractionē
panis. Quasi daret eis itēlīgē
qđ deus nunquā melius coḡat̄
nec oculi hominū ad tei cogni
tionē ap̄iunt quā p̄ fractionē
panis ad elemosinā facientā
Otoratu eccl̄a debem̄ sup̄
egenos et paupes itēlī
gere id est oīomib; m̄is et q̄
oīones ororamēta dicuntur
hēmus in apealip̄i. vbi sc̄is
iobes dūrit. qđ uidit. xxi.
Seniores habentes singuli
cītratas et phylolas aureas
oramētor plenas que h̄t
orationes sc̄or. Quare eccl̄a
apl̄s dīxit. xpi ē bon̄ odor
fūni. tecā dēm ē. Dīngutur
dñe oratio mea sicut mēsli
māspectu tuo. Nam sicut
incensum bonū odore p̄stat
hōib;. Ita oratio bona bonū
odore reddit deo. Orare itaq̄
debem̄ ad dñm peis ut dñs
eniat illos de tribulatiōib;
eorū. Oultū enī ualer oīo
iusti astuta ap̄ut dñm. Nā

rechia p petro sine int̄missione
orabat. Quare eccl̄a p eis dñe
presentes & cūstantes eosq;
oc̄tarunt cū nos illis b̄nfaciat
et ip̄i de suo aliquid eis t̄būat.
Et eccl̄a illis filios nō t̄būat
illi sal̄t aliquid largiatur.
Quare eccl̄a debent pro egris
& paupib; p̄sites et diuites
et os̄iles iusticie & alios ini-
dictionē habentes et ī eccl̄a
eoz libet. Alistere quod nec
causidici et fisia plerumq;
malefaciam libenci oram
incausis diuitiū p pecunia
quā in causis dei ul̄ paupib;
p̄ uita eterna qđ ee nō dber.

De tactu. Rubrica.

Tactu eccl̄a debemus
intelligere sup egris
& paupes ad exemplū
dñi. Nam cū dñs descendit
de monte occurrit ei leplis
quidā dicens. Dñe tu potes
me mundare. At ille dixit.
Volo mundare & tetigit eū

et mundatus ē. Et eccl̄a celē
ceci limuit de luto facio
expuro et sanauit eum. Si
ergo dñs celi et terre non
est designatus tangere tā
turpes paupes ut ē leplis
et cecis. Nec nos nisi debi
designari tangere debem⁹
quoslibet paupes. libenter
itaq; debem⁹ tangere illos.
& delecto ad lectū tr̄sportare
et ad necessiā illos ad uiuare.
Et eccl̄a cecis porigere manū
qđ et eccl̄a exemplū leuite
vulneratos sup uimentū
illos adiuuare et om̄etare
illos stabulario & licet ren-
tetigerim uobis istos. vñ.
modis et sensus p̄incipales
quib; debem⁹ intelligere sup
egenos & paupes. Odultiū
sunt sensus et modi quibus
sup eos intelligere possum⁹
debem⁹. sicut misericordia et
benignitas. humanitas.
sciēta. et aliū multi de quib;

nō oportet ad p̄sens discep-
tare. Non ḡ erciser aliquis
obolemosinā dicens non
habeo quid t̄buā paupib;
nullus enī est imundo q;
nō possit intelligere sup
egenos et paupes aliquo
expeditis modis. Aliquii
teus mendax ēē qui dicit
paupes semp habebitis
uobis. et cū uolueritis
potestis ul̄ b̄nfacē. Siquis
ergo uult illis b̄nfacere
pot. et si nō b̄nfacit alius
paupib; nō d̄ est illi. si
facultas si uoluntas. Si
ergo non h̄t aliquis aurū
ul̄ argentū ul̄ substatā
hui mandi t̄būat illis
orationē bona uolūtate.
et orationē & passionem q;
dicat cū ap̄lo. Quis iñiat.
Tego nō infirmor. Quis
scandalizatur et ego non
uero et dicat quod beatus
petrus dixit. Cuidam

clauto aurū et argentum
nō est michi qđ aurē halto
ribido. Nam ut ait ap̄ls
in ep̄la sedā ad corinthios.
voluntas siquid p̄mpta ē
sc̄lin id qđ h̄t accepta est.
et non sc̄lin id q; non h̄t.
Non enī ualnis sit solatō
uobis autē tribulatio. Et
ex equalitate in p̄sentinā
habundantia aliorū iōpū
suppletat sicut & aliorū habū
tantia n̄ē debet ēē iōpic
supplementū sc̄lin uires
et facultates paupibus
largiri debet. **Ait enim**
salomon ante mortē b̄nfac
amico tuo et sc̄lin uires
tuas exporigens da paupi
nō alii relinquē labores
tuos faciem itaq; qđ dñ
tobias filio suo.
Quomodo potueris miseriā
esto & simul t̄ sup̄fuit
habundantē t̄bue si aut
erigū. & illud erigū

impunitate et nota non tamen debet aliquis tamquam suo alii tribuere quod te a dicere cogatur. Nam et seneca de hisicius dixit. Sic dabo pietatu ut ipse non peccat. Et cato dixit. Sic bonus est bonis ne te mala depravatur. Non enim regnat deus ab homine aliquo ultra posse. Nam regnum dei tantum ualerit quantum habet. Et eciam uidetur deus plus gaudenter de parua elemosina in paupertate quam de magna data inducens.

Inte lucas in euangelio dicitur. Quod resus contra gazarum latum aspicies Elias iacebat in gazarum filio et multitudine iacebat multa et una uictua pauperula misit duo minuta in gazarum filio. Et resus autem queceans discipulos suos ait. Amendato uobis. Nec uictua pauperula plus misit omnibus qui miserit igazari latio. quia illi ex habitu da-

nasua habuit de paupertate toruinet suum. Et eciam scilicet publicum. Vident te paucum deus oblectatur in ipso. Nece cresceret se aliquis ab elemosina tua dices ego sum immortali peccato. Et tota mea subsum distribuero in celos paupiri. Caritate autem non habem nichil in predicto esse uerum est quod non predictum quantum ad pietatem. psut enim elemosina facere est caritate. et dum quis immortali peccato ad multa psut enim ad bonum nomen. de quo.

Salomon dixit. O melius est nomen bonum quam diuinus multe. Et resus sic dicitur. Cuius habet de bono nomine. hoc enim magis tibi durabit quam mille tresaurum magni pretiosi. psut enim ad minorum penam. quia nullum bonum in remunari. psut enim ad habilitationem gratiae ut ceci illustreret deus auctor. Multos enim secos illustratos legimus propter elemosinas quas faciebat ante cum non

cent ita boni ut de cornelio centurione legitur in actis apostolorum cui angelus dixit. Clelus tuus memorare sunt coram domino. et de tobias. et de sancto eustagio et multis aliis. legitur. psut eciam ad augustinum dunciarum in hoc modo. Et salomon in pueris ait dices. honora dominum te tua substancia et de pietatis oīus frugum tuarum et implebunt ore tua saturitate et uno rore uularia tua redundabunt. Non enim crescit substancia hominum propter elemosinam immo semper crescat et augescat. Nascitur quanto cantelabuerit et arderet et lumen ab easum mitur. lumen primum cantere non minuitur sed duplicatur. ita substancia hominum crescat et augescat per datum elemosinarum quod possimus manifeste cognoscere per exempla diuinorum. dominus enim noster resus christus cum uidisset turbam que secuta fuerat cum indebet misericordia fuit super eam dicens. Si dimiseritis eos ieiunos deinceps in una et uolens facere elemosinam de sua substancia ab eo creata pauit quinq̄ milia hominum exceptis parvulis et mulieribus de quibus panib; et duobus piscibus. elemosina domini ita facta substancia domini ab eo creata intantum crescat ut et habuidatur ut ex reliquis fragrantior quod super fuerat et habuidatur in copiis replerent similitudinem sub domini habitauit et crevit quodcumque pauit quatuor milia hominum extra parvulos et mulieres. de ruris panib; et paneis propter piscibus et ex reliquis que super fuerat septem forte collecti sunt fragrantior plene. possimus etiam cognoscere quod cluicium hominum non minimum propter elemosinas propter multa exempla humana. nam multas bonas domos in

Gent ita boni.

De indumentis.

Paulus ap's dicit. **I**nter autem uestimenta t' quibus regant h'is cōtentis sumus. **A**ugustinus dixit. **V**estis autem tibi pura cuius derur. nō ad pulchritudinem. s' p'ce necessariū tegimunt. ne dū exquisitis indumentis uestheris in alterutū turpi sumas. **G**regorius dixit. **N**emo quippe uestimenta p'fici ad manē g'liam querit. non uult ibi p'fosis uestib' inclui. vbi abal'is non possit uideri.

De relinquentib' sceluum.

Dns dicit in euanglio. **C**oris qui reliquerit domū v'l frēs aut sorores aut patrē aut matrē aut filios aut filias aut agros p'pter nomen meū centuplū accipier t' uita etiā possit debit. **P**aulus ap's dicit. Nolite q'formari huic sclo si reformamini in uitate sensus ur'i. ut p'betis que

sit uoluntas dei bona et biplacens et p'fecta. Qui utunt h'c modo tranquā nō utantur. **J**acobus ap's dicit. **Q**uicq' g' uolueit amicus ē sceli hui'. i'mic' dei cōstatuer. **S**alomon dixit. **L**onit' ad deū et relinque peccata tua. **H**eromonius dixit. **V**nus quisq' cū o'ya agit ei' filius appellat. facile o'repnit o'ia. qui se semp cogitat ē moriturū.

Ambrosius dixit.

Qui uult deū possidere re renocet mundū. ut sit illi deus beata possessio. Nec renocet mundū. quē ter terrene possessionis delect delectat ambitio. **B**asilius dixit. Nulli studeas p' placere nisi soli deo.

De uirginitate.

Dns dicit in euanglio. **F**ilii sceli hui' nubet. et trahunt ad nuptias. illi ab qui digni habent sclo

illo t' resurrectionē ex mortuis neq' nubent neg' clucit u' uxores. neq' enī ultra mori poterūt. equales enī angl's sūt. et filii sūt dei cū filii sūt resurrectionis. **P**aulus ap's dixit. **V**irgo que imputa ē cogitat que dñi sūt. quomō placeat deo. **I**te dixit. Qui matrimonio u'ngit uirginitatē b'nsfacit. et qui non u'ngit melius facit. **A**ugustinus dixit. Nichil p'dest uirginitas corporis. Vbi opat corporeo mentis. **D**e iustitia.

Dns dicit in euanglio. **Q**uerite p'mū regnū dei. et iustitiā eius. et h' o'ia adhycientur nobis. Non egent qui sanū sūt medico. si qui male h'nt. Nō uenit uocare iustos. si peccatores ad penitenciā. **J**acobus ap's dixit. fructus aut iusticie in pace seminatur facientib' pacē. **S**alomon dixit. Abominatione est

dnō uia impī. qui sequit iustitiā diligetur ab eo.

De iniuria.

Dns dicit in euanglio. **N**olite iudicare iniucem. Cauete aut' afermto pluris or. **P**etrus apostolus dixit.

Deponētes igit' o'ēm maliciā et o'ēm dolū. et similitudines et detractiones et o'ēs iniicias.

Gregorius dixit. **O**dos p'no' est iniudicare alius iuritibus bonū q'd ip'si h'x nō appetit. nūc p'pheta ait. Querite dñm cū inueniri pot' inuocate eū dū. p'p' est. et tunc i dicent quid nobis. p'fuit habundātia diuina vel lucis sceli o'ia sicut umbra trahierūt. et sol iusticie non est ortus nobis. p'p' quod peccant morientes. hic i clumittit. et ip'sa peccata scū portant. quia dulce ē p'cū famara mors.

De silencio.

Dns dicit in euanglio. **B**onus h'ō de bono thesa-

undim̄ quā diuncie habū
dauerūt et creuerūt q̄nto
elemosine meis habūdūt
et habundant siebat. Ele-
mosinis paucitā subītā
bona illar̄ domor̄ sūt am-
anchilata penit̄ et dñct̄.
Si ergo elemosine fact̄ eē
caritatē ad tot et tāta ualē
et p̄sūt bñdūt. **augusti**
Interim dū malus es fac
quicq̄ad boni potes nec
dicat quis ego habeo filii
partes quib; uolo reliquē
Nā qui elemosinas nō fac
plus alii quā se ipin̄ diliḡ
et alii relinquēdo nich̄ sibi
penitus refuat qđ ē magna
demēcia. **ait enim seneca**
mepis. **Magna** demēcia
est heredis sui negotia, pen-
sare et sibi omnia drgat̄
ut sibi eramico faciat iūmā
magna hereditas. quāto eī
plus de tuo recipierit tanto
plus de tua morte gaudbit
Et dñs in euanglio p̄ matē
dixit. Qui diligit patrē

aut mātrē plus quā mē
non ē me dignus. Et qui
diligit filios aut filias
plus quā me non est me
dignus. Nūc uideamus
quā sup̄ egenos et paup̄
intelligere debem̄ et certe
quia dñs eos nobis dñe
tereliquid. **p̄pha** testāt̄
qui art̄. ubi derelictus ē
paup̄ et ē. et explayno tu-
eris adiutor. licet psalmi
sta ille loquatur de teo m̄
incarnis dei et cuiuslibet q̄
ē in ecclia dñm ē t̄ drelict̄
est paup̄ et ē. si ḡ deus pan-
paup̄es tereliquid̄ refugiu-
cor̄ eē debem̄ et ad unum
eos int̄bulatōib; suis ad
exemplū dñi. **De quo p̄plū**
dixit. factus ē dñs ref-
refugiu- p̄sūgum adiutor
in oportunitatib; int̄bu-
latione. et libnare debem̄
p̄sūle paup̄es ap̄tentib;
ad exemplū domini.
De quo dicit propheta.
Qui libnatur paup̄e apo-

950
299
tineat demollitur. **Et etiā**
marialis dixit. Qui
iustis sc̄sq; uiris theologie
ministrat sumit ubi donat
sp̄rgit et acumulat. **Et**
salomon in p̄ibus dixit.
feneratur tec̄ qui miseretur
paup̄is. et incisitudinem
suam reddit dñq; ifinie
sūt r̄es quib; p̄dita facē
debem̄ in quib; no op̄et
ad p̄sens infist̄. Ultimo
audiām p̄ma que p̄ter
p̄dicta consequi debem̄.
c̄te immunitabiliā et iūnitā
Nā h̄c faciēt̄ erim̄ beati
et inde mala libabit nos
dñs ut hic dicit. h̄c est
inde iudiciū que erit mala
malis. et bona lonis. Nulla
enī dies p̄ se mala ē. Si enī
dies p̄ se bona sūt ut igneſi
legit. quāto diuisit̄ deus
lucē atenebris et fecit diē
et noctē. Dicit enī ibi q̄
deus uidit op̄a sua que
erant ualte bona. Si dicit̄
dies mali p̄ se maliciā et

miseria hominum. **Vnde dñs dixit mecum dñe.** Sufficiat
hunc diei malitia sua. **Et apłs Iep̄la ad ephesios dixit.**
Pecidentes tempus qm
dies malis sūt. Nā ut ait
quidū ph̄s. Nich̄ ē homin̄
bonū sine se bono et erim
iocundi. pph̄a restante qui
aīt. **Iocundus homo qui**
misserit et comodat. dis
ponet fr̄mones suos iudi
cio. quia in eternum non
comouebit. et elemosine
pro nobis erorabit ad dñm.
Vnde Iesu sime dixit.

Concluse elemosinā in cor
paup̄is. et h̄c erorabit
pro ab omni malo. et eaī
resistent peccatis nris ele
ut idem aīt. Ign̄ ardente
erunguit aqua. sic elemo
sina resistit peccatis.

Et eaī ut ait Iobias.

filio suo dando elemosinā
premū t̄ bonū t̄hesauras
in die necessitatis qm elemo
sina ab omni peccato et

morte libat et nō patitur.
aīam ire intenebris. fiduci
magna erit corā simō deo
elemosina omnib⁹ qui faciat
eā. et eaī non indigebim⁹.
Salomonē testante qui
aīt. Qui dat paup̄i non
indigebit. Qui autem
despicit p̄fēcāt sustinebit
penuria et eaī habebit
bona q̄ narrat. **ysias dīces.**
Cū effudens aīam tuā esun
enti. et aīam afflictā reple
ueris. Ouerit intenebris
luc tua et tenebre tue erūt
sicut meridies. et requī tibi
dabit dñs deus semp̄ et
insplendorib⁹ aīam tuā
saluabit et ossa tua libabit
et erit quasi ortis unguis
et sicut fons iunis cui nō
deficit aqua. Quod plura
nō possem b̄nifica que sum⁹
consecutum enarrare. nec
lingua mea ualeret aliquā
explicare. **Nā ut idem ysias aīt.**
Quod oculus non
uidet nec auris audiuit n̄

in eo h̄ois ascendit quāta
prauant deus diligentib⁹
se. h̄c deniq̄ notable est
plus quā notable quod
elemosina ē simū bonum
in hoc. nā sicut in templo
dñi om̄es parvites ad unū
lapide reducunt et sub
illo lapide claudunt. De q̄
lapide fecit mencionem.
ysleta dīces. Lapide quē
reprobauerit edificantes h̄
factus ē incipit anguli
tra et om̄ia op̄a hominū
reducunt ad elemosinā. et
subea claudunt plus etiam
dico uobis q̄d sola dano ele
mosinā uideatur ē ratio q̄r
deus dat nobis regnū eternū
et sola tenegatio elemosi
nā est ratio q̄r dñs dat nō
eternū suppliciū q̄d possumus
utere aīte p̄ euangeliū dñi
nā ultima sententia quam
daturus ē in die iudicandi
bono qui erūt aīte et uite
b̄ndicat patris mei p̄cipit
regnū q̄d uobis patitur est
ab origine mudi. et reddit
rōm. quare dīces. nā p̄fū
nu et dedisti michi māducāt.
Sicut et dedisti michi bibere
Nudus fuī. et copulisti me
hos̄p̄es fūt̄ et colegeristi me.
Infirmūt̄ inearē fūt̄. uisita
stis me. nec dīces quia fūstis
sobri. casti humiles. tenet
om̄netes. mites. ut talia b̄n
fecisti. Si tantum dōne rōne
elemosinā redēs dīcer.
Esuruī enī et dedisti michi
manducare t̄. S̄ imiliter
coīso. dīcer malis qui erūt
asimilis. Itē maledicti ignē
eternū et reddet rōm quare
dīces. esuruī enī t̄ nō dedisti
michi manducare. Sūtuī t̄
nō dedisti m̄ bibere. si te
singulis. ut sup̄m dīci. Si ḡ
elemosina dāto ul̄ tenegatio
ēratio q̄r deus est daturus
uit̄ eternā ul̄ tenegaturus
nobis. sollicite sup̄ egenos. t̄
paup̄es ita intellige debēt
ut simus beatū in die mala
liberari nos dicāq̄ nobis.

venite bñdicti patris mei
pripere regnū quod patū
est nobis aborigine mñdi
ad quod ille nos oducat
qui sine fine uiuit et regt
ameis.

Sermo factus ad cognoscendū que sunt necessaria in conuicio et quomodo debemus intelligere sup egenos et pauperes scđm pplexam dicentē. Beatus qui intelligit sup egenū et paupem Rubrica.

Dominme labia mea
apries et os meum
anuntiabit laudem
tuā. Longgregatio nā sit
innoicē dñi qui ait. Vbiqz
duo ul tres congregati
fuerūt innoicē meo ego illuc
sum. ad quinū frēs more
solito congregati. quatuor
inspicere debem. Inpmis
quid sit communī. Scđo
qualiter nos met ip̄os ad
quinū pparare debeam?

Tertio quos debeamus ad
quinū ppartare. Quarto et ultimo que sint neccia
ad quinū pparare. Coniuī est coagulū amicetie
inē bonos. Int̄ malos aut
dissensio ut quidā phs
dixit. Ad lxx ergo ut ami
cacia nā coaguletur
bonis et inē bonos opter
nos bonos cē et sic ad qm
inū nos met ip̄os plementa
tem pparare. Alioquin qui
uni nobis bonū non ēet.
Nam qui tam sapiēs dimit
nichil ē lxi bonū sine se
bono. ppartatione nō nobis.
De ip̄is frā ad quinū cū
spicendū est. cū quibus
etatis aut bibatis quam
quod etatis aut bibatis.
Nam sine amico epulatō
leonis ac lupi uita ē.

Et ap̄beta etiam dixit.
sup̄o celo et infaciabilitate
corde cū lxx nō cerebā. Non
enī cū om̄ibz uiderent
comedendū est.

Nam dixit beatus p
paulus in epistola.
Si qui nominantur
frēs int̄ nos ē formator
aut avarus aut ytolis
suiēs. aut maledictus aut
ebriosus aut rapar cibū
nec cibū sumite. Inuitare
ergo debetis ad quinū
inē bonos et pauperes scđm
ubū dñi dicetis. Cū facis
prandū aut cenā noli in
uitare amicos aut cognatos
diuites. Si pauperes aut
debiles ut habeas retibus
tionē ad dñ. Recete igitur
feastis invitando illos
pauperes minores ad quinū
uirū. Nam peos diuinata
stis ip̄o dicent. Quidam qui
unū erimimus iste festas
et nichil feastas illos patē
to pascitis dñm. Vñ quidā
sapiēs dixit. Quis quis ē
immēla pñm de paupre p̄sā.
Nam dñ pascis ei pascis
amicē teū. Paupis isteate
nā latet ip̄e deus. libenter

itaq; debetis istos paupes
et alios uocare et pascē
de uā habundācia illis
largiri ut p̄ces et orōnes
suas recipiat nos in eterna
tabnacula scđm ubū dñi
dicetis. facite uobis amicos
de māmona iniquitatis
qui recipiat uos in eterna
tabnacula. Bonū est enī
elenosine donū. quod ai
donatur nobis refuatū
et inthesauris dei nobis
reconditū. dñ dicente.
Tesauritate nobis tesaur
metulo ubi neq; erugo neg
tione demolitur. Et etiā
martialis dixit.
Quā uishs sc̄is q; uiris theo
logie m̄. m̄istrat. sumit
ubi donat. spargit et ac
mulat. Qui nō indignis
bis munera p̄sita petit.
Et qm donat et immēta
tu quac̄ cois meretricib;
et parabib;. Quaequid
habes p̄dis p̄deris ergo
miser. Inveratās itaq;

sup istos et alios egenos ut
sitis beati et non comoue
animi in eternū. scđm pph
ibā dicentis. Beatus qui
intelligit sup egenum et
pauprem in die mala libem
bit cum dñs. **Et alibi**

plexa dixit. Jecundus
lō qui misetur et comedat
disponet. smones suos in
iudicio quia in eternū nō
comouebitur. Vltimo ut
diri. telem ut ea que sunt
necessaria ad huius pparat.
Et cte arbitrio meo ad hui
us necessaria sunt tria gna
ferculorū pmiū quidē de cibis
spinalibz quibz alatur aīa.
Sedim de cibis sp̄alibz qbi
corpora sustentur. Tūn
de cibaris mixtis que sml
psint aīe et corpū frater
itaq; iudicetur. qui post me
iudicurus ē. pphab. nō
ferulū de cibis sp̄alibz
ppha nō mandat ubi ferulū
de cibaris mixtis q̄ fidili
genter auobis fuerint

sumpta atq; digesta. mltū
uobis ppterū corpori. t. aīe
cū dicit. Si uere utiq; insti
cam loquimini recte iudi
cate filii hominū. In lō
usu. ppheticō qdlibet ubū
p se notabile est. Vnde qnq;
ualte utilia notari possunt.
meo vtelicet. lecutio. iūtis
iusticia. iudicū. et p quos
iudicū tebeat ereri. Circa
illud ubū loquimini scire
debetis q̄ lecutio ab ore
pcedit atq; lingue artificio
exectur. Ad lō ergo ut locu
tio nā bona et recta utilisq;
sit. ori nō telem apnere
custodiā. frenoq; recto illō
coartare. Vn. pphā rogauit
dūm dicens. Apone ori nō
custodiā. q̄ hostiū circūstācie
labis meis. Et metacastico
legit aurū tuū et argentū
tuū confla. et ubis tuis facio
staterā q̄ frenos ori tuo recte
et attente ne forte labaris
in lingua et tadas inspectu
infidancū tibi. t. sit casus

tuus insanabilis imorte
freno itaq; ori tuo imposito.
qua mpūbio dicit. Osse
caret lingua. si frāgit dosa
maligna. Et etiā de omni
ocioso ubo redditur sumus
rōnem. et qua etiā aspiēre
dicit. Aors et uita ī manu
lingue. Domanda ē lingua
puit est possibile. t. colēctēdū
atq; refrenanda. iteo dixi
pro ut possibile est lingua
fore domandā. quia ad ple
num lingua suā nemo doare
potest. beato iacobo h̄ testātē
qui ait in ep̄la sua. Natura
bestiarū ac sp̄entū et uolentiū
t. et ceterū domant̄. t. anatura
humana domata sūt. Lingua
autē suā nemo domare pot.
Si licet domari nō possit.
colēcenta tñ est. Vn. beate
petr̄ in ep̄la pma dixit. Qm
multū uita diligere t. utere
dies bones colereat lingua
suā amalo. et labia sua ne
loquant̄ tolū decliner amalo
t. faciat bonū. inquirat

pacē. t. sequat̄ cā. Item q̄ pphā
dicit. Competenda est etiā
lingua. ut ait caro. Virtutē
pmā cē puto q̄ pscē lingua.
protinus ille deo ē q̄ seit
rōne tacē. Refrenāda est
etiā lingua ut raeat. nam
ut ait sapiens. Tacere qui
nescit. nescit loqui. nescit
ergo stultus loqui. quia
tacere nescit. Vn. quidam
sapiens interrogatus cur
tantū taceret. an quia
stultus ēet. Bendit stultus
tacere nō potest. Salomō
tamen dixit. Stultus q̄
sitauerit sapiēs reputabi.
Moderate tamen loqui t
tacere debem̄. Vn. pphil
dixit. Nec nūnū raeas
nec uba supflua dicas.
Refrenāda est etiā ligū
ut non sit ubosa. Nā ut
ait sapiens. Verboſa ling
malicie iudicū est. Refre
nari etiā debet ut sit uerā
et nō mendac. scđm ubū
dñi dicentis. sit smo nescit

est. est. non. non. quampli
est amalo ē. Refrenanda
est ecā lingua ut sit tarda
ad rendendū et loquendū
et nō ueloc. Nam dicit sūc
iacob: esto ad audientū
tardus nō ad loquendū
tardus ad iram. Et ait
salomon. Videlicet hominē
uelocē ad loquendū stultū
magis spanda est quā illī
correctio. Et alibi qui pū
luit quā antiat stultū
se ēē demolitac 9fusionē
dignū. Itē refrenanda ē
lingua ut sit dulcis et
bñ loquatur. Nam ut ait
salomon. Verbū dulce
multiplicat amicos et
mitigat inimicos. Et
ecā quidā aliud dicit.
Principiū amicicie ē bene
loqui. male dicere uero
erordū inimiciar. Et
panphylus dicit. Exortat
et nutrit facundia dulcis
amorē. Lingua enī emulaū
gratiosa in bono homine

habundat. vt ait salomō.
Refrenāda ē insip lingua
ut sit mollis et molles p
pferat rafusiones. Nā ut
dixit salomon. Ovallis
ræsio frangit mas fimo q
durus infuritat furores.
refrenāda est insip lingua
ut non pferat in anima ubi
aut enī seneca te formula
honeste uite. Sermo quap
tuus nō sit manus. si aut
toceat aut psoletur aut
scipiat aut moneat. Re
frenāda est ecā lingua
ut nō pferat turpia uba
ul'm honesta. Nam ut ait
apl's. Turpia colloquia
bonos mores corrumput.
Et seneca dicit. alibi vir
turpibz abstinet. quia
licentia eoz imprudentia
nutrit. Et socrates dixit.
Quae facere turpe est ea n
dicere honestū puto. Refre
nanda est ecā lingua ut
nō cerret de ea re que nō
molestat. ait enī salomō.

Nec rendere. Nam q air
apl's. vidi archana dei
que nō licet homini loqui.
Et salomon dixit. Qui
ambulat fraudulenter
reuelat archana. qui aut
fidelis ē celat animi cōmissi.
Et alius sapiē dix. Septē
apud te sit fimo quē tu solue
audiens. Et alius dixit.
Qz secretū est uis nemini
dicas. De his ergo loqui
non debetis. si si loquimini
ueritatē loqui debetis. qd
est ueritas. et ueritas est.
ut ipē dicit meuaglio. Ego
summa ueritas iusta. Et
apha testatur dicens. Venta
de terra orta est. et iustitate
celo. pferit. De terra hoc ē
te brā uirgine maria. et
uba domini ueritas sūt. Vnde
apha ait. Omnia mandata
tua ueritas. et ueritas domini
ueritas dicitur. Vnde itemph
dixit. Vniuersale ueritas dicitur.
Ergo post dei est
colenda que soialvies deo

primos facit. cu et ipse deus
veritas sit. veritatē loqui
debetis mendacio penitus
fugato. Nam ut ait dñs.
diabolus ē mendax et pater
eius. Et os qui mentitur
occidit anima. Et salomon
dixit. potius diligendus
est fūr quā. Asiduus immē
tatio. Et lingua mendacē
edit dñs et seminante int̄
frēs discordia. breuit tacit
que audiatis sup illo uerbo
uere. accedam. ad tēnū no
notabile. ubi dicit. iusticiā
vere uiq; loqui debetis iusta
cā. circa iusticiā scire debem
q̄ iusticia deus est. vñp̄la
dixit. iusticia de celo. p̄sp̄.
comēdant etiā tullius in
iusticiā dices. iusticia ē om̄
dñs et regina. uirtutū. In
etiā ait. nichil est honestū
q̄ iusticia uacat. quare
item dicit. nullū tempus
est quod iusticia uacare
debet. hinc etiā ait. iusti
cia in oīb; fore neccia. Nam

bus qui uendūt. emunt.
conducūt. locant. oīa lñdi
q̄ negotiis implicant. iusti
ad rem gerendā neccia est.
euus tanta uis est. ut nec
illi qui maleficio et seelere
pascunt. possint sine aliqua
particula iusticie uiuere.
Nam ille qui archipiratai
nisi equalit̄ p̄tēa disperiat.
aut interficiet. asocis aut
relinquuntur. Item etiā dicit.
iusticia sine prudencia nullū
poterit. sine iusticia nil ualer
prudentia. quare etiā dñs
dixit. Sapiencia hui⁹ mīdi
stulticia est apud teū. De
sapiencia enī dixit que caret
iusticia. p̄ uera uiq; iusticia
pugnare debem̄. Nam dicit
philosophus sirac. puishna
agonare. paia tua. et usq;
ad mortē certa. p̄ iusticia.
et dñs expugnabit. p̄ te
mimicos tuos. Et dissimili
tullius iusticiā dices. fon
damentū ē p̄petue comē
dationis. et fame iusticia.

fine qua nichil potest esse
laudabile. seneca uero de
formula honeste uite diffi
niuit iusticiā dicens. iusti
est nature tacita cōuentio
in adiutoriū altorū iūtē.
In moralū uō dogmate di
diffinit. iusticia est uirtus
ofuatri humanae societatis
et cō utilitatis. Scđm legor
uō diffinit. iusticia est ofic
et p̄petua uoluntas ius suū
cinq; tribuens. p̄tes uō iusti
sūt non uiolare lōc̄es. uere
ueretundie non offendere.
ut item tullius dixit. Si
iusticia ḡ talis est ut sapia
dicit. et dissimili iusticia uere
loqui debetis et p̄cepta iuris
que aū iusticia orunt̄ obſtruē.
que sūt honeste uiuere. alii
nō ledere. suū cinq; tribuere.
Et si hoc feceris iusti eritis.
sc̄tēs q̄ nemo iustus esse
potest. qui morte. qui exiliū.
qui egestatē timet. aut qui
ea que sūt his oraria eq̄ā
ante ponit. ut item tullius

309

tān quā loquaris dīces q̄
utē qui p̄ impiciā male
iudicauit tenet. sicut et
medicis qui p̄ impiciam
male feciūt tenetur. ut
leges nō dicit. Jurisdictio
ecīā necīā ē. Nam ut ip̄i
iudei dicebant pilato. nō
nō licet occidere quēquam
qua non lēbant iurisdictio.
alioquin sentēcia nulla cēt.
ut pote anō cōpetēti iudic
lata ut leges clamāt. Pa
ratiōnatio ecīā ē necīā
id est rōmīs inquisitio. Nā
bñ adhibita rō. qd optimū
sit cīnt. neglecta nō mītis
implicat erōib; ut qdā
sapiēs dīrit. Nā qd rōne
cāret non potest cēt diutēnū
qui enī feciū rōm portat
totū mundū umcit. Vnde
quidā sapiēs dīrit. Sūns
uīcē totū mundū subice te
te rōm. Delibatio etiam.
iudicio ē necīā. cum

deliberatione enī et sine
festinātia q̄ ira p̄cedētū
est ad iudicīū. Delibare
enī utilia mora ē tutissima.
Nam ut quidā sapiēs dīrit.
Optimū iudicē exstimo q̄
cīto intelligit et tarde ui
iudicat. In iudicando enī
crimīnosa est celeritas vñ
dīci. sicut. mora omnis
odiosa ē. s̄ facit sapientē.
Et aliis dīrit. Duo sunt
otriā iudicio festinātia
ita quare enī nulli dīrit.
Nunquā enī iratus qui ae
accedit ad penā mediocitatē
illā tenebit que ē int̄ nūmū
et parū. vñ ecīā lex dīcit.
quod utē ponderatus
debet ferre finas. et frequenter
partes interrogare. an noui
aliquid addere uelint. Et
ecīā mulier dephensa in
ad ulterio ducta cēt ante
teū. digito sc̄ebat iterū.
Et post delibationē eleuat

capite sentēcāuit dicens.
Quicq; utrū sine peccato
est. p̄mū inē lapidē mutat.
Et iterū delibanto sc̄ebat
iterū. Et eleuat oculis
dīrit. mulier ubi sit qui te
accusant et illa dīrit. nemo
dīcē. ille dīrit seu rendit
sinullus te accusat nec ego
te ostēpnabo. Iustitia uero
iudicio est necīā. ut sup
dīri. an iudicīū para iustīā
ē. Timor dīcī necessarius
ē iudicio. quia timor dīcī
initū est sapientie ut. p̄b̄
dīrit. Nam tanta ē osuſio
legū et decretor et decretalū
q̄ ad iudicandū uigī memoriā
homīnū sufficit. vñ lex chort
omniū memorī h̄zē t̄pētē
inullo peccare. p̄t̄ diuinit̄
quā humanitatis. siḡ p̄cī
ē diuinitatis quā huma
nitatis ualte emēndū est
ne forte diuinitas in nobis
nō sit necessitas nō iūtere

dñi iurauit p*un*uentē in
secula. Et p*ha* dicit. Jura
uit dñs et nō penitebit
eū. Simile nolite ē i*s*aisa
ubi dicit. Nolite addere
agrū agro. ul*t* domum
domui. Nam ne*g* ibi ex*st*
sit dñs necessitatē ul*t* utili
tate. si uoluntatē. Nulli
enī tam religiosi qui
non addant agrū agro.
ul*t* domū domui. Nam si*h*
frēs minores non h*ab*ent
eccliam c*o*petentē t*am*plā
ad *g*gregatiōnē fideliūm
adderent ecclie. t*in* s*o* h*ab*ent
congruū ad coquīnā uel
refectoriū adderet. t*am*e
domib*z* suis p*ed*et. Simile
nolite ē c*ū* dicit. Nolite co
cigitare de crastino. Et i*n*
alii multis locis. Sic g*o*
intelligunt p*ha* dñi. Nolite
i*sc*iam iudicandi. Item nolite
i*sc*iatate si nō h*ab*et i*ur*
d*omi*ni*re*. Et nolite i*ur*
d*omi*ni*re* sine r*on*e ul*g*o*ne* n*on* n*on* ul*g*

omissa i*ur*atione. Et nolite
i*ud*icare sine delib*at*ione
ul*c*ū felicitatē ul*i*ma. Item
nolite i*ud*icare iniuste ul*o*
tra i*ustici*ā. Et nolite i*ud*
icare sine timore dñi. Et no
nolite i*ud*icare id est non
beatis uolūtatem i*udicati*
n*on* nec*it*as. ul*t* utilitas
sub*st*it. Et si ita feceritis nō
i*udicabim*ini nec d*ep*nb*im*
imi*p*r*et* i*udit*ū n*on* i*mo*
meritū h*ab*itis i*nt*e*re* t*er*ritis
beati. p*ha* testante qui ait.
Beati qui custodiu*t* i*udicati*
t*faci*ut i*ustici*ā omni*tp*re*ce*.
N*on* sup*est* ut i*udicati* sup*er*
quito uocabulo h*ui* i*us*u*s*.
i*udelicet* ubi dicit. filii h*ab*
h*ominum* p*hi*los hominum
di*ct*at. p*ha* recte i*udicandū*
i*ra* p*ha* i*uba* ex*clu*ditur
et mouetur quedā uana
suspicio quorūdam h*ab*itorū
qui dicit*ur* h*o*ies n*on* posse
i*udicare*. nec i*undicta* fac*re*
dictes corporalē i*undicta*
ab*sol*ū p*tin*ere allegant*ur*

p*se* i*uba* dñi dic*et*is michi
i*undicta* t*et* ego retribuam.
Et p*edictam* auctoritatē nolite
i*udicare*. Si quis p*eu*iss*im*
t*ib*im*ari*llā p*o*re*ge* ei t*et* alia.
Et si quis ab*stuler*it t*unicā*
da*et* pallū. si ēt p*raue* intel
ligit p*chetas* auctoritates.
N*on* sicut in uno corpore m*la*
m*emb*a s*unt* non tamen cundē
actū h*ab*it*ur*. ut beatus paulus
dicit. Ita t*et* h*o*ies disticta
s*unt* officia. N*on* aliud dictū
est religiosis t*et* aliud in*se*lo
manentib*z*. aliud n*o* i*udicabi*.
Religious et p*fec*ens dictū
est. Si quis ab*stuler*it t*ibi*
t*unicā* da*et* pallū. Si quis
de*ter*rit t*ibi* i*marillā* p*o*re*ge*
ei t*et* alia in*se*culo manentib*z*.
ec*ia* bonis dictū est. v*im* vi
repellere om̄es leges. omnia
q*u* i*ura* p*clam*āt. Et q*o* quis
ob*tu*rel*la* corporis fac*it*.
i*o* recte fecisse ueterur. Et
melius est intempore ect*an*e.
quā post erit*ur* i*udicare*. d*u*
tamen ad i*undicta* n*o* s*iant*

ypocrite quecūq; uob; obser-
uare et facere. Sicut etiam
dñs moysen debere audi-
cū dicit in euāglio chris-
tūt moysen et pphas. au-
audiunt illos. appellatur
ecclā p euangliū ler dñi cū
dicit de lēlizabet r zacha-
ria. qui ambo erant iusti
apud dñm peccantes in oī
ope r smone sūm legē dñi
et ecclā dñs post resurrecti-
cū appinquassī discipulis
suis euntib; ad castellum
qd dicit emans incipiens
amoysen et pphis er pcelat
sc̄pturas. Si enī ler moysi
data ēt adiabolo nō me
incepisset dñs expositionē
sc̄ptuar̄ amoysē. S; quia
ip̄i h̄rticū dicit. ecce uera
enficerūt. et fā sunt noua
oī. plem ecclā p nouū resū
uindictā corporalē iudicē
h̄ntes iurisdictionē et
impū debere fieri r ipām
deo placere. Dicit enī bēs
petrus. Estote iudicii omni-

humane creature p deum.
Sue regi tāquā excellenti
sue cluclib; tamquā ab eo
missis ar uidecam nō male-
ficioz. Ad laudem nō bonor;
ergo uindictate malefitorib;
p iudicē facienta ē. Et ecclā
apl̄s in ep̄la pma ad romāq;
dicit. Iudez nō sine cā gladi
portar. Est enī iudex male-
factor in mā. Ergo iudex
de malefitorib; sumere
debet iudex dei enī ministr
p paulū dicit. sue sit bon
sue malus. pilato enim
qui malus iudex erat. dñ
dñs in passione sua. Non
b̄es potestatē sup me nisi
data ēt tibi de sup. Nō in
obedire debem malis potē
statib; in malū cū idem apl̄s
dicat. pncps non sūt timō
boni op̄s. Vis nō timere
potestatē bene fac. Et alibi
nolū in malo. si nice
in hono malū. p ubū ecclā
dñi. pbarū. uindictā corp-
ralem p iudicē debere fieri.

Nam dicit lucas ienāgl̄o.
veritātem inimicos meos
illos qui uoluerūt me re-
regnare sup se ad cluclē
huc et interficere aī me.
Et enī p passione dñi pbarū.
Nam cū dñs in cruce pedet.
duob; latromib; pendebib;
uno aterris. altero vero
asimbris. unus blasphem
bat enī dicens. sis ihu dei
es rescente de cruce r salua
te me ip̄m et nos. Alius
nō increpauit illū dices.
ne tu dei times. nos qdē
dignatis patimur r iuste-
hie aut̄ mīlālificat. Et
conuictus ad dñm iniqui-
mento mei dñe cū ueni
in regnū tuū. Dñs autem
dixit ei hodie meū eris
in paradiſo. Certe aut̄ lat
istē dixit ueni aut̄ falsū.
Si ueni dixit. ergo ueni
est q latrones r similes
malefactores. p̄s malis
feis digni et iuste occidi
possunt. ecclā amalis potesta

iudicium dñi qui dicet. Vnde
vincit patris mei papite
regnum qđ parvum est nobis
ab origine mundi. ad qđ
ille nos educat qui sine
fine iunxit et regnat amen.
hic est simo quē albanius
causidicus de sc̄a agatha
opuluit et edidit inter
causidicos brexienses.
apud frēs minores in
congregatione solita sub
anno dñi. 02. cc. l. in
media quadragesima. sup
de cōtra timoris domini
rubrica.

Bogate deū frēs in
ministro sue sc̄itati
t̄buat michi s̄ no suo
in utili dicere mē uos aliqd
laude utilitatis frēs mei
karissimi qui estis ab hīc;
sapiētes nomi uati summa
ope cuimare telem ut secim
legem legem nūm nomina
uera sine q̄sequēcia reb;. h̄c
ē ut uere sitis sapiētes ueia

q̄ sapūm possideatis. quād
ergo urm̄ indiget sapia
postuler illam ateo q̄dat
omnib; affluenter. nec
imperiat q̄ dabitur ei ut
beatus iacob; in eplā sua
dirit. Et certe siue pleges
humanas. unū euīq; rei
potentissima pars pncipii
est et unū euīq; rei tractat
incū spectandū est. Ita p
legem diuinā ad yapiēdā
ad incū uos recurre opter.
h̄c ē ad timorē dñi qui est
incū sapientie ut pphadū
qui ait. Incū sapientie ē
timor dñi. Aucham̄ itaq;
ibidñi. peuntē ppham
dicente. Venit filii autem
me. timorē dñi docebo uos
ad dectiū uos iunxit dñs
sui timoris. h̄c est enī ut
t̄buat nobis chlcedonē sui
amoris. h̄c est enī dñi iusta
osuerito. ut cui iuult t̄buē
suā grām et suū amore p̄us
incuriat suū timorē q̄ p̄s
ntē p̄ mltā exēpla. Nā cū

uoluit t̄buere beate ūgim
marie suā grām et suū amore
p̄us incuslit ei pangelum
suū timorē. vñ sc̄ptum est
meuāglio. quia cū p̄bata
ēt virgo maria insaluta
tione. angl̄i vñdit ei angl̄
dices. Ne timeas maria i
mūenisti grām apud deū.
Similē cum uoluit t̄buē
beato ioh̄i suū amore. et
hostendere illi secreta sua
p̄us incuslit ei t̄ timorē.
ut caderet interā q̄s mortui.
ut mapealip̄i legit̄. Similē
cū dñs beatū paulū uas &
electionis fecit ei p̄ suā grām
thūt cū timorē ei incuslit
ut caderet interā q̄s mortui
primore. idivit dñs quid us
me fac̄. ut mactib; aploz
legit̄. Et sic posset pon̄ iſi
exempla h̄eām̄ engo timorē
dñi & mltā bona habebim̄.
Nā dixit tobias filio suo
mltā bona habebis si timueris
deū. Et certe p̄ tertiorē ut
ut diri. habebim̄ eius amore
om̄es frōres uicit. Sexto

p dñi timorē expellemus
omnē mōpiam q nō mmū
emur omni bono. dixit eis
p̄pha. Timete eū cēs sc̄i eius.
qm nō est mōpiam timētib;
eū. Diuites eguerunt t̄ esu
nerūt. inquirentes autem
dm̄ nō minuent̄ oī bono.
Septimo p̄ dei timorē expe
llem omnē fūgūt et acq̄
nō solū libertatē. si eccl̄ sumā
ingenuitatē. Hā qui timer
dm̄ diliḡt illū. qd̄ diliḡt
illū obedit deo. ut petrus
alſius dir̄t. Et q̄ timer
et diliḡt deū. t̄ obed̄t deo.
s̄c̄ deī est mōlo. et ēt ubi
s̄c̄ deī ē. ibi libertas ē. ut dī
beat̄ paulus in ep̄la sua s̄a
ad corīthios. et beata ag
agatha int̄rogata agitāō
cū ḡditionis ēt. Rendit
ingenuitatē et eū ille r̄p
hend̄isset eā dices. Si in
genua es quomō ancilla
xp̄te cē ḡmemoras. Et illa
rendit sumā ingenuitatē
h̄ ē fūtus in qua xp̄i ḡme

morat̄ ut in passione dicte
uirginis legit̄. Octauo p̄
timorē dñi acquirim̄ illī
misericordiā. quare beata
uirgo maria dicit̄. Et mīa
eius ap̄genie in p̄genies
timētib; eū. Nono p̄ dei
timorē acq̄rim̄ illī adiuto
nū atq̄ p̄tectionē. ait eis
p̄pha. Qui timer̄ tōmmū
sperauerūt in dñō. adiuto
cor et p̄tector cor ē. Dec̄o
p̄ dei timorē acquirem̄ illī
gl̄ificationē. Dicit̄ enim
p̄pha. Oulta flagella pecc
toris timer̄t autē domini
gl̄ificat̄. Undec̄o p̄ dei timorē
acquirem̄ beatitudines et
erūt̄ beat̄. dicit̄ eū p̄pha
beati omnes qui timer̄ dñm̄
qui ambulat̄ in ius eius.
Duodec̄o p̄ dei timorē pue
num̄ ad p̄fectū bonū. hoc
est ad uerā sapiam et sciā
diuinaz et h̄ uminaz r̄p̄.
Est enī sapia p̄fici bonum̄
mētis humane et diuinaz
humanaꝝ r̄p̄. sc̄a. ut seneca

in ep̄lis dicit̄. Est enim
sumū multa salām̄ fidū
sapientē quā qui inuenit
felix est. q̄ qui possidet beat̄
ē quā sapiam salomō ip̄ib
sup̄ oī q̄ntauit dices. 160
oxiloz̄ ē sapia tūcīs p̄fici
opib; et om̄e desiderabile
eūo poterit cōpari. vñ ar
die sapientie seror meaq̄s.
q̄ prudētia amica tua uita.
Et iterū posside sapiam. q̄
auro melior ē. r̄acquire
prudētia q̄a melior est.
argēto. quā sapiam h̄rē
deben̄ ad sobrietatē t̄ cuī
timore dñi. Nā dicit̄ beat̄
paulus in ep̄la sua ad roāos.
Nō alītū sage. si time. Et
iterū meadem̄. Nō plus
sage quā oportet sapere si
sage ad sobrietatē. Et ēt
si ita fecerim̄ sapia multa
bona nobis ēbuer. In p̄mis
enī letificat̄ cor. ut iesus
firat̄ testatur dicens. vñi
et musica letificat̄ cor. et
sup̄ utraq̄ dilectio sapientie.

139

In sup̄ etiam animū sanat.
Nā dicit̄ seneca in ep̄lis.
eger animū ē sine sapientia.
Sapientia in sup̄ animū
firmat et fabricat. uitā
disponit. regit actiones.
agenda. Tōmitētā ēmo
strat. Sapia nos tueri
debet. hoc decebit ut deū
sequaris. feras casus hoc
exigit ut ad legem suā
quisq; uiuat nec arōne
uita dissenserit. hoc ēm̄ ita
sapiente facit. ut aquodā
phylosopho dicit̄. Sapientia
contra cēs ferri arma cuī
cogitat. nos ḡ ita sapientes
ēē debem̄. ut sim̄ sapientes
in bono et simplices ī malo.
ut beatus paulus in ep̄la
sua ad romanos dicit̄. Et
contra om̄es malos ferre
deben̄ arma iustitiae. cum
cogitam̄. Nā cuī loīc uenit
ad nos. p̄ filio ul̄ auxiliq;
petendo. bñ t̄ iuste debem̄
eis q̄silere. illos. q̄ adūmāe
in bona causa. et etiā inde

possim⁹ iusti p̄tū sive salām;
accipe. Nam dixit beat⁹ ang⁹.
Lieet ad uocato uenētū iusta
ad uocationē et uiris q̄s uo-
nentere iustū q̄silū. Et si
forte amicus ul' inuenimus
ul' aliquis potens ueller
ut ei collusionē ul' maliciā
indicem⁹. ul' ur in mala cā
eu ad iuuem⁹. ul' defendantam
urili⁹ ei resistat. Et q̄ amalo
pp̄to reuecare. app̄sse debem⁹
i rendere illi seclim apli dictū.
qui dixit in epla sedā ad coū-
tios. Non enī possim⁹
ad ius in iurū h̄ p̄intare.
Et ecī sc̄lm leges m̄s rende-
deben⁹ que elicit. Que sc̄lā
pietatis et testimoniōne uel
negdā nām leclit. Et ḡnali⁹
que cōrta bonos mores sunt.
nec facere posse credendū est.
Te adest posse fieri credunt
que q̄mote fuit. Et si forte ille
amicus nōsler inslitrūt uolō
nos abono. posico ad malum
tralere. ostantā habeam⁹ et
in memorā habeam⁹ dictum

aplī qui ait. in epla ad māoē.
Noli uici amalo si uice in
bono malū. Et ecī recordem⁹
consili salomois qui dixit.
Holi ē humilis insapiēcia
tua. ne humiliatus istitū
secluaris. 7 ap̄te illi amico
ul' chentelo nō amice h̄lex
in amicā fāntiatur. ut neq̄
regem⁹ res turpes neq̄ si
faciam⁹ regari. 7 al' amicis
honestā petam⁹ et amicor cā
honestā faciam⁹. peccati enī
pamis facere nō telemis.
nam dixit tullius de amicis.
Nulla est excusatio peccati. Si
amicis causa peccaveris. 7 manē
ire turpi ubi duplex e peccā-
tūt enī seneca inturp̄. 7 peccā-
tūs est delinqūt. Nec etiam
debem⁹ alios defendere ip̄cō
ne nobis crimen p̄emis. Ait enī
seneca. Nōcentē q̄defendit
crimen sibi pat. Et iterum
sc̄los sit culpe qui nocentē
uiuat. Innoxie enī alios des-
tere tebem⁹. ut p̄p̄ defēsos
dicam⁹. Ait enī cassiodorus.

Ille p̄p̄ defēsa.

321
iue. p̄p̄ defēsor dicendus ē.
qui defendit innoxie. amicis
enī uicias fēsens facis tua.
ut tullius dixit. Nec dicas
aliquis q̄ sapia nā sit sapia
mundana que est stultitia a
ap̄tū teū. Illa enī sc̄la que i
maliciose et amaliciose eētē
tur ē sc̄la hūi mundi abu-
sive dī sapia. Illa nō sc̄la que
est sapia uirtutū dīta est
uera sapia ad cuius studiū
summa openiti debem⁹. q̄s in
illa nemo beate uiuere pot̄.
Nec dicas aliquis non tene
possem⁹ lucrari nisi maliciā
eētērem incausis. nā certo
certius est q̄d in duplū.
lucrabitur. 7 cadat in sumū
bonitatis et legalitatis. 7
victelicit q̄d bonus et legalis
sit in cōsiliis. et in processu
causaz. 7 iudicato. quā illi
malicioſus et amero. Ait i
enī ihs sine. Cādā habe te
bono nomine. hoc enī mag-
p̄manebit quā mīle tressū
magno et sc̄losi. Et salomon

Nec accedat ad bonū q̄ nō
redit ex bono. Sūma ḡ
ope cūrēmus. ut nomina
nū sint 9sequētia rebz et
uere sapientes simus vñq;
sapientiam possitēam' u'
om̄a cū timore dñi faciat
gl̄oriam diuocē grad'
hincem. qui om̄es gradus
pedulū at timore dñi ualeat
scandere ad regnum dei. At
quod ille nos conduceat q;
sine fine m̄uit et regnat
A. O. E. I. 3

Splendit liber albrani deo
gratias amen.
Sicut fuit hoc opus anno
dñi millesimo trecento undēcī
indictione nona. Die lumen
septimo intrante iunio i
Et die ueneris sequente
erit festū beati barnabe.
par sit scribenti. sicut gaude
plura legenti.
Sit bñdicta dies peperit
qua uirgo maria.
Qua peperit ipm sit
benedicta dies.

Dicitus est habitus:
mentis bñi ostium
bñi ad mortuū q̄ si en
tarceus habitus est dispo
situs at uenientis p̄ applica
tionē difficile mobilis i
uirtutis. quatuor sūt sp̄s.
si iustitia fortitudo. tem
pria. 7 prudētia. De quib;
ordinē est uidēndū. P̄n
prudētia ē bona. r̄ malaz
rer et uerarūq; distinctio
cū appetitu bonarū testa
tione malarū h̄i. iiii. sūt
sp̄s. si p̄tētia circūspe
ctio. cautela et dec̄litas.
prudentia est p̄sens rex
cognitio futurorū hec tū
euentū. Circūspectio ē oīo
dñorū int̄ior cautela. Caut
atio uō ē discernere au
am uirtutib; uirtutū uirtutū
sp̄em p̄fētētia. Dec̄litas
ē sc̄ia erudiendi imp̄tos
hui officiū ul. p̄fētias ut
h̄o pruis erudit se deinde
alios vñ salomon filiu mi
bile aquā te cisterna tua

et fluēta p̄tei deriuēt.
fontes tū foras 7 implat
aqua sp̄argt. Justicia ē
uirtus oīuatri humāe.
societatis 7 coīs utilitat̄.
hēc aut̄ diuidit insecuri
tatem 7 libalitatem. Secun
tas ē uirtus debito suppli
cio colerentis iniurias. 7
libalitas ē uirtus bñfici
orū et rogari. et h̄e x̄fisi
in affectu et effectu. Sed
passeti benigntas. pro
effectu uō benigntia n̄
cupatur. benigntia alia
ope alia pecunia etrogat.
benigntias uō sp̄s sūt
septem. 7 religio. pie
pietas. inocētia. amicita.
p̄uerētia. cordia. 7 mā
te his ergo ordinem
uidēamus. Religio est
uirtus diuinorū curam
gerens ceremoniāq; oīe
rens. pietas est uirtus
p̄ quā sanguine p̄cētis. 7
patris benevolis obsequi
et diligens t̄ uirtutale.

est ostendata piculorū suscepione
presso labore que labor huius
vitæ spes sine ptes. si magis
magnanimitas fiducia se
securitas magnificetia. et
constatia. et pacientia. de
hunc ergo pordim est uide
dum. **M**agnanimitas est
difficilium spontaneum. et rōna
bilis aggressio. **F**iducia uero
nō est era spes animi pducē
et rem ad finē debitū idem.
Securitas est intentio moni
tates immunitates. et iuxitate
rei ad fines non formidare.
magnificetia est difficultum
et perlarorū laudabilis osuā
tio. Constancia est stabilitas
animi firma et inposito pe
pseuerans. pacientia est ut
contumeliaz et omnes adū
ad usitatas impetus equa
nimis poteris. Tempatia
est uirtus habens dominū
rōnis inibidim. et ialias
motus. importunos uel i
tempantia est uirtus retribut
illitos motus animi et

corporis. hi spes sine ptes
sunt. viii. si modestia vere
reverentia. abstinentia.
honestas. pietas. modis
ta. sobrietas. et pudicitia.
Modestia est cultu morū i
omnēq; nām occupaties
ultra defectū et cito exē
excessū sistere. reverentia
nō est in iubo et gestu bone
honestatē suarū. Abstinen
cia est statu p̄tentis tēp
ul timū non p̄uenire.
honestas est nec latos i
cibos querere. nec inimico
apparatu opam dare. p̄tia
nō est refectionis mensuā
nō extedere. modestia est
nūmū etior aperitū rōnis
impio reuccare. Sobrietas
est in p̄tū excessū cohysē.
Pudicitia nō est domare i
petulanciā dno rōnis.
vidim de honesto et suis
ptibus sequē de utili
tate ē q̄ p̄ suū fructum
expectendū est. diuiditur
autē in bona animi et bona

corporis. et in ueritate fortune.
bona animi sit opulentia
platura de quib; dictū est
superius in capitulo de bone
honesto bona corporis sit.
ut pulchritudo. nobilitas. i
robur. magnitudo et uali
tudo p̄ se que nota sit q̄ h
plus in omōdi quā fructus
asserunt. q̄m uirtutes corū
pūr. fortune autē bonas sit.
Opulentia platura. et gloria
bona opulentia sit p̄chia
clientile peculiū t̄hesaurū
piter et ornatus. platio
est suprematice dignitatis.
subiectoz sollicitam cum
gerens. **G**lia nō est alienū
magnifice ul̄ bone artis.
late patres p̄monū. ul̄ gloria
est frequē. fama ul̄ laus de
aliquo. post p̄dicta scientia
est q̄ si duo uiria offerent
sup est utilius eligendū.
ut si bona animi offerant
bonis corporis. bona ai
p̄cūl dubio sit meliora.
ut scientia ē melior fortis.

De humilitate.

Dīs dicit ieuangelio.
discere ame quā miti
sum et humilis corde. ipē
dicit p̄ prophetā. ad quē
autē respiciā nisi ab humili
et quiete et tremente ubi
mea. Item dicit ois enī q̄
se exalteat humiliabit. et
qui se humiliat exaltabit.
Petr ap̄ls dicit. oes autem
mūcē humanitatē ilūmat.
quia deus sup̄bis resilit i
humilibz aut̄ dat grām. h
humiliāmū igitur sub i
potenti manu dei. vt uos e
exultet in p̄z institutionis.

Jacobus dixit.

humiliamini in conspectu
dñi. et exaltabit nos. *ver.*
ali simili
dixit.
quantū magnus es humi-
lia te in omnibz. et coram
te inuenies grām. ab hi-
lumilibz honoratur deus

Cirigenus dixit.

Silumilis et quietus nō
fueris nō potes h̄c in te
grām sp̄s sc̄i. *Yeromim dixit.*

ad sumitatem uirtutū non p̄
potentia s̄ humilitate uenit

Ysidorus dixit.

Qui
enī sibi uilis est. ante deū
magnus ē. et qui sibi disipli-
cent. deo placent. Esto igit̄
parvus in oculis tuis. ut sis
magnus in oculis dei. tātū
enī ens. ante deū p̄ciosor. q̄
quantū fueris. ante oculos
tuos despector.

Inuitas patrū dixit.

corporalis labor dur est i-
humilitatis. oīs enī labor
sine humilitate uanitas
est. humilitas nec ipā na-
tūrascit. n̄ alius uasci p̄mit

p̄mittit. humilitas est.
si quādō peccauerit int̄
frater tuus. Ante quam
ille penitentia indulseris
et. *De indulgencia.*

Dns dicit in euanglio.
si ḡ offres munus tuū
ad altare. et ibi recordat
fueris. quia frat̄ tuus h̄t
aliquid ad usū te. relique
ibi munus tuū ante altie.
et uate prius reconciliari
fū tuo. et tuū ueniens o-
ffres munus tuū. Si enī
dimisitis hominibz. p̄t̄
cor. dimittet uobis et
pater uester qui in celis.
est. Si autē non dimisit
hoibz. peccata. nec pater
dimittet uobis peccata.
Paulus apostolus dixit

Cū patientia sub portates
muicem et donātes uob
met ip̄is si quis ad usum
aliquē habet querelam.
Sicut deus in p̄p̄ donau
uobis. ita quos facite.
nulli malū p̄ malo redere

Petrus apl's dixit

Non redditentes malū pro
malō. v̄ maledictū pro
maledicto. s̄ e contrario i
bādicentes. quia in lxx
uocati estis. vt bādicetis.
h̄reditatis possideatis. i
Augustinus dixit.

Vnusquisq; tales indul-
gentia accepturus ē ateo
qualem ip̄e dederit. primo
suo. *Yeromim dixit.*
Quomodo deus in p̄p̄ i
donauit peccata n̄m. sic
etā nos qui in nobis pe-
peccat dimittam.

Cesarus dixit. Qui cī
in se peccati tementer in-
dulgit. nullū peccati u
uestigium in illius anima
remanebit. *Anastasius*
dixit. Siḡ nō dimittit
inuiriā que tibi facta est.
non orōnem. p̄ te facit s̄
maleditionē sup̄ te iei-
cis. Sie enī dicis. sic in
dimittit. sicut et ego in
dimisi. *Selectio sc̄iū sc̄p̄*

scripturaz. Chistorus

dixit. Qui uult cū deo
semper ē frequenter debet
orare. et legere. Nā cū orām
ip̄i cū deo loquimur. cum
nō legimus deus nobiscū
loquitur. Lēminū ofert
domū lectio sc̄iū sc̄pturaz.
sine quia intellectū m̄tis
erudit seu q̄ amīdi uani-
tatibz. abstractū hominē
ad amōē dei p̄ducit.

Basilius dixit. Sicut
enī ex carnalibz. esas alī
caro. ita ex diuinis eloquī
interior h̄o nutritur et
pascitur. Sicut psalmista
ait. quā dulcia fauicibus
meis eloquia tua dñe. si
mel et fauū orimeo. Sed
ille beatissimi est. Qui du-
diu mas sc̄pturas legens
uerba uerit in opere. oīs
plane scriptura sc̄a. ad
n̄m scripta est salutem.
ut proficiamus meis in-
ueritatis cognitiōē. Sepi-
cecius offendit. quā uidēs

Sic ignorans legem dei sepi
ignorant' peccat.

Cecidit lectio scripturar dñi
ne est cognitio beatitudinis
In his enim quasi in quodam i
speculo. hō se ipm considerare
potest. qualis sit. vñ quo
tendat. **D**e compunctione
Dñs dicit in euanglio. an
amen dico uobis. Quoniam
uos plorabitis. sed in autem
gaudentibus autē tristes
eritis. s̄ iustitia uia in leticiā
ueniet. **paulus apłs dixit.**
Gaudere cū gaudentibus.
flere cū flentib. Cui flent
tamquā non flentes sint.
et qui gaudent tamquā nō
gaudentes. **Jacobus apłs**
dixit. Qisi estote et lugere
et plorare. risus uester in
luctu q̄ueritur. et gaudium
immerore. **basilius dixit.**
vbi autē fuerit lacrime. ibi
spiritualis ignis accendit
qui secuia mortis illuminat
lysidorus dixit. p̄mis

enī lacrimis purganda
sunt uicia q̄ gessim' ex greio
fonte q̄ punctionis solet
profluere lacrime. id est.
dū mens operū suor dili
gentius mala considerat.
altera dū testero etiē
int̄ suspicim'. Quatuor
sunt qualitates affectionis.
quibz mens iusti tedium
salutis compungitur. lxx
ē memoria p̄teritor faci
noz. Consideratio p̄gna
tionis sue q̄bū uite n
recordatio penar futur
futuraz. Desideriū supne
patē. Lacrime enī penitē
penitētie apud dñū pro
baptismate reputantur.
Dilige lacrimas suaves
tibi sunt lacrime. Delecter
te semp̄ planetus. luct.
estō tanto prou ad lamenta
quantū fusti pronus ad
culpā. Qualis fuit tibi
ad peccandū intentio. tal
sit tibi ad penitendum

teuotio. **G**rauia peccati
grandia lamenta desiderat.
ostrem dixit. Beatus
nāq; est et ter beatus q̄sq;
h̄t compunctionē scindit
Compunctione illuminatio
anime est. Compunctione
remissio peccator est. eo
Compunctione sp̄m sc̄m p̄ducat
ad se. Compunctione unigēt
uingenitū xp̄m facit ha
bitare in se lacrime ap
deū fiducia dant semper.
vbi lacrime abundant.
ibi cogitationes sordide
non ad proximāt. **D**e oī
Dñs dicit in euangeliō.
O mia quecūq; pecidentis i
oratione credentes accipi
etis. Vigilate itaq; om̄i
tp̄e orantes ut digni h̄
habeamini fugere om̄ia
que uentura fuit. restare
ante filiū hoīs. Orate i
autē ut nō fiat fuga uia
lyreme ul' sabato.
C paulus apostolus dixit.

Orationi instātes orantes
omni tp̄e in sp̄u vigilatē
in omnī constantia.
Jacobus apostolus dixit.
Orate p̄ misericordiā ut saluēm.
O multū enī ualeat depeccatio
iusti assidua. **S alomon**
dixit. longe ē dñs ab im
impio et orationes iustor
exaudier. orelor ē finis i
orationis quā p̄incipium.
ante orationē p̄para animā
tuā. q̄ noli ē quasi hō qui
temptat teū. Oratio cum
humilitate sup̄ nubes p̄
penetrat. s̄ illi int̄ua ifirmi
tate ne despicias te ipm si
ora dñi et curabit te. **aug**
dixit. Orationib; mun
temur lectionib; instrue
mur. verūq; bonū est si li
liceat ul' si nō licet. orel
ē orare quā legere quā i
mlectione cognoscim q̄d
facere debemus. In orationē
catem accepim' que postula
mus. Neq; diem uates n̄

nocte. si cū somnus de oculis
tuis ceciderit tūc sensus in
tuis oratione uigilat.

Hieronimus dixit.

Egredientes de hospitio a
armet oratio. Regrediēte
te platea oratio occurat.
Gregorius dixit. ad teum
quippe corda cū manibus
leuare ē. et orationis nre
studii cū merito boni opis
inponere. Ille ergo innoic
saluatoris petit qui illud
petit. qd uenū salutem
ptinet **h[ab]ito[rum] dixit.** pura
est oratio quā in suo tpie.
seculi non interueniunt
cure. Longe quippe adeo
est anim. qui in oratione
cogitationib; sēli fuerit
occupatus. Tūc ḡ ueracit
oram. qn aliunte nō cogi
tamis. Inaniter autem
oram. si spei fiduciam
non habemus. qui a p̄cept
te aūtit. qd in oratione
postulat non merebitur.
Tūc impetrare diuinam

misericordiā credim. qn
supplici affectu asistimus.
Lū oram tūc aut magis
diabolus cogitationes e
curarū seculariū humāis
mentib; ingerit. Nichil
p̄ficit orō illi cū adhuc
dolor immente. Vl̄ cdum
manet inspectore. Oratio
frequens diaboli iacula
sub iourit. Oratio q̄tinua
diaboli tela eruperat. In
mundo sp̄s orationum
euincit instantia. quia
demonia p̄ orationem
uincuntur. **Julibro cle
mēris dicit.** Disciplina i
nobis ē orare. p̄ int̄fectib;
et p̄secutorib; nr̄is.

Basilius dixit. Oratio
namq; grandis motio ē
anime. porōnes purissi
mas om̄ia nobis utilia
tribuunt adnō. et octa
notia. p̄cul dubio effugā
tur. **Ciprianus dixit.**
Bona est oratio cū ieiunio
et elemosina.

esar̄ dī. Sic lectione iorā
tebetis incubere. ut in clū
eq̄i manib; aliquid possitis
excere. **Inuita patrū dicit**
Sic lectione ioratione d
tebetis. Incubere. ut in
terdū eq̄i manib; aliquid
possitis excere.

Sicut uenenata animalia
fortior herba ul̄ pigmetā
expellunt. Ita cogitationes
sordidas orō cū ieiunio i
repellit. Item dicit. q̄les
orantes uolum iueneri
tales nos ante tempus i
orōne p̄parare debemus.
Item dicit vpo enī quietā
mens. p̄cipue int̄pore
orationis intenta. nichil
malū nichil sup̄fluū
recipit.

De confessione.
Dñs dicit in euāglio.
Omnis ergo qui cō
confitebitur me corā l̄xib;
Confitebor et ego cū corā
partie meo qui est in celis
et reliqua. **Paulus apl's**

dixit ore aut confessio fit
ad salutē. **Jacobus apl's**

dixit. Confitemini alter
alterutū peccata urā. Et

orate. p̄ muicē ut saluem̄.

Salomon dixit. Qui

abscedit sceleris sua non

diligetur. Qui autē q̄fess

fuerit et reliquerit ea con
sequetur misericordiā.

Siduermus quia peccatum

nō habem̄. **Ioh̄es apl's**

dixit. Siduermus

quia peccatum non h̄emus.

ip̄i nos seducimus et u

ueritas in nobis non ē.

Si autē confitemur pe
ccata urā. fidelis quisq;

est. ut remittat nobis

peccata et munderet nos ab

omni peccato. **b̄sus fili**

sirac dixit. nō cōfideis

confiteri peccata. et ne su

subicias l̄xi. p̄ peccato. a

ante mortē q̄fiteri uiuus

sumus confitebris et laudabis dñm. et gliabi

in miserationib; illius.

Augustinus dicit.

Confessio operi malorum. utrū
in iurū est operi honor. Qui
confiteretur peccata sua et
acusat cū dñō facit pacrum.
Tempus confessionis est.
nūc confiteri que fecisti q
in iubilo que inope. que in
innocere. que inchie. Lōti
tere int̄p̄ oportuno. Et in
die salutis acceperies celeste
plexaurū. **De abstinentia.**

Dns dicit in euanglio.
Beati qui esuruit et
fuerit iustitia quia ipsi sa
turabuntur. **paulus**
apls dicit. Ihus qui
manducat manducantē
nō signat. et qui nō manda
cat manducantē nō iudicat.
Qui enī manducat. dñō
manducat et grās agit.
Omnis creatura dei bona
et nichil reiciendū qđ cū grā
actione peccitur. sc̄ificatur
enī p̄ dei ubū et orationē.
Cōxens cibor manuteneat i
lassati pellit orōne ingore.

nichil p̄dest tota die lōgū
ieumū ducere. si postea
cibor facietate vt nimis
anima obruat. qualis ē
caro que post multos dies
peccit cibū. talis ē anima
que nō assidue paicitur
dei ubō. Item dicit que nō
potes ieunanto curare.
potes elemosina reddimē
tonū est ieumū. si melius
est elemosina dare. elemo
sina sufficit sine ieumo.
ieumū nō sufficit sine ele
elemosina. ieumū cum
elemosina dupler bonum
est. ieumū nō tale ē sine
elemosina. qualis sine oleo
lucerna. **lyeronim⁹ dicit.**
ieumia moderata debet ēē
ne nimis debilicē stomachi
quia modicus et tēperatus
cibus carni ratione utilis
est. Tantū tibi ieumū i
imponere quantū serie potes.
Dulcedo melius ē condic
parū quia nō satis sumere.
nichil otia abstinentia facit

qui iunū nō p̄ebrietate. si
rancū pro corporis salute p̄
pepiūt. abstinentia sola cibor
nō sufficit nisi opa bona ui
iungant. **lysidorus dicit.**
Qui acibis abstinent. p̄ue
agūt demones imitantur.
Illi autē bñ acibis abstinent
qui amalig acib; yl' nichil
ambitionē ieumāt. Eſſis enī
libito crescit ieumū luxū
supat. **In iusta patrum**
dicit quē ad mediū flama ē
conburit siuā. sic iusiones
malas eritque esurē. nō
qui uincit ab eseris ang
augmentat uicia ligna
multa magnā exrollat. Ha
flamā habuit anta autē
escar nutriūt desideria. si
flama minutur desideria
siuā. et escar indigentia
marcescit facit desideria
mala. Desideriu ēſſe genuit
in obediētia et gustus si
siuās expellit de paradiso.
multe ēſſe detextant gula.
nutriūt autē uermē formi

fornicationis. vacans uēt
in orationibz uigilare fa
nā si repletus est sompniū
infert grauiſſimū. **basili⁹**

dicit. Nō bñ possumus
uigilare. cū uenter tūpib;
fient honusts. vigilas
stude copulare ieumis ut
conctis uirtutibz florere
possis. Siē equis frenas sūt
imponēta. ita coria nā
ieumis sūt refrenēta. i

Eſſe enī plume non ſolum
corda nā. ſed et corporis. q
animal ledit. corp extēam
ieumis et mentē purgē
aneis. **De penitentia.**

Dns dicit in euanglio.
penitentia agit ap̄pi
quātū enī regnū celozū.
penitentia agit. **ap̄p̄t̄**
unusquis q̄ uim. tacapieti
donū hys ſē.

Iohe baptista dicit. facite
fructis dignos penitētē.
fructis dignis penitētē
est transacta fleo peccata
et eate iterū non agere. siē

scriptura ait. Ne adicias i
peccatum sup peccatum. Iuua
mimi mundi estote dicit
dñs p̄ esayam. p̄ plx tam. i
lauatur itaq; i mundus
est. qui et preterita plan
git. et iterū fletida non
admittit. **Salomon dixit.**
ne tardes oīti ad dñm q
ne differas de die inclī.
et ne despicias hoīiem i
ad utentē se a peccato. i
meritote qm̄ om̄es in eo
incorruptionē sumus. i
altissimus lxxlio habet
peccatores et misericordia e
penitentib;. Coniuncte ad
deū. i relinque peccata
tua. filii peccasti ne adi
adicias iterū. si desistis
de peccare. vt remittantur
tibi. Qui in xp̄m tota
mente osidit. etiā si mltis
moriatur peccans sine sua
uiuit in eternū. Si c̄ ip̄e
dñs in euanglio ait. Ego
sum resurrecio i uita. Q
credit in me nō morietur

in eternū. De morte aīe
dicit. Qui uult om̄es
hoīes saluos fieri. n̄cēz
perire. Qui p̄ p̄phetā ait.
Iniquitūq; die coniūsus
peccator fuerit. uitamur
et nō morietur. Quādūs,
quisq; sit peccator et impi
si ad penitentiā oītatur.
consequi posse ueniam
p̄ misericordia dei non
dubitetur. In hoc sclo p̄nū;
facientib; dei mīa subuicit.
In futuro autē penitēcia
nō p̄ficit. si rationē mīr
operū redditum sumus.
In hac uita tantū p̄nie i
patet libertas. post mortē
uō nulla coercitio. est
licentia.

Le tardo coniūti ad dñm.
Legitur in litteris dñi
uinas inspīratis dñci.
filii ne tardes coniūti
ad dñm quia nestis quid
futuра panar dies. Qui
tardat coniūti periculum
facit aīe sue. quia mors

nō tardat. Que si tardatē
coniūti inueniet ad tormenta
teducet eū. dissoluta et
paralitica cogitatio ē. de
crastina cogitare gūsione
et hodierna negligere.
Quid tu peccator oīti i
dissimulas et nō metuis.
ne tibi mors repentina s̄b
sub rapiat diem gūsationis.
non ne hoīes subito mori
morientur. Noli desperare
de uenia peccator. nec de
uira longiori. Satis a
alienus astre ē. qui ad
agendā penitentiā senecte
senectutis tempr̄erat

De timore dei.

Tiniqui sapientie timor i
dñi. O magna ē cautele
peccati dei semp̄ p̄secā
timere. Qui p̄fecte deū
timet dñl. grater se a peccato
ris custodit. Timet deū
in nouissimo die bñ erit.
et merces eius in eternū
p̄manet. Qui erubescit
in spectu hoīis peccare. i

quāto magis erubescit i
in spectu dei iniquitatē
agere. qui non solū opera
s̄ et corda considerat. Quid
timore sei teū metuit. in
quirūt q̄ placita sunt illi.
Alius ē timor filior. Alius
est timor suor. sūi enim
p̄p̄t tormenta dños timent.
filii uō. p̄p̄t amoz̄ patres
timet. Si filii dei sumus.
timeam eū ex caritatis
dulcedine. nō de timore
amaritudine. Hoī sapiēs
in omnib; deū metuit suis
operib;. sc̄iēs se nunquā
eius effugere posse p̄secā
sicut q̄ psalmista deo dīc.
Quo ibo a sp̄u tuo et afac
tua quo fugiā. Itē dicit
quia neq; ab ore te ē
ab occidente subauditur
patet loc. s̄ fugiendi teū.
Qui metuit dñm. accepit
deūtā eius. et qui uigi
lauerit in mandatis illi
inueniet bñdictionem in
sempiternā. Timetis deū

beata est anima et a temptatione
diabolica tutta remanet. ¶
Beatus homo qui semper prouidit
et cui donum est dei timore
semper ante oculos habere. Qui
timet dominum recedit ab initio
prauo. et ad virtutem seminat
suis mas dicitur.

Cystorus dixit.

Timor dei repellit peccata.
Tadiecat virtutes. Timor
domini cautus facit hoemus; solida
tu ne peccet. Vbi vero timor
dei non est. ibi dissolutio i
uite est. Beatus vir qui temet
domini in manuatis eius. quod
nimis. Timor de timore i
gehennae expellit. Sic timet
dei ut diligamus eum. ga
pfecta caritas foras emittit
timore sualem.

De jejunio.

P

erfectum est jejunium quod
eleemosinis et oratione
celum transiit. et ad finem
altissimi dei puenit. Quem ei
homo spiritualis effectus angelus
conuigitur quod deo liberius

copulatur. si abstinentia i
orationibus eruditur. per
jejunium et orationes occultas
ministerior celestium reuelat
diuinorum sacramenti ardorem
pandunt. Quia diuatum i
abstinet. manifest in parochio
mäducant. et expulsus est
jeunia fortia sunt tela ad
temptam etiam cemoniorum.

Lito enim abstinentia nictat
vnde etiam dominus salvator in
cor incursus jejunus et
orationibus premonet super
dictos. lxx gen non ceterum
nisi orationem et jejunium.
In multo enim spiritus ibi fiducia
liter immittitur. Vbiunter
frequentem commissarios et
ebrietates exerteri. Absti
nentia corpus materiat. Si
cor impinguescit. Carnem
tebilitate sciam corfortat.
Sciendus est quod jejunia cum
bonis deo optime sicut accep
tabilia. Qui ex autem eritis
abstinet et praecelegit a
temones mutantur. quod esa

carnalis non est. et nequicia spi
ritualis semper inest. Ille enim
qui abstinet ex his qui et
amalitie actibus et amunc
jeunat ambitionibus. oxili
est predicationis secundum coniunctio
meritorum imperio mente
reficit. quia uenient mortales
carnis deliciosis saturare
expulis. De eleemosinis.

Evidens est enim esse pri
opus. ut de his que
nobis celestis pater misericordia
redit ostulit nos quoque
alios ad unum. Sicut illud
est locutus et omni frugum
multiplicatione dignissimum.
De quo egentium et debilium
et peregrinorum saturatur i
lesuens. dicere domino estote
misericordes. sicut pater uir
misericordia est. Sub tua cum
benignitate regatur. angetur. Re
munerator tuus uult i
te esse munifici. et qui dat
ut habeas. manuecat ut
tuas. dices date et subite
uobis. Da uare si aurum

diligas vel diuicias scilicet da
ne propria. si filiuus sine i
dubio putes. Si ergo gauens
omnino habebis eas et uiles.
Dicente ipsa ueritate. The
thesaurizate uobis thesauros
in celo. Vbi neque erugo neque
timea demolitur. neque fures
effundunt et furantur. Vbi est
thesaurus tuus. ibi et cor
tuum. Vnde bene dispensantes
tempora ad quirent eterna
noli timidus esse in largiendo
ne sis egenus intubulatione.
quia qui pars seminat i
parte metet. Qui autem
misericordia paupi beatifuerit.
honoret deum. qui misericordia
paupi absconde eluminans
insimpaupis dicit septuaginta
et ipsa erabit pte. Sicut aqua
extinguit ignem. ita elumen
sina extinguit peccatum. an
esurientem ne despereris. et
ne era spem paupem acla
more suo. Qui autem auctoritate
acclamore paupis. illi oratio
clementia dei non merebitur.

carnalis non est.

Inuitatua bñfac aie tue i
elemosinas duns paupis ga
post morte nō habes potest
bñfaciendi. Inconiuus tuū
paupes uerant' i rē mille.
Tria sūt genera elemosinā.
vna corporalis. egent da
dere quicquid potueris.
alii spūalis. dimittit aq
lesus fueris. Tertia delin
quenti corrigere. terciat
imia reducere ueritatis.

De fraude cauenda.

Orinos ammonet bem
benignos de nā suba
paupis i misis eē phibet
nos ab omni auaritia et
inustamia peccumne avq
sicē. Qui nō ait de istis
laboribz tuis fac elemosinā.
ipē paplm suū exatur nos
dicens. noli fraudem facē
inuicē. Qui fraude aliqd
adquisierit pedit iustitie
equitatē. Die auare die
cupide. die scelerate quid
adquisiſhi. forte dicens
aurū adquisiſhi. et uerū

dicas. Ecce aurū adquisiſhi
y fraude i fitē p didisti p
iustitā. Auare da paupibz
qđ habes et inuenies icelō
qđ dedisti interā. Quid
times peccumā tuā ptere.
i nō times ut totus pereſ
p adquisitiō pectumne fa
falsū testimoniu dicis. me
mentirs. rapis aliena. uiri
piuras que lex uerat. nō
ne cū hęc om̄a facis. quare
nō times ut totus ardeas
in eternū. Cur auare plus
amas aurū quā animā.
Quid enī pterit t̄ similiū
iniquis lucris. aie tue i
termentū paciers. Et ipē
dīs dicit in euanglio. ca
lauete ab omni auaritia
qui nō inhabūtante
cuīquā enī uita est exibis
q̄ possidet. Nāquid non i
diuites similit̄ morūnt
sicut i paupes. nō p dē
possit diuinc in die ult
ultoris. nec liberibunt
male utētes eis a penis

semipiteris. Nich̄ ē auro
seleſius. qui animā suam
bñ uenale p cupiditate i
diuitiaz. Auaritia modū
ignorat. Et cū oīa deuocet
nescat penitus saturari.
Esuriens semp. i mops ē.
Auarus uir inferno ē simili
qui nūquā impletur.

De iudicibus.

Ignos q̄ recte iudicat
staterā in manu geſtā
in utroq; penſu. iustitā i
misericordia portat. Sed p
iustitia reddet peccati ſentē
tiam. p mia peccati ſēperet
penā. Quedā ſuit audice
bono p eq̄at̄ corrigenda.
Quedā itaq; p miā idil
gentia. ſine pſonaz accep
toe debet eē iudicia. Nich̄
enī iniquis ē. quā munia
accipere inuidit̄. quia
munera exēcat corda p
prudentiū i ſub iūt̄ iba
iustor. Iniquo enī iudicio
dicit dīs iudicabit̄. in
iudicabit̄ de uobis. Et

Qua ppter uide teū iudicē
timeat. ne forte deo iudicat̄
damneſ. Qui in nōcē
dampnat uelut impios in
iustificat p muñibz. vñ cui
cuilibet pſone amore vel
odio. nemo pncipiū ſtultus
ul improbos iudices ponē
tebet. Nā ſtultus pignauā
ignorat iustitā. Impibus
autē p cupiditatē ſub iūt̄
ipām quā dīdicit veritātē.
pene graui lacerantur p
paupes aprānis iudicibz.
quam acrueſtissimis hosti
hostibz. Nullus enī predo
tam cupidiſ in alienis.
quā uide iniquis infiue
reiores ſuit hostibz. iudices
iniqui. hostes ſepe fugant̄.
iudices ppter potentiam
effugi non poſſūt. q̄ diuitia
exiūt̄ oppressionē ogre
gare ſtudent. aliquoc̄t̄
iudices boni ministros i
hñt rapaces. quorū ſcelere
quo inquinant̄. ſi non
phibent rapacitatē illorū.

huius malis pereunt peccatis:
quia non solum ut egregius in
mundi docevit aut qui facit
qui consenserunt facientibus;
digni efficiunt morte pietatis.
Sepe iudices pravae cupidita-
tis causa aut differuntur. aut
punitur iudicia. ne finiunt
causas. quousque: factulus
cor impletatur. Inclusus
under iudicari examen plene
omnem non ualer. quia caligine
furore non uidet clarita-
tem iusticie. non est persona
iudicio consideranda. si ea.
Sed etiam enim non accipies
personam in iudicio. Iniqui
iudices erant in ueritatis
sententia. dum intendebat q[uo]d
tare personam. et nocent sepe
iustis. dum impie defendebat
impios. acceptio munerum
inuidit. purificatio est
ueritatis. Qui deum timet
iuste iudicant etiam. adeo
accepturi sunt premia.

Falsus testis dicit salomon.

non erit impunitus. Quia
falsi testimonium. perferre omnia
primum suum erit inuenire lucrum
eius inche ultimo. Qui in
metu cuiuslibet potestatis ue-
teritate occultat. incidiat
testimoniis. pueratur. quia magis
timet hominem quam deum. falsi
testis homo est personae ob-
obnoxius. prius teo cuius
presentia tempernit. Deinde
iudicat. quem inuento fallit
postremo innoecit. quem
falso testimonio ledit. utque
reus est. et qui ueritatem i
occultat. et qui mendacium
dicat. Quia et ille. prode non
mult. et iste nocere desiderat.
Beatus autem testimonium in
conspicuit dei probabile in
inuenitur. Quatuor in
modis iustitia in iudicio
subuertitur. Timore ei
cupiditatem. odio. amore;
Timore dum metu potestatis
alicui ueritatem dicere i
quislibet pauescit. Cupi-
ditate. dum primo munere

alicui corripit inter. odio
dum cuiuslibet iniusticie causa
nocere alteri desiderat. amorem
dum amicos. vel propinquos
etiam iniustitia defendit potest.
Ius quatuor modis sepe i
equitas iudicium sub ueritatem
et innoecit ledit. Omagis
tolendi sunt. qui ob proximitate
pauperes quam qui paciuntur
inuria. Illi enim qui ob proximitate
temporalis miseria citro similes
illi non qui ob proximitate eos per
iniustitiam. etiam flammis de-
reputantur. hic uero sepe i
amalis bonum iudicantur. In
ficta siquidem uita mali
iudicantur ab omnibus. Sepe
etiam et hic boni infelices sunt.
et miseri coram hominibus. et mali
felices. In illa itaque etiam re
retributione semper boni felice
erunt. Et mali semper miseri i
erunt. **D**e inuidia.
Inuidia diaboli mors sub in
trauit in orbem terrarum dum
inuidit. Iuvenit terreno
celum. Querebat quomodo

eu pateret. et per transgressione
illius mandati quod creator homo
statuit. Mihi nequissimus potest esse
inuidia. que alienis torquere
bonis. et quod ipse non habet alio
inuidit hominem. Omnes inuidia
bonis inuidia. Vbi est inuidia
caritas esse non potest. et ubi
caritas non est. ibi nichil i
boni esse potest. Qui inuidit
diabolo similes sunt. quod plaudunt
hominem de paradisi felicitate
deiecat. Omagis uir est qui
inuidia humilitate superat.
discordia caritate destruit.
Quo infelicus est homo. quam
alterius bonum suum egisse su
suplicium. Omnis enim inuidia
a deo torquetur. unde igit bonum
perficit inde inuidus stabescit.
Omnis est bonus imitari
exempla. quam eos inuidie
stimulis agitari. Inuidia
sensu mordit. peccatum uirtutem i
mentem affligit. Nullus de
alterius cuiuslibet dolentem longo
vel felicitate aliena tristiter
potest itaque homo alterius bonum

Isuū facē dū amat in malo qđ
qđ non facit. **D**is dicit in euanglio.
Domnis enī qui se exaltā
humiliabitur. qui se humiliat exaltabitur. quod ho
bōibz altū est abominatio
est ante dēū. **paulus apls**
dixit. Noli altū sapere si nō
supbis deus resistit humiliat
dat gratiam. **Salomon**
dixit. Vbi supbia ibi eūt,
otumelia. Vbi autē humiliat
ibi et sapia. In supbos si
semp iurgia sūt. Qui autē
agit oīta osilio regunt
sapientia. semp malus u
iurgia querit. angl's aut
cruelis mititur oīra eū.
Cesus filius sirach dīv.
Oīdibilis corā deo et hoibz
ē supbia. Qui retigerit pīcē
inquinabīt ab eo. et qui co
comunicabitur supbo idem
supbia. **Ambrosius dixit.**
Supba uoluntas facit dei p
pepta oītempnē. humilitas
custodire. **Inuita patrū dīc.**

Fructus putrefactus īutil
agricole. et uirtus supbi in
utilis deo. sicut enī pond
fructū frāgit rānum. sic
supbia decorum eūtit aīe.
anima supbi derelinquet
ateo. **Jeronim paulus apls**
dixit. seniorē ne increpāns
si obsecra. Juuenes ut frēs.
Juueniala desideria fuge.
sectare uō iustitiā.
De humana laude non
querentibus.

Dis dicit in euanglio.
Attēdite ne iustitiam
uīram faciat corā hoibz.
ut uidear min ab eis. Id ē
ut ea intentiō nō faciat
bona. ut ab hoibz uanam
laudem habeatis. Sed
quicquid ho faciat boni.
pro dei amore et salute et
anime sue. et frātēna cātā
faciat. Ideo ipē dñs dīxit.
de quorūdā qui elemosias
faciūt vīl orōes et ieiunia.
ut ab hoibz laude accipiat.
An dico uobis mēcedē suā

recepērūt. Qui pēco bonū
qlibz facit ut ab hoibz laude.
hēc ē merces illius quam
quesuīt. et nullam adeo
sperare hōt retributiōnē. qđ
peius amore nō fecit. sed
pīana humana laudis
iactantia. sicut pīcerit fa
fācere solent. Quod uicū
hoibz placēti in bonis
operibz. Deus vīps multū
terestat. Et sepīs phari
ses qui tales fuerūt in di
tribū pīcurit maledictiō
dīces. ve uobis hypocrite
sed secundū aplm. qui glā
in vīno glāt. **D**ui laude
non appetit nō otumelia co
cōturbat. nec iteo bonū se
existimet ho. quāuis ab
alio laudet. quia deus est
inspector cordis. Quid ēi
pīdest malo ho. si bonū pīcēt.
Tūc ueracit̄ hoc qđ agit ho
bonū est. quando deo plātē
testiterat. aquo hōt quicquid
boni hōt ul' facit. Qui bona
agere uideatur. et pīce nō

teo si hoibz placere apīt. In
uānū laborat. et inuentu
seminat. Quicquid enī ho
boni faciat. hoc sciat se hīe
non aīe si adeo. Increpat eos
beatus paulus apls qui i
suis glānē bīnfacīs dīces.
quid habes qđ nō accepisti.
si accepēris. quid glāris.
Quāliqđ donū dei qđ menū
in suā laudē conūt; pīcul
dubio uirtutē inīciū tñs
tñsferit. Et bonū qđ fecit i
peccati. Cū enī causa iactā
cie pascitur paup̄ ecā ipm̄
humane opus in peccati
qūtit. Quicquid hō boni
agit. deo querit laudē. nō
sibi. Sicut ipē dñs ieuāglō
ait. Sic luceat lux uīn̄ corā
hoibz. ut uideat opa uīn̄
bona et glorificēt patrem
uīm̄ qui in celis est.

De pīuerātia boni opis.
Don querit in xpīiano
inīciū boni operis. si
finis. quia de fine suo in
quisqđ uidebit. Sūt enī

qui bñ incipuit. i male fini
unt qñsationē suā. Si eur
uidas primus apls. et p̄ca
proditor dñi. et facti sui
conscens laqueo se suspedi
Paulus male cepit. si bene
sumunt. p̄mo p̄secutor p̄ei
p̄dicator. Virtus boni op̄is
ē p̄seuerantia. ip̄o dñō restā
re. Qui p̄seuerauerint usq;
infīne. hic saluus erit. nō
ignitur qui cepit bonū. si
qui p̄seuerauerint in bono
hic saluus erit. Tūc enī
placeat deo mā conūsatio
quādo bonū qđ incluīam.
p̄seuerantifine cōplemus.
Bonū ergo nō cepisse. sed
p̄fecisse virtus ē. nō incho
antib; p̄mittit p̄mū. sed
p̄seuerantib; datur. Sēper
muta hōis finis querit.
qualis sit. extremo t̄p̄e i
uite sue. quia de fine suo
unusquisq; instantiss aut
iustificatur aut cōtemptat.
Iteo uniusq; instantissime
bona que cepit p̄fice dēdat.

Rer p̄petuā adnō mēreatur
nigđē accipere. **D**e ceto uicis p̄mū
Palib;
Octo sūt uicia p̄nicipali
originalia omnū
partior. ex quib; quasi mīdi
cib; omnia corrupte mentis
ul' incaib corporis diuisar
pululant iniquitatū. De
quib; pauca dicere ratum
durim'. v̄l' ex quib; radicib;
qui mīni uicio sue germi
tions crescere uiteāt. vt
sciat unusquisq; mīdicib;
extupatis. facilius rānos
p̄cedere posse. prīmū uiciū
est sp̄ntiale sup̄bia. de q
di mītu om̄is sup̄bia i
peccati sup̄bia. que regiā
est omnium malorū p̄ quā
angli ceciderūt de celo. q
fit ex cōtempu mandatorū
desit ecā quādo attollit
mens de bonis operibus
suis. et se melioreē estimat
alii. dū in eo ip̄e p̄eior alii
ē. quo se melioē putat.
fit ecā p̄ otimariē sup̄bi.
quādo despitūt homines

simonib; obedire suis. cripa
iō nascitur omnis iō obediēta
et omnis p̄sumptio et omnis
prīmatia. contentiones. heres
arrogācia. Que oīa mala. uen
humilitas famulitei p̄facile
uincere poterit. **D**e gula.
Primū est corporale peccati
gula. id est intēperans
cib; ul' potus uoluptas. p̄qñ
pmi parentes humani gñis.
paradisi felicitatē p̄derunt.
et in hanc erumosam uite
hui misera deieci sunt. vbi
omnis lō p̄ peccati nascitur.
p̄ labore uiuit. p̄ dolorē meret.
Due trib; modis regnare u
interetur in hōie. id ē dū homo
hōia canonica. i statutā hōia
gule causa anticipare cupit.
aut exquisitiores cibos sibi
spārare uiter. plus quā nece
cessitas corporis v̄l sui qñ
tas p̄sone erigat. v̄l si plus
accipiet in cōtempo ul' bilēdo
ap̄ter desideriū intēperancie
sue. quā sue p̄ficiat saluti.
De qua item gula nascitur.

incepta leticia somnolentia t
lentis. vaniloquii immotita
corporis instabilitas mentis.
libito corporis congerit. que
pietumū et abstinentiā. et
op̄ens culib; asiduitatem
optime uincit. **D**e auaricia.
Auaria est adquirēndi.
lōndi ul' tenendi cupiditā.
que p̄stis implebilis ē. sicut
hydropticus. qui quantū pl'
bibit. tanto plus illis fitis.
adit crescit. Sic auaricia. i
quāto magis plus lē. tanto
plus desiderat. et dū moelus
non ē illi inhabendo. modis
illī non erit intēsterendo.
Qui gñia sūt inuidie. furtū
latroenia. homicide. mīdag.
pūria. rapine. violence. iāe
inquietudo. iniusta iudicia.
cōtemptus ueritatis. future
beatitudinis obliuio obclu
tio cordis. que fit contumia
misericordie et elemosinis i
pauperib;. et tecū pietatis in
miseris. Que uincit p̄imo

rem dei. et p̄ficiā caritatē
et p̄ open misericordie. et p̄
elemosinas in pauperes. Et p̄
spem future beatitudinis
dū false huius scī dimitte. p̄
future beatitudinis ueras
dimitas uincunt. **De ira.**

Ira una ē. te ecto uetus p̄
capib;. que sinatē nō
regit infuorē uititur. ita
ut hō sūi animi imporens
erit faciens q̄ nō conuenit.
Ite enī si corde insister om̄ne
erim̄t p̄udentiā ab eo facit
nec iudicū recte discretiois
inquirere nec honeste es
conceplacionis virtutem.
nec maturitatē osilu h̄re
poterit. si oīa p̄ p̄cipuum
q̄dā facit uidetur. De qua
idem in pululat timor in
mēris. rire. cōtumelie. clā
mor. in dignatio p̄sumpti
blasphemie. sangūis effusio
homicidia. uictiendi cupi
ditas. in uiria memoriam.
Que uincit p̄ patientiam
et longaminitatē. et quia

cione intellectualem. quā
tenus infit m̄tib; humani.
et p̄ recordationē oīonis
dominice. Vbi deo dī. dī
Dimite nobis debita mā.
sicut nos dimittimus
debitorib; nr̄is.

De accidia.

Accidia ē pestis que deo
familūtib; m̄ltū nocē
p̄batur. Dū etiosus lomo
torpescit indesterius car
nalib;. nec inopere gaunter
spirituali. nec in salute aīe
sue letat. nec in adiutorio
frac̄m laboris hylarescit.
si tantū occupiscit et deside
rat. et otiosa mens p̄ oīa
discurrat. Ite ē que manē
monachis exercitit. de celib
us in selīn. et de regulari q̄n
consułatiō iecit eos in
inabruia uitor̄. que cū
misabilē obſider mentē.
multis eā inficit miseris.
que multa docet mala. de
qua nascit sommolentia. i
pigritia op̄is boni. insti

bilitas loci. p̄ gauatio de
loco in locū. tepiditas labo
rando. redū cordis. murmu
ratio. quaniloquia. quicat
p̄ studiū lectioñis. pasidu
itatem boni operis. p̄ desideriū
future p̄mior beatitudinis.
p̄ confessionē reparationis q̄
immente haber. p̄ stabilita
tē loci. p̄positi sui. atq̄ ext
cū cuiuslibet artis. et laboris.
v̄l p̄ orationē. ringilarum
instantiā. ut niq̄a etiosus
inueniatur suis dei. Diffi
cilius inuenit diabolus tē
temptandi locū int̄oīe. quē
inopere inuenit bono. quā
eū quē otiosū reperit. et nich
boni agentē. **De tristitia.**

Tristicie duo sūt genera
tū salutiferū alterū
peſtiferū. Tristitia salutis.
quādo de peccatis suis anim
stristratur peccatoris. et ita
restat ut confessionē. p̄pen
tentiā agere querat. iūti
se aotei desiderat. alia ē
tristitia huius scī. que mortē
operatur anime. que nichil
in bono opere p̄ficere ualeat.
que animi turbat. q̄ se incl
inationē mittit et futuor
spem abstulit honor. exip̄i
nascat malitia rancor animi
pusillanimitas. amaritudo.
desperatio. Sepe etiā p̄scē
uite nulla delectatio. Que
uincit leti spirituali. et spe
futuor. et solatione septu
ra. v̄l fraterno i spiritualē
iocunditatē eloquio.

De vanagloria.

Vanagloria est dum
hō appetit in bonis
suis laudari. et non dat
deo honore. nec diuine
imputat grē quicquid
boni fecit. sed quasi ex
se habeat. v̄l sc̄laris di
ginitatē honore v̄l spi
ritualis decorē sapientie.
dū hō nichil absq; dei s
grā. v̄l ad iutorio labere
poterit boni. sicut ipsa
ueritas in euanglio di
discipulis suis ait. Sime

me nichil potestis facere. Quia
affter. qui gloriantur in domino se
glorenatur. Quia nichil sine
domine deo boni habere posse
poterit. Et enim virtus radice
multi malicie germinare i
nundetur rimuscili inde.
Iactantia arrogancia. nichil
gnatio. discordia. inamis
glie cupido. et hypocrisis.
vobis simulatio boni operis.
Cum de se hoc vult laudari
quod se agere nescit immo pe
pene oia que facit eo tenere
agit. ut ab hominibus laudetur.
De quibus ipse dominus ait. am
dico uobis reperierunt mece
suam. cui morbi medicina est.
recoartatio diuine bonitatis.
per quam omnia bona collata i
sunt que habere intemur.
eciam et prema ipsi dei caritas
in cuius laudem omnia agere
debetem quequid boni in hoc
scio operemur. Et magis d
esiderare a deo laudari in
die iustitiae etenim quam
ab homine quolibet in laus.

transitorie inter omnesatione
huius sunt ceteri regni impietas
duces cum exercitibus suis. et
fortissimi contra humanum
genius diabolice fraudis
bellatores qui deo auribus
facilius uncinis a bellatoribus
ipsi virtutes scias. pma. p
supbia p humilitate. Sula
p abstinentia. formicatio. p
calcaritate. auaricia. plargi
tate. Ira p patientia. accid
p instantia boni operis. En
tristitia mala. pletitia spi
ritualem. vanaglia. p
caritatem dei. Igne ex his
episcopiane religionis ductoribus
quos oppositum diabolice
impietas bellatoribus. et
Quatuor presunt duces glo
gloriosissimi. quorum nota h
sunt. prudentia. iustitia. f
fortitudo. temperantia.

De uirtutibus quatuor.
Partim scientia est. quid
sit uirtus. Virtus est
alium habitus. nature det
hyle ratio. mox pietas. cult

diuinitatis. honor hois. etenim
beautitudinis mentis. Quae
partes sunt. ut dicitur quorum
principales. prudentia iustitia.
fortitudo temperantia. pru
dentia est rex diuinitatis huma
norum. p ut hois datus est sci
entia intelligendum est quod
cauenda sit hois. vel quid fa
ciendus. Et hoc est quod inspi
mo legit. Deuerte amalo et
fac bonum. Justitia est animi et
nobilitas unicuique reipublica
tribuens dignitatem. In hac
diuinitatis cultus. et loua
nitatis. uita et iusta iudicia
et equitas tuu inter omnes.
fortitudo est magna animi
patientia. et longanimitas.
et perseverantia in bonis opib
et uictoria contra omnia uicio
genera. Temperantia est. totu
inter modus.

De uerbis otiosis.
Dominus dicit meum aglio. qa
de omni illo otioso quod
locum fuerit hois. reddent
ratione de eo iudee iuditio.

ymusquisque enim erubis suis
aut iustificabitur aut odere
nabitur. **Hieronimus dixit.**
mens epo dicta. sic caueat i
monea quomodo magera.

Grigoreius dixit. Otiosus
quippe ibi est. quod aut ualua
restituimus. aut ratione iste
necessitatis caret.

De detractione.

Iacobus dixit. Solite de
detrahere alium tuum frater mihi
Salomon dixit.

Remoue ate os prauum. et
detrahentia labia sint. peccare
cave. Cum detractoribus ne com
secaris. **Hystorius dixit.**

Non detrahatis peccata. si tolle
Quod in malo detrahitis ite
peccata primis detractionem
omnes resplicendit omnes impuniti.
Quando alii mordes tua peccata
redargue. non alteri delicta
si. pruincem. si uq detrahis
libente. psperevis. Vtiusque
simile crimen impedit. et qui
detrahenti audit. et his q
detrahunt.

thesauro pferit bona. Et malum
de malo thesauro pferit
mala. Qui de se ipso loquitur
gloriamp; priam querit.

Paulus ap's dixit.

Vobis q' curiosi & occiosi loquitur
que non oportet. tu autem
acquere que docet sanā rectā.

Salomon dixit. Immulta lago
peccatum non decerit. Qui aut
moderat labia sua prudentissim
ē. Qui custodit os suū. et
custodit animam suā. *Op' hum'.*

Isidorus dixit. *ad S. Isid.*
Quo t' p' loquaris. Considera
quādo dicens t' p' ognio loquē
t' p' ognio tace. Nō loquaris.
nisi interrogatus fueris. nō
dicas prius quā audias.
Loqui multū stulticia ē. semp
r'ba tua sit moderata. modis
loquendi nō transeas. plus
dilige audire quā dicere. pl'
anscultare quā loqui.

De sapientia.

Dicitur dīc in euanglio. est
g' prudentes sicut sp̄tes.
& simplices sicut colubre. Justi

sicut sapia ab oīb' filiis
suis. filii hui' sc̄li p'ntēcō
res filius lucis in generatiō
sua sūt. **Paulus ap's dīc.**
Non plus sape quā oportet.
s' sape ad sobrietatē. nolite
peccantes ēē ap'ut uos mer
ipos. quia nō cognouit mīd
p' sapiam deū. placuit deo
p' stulticiā p'ficationis saluo
facerē cresentes. Sapia c'z
hui' mūchi stulticia ē apur
deū. **Salomon dīc'.**

me sis sapiens ap'ut te mer
ipm'. Beatus hō qui iuenerit
sapiam. & qui affluit p'ntē
cia. O felice ē adquisitio ei
negociatioē argenti primi
& purissimi. Fructus eius
periosior ex'is opib' ē & oīa
que desiderantur hinc nō
ualent cōparari. Qui cū
sapien' gradit sapies
erit. **yesus filius sirach**
dixit. oīs sapia adnō deo
est. Dilectio dei ho
l'orabilis sapia. Beatus
uir qui insapia suamorabit